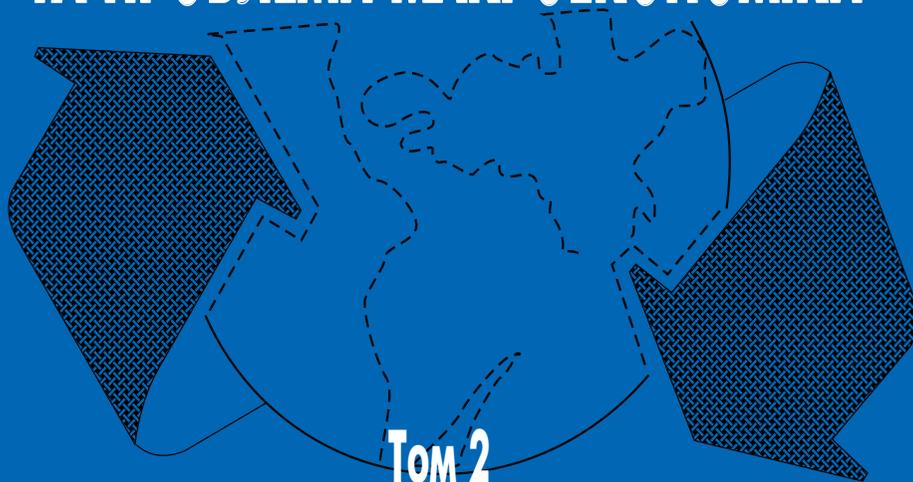




УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

XXIX Міжнародна науково-практична
конференція молодих вчених і студентів

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ



Том 2

30 листопада – 1 грудня 2020 р.



УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

*XXIX Міжнародна науково-практична конференція
молодих вчених і студентів*

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ

Тези доповідей

Том 2

30 листопада – 1 грудня 2020 р.

Електронне видання

Дніпро
2020

Організаційний комітет:

А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор – голова оргкомітету;
О.П. Кошулько, кандидат економічних наук, доцент – заступник голови оргкомітету;
О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент – відповідальний секретар;
С.В. Кузьмін, доктор економічних наук, професор;
Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент;
А.С. Магдич, кандидат економічних наук, доцент;
І.С. Шкура, кандидат економічних наук, доцент;
О.К. Котко, кандидат економічних наук, доцент;
Р.М. Ключник, кандидат політичних наук, доцент.

Є 24 Свроінтеграційний вибір країни та проблеми економіки: Матеріали XXIX Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів [Електронне видання], Дніпро, 30 листопада – 1 грудня 2020 р. Т. 2. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. – 371 с.

ISBN 978-966-434-500-9

Збірник містить матеріали доповідей учасників XXIX Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів «Свроінтеграційний вибір країни та проблеми економіки». Молоді науковці та студенти з України, Великої Британії, Польщі, Республіки Білорусь, Азейбарджану, Республіки Казахстан та інших країн наводять свої оцінки сучасного процесу глобалізації та перспектив світових інтеграційних тенденцій. Досліджуються економічні суперечності та шляхи їх вирішення у різних країнах. Предметом особливого дослідження став вплив пандемії на світові економічні процеси.

УДК 339.92

Відповідальний за випуск: *А.О. Задоя*, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри глобальної економіки.

ЗМІСТ

Тези доповідей

<i>Kalita O.</i> Interdependence between fossil fuels production and green energy development.....	9
<i>Камьянович М.</i> Инвестиционные риски в международной инвестиционной деятельности и способы их минимизации.....	10
<i>Карагодин В.</i> Система социальной защиты безработных	14
<i>Касьяненко А.</i> Фондовый рынок Украины: анализ и пути развития.....	16
<i>Кібець М.</i> Роль ЗМІ як фактора розвитку українського суспільства	19
<i>Kliuchnyk R.</i> The factors of country image formation.....	20
<i>Коваленко А.</i> Життєві цикли товарів та їх синхронізація	22
<i>Коваленко А.</i> Підходи до мінімізації ризиків при прямих і портфельних інвестиціях.....	24
<i>Kovalenko K.</i> Nuclear industry in Ukraine: crisis or path to energy independence?	26
<i>Kovalenko U.</i> The impact of quarantine measures on Ukrainian economy.....	30
<i>Kovachevych K.</i> Labour migration in Ukraine: definition, history, development, reasons and recommendations	38
<i>Козина А.</i> Вплив неформальної зайнятості населення на поширення тіньової економіки в Україні	43
<i>Колісніченко А.</i> Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України	45
<i>Кондратюк В.</i> Трудова міграція ХХІ століття в контексті інтеграційних та дезінтеграційних процесів у сучасному світі.....	47
<i>Korostelov V.</i> Strategy of Ukrainian enterprises aimed at attracting foreign investment	53
<i>Koruna Y.</i> Tourism as an important sector of Crimea's economy...	56
<i>Корчєбний Р.</i> Причини рещорінгу.....	60

<i>Костенюк К.</i> Торгово-посередницькі операції в міжнародній економічній діяльності України.....	63
<i>Котко О.</i> Аналіз перспектив змін до Закону України «Про індустриальні парки»	65
<i>Котляр Д.</i> Пандемия как одна из причин мировой безработицы	71
<i>Kotliar Z.</i> The difficulties foreign investors face in Ukraine.....	73
<i>Котова В.</i> Роль ТНК у міжнародному полі.....	77
<i>Котова В.</i> Чи залежить рівень розвитку країни від її розміру?..	79
<i>Koshlo A.</i> Classification of countries in the world economy.....	83
<i>Кривошеева А.</i> Роль креативных индустрий в экономике Украины.....	85
<i>Крутько Н.</i> Коррупция в Украине: масштабы и влияние на экономику	87
<i>Kuz K.</i> Breaking the cycle of poverty through education.....	90
<i>Кузьменко М.</i> Вплив на сукупний попит введення податку на нерухомість	92
<i>Кузьменко М.</i> Позитивні та негативні сторони конвертованості національної валюти.....	94
<i>Кучер Д.</i> Производство вакцины от Covid-19: обязанность государства или лакомый кусок для коммерческих предприятий?	97
<i>Кучугурна Є.</i> Економічні наслідки Brexit для Великобританії та ЄС.....	100
<i>Кучугурна Є.</i> Роль та дії держави в період депресії: досвід різних країн.....	103
<i>Лазаренко А.</i> Проблема безробіття та неповної зайнятості в Індії	108
<i>Лебедев М.</i> Проблемы фондового рынка Украины	111
<i>Леонова А.</i> Соціально-економічні наслідки інфляції та методи боротьби з нею: інфляція і безробіття.....	113
<i>Лесів І.</i> Диверсифікація виробництва в сучасних умовах господарювання	116
<i>Leshchenko D.</i> Problems of charitable organizations in Ukraine ...	123
<i>Лівиць С.</i> Формування напрямів співробітництва Дніпропетровської області з країнами ЄС	128

<i>Лимонова Е.М., Момот М.</i> Недооціненність Франції	131
<i>Лихацька А.</i> Моделювання економічної поведінки в сучасному житті.....	134
<i>Логвиненко Д.</i> Проблемы привлечения иностранных инвестиций в Украину	137
<i>Локоть К.</i> Проблема бедности в глобальной экономике	139
<i>Malysh O.</i> Current problems of small and medium businesses in Ukraine.....	141
<i>Мангова І.</i> Порівняльний аналіз економічної динаміки України та Польщі: можливість застосування досвіду.....	144
<i>Масенко З.</i> Страхование во внешнеэкономической деятельности.....	147
<i>Миرونенко В.</i> Проблеми стійкості гривні	149
<i>Мирошниченко С.</i> Основные причины скрытой безработицы в Украине	151
<i>Моргун Д.</i> Бідність як глобальна економічна проблема	153
<i>Мудра Р.</i> Державні інструменти підвищення сукупного попиту в умовах економічної депресії: можлива економічна динаміка та інфляційні ризики	155
<i>Надеїн Є.</i> Безробіття: причини та шляхи вирішення проблеми	158
<i>Науменко В.</i> Суперечність між розвинутими країнами та країнами, що розвиваються: зближення чи віддалення?.....	160
<i>Недокус А.</i> Проблема та механізми запобігання «відтоку мізків» з України	163
<i>Nestachna A.</i> Features of the Japanese economy	166
<i>Nekhoda A.</i> Investment risks in international investment activity and ways to minimize them.....	171
<i>Новіков А.</i> Тіньова економіка та її вплив на майбутнє України	173
<i>Носенко А.</i> Освітні реформи України: закони про вищу освіту.....	175
<i>Osehenye L.</i> The challenges of globalization development.....	177
<i>Павлечко П.</i> Проблема перенаселеності землі	180
<i>Ranova V.</i> Development of the creative economy in South Korea ...	182
<i>Пашасва А.</i> Види валютних ризиків та способи їх уникнення.....	189
<i>Песчанский В.</i> Проблема коррупции и методы борьбы против неё	191

<i>Підгорна Г.</i> Рівень зайнятості та проблема безробіття всієї України	194
<i>Plitchenko A.</i> Unemployment in Ukraine: trends and peculiarities.....	196
<i>Podgórski M.</i> Sytuacja sektora MŚP w Polsce w latach 2008-2019 oraz jej prognoza na koniec roku 2020.....	200
<i>Полковникова Т.</i> Біткойн – валюта майбутнього: переваги та недоліки.....	204
<i>Поправко О.</i> Зовнішні фактори, які впливають на рентабельність підприємства	206
<i>Посукан Є.</i> Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.....	210
<i>Прєжина Д.</i> Як співвідносяться поняття «економічне зростання» та «економічний розвиток»?	215
<i>Прохорович А.</i> Динаміка ВВП України: причини та наслідки подій 2013–2019 років.....	217
<i>Псарьова А.</i> Особливості економічної кризи 2020 року в Україні.....	220
<i>Пугач О.</i> Безробіття в Україні як важлива економічна проблема	222
<i>Радиш К.</i> Стабільність податкової системи України	224
<i>Резниченко М.</i> Сущность и функции внешнеэкономической деятельности	226
<i>Рубленник І.</i> Інтеграційні процеси у світі: євроінтеграційні можливості для підприємств України	229
<i>Руденко К.</i> Динаміка державного боргу України за останні 10 років	233
<i>Сальник І.</i> Характерні риси сучасної глобалізації	236
<i>Сбитенкова В.</i> Анализ изменения ВВП ряда стран Европы и Украины в результате пандемии	241
<i>Semesenko M.</i> Dividend stock as a passive income	243
<i>Сенявин Д.</i> Ринок праці України в умовах світової глобалізації.....	246

<i>Сердюк К.</i> Лізингові операції на світовому ринку.....	249
<i>Сергієнко В.</i> Обвал бізнесу під час пандемії	251
<i>Сидоренко В.</i> Економічний розвиток туризму в Україні	253
<i>Сирота А.</i> Корупція в Україні: причини и методи боротьби с неї	255
<i>Сичова Г.</i> Переваги та недоліки використання криптовалюти як міжнародного платіжного засобу.....	257
<i>Сімонова М.</i> Європейський Союз як лідер інтеграційного процесу	258
<i>Скриль Я.</i> Стагфляція	260
<i>Солоп Д.</i> Валютные риски и современные инструменты их страхования.....	262
<i>Сомсиков А.</i> Можно ли считать биткоин валютой?	264
<i>Стадник Д.</i> Перспективи та проблеми розвитку зеленої енергетики в Україні.....	267
<i>Стовбун Д.</i> Зовнішній державний борг України: шляхи оптимізації.....	269
<i>Стукалова К.</i> Курсові коливання гривні і наслідки для української економіки.....	271
<i>Sukhykh O.</i> U.S financial crisis of 2007-2009 – prerequisites, impact and results on economies	275
<i>Talan V.</i> The Covid-2019 impact on the oil market dynamics	280
<i>Ткаченко А.</i> «Утечка мозгов»: анализ статистики и проблем ...	284
<i>Трет'як О.</i> Неокласичний і кейнсіанський напрями: порівняльний аналіз	286
<i>Trubilina K.</i> Behavioral economics as a basis of marketing	289
<i>Файзулова Е.</i> Рецесії у світовій економіці через пандемію корона вірусу	294
<i>Федутенко Я.</i> Ідентифікація міжнародних інвестиційних ризиків та інструменти управління ними.....	296
<i>Федутенко Я.</i> Порівняльний аналіз системи соціального захисту безробітних в Україні та країнах світу в умовах пандемії.....	299
<i>Фененко С.</i> Проблема безработицы среди молодежи	303
<i>Фильченкова М.</i> Условия и факторы, влияющие на развитие предпринимательской деятельности в Украине	304

<i>Фоменко В.</i> Тенденції розвитку сучасного світового ринку робочої сили під впливом розвитку технологій.....	306
<i>Fomenko V.</i> Ukraine's foreign trade structure and ways to optimize it.....	310
<i>Ханюкова А.</i> Шляхи запобігання втечі капіталу з України.....	314
<i>Хома А.</i> Вільний ринок землі – це добре чи погано?	317
<i>Хорунжий И.</i> Коронакризис и реинкарнация экономик Европы	320
<i>Цена В.</i> Співвідношення понять «економічне зростання» і «економічний розвиток».....	321
<i>Chvora P.</i> Problems and reasons of shadow economy in Ukraine ..	323
<i>Cherevko S.</i> Effectiveness of sanctions against Russia	327
<i>Чинёнова П.</i> Стратегии и особенности деятельности финансовых организаций Украины.....	336
<i>Чорноіваненко К.</i> Вдосконалення управління професорсько- викладацьким персоналом вищого навчального закладу	338
<i>Шалунова А.</i> Влияние Covid-19 на мировую экономику	345
<i>Shvachych G., Kholod O., Usatyi M.</i> Basic principles of the blockchain technology organization	347
<i>Шеверёва А.</i> Причины и способы выхода предприятия на международный рынок.....	351
<i>Шналь Є.</i> Порівняльний аналіз галузевої структури ВВП України та Польщі: аналіз відмінностей.....	353
<i>Шрам О.</i> Аналіз ринку праці України.....	356
<i>Шрам О.</i> Переваги та недоліки введення єдиної валюти кількома країнами на прикладі євро.....	359
<i>Yaloza O.</i> The US after Donald Trump	361
<i>Яцишина В.</i> Економічна політика і економічний занепад України після розпаду СРСР.....	365

Тези доповідей

O. Kalita

Alfred Nobel University, Dnipro

INTERDEPENDENCE BETWEEN FOSSIL FUELS PRODUCTION AND GREEN ENERGY DEVELOPMENT

Throughout the recent years the ecological situation on the planet became worse than ever. The ozone layer of the atmosphere is becoming thinner every minute, the glaciers on both poles are melting, a lot of fires all over the planet have occurred, the consequences are disastrous. All this is happening because of imbalance in the atmosphere caused by excessive amount of carbon dioxide (CO₂). CO₂ is released as the result of combustion of fossil fuels such as oil and coal, with the aim of making electricity and conducting petroleum based transportation.

The solution of this problems lays in alternative sources of energy, aka green energy. These sources imply using sunlight and forces of wind and water to generate desired electricity and to power electric transportation.

Despite the fact that the problem and its solution are well-known, the production of fossil fuels is continuing and green energy is used in small amount worldwide. The explanation of this contradiction consists in human factor and is related to the economy not only of some industries, but also of whole countries. For example, 90% of all Venezuela's export is petroleum, Saudi Aramco, the Kingdom's of Saudi Arabia state-owned company is the most profitable company in the world, in Kuwait 92% of its export revenue are fossil fuels (Continents et al., 2020). The USA is one of the leading countries producing fossil fuels along side with China (Desjardins, 2020).

So fossil fuels industry is huge and is the basement for some economies. With that background the green energy is being developed. Despite all not beneficial factors, alternative energy is the fastest-growing energy source in the USA, and also is spread in northern countries such as Norway, where the government is committed to environmental sustainability, Sweden, which is a leading country focusing on low-carbon economy, Finland, which is greatly decarbonizing its energy sphere (IEA – International Energy Agency, 2020). Also, renewable energy made 26% of global electricity generation in 2018, and it is expected to grow (Renewable Energy | Center for Climate and Energy Solutions, 2020).

In addition, the very important note is that the development green

energy heavily depends on governmental policies and financial support. Therefore, it is crucial for the whole planet's environment that the leading and high developed countries are supporting and implementing renewable energy.

References

1. Continents, A., America, N., America, C., America, S., East, M., Countries, A., Maps, U., Maps, C., Maps, R., Maps, P., Maps, E., Facts, W., Know?, D., Facts, Q., Us, A. and Us, C., 2020. The World'S Largest Oil Reserves By Country. [online] WorldAtlas. Available at: <<https://www.worldatlas.com/articles/the-world-s-largest-oil-reserves-by-country.html>> [Accessed 31 October 2020];
2. Desjardins, J., 2020. Mapped: Fossil Fuel Production By Country. [online] Visual Capitalist. Available at: <<https://www.visualcapitalist.com/mapped-fossil-fuel-production-by-country/>> [Accessed 31 October 2020];
3. Center for Climate and Energy Solutions. 2020. Renewable Energy | Center For Climate And Energy Solutions. [online] Available at: <<https://www.c2es.org/content/renewable-energy/>> [Accessed 31 October 2020];
4. IEA. 2020. IEA – International Energy Agency. [online] Available at: <<https://www.iea.org/>> [Accessed 31 October 2020].

Scientific supervision by Ruslan Kliuchnyk, PhD in Political Science, Associate Professor.

Language supervision by Halyna Miasoid, PhD in Pedagogy, Associate Professor.

М. Камьянович

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

ИНВЕСТИЦИОННЫЕ РИСКИ В МЕЖДУНАРОДНОЙ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И СПОСОБЫ ИХ МИНИМИЗАЦИИ

Инвестиционная деятельность – процесс вложения денег, затрат времени и усилий во что-то для получения положительных финансовых результатов, влияния и прочего. Денежные средства, различные ценные бумаги, имущество, которое подлежит финансовой оценке, может являться инвестициями. Вложения могут быть направлены на получение прибыли или сохранение капитала [1]. Разобравшись с этим понятием, перейдем к заветной цели каждого

инвестора или человека, считающего себя таким – минимизации риска при инвестировании. Абсолютно его избежать невозможно, не придумали еще ни одной подобной «формулы успеха», хотя пытались.

Видов и инструментов инвестиционной деятельности существует огромное количество. В соответствии с данной тематикой, мы будем рассматривать прямые инвестиции и портфельное инвестирование. Прямые инвестиции – это вложения, обеспечивающие длительный контроль инвестора над хозяйственными операциями компании-реципиента, в отличие от портфельных инвестиций, которые ориентированы на краткосрочные финансовые выгоды и по сути своей являются спекулятивными операциями. В соответствии с принятой международной классификацией иностранных инвестиций, к прямым инвестициям относятся инвестиции, в результате которых инвестор получает долю в уставном капитале предприятия не менее 10 %. Именно концентрация инвестиций на одном объекте даёт возможность большего управления, а также иметь своего представителя в совете директоров. Портфельное же инвестирование всегда идет рядом с понятием диверсификации, этот вид вложений подразумевает владение сравнительно небольшими долями многих компаний, а также других объектов для инвестирования.

Рассмотрим преимущества каждого из способов инвестирования. Главной особенностью прямого инвестирования является долгосрочный характер. Нет смысла покупать долю в 20%, назначать своего кандидата в совет директоров, а через неделю продавать все акции этой компании. Элементом страхования от рисков также является время. Тщательно и качественно анализируя возможные объекты для вложений, инвестор может не бояться понести убытки или же вовсе потерять все свои вложения. Вложись он в компанию даже перед кризисом, в долгосрочном периоде он не только переживет этот кризис и вернется к начальным показателям, но и будет получать прибыль в течение периода. Портфельное инвестирование защищает себя количеством разных активов. Например, владея долями сотни компаний, инвестор не почувствует ошутимого падения, если один или несколько его активов упадут в цене. Один из самых больших и известных «портфелей» является индекс широкого рынка S&P500, в него входят 505 публичных компаний США, имеющих наибольшую капитализацию. Собственно, на этом индексе создано множество инвестиционных компаний и паевых инвестиционных фондов.



Рис. 1. График индекса S&P 500, 2015–2020 гг. [2]

На рис.1 наглядно представлено поведение фондового рынка Америки за последние пять лет. За это время он показал рост с 1875\$ до 3500\$ на данный момент что, по нашему мнению, является отличным показателем. То есть за пять лет цена активов портфеля S&P500 выросла на 87%, в результате инвестор не только сохранил свои вложения, но и возымел хорошую прибыль. Чем еще хорошо инвестирование в акции – так это защита от инфляции, она может съесть изрядную часть прибыли или всего актива, незаметно для самого инвестора. Инфляцию хорошо описывает цитата Хенни Янгмана: «Американцы становятся сильнее. Двадцать лет назад, чтобы унести купленные на 10\$ товары из бакалейного магазина, нужны были два человека. Сегодня с этим справится и пятилетний ребенок» [3]. Также не стоит забывать и об обратной стороне медали – дефляции, то, с чем столкнулась Япония и от чего серьезно пострадала. В случае дефляции инвестирование в акции – неразумно и убыточно, облигации с их фиксированным номиналом и купоном будут более уместны. Комбинирование этих двух инструментов в своем инвестиционном портфеле защищает инвестора от обоих этих явлений. А в зависимости от состояния экономики рекомендуется изменять доли этих активов: скажем, во время инфляции уменьшить долю облигаций до 25 % и наоборот в противоположной ситуации. Это еще один способ страхования от рисков. Другими популярными элементами страхования являются хеджирование и локирование. Хеджирование – это открытие встречной сделки на один и тот же инструмент, в разном направлении с разной суммой. Локирование – это элемент хеджирования, открытия встречной сделки на один инструмент в разном направлении с одинаковой суммой.

А теперь поговорим об упомянутых вначале «формулах успеха» на Уолл-стрит, хотя их уместнее называть «формулами фиаско». Конечно, можно было бы не упоминать неработающие способы страхования от рисков и получения сверх прибыли, но эти были чрезвычайно интересны и наглядны.

- Первой «формулой фиаско» была «Торговля по календарю». Эта форма спекуляции была основана на так называемом «эффекте января». В 1980-е годы об этом много писали в научных журналах и книгах. Исследования показывали, что если инвестор приобретал акции мелких компаний во второй половине декабря, то в январе их доходность оказывалась на 5-10% выше среднерыночной. Эксперты были поражены. Но как только об этом узнала широкая общественность, «эффект января» сошел на нет. Чем объяснялся подобный эффект? Во-первых, многие инвесторы продавали наименее прибыльные акции, чтобы зафиксировать убыток и платить меньше налогов, собственно, приблизительно это же делали и управляющие инвестиционными фондами.

- Метод Motley Fool или «дурацкая четверка». Согласно рекомендациям компании Motley Fool, тратя всего 15 минут в год на «планирование инвестиций», в течение 25 лет можно получать прибыль, превышающую среднерыночную и прибыль по ПИФам, и что самое главное, с минимальным риском. Для этого предлагалось делать следующее.

1. Выбрать пять самых дешевых акций, входящих в расчет индекса Доу-Джонса, с самой высокой дивидендной доходностью.
2. Исключить из их числа самую дешевую акцию.
3. Вложить 40% средств в акции, занимающие второе место в списке самых дешевых.
4. Вложить по 20% в каждые из трех оставшихся акций.
5. Через год повторить расчет в соответствии с пунктами 1–4.
6. Повторять до тех пор, пока не разбогатеете.

Собственно, ни один из 4 Взаимных фондов, работающих по этому принципу, так и не добился успеха. О каком вообще «тщательном анализе ситуации» можно говорить, если инвестор отказывается от акций, наиболее привлекательных с точки зрения цены и дивидендной доходности, и выбирает акции, наименее привлекательные по этим показателям [4]?

Подводя итог, хочется сказать, что существует достаточное количество инструментов для рассеивания рисков для каждого метода инвестирования. И самые главные, по нашему мнению, были упомянуты выше, а также была раскрыта суть каждого. Поэтому не

стоит надеяться на то, что «формулы успеха» с Уолл-стрит помогут легко разбогатеть любому желающему. Во главу угла необходимо всегда ставить качественный и полный анализ будущих активов, о чем не раз высказывался известный американский экономист и инвестор XX века Бенджамин Грэм.

Список использованных источников

1. Понятие об инвестициях. Кембриджский словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://dictionary.cambridge.org/ru/%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8C/%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9/investment> – свободный. Язык рус.

2. График индекса S&P 500 торгового терминала «TraderNet» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://tradernet.ua/charts/SP500.IDX/#undefined/userStocks/0-0> – свободный. Язык рус.

3. Х. Янгман цитата об инфляции/ Б. Грэм «Разумный инвестор», глава 2 «Инфляция».

4. Библиотека управления/ Б. Грэм. Глава из книги «Разумный инвестор: Полное руководство по стоимостному инвестированию» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.cfin.ru/finmarket/Value_Investing.shtml – свободный. Язык рус.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

В. Карагодин

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепро

СИСТЕМА СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ БЕЗРАБОТНЫХ

В наши дни существует одна из главных проблем, которая затрагивает все страны мира – это безработица трудоспособного населения, которая возникает в связи с колебанием экономики. На нее можно повлиять силами социальной политики, которая проявляется в социальной защите граждан от безработицы. Что такое безработица? Безработные – это те люди, которые составляют часть экономически активного населения, у которых есть все возможности работать, но в связи с различными проблемами они не могут найти постоянную работу.

Исходя из данных табл. 1, можно сделать вывод, что на 2019 г. процент безработных людей меньше, чем в предыдущих годах. Это случилось в связи с понижением заработной платы и увеличением гибкости рынка.

Таблица 1

Рейтинг стран по уровню безработицы [1]

Страна/год	1994	1999	2004	2009	2014	2019
США	6,1%	4,2%	5,5%	9,3%	6,2%	3,7%
Украина	...	11,9%	8,6%	8,8%	9,3%	8,5%
Китай	2,8%	3,1%	4,2%	4,3%	4,1%	3,6%
Канада	10,4%	7,6%	7,2%	8,4%	6,9%	5,7%
Австралия	9,7%	6,9%	5,4%	5,6%	6,1%	5,2%
Германия	8,4%	8,6%	10,3%	7,7%	5,0%	3,2%
Испания	24,1%	15,6%	11,0%	17,9%	24,4%	14,1%
Италия	10,6%	10,9%	8,0%	7,7%	12,6%	10,0%
Россия	8,1%	13,0%	7,7%	8,2%	5,2%	4,6%

Для сравнения возьмем Америку и Россию. В США на сегодняшний день людям не имеющим работу выдаются пособия по безработицы, так же около 90% взрослого население единоразово получило выплату в раз мере \$1200 (и +\$500 на ребенка). Минимальная выплата по пособию составляет \$648, а максимальная \$2730. В тоже время в России государство может выплатить по пособию минимальную заработную плату, выплата зависит от региона и суммы предыдущей заработной платы и составляет минимальная – 850 RUB, а максимальная – 5000 RUB. Так же возможность участия в оплачиваемых общественных работах. Еще большую роль играет высокая закредитованность населения – 10,6% [1].

В то же время не все американцы могут получить пособие. Во многих штатах меньше шансов получить пособие имеют те люди, которые занимаются свободной профессией и некоторые сельскохозяйственные рабочие. Каждый штат устанавливает свой максимальный размер пособия. В основном это не более чем половина последней заработной платы. Пособие выплачивается 26 недель. Но от штата к штату оно может меняться. Так же безработному предоставляют медицинскую страховку.

Forbs составила список стран, в которых самая щедрая система социального обеспечения. На последнем месте стала Япония, в которой безработные смогут получить по пособию 67% от предыдущей зарплаты, выплата зависит не только от стажа, но и от возраста. Так же в этот список вошли Швейцария, Люксембург, Норвегия. Дания стала лидером по самой щедрой системой обеспечения, потеря работы грозит потери 10% от зарплаты, а остальные 90% граждан может получить в виде пособия в течении следующих 4 лет [2].

Безработица присущая каждой стране мира, и поэтому должна проводиться политика государства по снижению безработицы, хорошая социальная поддержка безработных, информирование про свободную вакансию. Но все равно не все зависит от правительства и предпринимателей, которые дают рабочие места, а все идет от человека, от желания работать и сделать свою жизнь лучше.

Список использованных источников

1. Уровень безработицы в странах мира в 1980–2019 гг. Графики и таблицы. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://svspb.net/danmark/bezrobotica-stran.php>

2. Где лучше бездельничать – Власть – Коммерсантъ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.kommersant.ru/doc/1045947>

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

А. Касьяненко
Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

ФОНДОВЫЙ РЫНОК УКРАИНЫ: АНАЛИЗ И ПУТИ РАЗВИТИЯ

На сегодняшний день состояние фондового рынка оставляет желать лучшего. Карантин, который стал для многих сфер деятельности огромной проблемой, не обошел и его. Март 2020 г. был тяжелым временем для фондового рынка – S&P 500 снизился примерно на 35% [1]. Инвесторы, ожидая наихудших исходов (прекращение торговли, остановку производства), начали продавать акции и облигации. Но стоит отметить, что ожидания могут быть изменчивы, и это свидетельствует о том, что перспектива завтра может существенно измениться.

Фондовый рынок является ускорителем экономического роста любой страны, с учетом налаженного правового механизма защиты интересов всех сторон, стремительного развития рынка и развитой инфраструктуры. С его помощью осуществляется перелив свободных денежных средств частных и институциональных инвесторов в реальный сектор экономики, повышается уровень эффективности использования ресурсов.

Начало 90-х стало стартом в формировании и развитии фондового рынка Украины. Первый этап становления характеризовался низкими темпами развития. На втором этапе (1995-1999 гг.) темпы начали набирать обороты, была создана государственная система регулирования. Начиная с 2000 г., третий этап характеризовался поиском новых систем распределения собственности, активным привлечением внешних инвесторов к приватизационным процессам, созданием брокерских и финансовых компаний.

Практически полное отсутствие частного миноритарного инвестора и дефицит свободного обращения акций, свидетельствуют об неисполнении соответствующим образом даже основных функций рынка. Как следствие, долгое становление привело к застою экономики (стагнации). Согласно оценке FTSE, по уровню своего развития, украинский фондовый рынок не достиг и рынков с наиболее низким уровнем (Frontier Market) [2]. Основной причиной является то, что отечественный рынок далек от реальных экономических проблем и потребностей, а также и своих основных функций. Рынок используется для продаж бизнеса, а реальный сектор экономики практически не использует возможность привлечения средств через фондовый рынок.

События начала 2014 г., политический кризис, аннексия Крыма, военные действия на востоке Украины привели к рекордному падению деловой активности, оттоку инвестиций и, соответственно, падению фондовых индексов в нашей стране. По данным НКЦБФР за период 2014–2016 гг. Украинский фондовый рынок упал более чем на 62% [2].

Анализируя ситуацию 2014–2016 гг. можно отметить, что особо беспокоящим является отрицательное сальдо объема инвестиций нерезидентов в экономику Украины через инструменты фондового рынка в течение всего периода указанных ранее годов, при этом убывание капитала иностранных инвесторов выросло в 18 раз, достигнув отметки 80,51 млрд грн. (рис. 1) [2].

Сокращение объемов торговли, ухудшение признаков нездорового рынка с незначительной долей торговли акциями (со склонностью к дальнейшим ухудшениям) и большей частью организаторов торговли, которые становятся ущербными, являются

исходом неудовлетворительной динамики функционирования украинского фондового рынка.

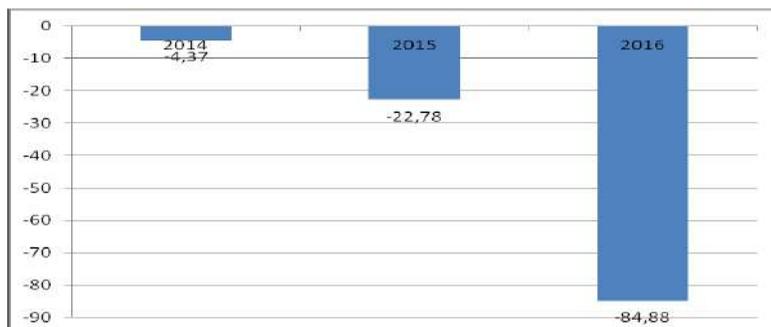


Рис. 1. Сальдо объема инвестиций нерезидентов в экономику Украины через инструменты фондового рынка в течение 2014–2016 гг., млн грн [2]

Для решения этих проблем необходимо системно подойти к оздоровлению рынка, на законодательном уровне улучшить функционирование организаторов торговли и функционирование акционерных обществ. Только за счет регулирования работы фондового рынка как основного инструмента инвестирования и привлечения инвестиционных средств из развитых странах, Украина может полагаться на увеличение поступления инвестиционного капитала.

В заключение можно отметить, что динамика функционирования украинского фондового рынка является неудовлетворительной: сокращение объемов торговли, часть организаторов этой же торговли являются убыточными, незначительная торговля акциями склонна к дальнейшему сокращению. Пути решения этих проблем возможны за счет системного подхода к обновлению и усовершенствованию рынка.

Список использованных источников

1. Delo.ua [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://delo.ua> – свободный. Язык рус.
2. Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦБФР) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.nssmc.gov.ua – свободный. Язык укр.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

РОЛЬ ЗМІ ЯК ФАКТОРА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У наш час засоби масової інформації (ЗМІ) мають великий вплив на свідомість громадян та розвиток суспільства в цілому, бо здатні швидко та якісно охопити широку аудиторію. На політичну галузь нашого життя найбільший вплив мають ЗМІ.

Здатність постійно інформувати населення країни свіжими новинами, напряму формує у людей власну думку стосовно верхівки країни та їх політичних рішень. Так у громадян з'являються власні погляди на майбутнє їхньої держави та підвищується відповідальність влади в очах виборців.

У ХХІ ст. інформаційні ресурси та технології безумовно стали умовою розвиненості, конкурентоспроможності та могутності нашої держави, тому поява ЗМІ та мережі Інтернет створили свої правила передавання інформації між Президентом, Верховною Радою, Верховним Судом та українцями з їх сім'ями. Усі вище перелічені органи влади спираються на комунікаційно-політичну систему як засіб політичних відносин та постійний процес обміну інформації між різними частинами цієї системи [1].

Це допомагає зміцнити політичний зв'язок між "верхівкою" та громадянами й підтримувати його в режимі взаємодопомоги. Насправді, якщо брати як приклад місцеві вибори 2020 р., громадяни України не дуже поспішають піти голосувати за певну кандидатуру (рис.1). Це можна пояснити тим, що багато областей знаходяться в червоній зоні, і більша частина виборців побоялися прийти на виборчу дільницю. Але якщо інформація, яка подається через ЗМІ, напряму впливає на рішення: піти чи не піти голосувати?

Залучаючи громадян до інформаційних політичних відносин, засоби масової інформації формують певні ціннісно-сміслові моделі у процесі комунікації між урядом та громадянами. Сучасні мас-медіа здатні повністю перетворити життя та систему цінностей виробництва з приводу чого кажуть, що той, хто володіє ЗМІ, володіє громадською думкою.

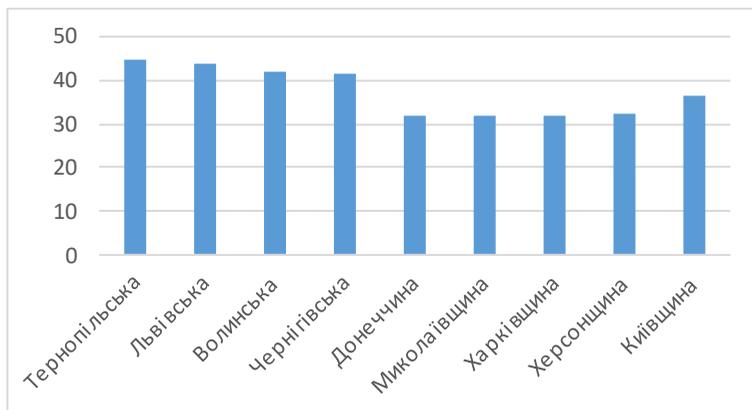


Рис. 1. Явка виборців за областями на місцевих виборах 2020, %
Складено автором за даними [2].

Список використаних джерел

1. Роль ЗМІ в організації процесу комунікації президента та громадськості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/387> – вільний. Мова укр.
2. Явка на місцевих виборах: скільки українців проголосували [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://vybory.24tv.ua/yavka-na-mistsevi-vibori-2020-ukrayina-25-10-2020-yak-golosuyut_n1437878 – вільний. Мова укр.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

R. Kliuchnyk
PhD in Politology, Associate Professor
Alfred Nobel University, Dnipro

THE FACTORS OF COUNTRY IMAGE FORMATION

Countries have constantly been subjected to media attention. Image of a country is a very relevant factor that influences investment climate. Regarding countries brand index, we should mention, that it is renewed annually, but its leaders are the countries, which invest heavily in their image and keep high standards of conducting a business. The latest Future Brand Country Index has been published in 2019 so far, with Japan as the leader, Norway in the second place and Switzerland in the third. The last

three places of the Index looked as follows: 74th place – Pakistan, 75th place – Ukraine, 76th place – Iraq (Future Brand Country Index, 2019). Country brand and image shaping should be based upon certain principles: a) worthwhileness (its creation and promotion according to the problem to solve and target audience); b) projectivity (possession of economic basis and worthwhileness); c) visibility (uniqueness and dissimilarity with other countries' images). General country image formation factors include geographic location, natural resources, historical sites, art, sport, ethnic and confessional peculiarities, political specificities, etc. Economic life is an important component of the image, which includes GDP, main items of export, HDI, the last is becoming recently an important part of the image and considers, among other things, citizens' educational level.

Geographic location is one of the traits, which makes the country distinctive. Thus, Russia is known as the biggest country in the world, whereas Great Britain at the times of Empire legitimately claimed that the sun never sets on its lands (because they occupied virtually all parts of the world). For some countries, on the contrary, very small area is a feature – Monaco, San Marino, Vatican and Andorra are peculiar because one can walk them around. Unusual is the geographic location of Chile – the country is tucked between the Andes and the Pacific Ocean and lasts for more than 6400 km. Australia is the only country in the world which occupies the whole continent. Japan because of its location is called “the land of the rising sun”. Natural factors often become a part of a country image, as well as tourist attractions. Thus, Finland is poetically called “land of the thousand lakes”, Italian capital Rome is situated on the seven hills, which are one of the city's symbol. Part of the Brazil's image is selva (jungles) which suffers from human activity. Russian Baikal, the deepest lake in the world can also be mentioned in this regard. The Japanese use Mount Fuji for the country image creation, the Australians use in the same way Ayers Rock (Uluru), whereas the Nepalese consider Everest as the national symbol (Kliuchnyk, 2019).

Historical and cultural legacy is of importance for country image formation as well. Province Piedmont in Italy is a telling example. Its administrative centre Turin for a long time has been famous as an industrial city, home of “Fiat” company plants. In the beginning of the 1990 th the company started to move its facilities to other countries. Because of this Turin suffered unemployment, and local authorities turned to culture as a way to revitalize social-economic life of the region. The authorities made significant efforts to give impetus to different kinds of development through line of events:

the cinema museum was opened;

the Turin book fair was founded;
the theatre festival was initiated (Volkov, 2015).

Festivals and carnivals are part of the national image as well and influence the country's distinctiveness. German Oktoberfest, visited by beer lovers from all over the world is an example of one. France holds a largescale festival in Nice, worldwide known festivals are held in Brazil and Italian Venice.

References

Future Brand Country Index (2019). – URL: <https://www.futurebrand.com/uploads/FCI/FutureBrandCountryIndex2019.pdf> [Accessed 31 October 2020].

Kliuchnyk, R. (2019). Natural and socio-cultural factors in country image formation. Journal of Modern Economic Research, 1(3), 17-28. Retrieved from <https://www.denakyrpublishing.science/index.php/jmer/article/view/14> [Accessed 27 October 2020].

Volkov, S.K. (2015). Cutrure as a factor of Russian regions attractive image formation factor. Regional economy: theory and practice, 13 (388), 6067.

А. Коваленко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ЖИТТЄВІ ЦИКЛИ ТОВАРІВ ТА ЇХ СИНХРОНІЗАЦІЯ

В економіці існує три економічних цикли: короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий. Говорячи про життєвий цикл товару, ми говоримо про короткостроковий економічний цикл, тобто 1,5-3 роки. Виділяють чотири фази життєвого циклу товару: впровадження, зростання, зрілість та спад. Впровадження характеризується низькими обсягами виробництва та малою часткою на ринку, також низькою дохідністю виробництва з високими витратами на рекламу. На фазі зростання швидко зростає обсяг виробництва та частка на ринку, також збільшується дохід. На третій фазі зрілості виробники намагаються затриматися як можна довше, адже саме тут у виробництва висока та стабільна частка на ринку та найвищий дохід. Остання фаза – спад, характеризується поступовим скороченням та припиненням виробництва певного товару [1].

У цій роботі ми розглянемо життєвий цикл товару на двох прикладах. Першим прикладом стане Coca-Cola. Впровадили Coca-

Cola ще в далекому 1886 р., спочатку цей напій був зареєстрований, як «лікарняний засіб від розладу нервової системи», почав продаватися через автомат у найбільшій міській аптеці Джекоба в Атланті. Поступово Соса-Кола становилась популярною, завдяки сувенірній продукції логотип поширювався серед людей та дізнавався, тобто у цей період цей напій йшов по фазі зростання [3]. Також на цій фазі поступово почались рекламні інтеграції, які були яскравими, з відомими людьми та виділялись. Також саме на фазі зростання з'явився відомий Санта-Клаус з кока-колою, який далі став одним з символів Нового Року. З'являється оригінальна пляшка, потім бляшана пляшка для армій, та пляшка 2 літри. Продаж росте, обсяг виробництва росте, обізнаність і лояльність людей також росте і напій Соса-Кола входить до стадії зрілості. На сьогодні компанія випускає близько 200 напоїв, також товарний знак Соса-Кола є найпопулярнішим у світі, а компаній – найвідомішою. Соса-Кола продається у 200 країнах світу, та за день продажі доходять до 1 млрд одиниць на день [2]. Тобто до стадії спаду цей напій не дійшов, оскільки компанія усіма методами намагається підтримувати попит на свою продукцію.

За другий приклад можна згадати напій Моґо (далі Моджо). Цей напій був виготовлений українською компанією «Нові продукти». Вперше Моджо з'явився на ринку безалкогольних напоїв у 2012 р., та, згадуючи, був дуже популярний особливо у дітей та молоді. Зростання проходило стрімко, адже компанія робила цікаві та яскраві реклами з анонсами нового напою. У тому ж році відбулась фаза зрілості, адже про Моджо чули, мабуть, усі та навіть торгова марка отримала перше місце за найбільш інвестиційну та смілу, та друге місце у номінації «Startup року» [4]. За дев'ять місяців 2012 р. продано понад 15 млн упаковок коктейлю МОґО™. Потім попит поступово став зменшуватися та зараз, на жаль, цей напій зняли з виробництва. Можна зробити висновок, що Моджо нібито увірвався на ринок безалкогольних напоїв, приніс компанії великий прибуток, але довго не зміг утриматись та пішов на спад с подальшим закінченням взагалі.

Мабуть, вже на цих двох прикладах можна виявити проблематику життєвих циклів товарів. Усе це дуже відносно, адже один товар може приносити великі прибутки протягом тривалого часу, а інший товар може протриматися навіть менше середньої кількості років короткострокового циклу. Що у Кока-коли, що у Моджо були яскраві рекламні кампанії, які запам'ятовуються, але другу компанію це не врятувало. Варіантів, чому так сталося, може бути багато, та в усіх подібних ситуаціях вони кардинально різні. Проблематика криється

саме у тім, що випуск нового товару – це завжди гіпотеза. Чи сподобається, чи ні насправді – важко припустити на старті.

У світі дуже багато різних компаній, які випускають різні товари, цей процес безперервний, а отже, і синхронізація фаз життєвого циклу цих товарів дуже логічна. Декілька товарів можуть зростати, набувати популярності в один й той самий час, навіть бути конкурентами, якщо займають одну ланку. Це відбувається з Соса-Кола та Персі, але їх конкурентні перегони вже були скоріш на фазі зрілості. Також синхронізація фаз може відбуватися у товарів однієї великої компанії. Це відбувається через те, що у великих компаній таких, як Соса-Кола, багато інших торгових марок, наприклад, Fanta і Sprite, які наразі знаходяться на одній фазі зрілості, але не такої яскравої, як основна торгова марка цієї компанії.

Список використаних джерел

1. Маркетинг. 5.5. Життєвий цикл товару [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/marketingdistance/tema-5/5-5-zittevij-cikl-tovaru>.

2. Docsity.com. Жизненный цикл товара на примере компании Кока-Кола [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.docsity.com/ru/zhiznennyu-cikl-tovara-na-primere-kompanii-koka-kola/4532045/>.

3. Википедия — свободная энциклопедия. Кока-кола [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Кока-кола>.

4. Вікіпедія. Моjo [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Моjo>.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

А. Коваленко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПІДХОДИ ДО МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ПРИ ПРЯМИХ І ПОРТФЕЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЯХ

Міжнародна інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій суб'єктів, яка супроводжується вкладенням іноземних інвестицій іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту [1]. Під

іноземними інвестиціями маються на увазі усі матеріальні та інтелектуальні цінності, які іноземні інвестори вкладають в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з вищесказаною метою.

За метою вкладання інвестиції поділяються на прямі та портфельні. Прямі іноземні інвестиції – це довгострокові закордонні вкладення капіталу, в результаті яких експортером капіталу організовується або ведеться виробництво на території країни, що приймає капітал. Портфельні інвестиції – це форма вивезення капіталу шляхом його вкладення в цінні папери закордонних підприємств, що не дає інвесторам можливості безпосереднього контролю над їх діяльністю.

Ризики є невід'ємною частиною міжнародної інвестиційної діяльності, оскільки не можна передбачити усі можливі події в країні чи стрибки валютного курсу тощо. Тож будь-які інвестиції супроводжуються ризиками для інвесторів. Також ризики поділяються на систематичні (які характерні для всіх видів інвестування: правові, політичні, інфляційні й тому подібні) та несистематичні (які характерні лише для даного об'єкта фінансування: ризик компанії чи дефолту) [1].

Особливо при прямому інвестуванні важливо мати на початку стратегію інвестування. Де й буде обмірковано коли й куди вкладати капітал, можливі ризики та що робити у разі їх прояві. Одним з найпоширенішим методом є страхування ризику. Він передбачає, що інвестор готовий відмовитися від частини свого доходу, але захистити себе. Проте не усі види ризиків приймаються до страхування та тяжко зробити так, щоб ціна страхових виплат була такою, як і сума можливих збитків [2].

При портфельному інвестуванні стоїть мета швидкого доходу, отже, в гонитві за грошима можна взагалі втратити все. Найбезпечнішою у портфельному інвестуванні вважається покупка державних цінних паперів. Тож при інвестуванні доволі часто починають саме з цього виду цінних паперів.

Також існує метод диверсифікації. Розповсюдженням є диверсифікований портфель, його особливість у тому, що він має набір з різноманітних цінних паперів. Цей метод зменшує ризики, тому що навіть якщо з якихось об'єктів буде невеликий дохід, його можуть компенсувати інші об'єкти з високим доходом [1].

Список використаних джерел

1. Allbest. Ризики міжнародного інвестування [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://knowledge.allbest.ru/international/3c0b65625a2ad79b4d43a89521206c37_0.html#text – вільний. Мова укр.

2. Содружество. Риски инвестирования [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sodrugestvo.org/page/riski-investirovaniya> – вільний. Мова рос.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

К. Kovalenko
Alfred Nobel University, Dnipro

NUCLEAR INDUSTRY IN UKRAINE: CRISIS OR PATH TO ENERGY INDEPENDENCE?

Nowadays, the nuclear industry can be considered as one of the leading industries in Ukraine. There are four nuclear power plants which produce half of the electricity in Ukraine, which is the essential part in the economy of the country. On the other hand, Ukraine can not store all spent fuel from all NPP because the country does not have its own centralized storage which is complete and could hold nuclear waste from all Ukrainian nuclear power plants. Since 2002, Ukraine has already tried to build a storage facility in the Chernobyl Exclusion Zone, but to no avail because of a few reasons such as lack of money (Україна-Росія: яка ціна атомної залежності? (розслідування), 2020). So, for many years, Ukraine has been being dependent on Russia since the Russian Federation agreed to hold Ukrainian spent fuel in its own territory for \$200 million per year. So, nowadays, Ukraine has to find out some alternatives like other countries, because continuing increasing Russia's budget by Ukraine puts its own economy in a difficult position. This situation makes the country be dependent on Russia in the nuclear industry, which has become one of the urgent problems for Ukrainian economy, which waits for its solution at an early date.

To begin with, nuclear energy plays one of the most essential roles in the economy of Ukraine. What is more, Ukraine ranks third for the nuclear energy contribution by the total energy production in the world. Nowadays, there are four nuclear power plants in Ukraine: Khmelnytsky, Rivne, South Ukrainian and Zaporizhzhia nuclear power plants. Zaporizhzhya NPP with 6 power units with a total capacity of 6,000 MW is the most powerful in Europe. They produce half of the electricity in Ukraine. However, only the Zaporizhzhia nuclear power plant has its own storage facility for nuclear fuel, which force Ukraine to send nuclear waste from Khmelnytsky, Rivne

and South Ukrainian nuclear power plants elsewhere for temporary storage. Russia became such a storage facility for Ukrainian nuclear fuel, which costs \$200 million annually. Nowadays, Ukraine has to continue to pay Russia \$200 million per year for this service. For comparison: this is the annual budget of the city of Mykolayiv or almost a two-year budget for scholarships for students and graduate students (Сховище майбутнього: Україна почне самостійно зберігати відпрацьоване ядерне паливо, 2020). Consequently, this situation may threaten the existence of Ukrainian nuclear energy, because Russia's refusal to accept Ukrainian fuel at any time could lead to the shutdown of three of four nuclear power plants in Ukraine.

It is known that any nuclear fuel has its own cycle of use, after which it is replaced by fresh one. Initially, spent fuel is removed from a reactor and placed in a wet-type storage facility, where it is then cooled. After defueling the spent fuel, it is sent either for processing and subsequent disposal or to another special storage facility where the spent fuel can be safely stored for up to 100 years. So, many countries, where there are nuclear power plants and spent nuclear fuel as well, prefer having their own strategies and methods which let them hold the spent nuclear fuel from all their nuclear power plants at the territories of these countries and be completely independent. Most importantly, in such countries with a developed nuclear industry, spent nuclear fuel is held in the territories of the nuclear power plants (As well as in Ukraine, spent nuclear fuel from the Zaporozhia nuclear power plant is held) under the close overseeing of professionals in the nuclear industry.

In the early 2000s, the Ukrainian authorities decided to build autonomous Centralized Spent Fuel Storage Facility in the Chernobyl Exclusion Zone, following the example of the countries with developed nuclear industry. In 2002, Ukraine approved the concept of creating a Centralized Spent Fuel Storage. International tender was announced in 2002. A year later, Holtec International won it. In 2005, SE NAEGC Energoatom (State Enterprise National Atomic Energy Generating Company) signed a contract with Holtec International (Сховище майбутнього: Україна почне самостійно зберігати відпрацьоване ядерне паливо, 2020). Only in 2012, a law on the construction of the CSFS in the Chernobyl Exclusion Zone was passed. The construction began 5 year later. In 2017, NAEG Energoatom held the tender for the selection of a general contractor for the construction of the Centralized Spent Fuel Storage. The expected cost of the project was UAH 939,000,000. Three construction companies such as СС Ukrenergomontazh, Ukrtransbud and Ukrbudmontazh desired to take part in the construction of the CSFS (Україна-Росія: яка ціна атомної залежності, 2020). The last one became

the winner and undertook to construct a Centralized Spent Fuel Storage, which was UAH 10 million cheaper than expected (2020).

The construction was started, but was not realized completely due to the running out of money even though the company took almost twice as much money than as it was planned at the beginning of construction process. The company refuses to comment and claims that all the money was spent in good faith, which is hard to believe due to lack of evidence.

So, nowadays, no work is being done. The amount of costs and possible savings are shown in Fig. 1.

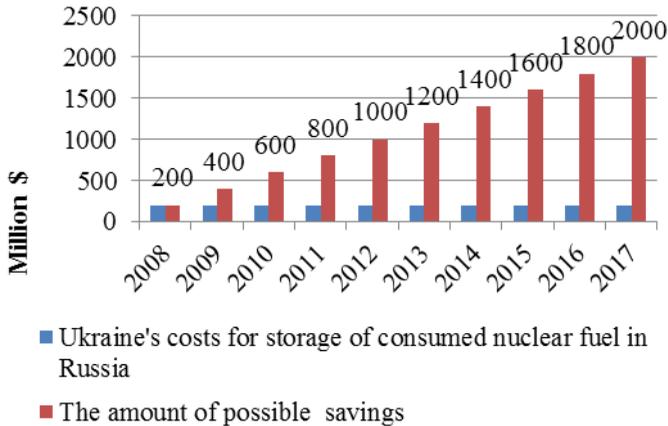


Fig.1. Possible benefits for Ukraine from being independent in the nuclear industry

Source: constructed by the other on the basis (Україна-Росія: яка ціна of атомної залежності, 2020)

Needless to say, Fukushima disaster has also changed lots of countries' understanding of nuclear industry and NPP at all. Actually, this catastrophe forced the courtiers to reconsider their attitude, according to a survey. The survey was conducted by the international company Ipsos in 24 countries and the percent of respondents being in favor of closing down NPP equals: $(21/24) \times 100\% = 87.5\%$ (which is much more than a half of surveyed countries). So, the European Parliament also supported a proposal of complete refusal of coal burning for energy by 2030 in the EU. Damage to the environment and human health was concluded to be a lot greater than the economic benefits indeed. Europe cannot make this decision for many years now (www.dw.com, 2020).

Initially, Germany was the first country that announced the abandonment of nuclear energy. It is considered that all its nuclear power plants will have been decommissioned by 2022. Later, the Italians voted against the construction of the NPP in a referendum. For instance, the US, the largest producer of nuclear energy, has not been building new reactors for 20 years as well. Also, Switzerland will have abandoned nuclear energy by 2034 in total (www.dw.com, 2020).

Nowadays, Sweden is the EU champion in the transition to renewable energy. The country began to encourage the construction of hydropower plants to generate electricity and production of biomass for heating after paying attention to the presence of a lot of rivers and forests. To motivate entrepreneurs to build their own mini-HP of the rivers, the government has pledged to reimburse people with 15% of the cost of construction and relieve them of the extremely high carbon tax (\$168 a ton of CO₂) due to subsidies for biomass heat producers (Nuclear Power in the European Union – World Nuclear Association, 2020). All fossil fuel heating systems were levied with that tax in Sweden, so, the people became motivated immediately. In such a way, due to methods of quotas and tax pressure, Sweden will soon be able to replace coal and gas from its energy. Also, Stockholm plans to abandon oil and create 100% renewable energy no later than 2040. So, by 2045, Sweden aims to succeed in being first carbon-neutral industrialized country to achieve a zero-carbon emissions balance (who are greener, 2020).

Therefore, Ukraine should follow its example. It can save money and reduce the impact of carbon emissions too. There are a lot of forests and rivers as well. However, Ukraine is still approaching such a transition. The European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), the International Finance Corporation and the World Bank, which are financial donors to many green energy projects in Ukraine, are displeased due to dragging of this process in the country (www.dw.com, 2020).

All in all, there are two possible solutions to obtain Ukraine's independence on Russia in the nuclear industry. The first one is construction the Centralized Spent Fuel Storage Facility (CSFSF) in the Chernobyl Exclusion Zone, which has already been tried before and, now, this process is being delayed. And, if the CSFS had been built in 2007, Ukraine would have already saved 2 billion\$ by 2018.

The second draft is the transition to renewable energy sources, which not only can save money but also reduce the influence of carbon emissions from NPPs. So, these two solutions can make Ukraine independent from Russia and not pay for holding the spent fuel from Ukrainian NPPs \$200 million per year.

References

1. Україна-Росія: ціна атомної залежності. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=QnhIbJJqWI4&feature=emb_logo [Accessed 11 November 2020].
2. Радіо Свобода. 2020. Україна-Росія: Яка Ціна Атомної Залежності. [online] Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/schemes/30842558.html> [Accessed 11 November 2020].
3. (www.dw.com), D., 2020. Відновлювані Джерела Енергії | DW | 16.10.2020. [online] DW.COM. Available at: <https://www.dw.com/uk/%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96-%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BB%D0%B0-%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B3%D1%96%D1%97/t-45117141> [Accessed 11 November 2020].
4. Mind.ua. 2020. [online] Available at: <https://mind.ua/publications/20194992-hto-najzelenishij-yak-peredovi-krayini-evropi-rozvivayut-alternativnu-energetiku> [Accessed 11 November 2020].
5. Ukrinform.ua. 2020. Сховище Майбутнього: Україна Почне Самостійно Зберігати Відпрацьоване Ядерне Паливо. [online] Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2252305-shovise-majbutnogo-ukraina-pocne-samostijno-zberigati-vidpracovane-aderne-palivo.html> [Accessed 11 November 2020].

Scientific supervision by Alisa Mahdich, PhD in Economics, Associate professor.

Language supervision by Nataliia Polishko, PhD in Philology, Associate Professor.

U. Kovalenko

Alfred Nobel University, Dnipro

THE IMPACT OF QUARANTINE MEASURES ON UKRAINIAN ECONOMY

Coronavirus pandemic is extremely thorny question to date, though it has been almost a year when it started. The pandemic has origins in Wuhan, China, but it has not stopped at China and has spread throughout the world. Entire global economy has been suffered a significant crash by the pandemic. Ukraine has not been able to escape from COVID-19 as well.

Furthermore, loss amounted to 27 trillion dollars in World Economy. This has affected not only the economic sector, but also the social one.

In the middle of March 2020 Ukrainian government introduced strict quarantine measures, which prohibited work of restaurants, shopping malls and transports. Thus, service sector stopped fully and a lot of people weren't able to get to work, also, a large amount of people was fired because economic sector didn't work properly. Many businesses collapsed, especially small and medium-sized businesses.

During January – May 2020 electricity consumption has been 61 686,0 million kW/year, which is 3 691,4 million kW/year (or 5,6%) less than for the corresponding period 2019. Electricity consumption has been 49 718,1 million kW/year for 5 months, which is 2 569,5 million kW/year (or 4,9%) less than for the similar indicator in 2019 by sectors of the national economy and the population. Industry has reduced electricity consumption for 6,7%, particularly fuel/gas industry (7,2%), metallurgical industry (8,8%), mechanical engineering (18,8%), building material industry (5,1%), food and processing industry (5,1%), another industry (1,5%), transport (15,7%), construction (10,5%), communal and households consumers (11,0%), other non-industrial consumers (5,3%). Herewith, chemical and petrochemical industry has increased electricity consumption for 16,9% and population for 1,8%. Consequently, electricity consumption decreased quite a lot due to measures taken to the fight against coronavirus, especially mechanical engineering and transport. However chemical and petrochemical industry increased, so the price of petrol/gas has decreased (as a result of measures taken to the fight against coronavirus) and the industry become more competitive that's why electricity consumption has increased. Manufacture of chemicals and chemical products has increased for 170,000 tons of ammonium nitrate and carbonite in the corresponding period 2019 (Mpe.kmu.gov.ua. 2020).

From January to June 2020 index of industrial production totaled 91,7%, in the meantime there is 93,7% in extractive industry and quarrying, 90,4% in processing industry, 93,5% in supply of electricity, gas. For 6 months 2020 there have been sourced 10,29 million tons of coal (it is 22,6% less than for the corresponding period in 2019), 842,0 thousand tons of crude oil (it is 0,6% less than for the first half of 2019), 374,7 thousands tons of gas condensate (it is 4,2% more), 9,71 billion cubic meters of natural gas (it is 3,7% less), 25,29 million tons of agglomerated iron ores and concentrates (it is 5,6% less). Since coal production has fallen due to reduced production of metallurgy and electric power (TEZ). Reduction of extractive industry and quarrying due to the fall in metallurgy. All of these have had an impact on freight and rail transport. In January-June 2020, the

cargo turnover of the transport enterprises amounted to 135.1 billion tons or 80.4% of the volume of January-June 2019. The transport enterprises have transported 275.5 million tons of goods, or. 83.7% of the volumes of January-June 2019.

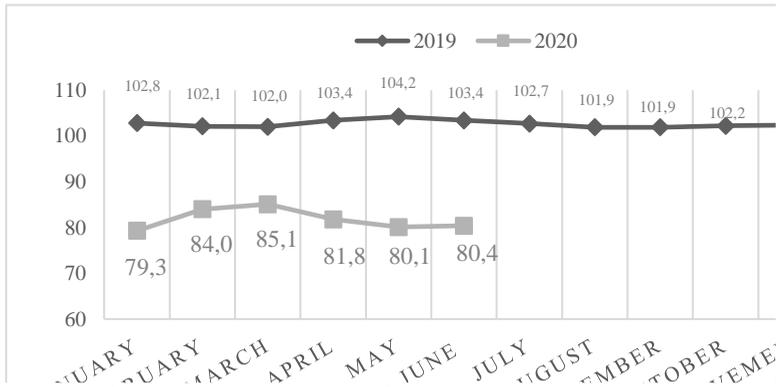


Fig. 1. Freight turnover of transport enterprises, %
(Ukrstat.gov.ua. 2020).

As can be seen in the fig. 1, the fall occurred as early as January 2020, hence the measures taken by the government to combat coronavirus had no effect on rail freight. Consequently, it can be said that reduction of industrial production has started in the beginning of 2020 and doesn't have anything in common with measures against coronavirus.

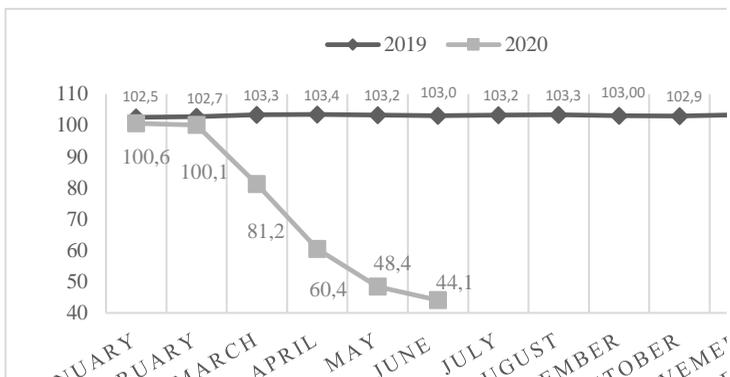


Fig. 2. Passenger turnover of transport enterprises, %
(Ukrstat.gov.ua. 2020).

In January-June 2020 passenger turnover of transport enterprises amounted to 22.9 billion passenger km, or 44.1% of the volume of January-June 2019. Passenger transport services were used by 1,210,500,000 passengers, or 56.6% of the volume of January-June 2019.

The fig. 2 shows that the passenger turnover of transport enterprises has decreased as at the time when quarantine measures against COVID-19 were introduced.

During the first half of 2020 exports of products has been 22912,6 million USD or 93,6% compared to the same period in 2019, it means that export has reduced for 6,4%. Import composed 24189,4 million USD or 85,7%. And import has reduced for 14,3%. Negative balance was 1276,8 million USD (there was 3767,1 million USD in the first half of 2019). Let's consider fig. 3 and 4.

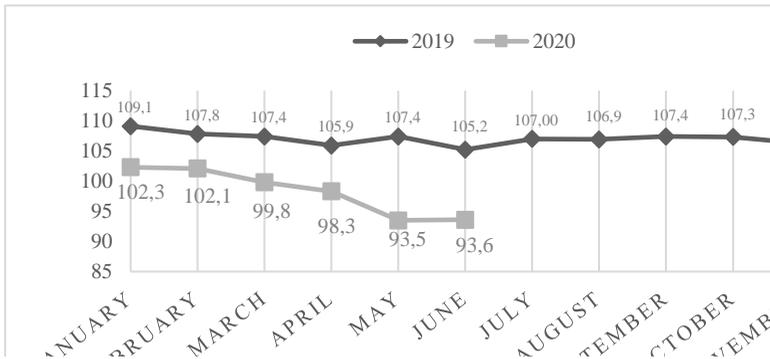


Fig. 3 Export, %
(Ukrstat.gov.ua. 2020).

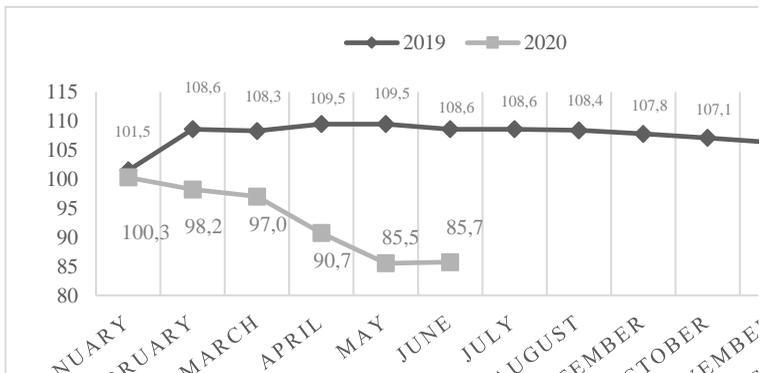


Fig. 4 Import, %
(Ukrstat.gov.ua. 2020).

Fall of export was minor, it needs to be considered that is last year's crop export. imports by comparison with exports fell more sharply as domestic consumption of goods.

In the first half of 2020 The Agricultural Production Index compared to January-June 2019. was 81,3%. Furthermore, agricultural enterprises made 73,3% of products and household made 91,6% of it, for the similar indicator in 2019. Agricultural enterprises have decreased production for 26,7% and households – for 8,4%. There was reduction of crop production for 56,8% and livestock for 2,2%. Nevertheless, Ukraine set the record in export of grain in 2019/2020. There were 57,2 million tons of grain, leguminous and flour. Fig. 5 shows us more accurate fall.

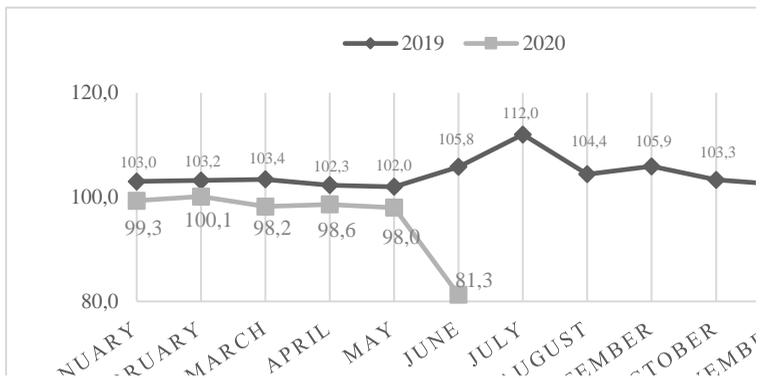


Fig. 5. The Agricultural Production Index, %

(Ukrstat.gov.ua. 2020).

The average daily temperature was between 2 and 8 °C and was between 18.1°C in the west and 24.5°C in the south. The maximum temperature in the warmest days in the west rose to 24.8°C, in the east to 37.0 ° C, and the minimum temperature in the cold nights dropped to 12-18 ° C. The soil surface was heated by day up to 51-63 ° C, by night up to 11-17 ° C of heat. For 1-10 days, almost all regions of the country experienced rainfall of varying amount and intensity, rainfall and hail. The result is that the harvest has been reduced sufficiently. It is also important to note that measures to combat coronavirus have not affected the harvest (Naas.gov.ua. 2020).

Indices for production in construction in January-June 2020 was 95.4% compared to the same period in 2019. Buildings amounted 89.7%: residential – 78.0%, non-residential – 98.8%, civil engineering's – 100.7%. Road construction in June increased by 0.1% from -2.6 per% in May and

decreased by 5.5% in the first half of the year (25.3% in the same period last year). The number of dwellings put into operation fell by 24.5%, as compared to 2019. The number of dwellings entered was 3 million 703.9 thousand square meters. While The number of dwellings entered was 4 million 911 thousand square meters. Population reduced transactions due to quarantine measure (Minregion.gov.ua, 2020).

Wholesale turnover of wholesale trade enterprises amounted to 1,097,684.4 million UAH and index-99.5% that is 3.3% more than in the same period in 2019. While retail turnover of retail trade enterprises was 386,168.4 million UAH and index-103.7%, it was 7,7% less than to the corresponding period 2019. And the retail turnover itself was 528747.9 million UAH and index 103%, it is 7,3% less than in 2019. The consumption of retail trade has declined on the part of the household. While wholesale trade has suffered less because trade takes place between legal persons and not households (Ukrstat.gov.ua. 2020).

Volume of services sold by service rendering enterprises by type of economic activity was 226974156.2 thousand UAH over the I quarter 2020 and 23.1% of total were services sold to the population. And it is 10.5% more than in the I quarter 2019. In the II quarter 2020 it was 192744157.2 thousand UAH and 16.0% to the population. And it is 6.1% more than in the II quarter 2019. Transport activity was 73891490.4 thousand UAH in II quarter 2019 and it was 59652342.2 thousand UAH in II quarter 2020. Hence the fall was 14239148.2 thousand UAH. Warehousing and support activity in the sphere of transport was 83749795.4 thousand UAH in II quarter 2019 and 78513860.4 thousand UAH in II quarter 2020, difference was 5235935.0 thousand UAH. Mail and courier activity were 4338908.4 thousand UAH in II quarter 2019 and 4732034.0 thousand UAH in II quarter 2020. There was increasing in this sphere for 393125.6 thousand UAH. Temporary accommodation and catering were 8474398.8 thousand UAH in II quarter 2019 and 2257670.4 thousand UAH in II quarter 2020. It shows that there was a significant drop in that (Ukrstat.gov.ua. 2020).

Fall of gross domestic product (GDP) of Ukraine during the second quarter 2020 amounted to 11,4%, compared to the same period in 2019. The decline in GDP in the first quarter of 2020 was 1.3%, while in the fourth quarter of 2019 it was 1.5%, in the third-3.9%, in the second- 4.7% and in the first-2.9% respectively. Real GDP fell 9.9% in the second quarter of 2020, compared to the first quarter of 2020. The nominal GDP was 867.8 billion UAH in the second quarter of 2020, with an estimate of 20,744 UAH per person, the change in the deflator 5%. The Ministry of the Economy at the beginning of August estimated the decline of the GDP by 11%, as well as the National Bank for the second quarter of 2020, and for the first half of

the year by 6.5%. The Ministry, like the Government, is holding down the forecast of a 4.8% decline this year and expects to recover by 4.6% next year. The NBU expects a slowdown in the third quarter to 7.4%, and in the fourth quarter to 3.8%, generally projecting this year's GDP at 6%, and expecting a 4% growth in the following year. The result of analysis is presented on the fig. 6.

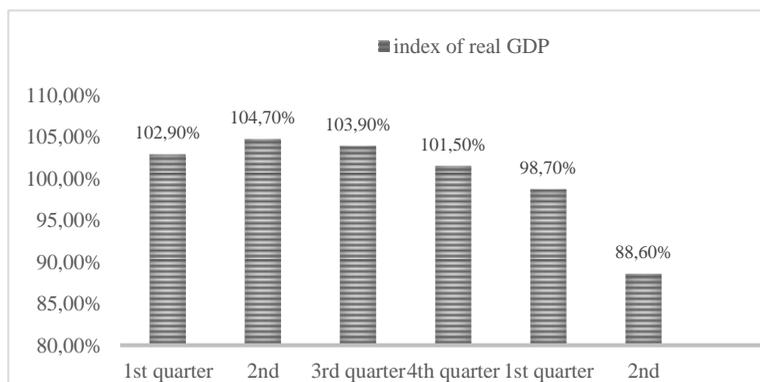


Fig. 6. Index of real GDP

(Me.gov.ua. 2020).

In the first half of 2020 number of unemployment population (according to MOP methodology) at the age 15-70 have increased to 102,000 persons and reached 1,6 million persons, compared to the same period of 2019. Unemployment rate has grown from 8,5% to 9,2% labor force at the age of 15-70. There was unemployment growth in the all regions. The growth of unemployment rate happened among all the citizens of all age groups, except for those aged between 25-29, where jobless rate has declined from 8,8% to 8,7%. The lowest rate of unemployment has been seen among those aged 30-34 (7,9%), at the same time this indicator has been 18,3% labor force among young people under the age of 25. It is twice more than among all population. By type of economic activity: 20 % of the registered unemployed were previously employed in commerce; 16% in manufacturing; 15% in public administration, defense, compulsory social insurance; 9% in agriculture, forestry and fisheries. By occupational group, the registered unemployed are dominated by workers in the trade and services sector (18%), workers in the maintenance and operation of equipment and machinery (16%), employees and managers (15%), specialists (12%) and members of the simplest professions (12%). It can be seen that unemployment increased a lot (Dcz.gov.ua. 2020.).

In January-June 2020, the income plan of the General State Budget Fund was not implemented by 38,400,000,000UAH, or 7.8%. the VAT plan for goods imported into the customs territory of Ukraine – by 33,200,000,000 UAH (22.3%), 71,000,000,000 UAH (39.1%), 22,000,000,000 UAH (3.9%), 090,000,000,000,000 UAH for import duty (9.2%) less than. Revenue plan administered by Customs not implemented 34 billion UAH (21.4%), Tax Service by 17,000,000,000 UAH (0.6%). Revenue is related to the reduction of VAT imported into the customs territory of Ukraine and shortfall in internal VAT of sales-related goods and services due to the collapse of the economy (Mof.gov.ua.2020; Rp.gov.ua.2020).

To consider all things up, measures taken against coronavirus had an impact on electricity consumption, the passenger turnover of transport enterprises, export/import, construction, retail trade, services, GDP, unemployment and budget negatively. Nonetheless, industrial sector decreased in the beginning of 2020 and that fall have nothing with quarantine measures. Moreover, freight turnover of transport enterprises decreased due to the reduction of industrial production. The agricultural production fell only in June because of weather conditions. Wholesales increased and measures didn't have an impact on it. In conclusion, the measures had the impact on the big part of economic sectors negatively.

References

Mpe.kmu.gov.ua. 2020. *Міністерство Енергетики України*. [online] Available at: <<http://mpe.kmu.gov.ua>> [Accessed 9 November 2020].

Ukrstat.gov.ua. 2020. *Державна Служба Статистики України*. [online] Available at: <<http://www.ukrstat.gov.ua>> [Accessed 9 November 2020].

Naas.gov.ua. 2020. *Агрометеорологічні Умови Та Стан Посівів Сільськогосподарських Культур В Україні – Тиждень 26 (22–28 Червня 2020)*. [online] Available at: <<http://naas.gov.ua/newsall/newsnaan/5990/>> [Accessed 9 November 2020].

Minregion.gov.ua, 2020. *Міністерство Розвитку Громад Та Територій України – Мінрегіон*. [online] Мінрегіон. Available at: <<https://www.minregion.gov.ua>> [Accessed 9 November 2020].

Me.gov.ua. 2020. *Міністерство Розвитку Економіки, Торгівлі Та Сільського Господарства України*. [online] Available at: <<https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>> [Accessed 9 November 2020].

Dcz.gov.ua. 2020. *Державний Центр Зайнятості*. [online] Available at: <<https://www.dcz.gov.ua>> [Accessed 9 November 2020].

Mof.gov.ua. 2020. *Міністерство Фінансів України*. [online] Available at: <<https://www.mof.gov.ua/uk>> [Accessed 9 November 2020].

Rp.gov.ua. 2020. *Рахункова Палата*. [online] Available at: <<https://rp.gov.ua/home/>> [Accessed 9 November 2020].

Scientific supervision by Ruslan Kliuchnyk, PhD in Politology, Associate Professor.

Language supervision by A. Kotliarchuk, Lecturer.

K. Kovachevych

Alfred Nobel University, Dnipro

LABOUR MIGRATION IN UKRAINE: DEFINITION, HISTORY, DEVELOPMENT, REASONS AND RECOMMENDATIONS

The concept of labor migration as a long and difficult process that comprises economical, political, cultural and socio-demographic context has many different definitions and classifications. As a social phenomenon labor migration usually generates certain public relations and always reflects the current national policy of the considered country. Moreover, there are almost no countries with complete lack of manifestation of labor migration, because, in contrast with stationary migration that implies moving to another place with the aim of future residence there, labor migration is, first of all, a temporary relocation of people who are in search of employment. There is also a definition of labor migration as a way of raising people's living standards through the profitable use of their labor forces.

Although it is considered that labor migration as a massive phenomenon appeared in the second half of the 19th century, features of it began to appear a bit earlier in Ukrainian history. One of the clearest examples is Ukrainian emigration of authors and cultural figures from "Prague school of poets" – Eugene Malanyuk, Olena Teliga, Oleg Olzhich and Antin Pavlyuk. In that case emigration helped them to form necessary conditions for further development of their art and ideological currents, simply put – there were more favourable conditions for their professional growth. And although the exact term "labor migration" did not exist then, the purposes of authors' relocation to the Czech Republic were comparable to it.

The splash of labor migration started in the late 80s of the 19th century, when groups of Transcarpathian peasants moved to the USA and worked as miners in Pennsylvania. Also moving to the USA or Canada meant getting a land plot because immigrants had special privileges for

organizing their household in a foreign country. New settlements of Ukrainian peasants were made, and national traditions that related to building and decorative art were taken to a new environment. Although the USA, Canada, Argentina and Brazil were countries with most permanent resettlement emigration, Ukrainians also chose neighbouring countries – Hungary, Western Austria, Germany, Romania, Russia, France and other. Special companies for Ukrainian emigrants were looking for preferable living conditions and tried to provide them with a household and employment in foreign countries. During the second half of 19th century, more than 250 thousand of Transcarpathian peasants emigrated.

Talking about modern Ukraine, what are main factors and reasons of labor migration? First of all, demographic factor plays a major role in the formation of this phenomenon; there are the number and age structure of the population of the territories where migration flows are formed, changing their structure over time, natural and mechanical movement of the population, which forms its features. Of all the factors that determine the intensity of labor migration, demographic one, on the one hand, is less influential than, for example, regional disparities in socio-economic development and their consequences for the labor market and income, and on the other – is decisive (if there is no population, then there is no one to migrate). In Ukraine, a demographic factor of external labor migration can be considered mainly in the plane of migration potential, while the actual volumes of labor migration from Ukraine in the current economic conditions depend more on other internal factors and the ability of host countries to absorb them. The number of potential migrants in Ukraine in recent years has been subject to general trends of population decline due to low birth rates in recent years. Living standards are also one of the most important factors in labor migration. Dissatisfaction with one's financial situation and the well-being of one's family is often the reason why economically active household members decide in favour of labor migration [1]. The instability of the national labor market, which reduces the availability to the general population of the main economic resource that brings income – labor, forcing our citizens to look for employment opportunities and, consequently, earnings in other countries. High wages and overall economic performance in destination countries are the strongest incentives.

Currently, a significant part of the active, mobile, competitive population of Ukraine determines their prospects for departure, based not so much on the state of their personal lives, but on the overall low assessment of the situation in the country. This migration factor is much more dangerous than the desire to implement an individual strategy in the global

labor market because there is a high probability of non-repatriation of highly qualified immigrants, young professionals. In turn, the loss of such categories of workers in Ukraine has a negative impact on the age and educational structure of the workforce and inhibits economic growth. Therefore, the main task of the state migration policy of our state should be to protect the weaknesses and threats using the strengths and opportunities for overcoming the negative consequences of modern migration processes [2].

Another important factor concerning Ukrainian labor migrants is the high level of education and professional experience of migrant workers, a feature that, in general, concerns the general population. Data from the Migrant Workers' Survey show that 37% of all migrant workers received higher education, and 41% graduated from general secondary school or received special education. According to the study of migration regions, the share of highly educated migrants in other countries (including Canada) reaches 70%, which is twice as high as the level of education of migrants in the EU and CIS countries. This conclusion is consistent with the results of a survey of migrant workers in the countries of the CSCE region, where highly skilled migrants tend to travel to other countries. Moreover, according to analysts, a large number of educated and professionally experienced people (engineers, doctors, IT specialists, teachers, agronomists, etc.), joining the migration contribute, to some extent, to the lack of professional workers, to the «brain drain» from the country. This process is accompanied by a certain loss of qualification or skills due to the fact that the migration process often leads to the fact that skilled migrant workers are engaged in employment that requires lower qualifications [3].

Many people migrate because they were only partially employed or even unemployed before they decided to migrate or due to the mismatch of labor market needs to the results of the education system. Migrant workers often move from less-skilled to more skilled employment in destination countries, usually according to their education or qualifications and integration over a period of time. This may be due to a shorter period of mass labor migration as well as the general migration profile (for example, unmarried women working in households and unmarried men working on construction). There is also evidence of a significant number of cases of part-time employment, resulting in a lack of qualified work even before migration: one in ten people was unemployed and one in three highly educated long-term migrant workers had part-time employment migration. For example, the main sectors of employment of Ukrainian labor migrants are construction (approximately 29%), industrial production (14%), hospitality industry, domestic assistance and agriculture. The last three

sectors are the most popular in European countries, while trade and transport are considered the most popular jobs in the CIS countries. At the same time, construction and industrial production are also equally important industries in the countries of both regions.

As the results of the survey among residents, the reasons for migration are almost exclusively economical. But if in the early 1990s moving abroad was conditioned by the enterprises, long-term delays in the payment of wages and rising unemployment, then in recent years in most cases the goal of labor migration is to increase the welfare, housing or experience. Going abroad is forced by the situation when someone can find a job, however, it is impossible to live on offered salary. The main problem of the national labor market is payment and, as a consequence, the outflow of labor to foreign countries.

A deep understanding of mutual assistance and reliable sources of communication between migrant workers is crucial to developing appropriate strategies for disseminating information, marketing and raising awareness. A review of the literature shows that social networks and mutual assistance among migrant workers, as well as between migrant workers and their communities in Ukraine, play a vital role in every phase of the migration cycle, from pre-departure planning to final return and reintegration. For example, 72% of Ukrainian households with long-term migrant workers reported that they knew friends and neighbours who were also long-term migrant workers [4].

Nowadays in terms of the relative intensity of departures from Ukraine, the first place is occupied by Israel (in 1999-2000 about 300 people left per 100,000 inhabitants of this country on average per year), followed by Moldova, Russia, Belarus (30-50 people per 100,000 population), Germany and most CIS countries. The main migration partners for the arrival of the population in Ukraine are Moldova (over 100 people per 100,000 inhabitants), the Russian Federation, Armenia, Israel, Belarus.

To sum up, labor migration is a difficult socio-economic process, which nevertheless formed naturally, influenced by mentioned factors and going through the stages of its development and then influenced and examined by society, and this analysis can help to track down the situation in some economical spheres, improving the level of employment, providing migrants with all the information they need to find employment abroad and, most importantly their support return to Ukraine by spreading and updating the information.

Implementation of conclusions and recommendations on the formation of state policy in the field of labor migration, as well as proposals to improve the accounting of migration movements, will increase the

effectiveness of migration management, mitigate the negative effects of the demographic crisis, reduce labor market tensions, minimize unemployment, strengthening the social protection of the population of Ukraine in the field of employment, in particular Ukrainian workers abroad, increasing the reliability of migration statistics. A clear vision of the role of migration in the development process, a sense of what is achievable and out of control has yet to be developed in Ukraine. The experience of other countries shows that the Ukrainian authorities at the national and subnational levels, local and global, should take greater control over their coordinating role in the field of migration management and related migration and development issues, as well as take responsibility for building technical capacity to be able to support such management and related activities. Domestic institutions, with the support of relevant specialized agencies, should have sufficient capacity to enhance the positive impact of migrant workers on development: identifying and addressing significant information gaps, ensuring complementarity and sufficient coordination of future public and private initiatives at the interagency, national and at the local level, the initiation of priority actions and relevant pilot projects that take into account the interests of relevant public and private stakeholders, as well as, not least, the interests of migrant workers themselves [5, 6].

With the right incentives and conditions, at some point, Ukrainian labor migrants may decide to transfer this accumulated capital or part of it to Ukraine. This accumulated capital, rather than current remittances, especially in combination with the social and human capital that its migrant workers may want to invest in the implementation of their plans and ideas – gives hope for increased influence, more significant development and expanding commercial opportunities in Ukraine to local conditions appropriate.

In the foreseeable future, Ukraine's population and the economy will continue to be characterized by international and domestic labor migration, as well as migration-related financial flows. The migration will continue as the agricultural sector consolidates and restructures, releasing surplus labor, moving people from more isolated rural communities to the city or moving abroad in search of better jobs and better living conditions.

References

1. "Population of Ukraine, labor migration in Ukraine", Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, 2010 https://idss.org.ua/monografii/poznyak_2010.pdf.

2. “Labor migration of Ukrainian citizens abroad”, National Institute for Strategic Studies, Kyiv, 2018 <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-05/trudova-migratsiya.pdf>.

3. “Migration in the conditions of transformation of labor markets of Ukraine: regulatory mechanisms”, National Academy of Ukrainian Science <http://ird.gov.ua/irdp/p20190006.pdf>.

4. “Prospects for global migration and Ukraine”, Uzhhorod National University, Uzhhorod, 2019 http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/24_1_2019ua/21.pdf.

5. “Migration as a factor of development in Ukraine”, study of financial findings related to migration and their impact on development in Ukraine, Kyiv, 2016 https://iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf.

6. Scientific study for the All-Ukrainian competition of student research papers on the topic: “Labor migration in the context of globalization and European of Ukraine”, 2020 <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2057/vnulpurn201478210.pdf>.

Scientific supervision by Ruslan Kliuchnyk, PhD in Politology, Associate Professor.

Language supervision by Ruslana Stetsenko, Lecturer.

А. Козина

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ВПЛИВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ НА ПОШИРЕННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Тіньова економіка є проблемою усіх без винятку країн, і повністю її позбутися неможливо. Причини можуть бути різними, але в цілому вона виникає тоді, коли в економіці та політиці держави наявні проблеми.

В Україні також спостерігається тенденція тіньової економіки. Зараз на ситуацію з тіньовою економікою в Україні впливають декілька факторів: криза у світовій економіці, пов'язана з COVID-19 та нестабільна політична ситуація. Підприємцям, особливо представникам малого бізнесу, складно та невигідно сплачувати податки за умов, коли вони не отримують достатнього доходу, навіть щоб продовжувати вести свою справу, інвестувати в неї та мати якийсь прибуток. Серед інших причин також можна назвати й ставлення

самих українців до дотримання законів та їх порушення, адже багато хто ставиться до цієї проблеми, як до цілком нормального явища.

Частиною тіньової економіки є неофіційна зайнятість. Таке населення працює на певному підприємстві та отримує заробітну плату, але держава не отримує з нього податки, оскільки воно не є зареєстрованим. Задля виявлення порушень проводяться перевірки, і якщо все ж таки з'ясується, що робітник має неоформлений трудовий договір, то стягується штраф в розмірі 30 мінімальних заробітних плат, а при недопущенні перевірки – 100 мінімальних заробітних плат. І хоча такі суворі запобіжні заходи існують, багато роботодавців все одно намагаються обійти стороною сплату податків.

Серед причин існування неформально зайнятого населення можна виокремити наступні: високе оподаткування, можливість отримувати більший прибуток, існування корупції та менталітет українців, адже більшість з них намагається в усьому ухилитися від сплати, якщо виникає така можливість (наприклад, досить поширеними є піратські сайти з безкоштовними ресурсами, через що власники контенту не отримують прибуток), тобто живуть за логікою "навіщо платити за те, що можна отримати безкоштовно".

Також варто зазначити частинусамозайнятого населення, яке не стало на облік самозайнятих осіб і не сплачує встановлені податки, отже становить частку неформальної зайнятості.

Проаналізувавши дані статистики за останні роки, можна сказати, що відсоток неформально зайнятого населення поступово зменшується. Це можна побачити за таблицею, наведеною нижче:

Таблиця 1
Неформально зайняте населення віком 15–70 років

Рік	Кількість неформально зайнятого населення віком 15–70 років	
	Тис. осіб	у % до загальної кількості зайнятого населення віком 15–70 років
2017	3695,6	22,9
2018	3541,3	21,6
2019	3460,4	20,9
2020	3291,6	20,5

Складено автором за даними [1].

Проте дані статистики можуть бути нестаточними через неможливість точно розрахувати неформальне населення за відсутності чітких даних.

Для того, щоб хоча б частково розв'язати цю проблему, потрібно вносити певні зміни в законодавство та економіку України та спостерігати за ситуацією, адже не існує конкретної відповіді, як позбавитися тіньової економіки.

Одним з можливих варіантів зменшення неформально зайнятого населення є встановлення пільг на податок. Якщо зараз роботодавці намагаються уникнути сплати податків з найманих працівників, то пільги дадуть змогу послабити тиск на їх прибуток. Можна зробити так, щоб зі збільшенням кількості найнятих працівників зменшувався податок на одну особу для роботодавця або сприяти створенню нових робочих місць, щоб потім зменшити податки. Також потрібно зміцнити законодавство, щоб було створене більш стабільне середовище та посилити контроль над дотриманням закону. З іншого боку, потрібно заохочувати населення працювати офіційно, створювати для них соціальні пільги та послуги, що буде стимулювати його не шукати роботу без оформлення трудового договору. Тобто потрібно зробити так, щоб усі сторони були зацікавлені в законній діяльності.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/gr/eans/eans_u/arch_nzn_smpsz_u.htm.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

А. Колісніченко
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Однією з найважливіших умов залучення іноземних інвестицій в Україні виступає сприятливий інвестиційний клімат. Іноземні інвестиції виступають одним з головних показників, що впливають на економіку країни та сприяють позитивній динаміці економічного розвитку. Ефективність ведення інвестиційної політики позначається на рівні розвитку техніко-технологічної бази підприємств, стані виробництва, можливості впливу на структуру економіки, можливості сприяння вирішенню соціальних, економічних, політичних та екологічних проблем.

Виявлення проблем залучення іноземного капіталу в економіку України та формулювання власних пропозицій щодо удосконалення цього процесу.

До основних проблем, які гальмують розвиток інвестицій в Україні, можна віднести:

- високий рівень корупції;
- недосконалість відповідної законодавчої бази;
- недостатнє державне фінансування вітчизняних наукових закладів;
- недосконалість методичного забезпечення підготовки інвестиційних проектів;
- дефіцит досвідчених і кваліфікованих фахівців в управлінні проектами [1];

Низький обсяг інвестицій сьогодні означає природне обмеження економічного зростання як мінімум на перспективу 3-5 років [2].

Розглянемо детальніше переваги та недоліки залучення іноземного капіталу в економіку України.

Переваги:

- зниження рівня імпорту залежності
- впровадження сучасних новітніх технологій;
- поліпшення платіжного балансу;

Серед недоліків слід відзначити:

- збільшення залежності країни від іноземного капіталу;
- витіснення з ринку внутрішніх виробників і постачальників;
- підвищення рівня конкуренції на ринку;

Створення спільних підприємств з іноземними партнерами надають реальну можливість вітчизняним товаровиробникам модернізувати матеріально-технічну базу та забезпечити вихід на зовнішні ринки з конкурентноспроможною продукцією. Прямі інвестиції, які здійснює іноземний партнер, мають переваги перед кредитами та іншими формами особливо в умовах кризи. Варто зазначити, що на даний час ситуація з інвестування економіки іноземним капіталом є недостатньою. Найважливішою проблемою тут виступає неефективна система залучення прямих іноземних інвестицій.

Отже, в якості висновків, можна зазначити:

1) характеризуючи стан інвестування в економіку України в цілому, його можна визначити як кризовий в порівнянні з динамічними процесами, що відбуваються в міжнародній економіці;

2) для української економіки важливим є впровадження ефективної стратегії залучення та використання прямих іноземних інвестицій;

3) реалізація запропонованих заходів щодо державного регулювання і стимулювання інвестиційної діяльності дозволить підсилити інвестиційний потенціал української економіки не тільки в короткостроковому періоді, але і на перспективу, що є важливою умовою переходу української економіки до стадії стійкого зростання.

Список використаних джерел

1. Гаврилук О.В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України / О.В. Гаврилук // Фінанси України. – 2013. – №2. – С. 68–81.

2. Сазонець І.Л. Інвестування: міжнародний аспект: навчальний посібник / І.Л. Сазонець, В.А. Федорова. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 272 с.

Науковий керівник: С.В. Кузьмінов, доктор економічних наук, професор.

В. Кондратюк

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ТА ДЕЗІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Сучасний процес глобалізації вимагає детального дослідження економічних наслідків двох полярних процесів – економічної інтеграції та економічної дезінтеграції. Обидва процеси характеризують зміни внутрішнього зв'язку економічного простору. Економічна інтеграція, заснована на обопільній вигоді економічних партнерів, дозволяє використовувати переваги регіонального розмаїття в різних формах взаємодоповнення регіональних економік. Дезінтеграція означає послаблення міжрегіональних економічних зв'язків. Упродовж тривалого часу міжнародна інтеграція була одним з основних трендів світового розвитку, а її аналізу присвячувалися численні публікації та праці науковців, зокрема С. Андерсена, Г. Барнета, Ф. Вілсона, Д. Піндера Н. Колісниченка, О. Лазора, Ю. Полянського. Процеси дезінтеграції, які зазвичай, аналізувалися як певне відхилення від нормального перебігу подій, пояснювались здебільшого лише проблемами політичного характеру та ґрунтовно не досліджувалися. Проблема міжнародної дезінтеграції більше уваги почали приділяти в останні роки, що, насамперед, пов'язано з подіями в Європі: прийняттям рішення Великою Британією про вихід з

Європейського Союзу, постійними спробами Каталонії вийти зі складу Іспанії, результатами референдуму щодо Договору про асоціацію між ЄС та Україною, посиленням позицій радикальних партій на останніх виборах у Франції та Німеччині тощо.

Одним із істотних чинників суспільних трансформацій і розвитку всіх регіонів світу, що виявився у другій половині ХХ – початку ХХІ ст., стала глобальна міграція. Набуваючи в останні роки масового та яскраво вираженого етносоціального та етнополітичного характеру, міграція вносить корективи в життя місцевих соціумів, впливає на політику, яка проводиться національними державами, та, водночас, змінює особистісні якості тих громадян, які змушені переселятися на інші території в пошуках стабільності й кращого життя. Хоча масове залучення мігрантів дозволило розвиненим країнам задовольнити попит на дешеву робочу силу та пом'якшити напруження демографічної ситуації, однак, водночас, з'явилося чимало інших соціальних проблем, зокрема, – толерантності й лояльності до іммігрантів. Звідси випливає інтеграційний та, водночас, й дезінтеграційний характер міграції.

Сучасні міграційні процеси за своїм значенням та масовістю вкрай відрізняються від однотипних у минулому. Їх головною рисою є глобальний характер і блискавична динаміка розвитку. На процеси сучасної міграції істотно впливають наступні чинники : геополітичні особливості, які виявляються у тому, що мігранти прямують не лише з країн «третього світу» в найбільш розвинені, а й в ті країни, які перебувають на етапі розвитку; розширення та зміна установок мігрантів, про що засвідчує посилення етнічної міграції, поява великих груп біженців, зростання чисельності висококваліфікованих мігрантів та інших їх категорій; збільшення кількості різновидів міграційних переміщень [2].

Міграція призводить до взаємодії різних культур, що може спричинювати конфліктну ситуацію і призводити до культурного дистанціювання, сприяти злиттю культур або витісненню місцевої культури.

За даними ООН, зі 164 мільйонів трудових мігрантів у світі, близько 111,2 мільйона (67,9%) зайняті в країнах з високим рівнем доходів, 30,5 мільйона (18,6%) – в країнах з рівнем доходів, що перевищує середній, 16,6 мільйона (10,1%) – в країнах з рівнем доходів нижче середнього і 5,6 мільйона (3,4%) – в країнах з низьким рівнем доходів [1]. У країнах з високим рівнем доходів працівники-мігранти складають 18,5% трудових ресурсів, а в країнах зі значно нижчим рівнем доходів – лише від 1,4 до 2,2% [1]. За період 2013–

2017 рр. концентрація трудових мігрантів в країнах з високим рівнем доходів знизилася з 74,7 до 67,9%, в той час як їх частка в країнах з рівнем доходів вище середнього зросла, що може бути обумовлено економічним зростанням останніх.

Майже 61% трудових мігрантів припадає на три субрегіони: Північну Америку (23,0%), Північну, Південну і Західну Європу (23,9%) і арабські країни (13,9%). Досить висока (понад 5%) присутність трудових мігрантів характерна для таких субрегіонів, як Східна Європа, Африка на південь від Сахари, Південно-Східна Азія та Тихоокеанський регіон, Центральна і Західна Азія [4]. Навпаки, на Північну Африку трудових мігрантів припадає менше 1% [4]. На розвинені багаті країни припадає 68% усієї трудової міграції [1]. Почасти це пояснюється їх привабливістю для працівників з бідних країн. Частково – поступовою лібералізацією ринку праці і відкриттям кордонів, насамперед, в Євросоюзі, де майже півмільярда осіб вільні переміщатися між 28 країнами блоку і активно цим користуються [1]. І якщо в робочій силі розвинених країн мігранти становлять 18,5%, то в цілому на планеті лише кожен двадцятий, або менше 5%, з 3,5 млрд працівників прибув з-за кордону [4]. У світі більше чверті мільярда мігрантів, з яких лише близько 7% – біженці, а лівова частка – майже 60% – трудові мігранти, тобто, люди працездатного віку, які приїхали за кордон і вже працевлаштувалися або шукають роботу. За останні чотири роки чисельність трудових мігрантів у світі зросла майже на 10% [1]. На рис. 1 відображені найбільші країни-реципієнтів міграційних потоків у сучасному світі.

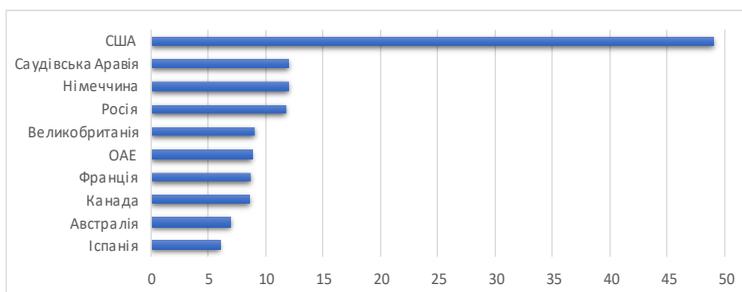


Рис. 1. Країни, де проживає найбільше мігрантів, млн осіб [4]

Майже 90% трудових мігрантів – люди у віці від 25 до 64 років. Внаслідок цього деякі країни втрачають найдієздатнішу частину свого працездатного населення. І, відповідно, це може несприятливо вплинути на їх економіку. З іншого боку, мігранти радше,

використовуючи різні канали, спрямовують зароблені кошти на батьківщину, аніж допомагають бідним країнам впоратися з хронічною нестачею грошей, які необхідні для компенсації нестачі валюти для закупівлі продуктів харчування, палива та інших критично важливих імпорتنих товарів або забезпечення соціальної підтримки населення.

Для країн-реципієнтів мігрантів на одній шальці терезів – економічна вигода від припливу розумних, старанних, працездатних і талановитих людей, тоді як на іншій – поступове зростання невдоволення з боку місцевого населення заселенням іноземців. Варто відзначити, що найчастіше мігранти працюють в тих сферах, куди місцеві жителі не особливо прагнуть, і за ту зарплату, на яку місцеві не погоджуються. У більшості варіантів це праця, що не вимагає високого рівня кваліфікації. У таблиці 1 відображені аргументи «за» та «проти» міжнародної міграції.

Таблиця 1

Аргументи «за» та «проти» міжнародної міграції

Аргументи «за» міжнародну міграцію	Аргументи «проти» міжнародної міграції
Додаткові кошти у вигляді грошових переказів, які мігранти відправляють на батьківщину. Перекази допомагають збільшити доходи населення і поліпшити загальний рівень життя в країні-донорі міграційного потоку	Збільшення напруги (політичної, економічної або соціальної), яку можуть посилити мігранти в країні перебування, провокуючи ризик конфліктів.
Міжнародна міграція привертає дешеву робочу силу або, навпаки, кваліфіковану («відплив мізків») в приймаючу країну. Хоча для країн, звідки ідуть затребувані фахівці, цей процес може мати в подальшому негативні наслідки	Додаткове навантаження на державний бюджет через соціальні виплати для переселенців
В деяких розвинених країнах світу, переважно в європейських і розвинених азійських, зокрема таких, як Японія і Південна Корея, частка працездатного населення з кожним роком знижується. Тоді як попит на робочу силу залишається на попередньому рівні. Вирішити питання рівноваги між попитом і пропозицією на ринку праці стає можливим завдяки мігрантам з інших країн	Потік мігрантів ускладнює вирішення житлових проблем, чинить тиск на соціальну інфраструктуру, а також збільшує витрати на соціальні, мовні, навчальні програми, що є причиною виникнення «іммігрантських гетто»
Стимулювання додаткової зайнятості, створення додаткових робочих місць і розвиток інфраструктури, викликані попитом іноземних робітників на товари	Посилення конкуренції за робочі місця, ускладнення ситуації на внутрішньому ринку робочої сили і маргіналізація менш кваліфікованих

і послуги	працівників, викликані тим, що мігранти займають робочі місця, виконуючи роботу, в якій могло б бути задіяне місцеве населення
Висококваліфіковані фахівці, які здобули освіту в інших країнах, приносять приймаючим країнам «чистий прибуток», дозволяючи без попередніх витрат отримати більшу віддачу	Збільшення конкуренції за робочі місця в країні-реципієнті, що може вплинути (в бік зниження) на рівень заробітної плати
Зростання продуктивності і ефективності праці, підвищення конкурентоспроможності випущених країною товарів завдяки створюваним нижчою ціною робочої сили мігрантів	

Якщо в основу боротьби за визнання покладено «груповий нарцизм», то особисте й громадянське самоствердження членів мігрантських груп стає неможливим [3]. Останній є спотворенням суті визнання, яке полягає в прагненні співіснування і взаємодії з іншими людьми у спільному публічному просторі. Хоча деякі країни й засвідчують високі рівні натуралізації мігрантів (Австрія, Німеччина), проте ні одна країна світу не є прикладом успішного й остаточного вирішення проблеми інтеграції етнічних, расових чи релігійних меншин, представників іммігрантських груп в усталену систему держава-нація. Нездатність національних держав адекватно реагувати на ситуацію у сфері міграції спричинила глобальну міграційну кризу, яка проявляється у посиленні ксенофобії і мігрантофобії в західних країнах; кризі режиму регулювання міграції і провідних європейських інституцій; конфлікту між гарантіями прав людини в міграційній сфері та національними інтересами; надмірній політизації міграційних проблем і зростанні їхньої ролі в європейських і міжнародних відносинах загалом.

Сьогодні в країнах ЄС утворилися впливові етнічні анклавні у вигляді замкнених структур, представники яких досить активно почали претендувати на зміну свого соціально-економічного і політичного становища, а також ставлення до них приймаючого суспільства. Культурній інтеграції перешкоджає й технікомедійний розвиток (спутникове телебачення). Завдяки телевізійним програмам із країн-донорів мігрантів «вітчизна» вкрай відчутно присутня у їх повсякденному житті, що характеризується не лише в кількісному аспекті, а й переходить на якісно вищий рівень. Як наслідок, виникають напружені відносини, полюси яких – фізичне перебування в країні, що прийняла мігрантів, і перебування під культурним і духовним впливом країни походження. Соціальні мережі інтегрують

уже делокалізовані й дифузні простори всупереч державним кордонам, фрагментують національну ідентичність людей. Сьогодні життя мігрантів набуває інтерсуб'єктивного характеру їх соціальних зв'язків та прав, мультилокальної транснаціональності, що означає вихід людини за межі певної національності й території.

Безробіття та економічна криза стали причиною загострення негативних настроїв серед корінного населення у ставленні до іммігрантів. За даними міжнародного опитування Transatlantic Trends (2011), більшість європейців та американців оцінюють імміграцію швидше як загрозу, аніж як перевагу. Згідно з проведеним дослідженням 65% британців, 53% іспанців, 52% американців, 42% французів, 39% німців та голландців вбачають в іммігрантах проблему і пов'язують з цим погіршення свого матеріального становища [1]. У той же час 50% німців висловлюються за надання іммігрантам легального статусу, всупереч британцям, італійцям та іспанцям, які бажають, щоб іммігранти залишили їхні країни [2]. Окрім зростаючого безробіття, високі показники злочинності серед іммігрантів сприяють негативному ставленню до них [3].

Хоч інтеграційна політика здебільшого розвинена в західних і традиційних імміграційних країнах, кожна держава зобов'язана знайти свій власний підхід до проблеми міграції з врахуванням визначених обставин. Підхід до інтеграції, взятий у конкретному контексті, залежить від того, як приймаюча країна і суспільство розглядають питання національної належності і культурної ідентичності. Так, наприклад, питання, чи мають мігранти доступ до ринку праці і/або до соціальних служб, охорони здоров'я й інших форм соціальної допомоги, залежить від того, яким чином країна-реципієнт підходить до вирішення цих проблем для своїх громадян й мігрантів.

На превеликий жаль, дуже часто самі державні чиновники відгороджують людей на «своїх» і «чужих» і, як наслідок, скорочують ті соціальні послуги, які надаються останнім. Правову підтримку такого розмежування дає принцип громадянства, оскільки системи соціального забезпечення і підтримки організовані саме за ним. Держава розподіляє блага і послуги, у тому числі і допомогу з інтеграції, лише серед тих, хто має право брати участь у політичній системі. Ця умова позбавляє «чужих» (іноземців) права на державну підтримку. Не випадково соціальні держави та їхні прикордонні служби встановлюють системи міграційного контролю, прагнучи в такий спосіб запобігти появі будь-яких претензій «негромадян» на державну підтримку і допомогу.

Таким чином, глобальна міграція є важливим чинником розвитку сучасного світу, що вносить суттєві корективи в життя місцевих соціумів, впливає на міграційну політику, яка проводиться суверенними державами. Хоча деякі країни й засвідчують високі рівні натуралізації мігрантів, проте жодна країна світу не є прикладом успішного й остаточного вирішення проблеми інтеграції етнічних, расових чи релігійних меншин, представників іммігрантських груп в усталену систему держава-нація. Сьогодні однією з найважливіших проблем є пошук ефективної моделі інтеграції дедалі зростаючої кількості мігрантів. Міжнародна міграція може впливати як позитивно, так і негативно на приймаючі країни й країни-експортери, що дає змогу ідентифікувати її не тільки як інтеграційний процес, а й дезінтеграційний.

Список використаних джерел

1. 232 Million International Migrants Living Abroad Worldwide – New UN Global Migration Statistics Reveal. URL: <http://esa.un.org/unmigration/wallchart2013.htm> (s.a.).

2. Арутюнян Л. Міграція: фактор общественных настроений [Електронний ресурс]. Аналитический обзор по материалам социологических исследований и опросов общественного мнения // Исследовательская группа ЦИРКОН. URL: <http://www.zircon.ru/russian/publication/1/030513.html>.

3. Козловець М.А. Глобальна міграція і політика ідентичності та громадянства / М.А. Козловець // Українська полоністика. – 2008. – Вип. 5. – С. 3–22.

4. Сайт ООН. URL: <https://www.un.org/ru/>.

Науковий керівник: О.П. Шиманська, кандидат економічних наук, доцент.

V. Korostelov
Alfred Nobel University, Dnipro

STRATEGY OF UKRAINIAN ENTERPRISES AIMED AT ATTRACTING FOREIGN INVESTMENT

Today, the economy of any country is in close international relations with other countries. Ukraine is no exception. Foreign investment plays an important role in creating favorable conditions for economic development. The recipient country wins a number of benefits, e.g. exchange of the latest technologies and developments, improvement of the balance of payments,

an increase in the level of employment, development of new directions, development of export potential etc. But, at the same time, the overuse of foreign investment can lead to the recipient country becoming dependent on foreign capital, or falling under the influence of the donor country and becoming an appendage to be used for resources or other negative purposes. For example, the deployment of an environmentally hazardous branch of production may be invested in the recipient country. At the moment, conducting effective investment activities is one of the driving factors for the development of our country's economy. According to the Law of Ukraine "On Investment Activity" investments are all types of property and intellectual values invested in objects of entrepreneurial and other activities, as a result of which profit (income) is created or social and ecological effect is achieved [1].

Honestly, analyzing the investment activities of the company in Ukraine, we can conclude that at the moment we have an unattractive investment climate in the country, which is due to many macroeconomic factors. In each general economic strategy of the enterprise, there is an internal strategy of investment activity. It is this strategy that determines how to effectively use various forms of investment for further development. First of all, to improve the investment climate of our country, it is necessary to improve and reform the legal and organizational framework to meet the requirements of the European Union. Also, it is necessary to take a number of measures aimed at improving the operations of anti-corruption bodies, controlling the level of risks, modernizing infrastructure, dealing with the problem of public debt, and raising Ukraine's GDP. The investment activity of companies is very important because it influences the growth rate of the country and provides opportunities for expanding international cooperation, which leads to a social effect that has an impact on the income growth. It is an obvious fact that the interdependence of companies and development of countries are at a level where it is necessary to recognize this fact and help attract investment at all levels because the effective investment activities of companies help to develop new industries and areas of technology and business.

The National Investment Council under the President, which was established in Ukraine, should develop proposals for stimulating and developing investment activities in Ukraine; to form an attractive investment image of Ukraine, including consideration of the best international practices; to promote the formation of the main directions of the state policy to improve the investment climate in Ukraine; development of proposals for strategic directions of developing investment potential of Ukraine, to stimulate foreign and national investments in the development

of the state economy; to study initiatives and potential proposals for investment projects, as well as the practice of interaction of investment entities with government agencies; to analyze and generalize the problems that hinder investment in the economy of Ukraine, to prepare proposals on the ways to solve them, in particular on measures to promote the protection of investors' rights; to participate in the development of draft legislation on investment activities. The East Invest 2 project was designed to address these challenges to make Ukraine's business climate better.

Analyzing the inflows of foreign direct investment in Ukraine from 2008 to 2019, it is clear that they are very uneven. This can be seen in Table 1. Investment revenues fluctuate greatly due to political and economic developments in the world and Ukraine. We can see revenues of 10,913 million US dollars in 2008, which was the largest for the entire period. However, due to the global economic crisis in 2009, foreign revenues fell by 53%. In 2019, our country received only 1,074 million US dollars so Ukraine is still not an attractive place for investment and there is no regularity in foreign investment.

Table 1
Dynamics of foreign investment in the economy of Ukraine, 2008-2019

Years	Foreign direct investment in Ukraine		Balance	
2008	10913	+ 1022	+ 9903	+ 7.4 %
2009	4816	- 6097	+ 4654	- 53.0 %
2010	6495	+ 1679	+ 5759	+ 23.7 %
2011	7207	+ 712	+ 7015	+ 21.8 %
2012	8401	+ 1194	+ 7195	+ 2.6 %
2013	4499	- 3902	+ 4079	- 43.3 %
2014	410	- 4089	+ 299	- 92.7 %
2015	2961	+ 2551	+ 3021	+ 907.4 %
2016	3284	+ 323	+ 3268	+ 8.5 %
2017	2202	- 1082	+ 2194	- 32.9 %
2018	2355	+ 153	+ 2360	+ 7.6 %
2019	1074	- 1281	+ 1075	- 54.4%

Note: since 2014 – excluding the occupied territories (Crimea, Sevastopol, parts of Donbass).

Source: formed by the author on the basis of data from an open source [2].

So, it can be said that Ukraine has something to work on to make our country attractive to foreign investors. We are sufficiently integrated into the processes of globalization and the world economy, but we have room for development. Analyzing the advantages and disadvantages of investment activities, the state must continue to do everything possible to stimulate and attract foreign investors for the growth of our economy, and hence the growth of our businesses, keeping in mind domestic investment. Various benefits and successful programs should stimulate small and

medium-sized businesses. Our country has a very favorable geographical location, we have rich natural resources, and our main resource is highly qualified workforce in various realms. We have strong investment potential, and we need to help demonstrate it to the world dispelling the fears of foreign investors and minimizing their risks, which will enable the development of our companies and the economy as a whole.

References

1. Верховна Рада України, Законодавство України, Документ 1560-XII, чинний, поточна редакція — Редакція від 16.10.2020, підстава – 124-IX. [Onlain] Avalaible at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>> [Accessed 08 November 2020]

2. Минфин. Индексы. Прямые иностранные инвестиции (ПИИ) в Украину последнее обновление: 29.09.2020 [Onlain] Avalaible at: <<https://index.minfin.com.ua/economy/fdi/>> [Accessed 08 November 2020]

Scientific supervision by Oleksandr Zadoia, PhD in Economics, Associate professor.

Language supervision by Svitlana Medynska, Senior Lecturer.

Y. Koruna

Alfred Nobel University, Dnipro

TOURISM AS AN IMPORTANT SECTOR OF CRIMEA'S ECONOMY

Nowadays, tourism makes the essential contribution to the wealth of the majority countries all over the world. Among the main goals of the Crimean region growth today is the investment attraction for developing tourism infrastructure and providing the high-grade tourist service. Furthermore, it must be said that the seasonality also has a huge effect on the peninsula's economy. It means that the development of the Crimea suffers from the low tourist flow during the chilly season (Petrova, 2018).

From the second part of the 19th century, Crimea's history of recreational development has been started. The improvement of transport links played a huge role in popularization the Crimea as the summer destination for the Russian nobility. Next fifty years the peninsula was associated with lots of names of the Russian notabilities. Many great painters, writers and artists could be met during the summer.

An important part of the Crimean history was in the middle of the 20th century when the region gained the name of "all-union health resort". Due

to that, several sanatoriums and kid's camps was built, which cause a huge tourist flow. A peak number of tourists (approximately 8 million) was recorded at the end of the 20th century and has not been beaten yet. The USSR collapse also hit the peninsula's tourism sector. Specialization of the resort changed upside down: quiet and calm sanatorium relax was replaced by the active beach and mountain entertainments. This diagram clearly shows all consequences of such changes (Fig. 1).

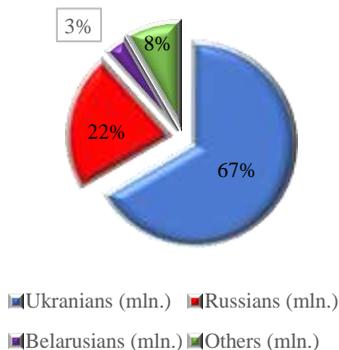


Fig. 1. Dynamics of the number of tourists in Crimea (1987-2013)
(BlackSeaNews / Crimean economy without myths ... about tourism (4) Exclusive from BlackSeaNews, 2020)

At the beginning of the XXI century, during the long stabilization period, the number of tourists (after almost doubled the tourists coming in the period from 1998 upon 2003) at the 5,5 – 5,0 million people point that the decision of prioritizing tourism sector in the Crimea in 2010, the industry reserves have been run out, hence, the tourist rate became stable.

Due to the recent events (the annexation of the peninsula by the Russian Federation, the devaluation of the ruble and all sanctions), more and more Russian citizens started visiting the Crimea on holidays. However, 2014 can be named absolutely the worst year over the past few decades in not only the economy of the region, but all the aspects of life. Compared to 2013, the tourist flow significantly decreased. Ukrainians, who made up the majority (about 2/3) of tourists stopped visiting the Crimea (Fig. 2) (Fig. 3).

6 mln. tourists in Crimea in 2013



1,5 mln. of tourist in Crimea in 2014

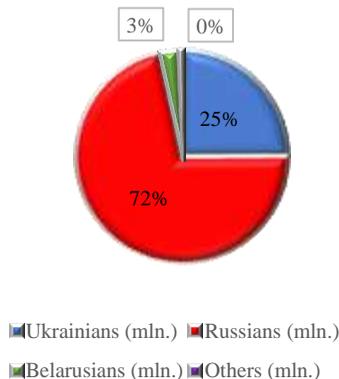


Fig. 2; Fig. 3 Comparison of the tourist flow to Crimea (2013-2014)

(Стахно, 2020)

During 2015, peninsula received approximately 4,5 million of tourist. It exceeded all expectation, comparing to the previous year. Despite the successful results, the serious problem was still not resolved. Not enough prepared staff couldn't provide an appropriate service to the foreign tourists. In general, the situation began to stabilize. In the case of 2016, more and more Ukrainians became tourists of the Crimean resort, while Russians, on the contrary, give preference to other warm countries such as Egypt and Turkey due to the inflation. Construction of a new bridge between Crimea and Kuban has begun.

The number of tourists in 2017 decreased by 3,2% compared to 2016. However, it distinguished by the beginning of construction and improvement of transport links, the opening of new hotels, as well as the modernization of sanatorium. From the early beginning of 2018, Crimeans could see significant changes. The tourist flow totals about 6,8 million people, that is 28% more than the previous year. More than half of the tourists arrived by the Crimean bridge, other major part travelled by plane, using a new airport. Therefore, it was only a matter of time, when the next tourist boom happened. 2018 set a record for the number of tourists over the entire post-Soviet period.

Although, Crimean, as almost every tourism-focused region, suffer from seasonality. It is an important feature of the tourism market, which have to be analyzed thoroughly to calculate the tourist season duration and use recreational and tourist resources more effective. In case of Crimea, seasonality is a serious problem. Due to the freezing winters and raining autumns, there is only a half a year left for a vocation on the peninsula.

All things considered, tourism still has a significant role in the economy of Crimea and throughout the years, the region is developing and improving tourism sector the most. Undoubtedly, the annexation of Crimea and seasonality had influenced on the economy in some ways, but the region can still fight for the leading places in the tourism business, maybe not all over the world, but at least in Europe.

References

1. Petrova, Y., Lebesheva, A. and Kamalov, A., 2018. Development of tourism in the Crimea as an economic problem of the region. *Science almanac of Black Sea region countries*, 16(4), pp.37-41.

2. BlackSeaNews. 2020. *Blackseanews | Crimean Economy Without Myths ... About Tourism (4) Exclusive From Blackseanews*. [online] Available at: <<https://www.blackseanews.net/en/read/43995>> [Accessed 9 November 2020].

3. Стахно Н. and Плугарь В. 2020. *Факторы и динамика развития туристских потоков сферы гостеприимства в Республике Крым* [online] КиберЛенинка. Available at: <<https://cyberleninka.ru/article/n/factory-i-dinamika-razvitiya-turistskih-potokov-sfery-gostepriimstva-v-respublike-krym>> [Accessed 9 November 2020].

***Scientific supervision by Ruslan Kliuchnyk, PhD in Political Science,
Associate Professor.
Language supervision by Ruslana Stetsenko, Lecturer.***

ПРИЧИНИ РЕШОРИНГУ

Новини, що компанії в розвинутих країнах все частіше переносять свою виробничу діяльність «додому», привертає все більшу увагу в останні роки. Дебати з приводу решорингу ведуться дуже активно, і тривають досі, але існують значні розбіжності щодо того, наскільки важливою є ця тенденція насправді. Одні стверджують, що решоринг стане одним з найкрупніших трендів 21 століття, тоді ж як інші, більш скептичні голоси впевнені в беззмістовності таких заяв, приводячи в якості аргументу малу кількість компаній які здійснюють перенесення виробництв «додому». Для того щоб дізнатися, позиція якої із сторін більш реалістична, питання важливості решорингу повинно бути поставлене в перспективу. Незважаючи на те, що загалом решоринг виглядає як феномен, що зможе повернути втрачені внаслідок офшорингу робочі місця, насправді ж це питання залишається одним з найбільш спірних. Зазвичай решоринг визначають як переміщення виробництва назад з офшору, до країни своєї материнської компанії.

Для розвинутих економік вигідність решорингу закладається в можливостях отримати більше робочих місць, створення більшої доданої вартості виробленої продукції, а також в здатності отримати конкурентні переваги на глобальному виробничому ринку. Деякі країни прийняли ряд заходів для підвищення своєї інноваційної привабливості, важливою частиною яких є підтримка решорингу.

Феномен решорингу не означає кінець офшорингу, не передбачає повернення всієї діяльності, яка була офшорною протягом останніх десятиліть і не призведе до відновлення виробничих процесів в розвинутих економіках до рівня 70-х чи 80-х рр. Офшоринг все ще відбувається одночасно з ростом решорингу, і відіграє більшу роль.

Але після багатьох років великомасштабного офшорингу та аутсорсингу, компанії шукають нові можливості диверсифікації організації своїх виробничих процесів. Очікується що виробництво в майбутньому буде концентруватися в регіональних чи локальних хабах, які будуть розташовані ближче до споживчого ринку. Зміни у структури вартості та факторів попиту можуть стати основними причинами цього процесу. Для деяких товарів низькі трудові витрати і довгі ланцюги створення вартості, продовжать надавати конкурентну

перевагу, на протязі деякого часу, але виробництво інших товарів, скоріш за все, буде організовано на регіональному рівні.

Решоринг все більше і більше включається в обговорення політики в розвинутих країнах, зокрема в постійних дебатах щодо майбутнього виробництва в цих країнах. Окрім того, решоринг часто розглядається в контексті вирішення проблем зростаючого безробіття в розвинутих країнах, а саме, часто висловлюється сподівання, що повернення виробництва створить додаткові робочі місця.

Повернення виробництва скоріше призводить до додаткових капіталовкладень в країни походження і сусідні з ними країни. Через ці інвестиції, очікується, що повернене виробництво створить обмежену кількість робочих місць, які, у свою чергу, будуть потребувати висококваліфікованого персоналу.

Ще нещодавно дискусія щодо решорингу в ряді країн поширювалася за межі виробництва, і торкалась сфери послуг, наприклад: ряд компаній перенесли діяльність кол-центрів, через проблеми з мовними навичками. На відміну від виробництва, де діяльність переважно переноситься з Китаю, сфера послуг повертається переважно з Індії та меншою мірою з Філіппіни. Решоринг послуг перебуває в ще більш початковій стадії, ніж решоринг виробництва, оскільки кількість компаній та робочих місць, задіяних у ньому, є ще меншою. Крім того, схоже, спостерігається уповільнення офшорингу у сфері послуг, так як «легкі» частини у створенні вартості послуг вже стали офшорними, але інші елементи набагато важче вивести в офшори (через спеціалізовані знання, близькість до клієнтів тощо).

Так як основним елементом решорингу є питання локації виробничих процесів, дебати щодо решорингу зводяться до питання привабливості тієї чи іншої країни для інвестицій. Велика кількість факторів відіграє важливу роль у прийнятті рішень компаніями, де розмістити свою діяльність, включаючи розмір та темпи зростання місцевого ринку, рівень заробітної плати, наявність і доступність ресурсів, людський капітал, наявність постачальників та наукової інфраструктури. Ці фактори, як правило, різняться за значенням у різних галузях та видах діяльності. Той факт, що решоринг набуває значення, означає що розвинені країни стають більш привабливими для певної виробничої діяльності після десятиліть постійного програву країнам, що розвиваються. Існує декілька причин чому розміщення виробництва в розвинутих країнах, знову стало привабливим:

1. Зміна структури витрат у країнах, що розвиваються.

В 1990-х та на початку 2000-х рр., компанії здійснювали офшорну діяльність в країнах що розвиваються, відтоді виробничі витрати, в цих країнах, значно виросли. Наприклад, середня заробітна плата в Китаї зросла з 300 доларів США у 2000 р. до 1000 доларів США у 2019 р., що суттєво зменшило переваги, які ця країна мала у витратах на трудомістку діяльність.

2. Зростання діджиталізації виробництва в розвинутих економіках.

Нові цифрові технології, такі як штучний інтелект, або автоматична аналітика даних, поступово перетворюють виробничі процеси. Існують думки, що ріст використання нової інформації і технологій зробиють робочі витрати відносно менш важливими у ряді виробничих галузей. Наприклад, автоматизація виробничих процесів завдяки зростаючому використанню роботів, може зменшити перевагу у вартості робочої сили країн, що розвиваються, оскільки витрати на робочу силу становитимуть меншу частку загальних витрат. Очікується, що зростання діджиталізації дозволить виробляти все більш дешеву та якісну продукцію у країнах з розвинутою економікою, знеохочуючи компанії від офшорингу і сприяючи рещорингу.

3. Прорахунки чи недооцінка «повних витрат».

Проблеми управління, логістики та експлуатації часто призводять до значних «прихованих» витрат (тобто витрати, які не були враховані в рішенні про офшор) і в деяких випадках зробили офшоринг не вигідним. Компанії дедалі більше розуміють, що грошові витрати на моніторинг, комунікацію та координацію між віддаленим філіями та штаб-квартирами є великими і можуть бути більшими, ніж передбачалося спочатку.

4. Потенційні загрози інтелектуальній власності під час офшорингу.

При офшорингу інноваційної діяльності до країн, що розвиваються, компанії часто дізнаються, що захист відповідної інтелектуальної власності не завжди на тому ж рівні, що і вдома. Компанії побоюються, що місцеві постачальники можуть стати конкурентами, якщо вони отримають внутрішню інформацію про виробничий процес. Менш розвинені правові системи прав інтелектуальної власності змусили компанії переглянути свої стратегії офшорингу та призвели до перенесення деяких видів діяльності ближче до дому.

5. Балансування економії витрат та розподілу ризиків.

Чим більше фірм розповсюджують свою діяльність по всьому світу, тим вразливішими вони стають до несподіваних подій, таких як стихійні лиха та політичні заворушення. Ланцюги постачання часто стають настільки складними, що проблеми в одній зі складових в цього ланцюга можуть призвести до великих проблем в усьому ланцюгу.

6. Близькість до споживчих ринків надає більше гнучкості.

Іншими перевагами переміщення виробництва в безпосередню близькість до ринків те що вихід на ринок займає менше часу. Особливо для індивідуальних та модних товарів, компаніям потрібно швидко реагувати на мінливий попит та поставляти нові товари в короткі терміни. Гнучкість часто ігнорується в рішеннях про офшоринг, які, в першу чергу, були зумовлені економією витрат. Наближаючи виробничі центри до кінцевих ринків, компанії хочуть повернути собі гнучкість у конкурентному процесі.

Дуже важко передбачити, що відбудеться в майбутньому, але обмежені позитивні новини про решорінг, можуть призвести до завищених, або навіть нереалістичних очікувань. Зокрема деякі передбачувані ефекти що прогнозуються консалтинговими компаніями покладають великі надії на реіндустріалізацію в країнах з розвинутими економіками. Політики, схоже, сподіваються, що решоринг допоможе вирішити проблеми конкурентоспроможності виробництва цих країн і одночасно вирішити проблему безробіття. Але явище решорингу потрібно розглядати в перспективі і без політичної заангажованості. Незважаючи на гучні заголовки та політичні лозунги, результати залишаються неоднозначними, а політичні проекти, які часто публічно ініціюються не завжди матеріалізуються в реальності.

Науковий керівник: Е.В. Прушківська, доктор економічних наук, професор.

К. Костенюк

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ТОРГОВО-ПОСЕРЕДНИЦЬКІ ОПЕРАЦІЇ В МІЖНАРОДНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Торгово-посередницькі операції в міжнародній економічній діяльності становлять комплекс операцій, включаючих в себе організацію та реалізацію, торгово-посередницької операції на основі контракту.

Основною метою застосування торгово-посередницьких операцій в економічній діяльності є підвищення ефективності проведення експортних та імпорتنих операцій. Використання кваліфікованих компаній, їх інформаційної бази, ділових зв'язків, знань у правовій та торговій сфері, дозволить не тільки підходити до справи продуктивно.

В Україні існують сім видів торгово-посередницьких фірм, вони відрізняються як за типом торгових операцій, так і за своїми правовими та фінансовими можливостями.

Перший тип це так званий торговий дім, ця організація займається купівлею товарів у виробників, та за кордоном, і продажем товару роздрібним торговцям.

Другий тип це експортні фірми, вони займаються купівлею товарів на місцевому ринку та експортом цих товарів за кордон.

Третій тип, це імпорتنі фірми, вони займаються купівлею товару за кордоном та продажем цього товару на території України.

Четвертий тип це роздрібні фірми, на відміну від торгового дому, вони мають менший розмір та менший обсяг експортуемого або імпортуемого товару. Але також займаються купівлею товарів у виробників та за кордоном і продажем роздрібним торговцям.

П'ятий тип, це оптові фірми, вони займаються посередницькою діяльністю між промисловими підприємствами та торговими фірмами. Різницею між оптовими компаніями та імпортними фірмами є те що оптові фірми купують товари і у вітчизняних виробників, з подальшим просуванням їх на ринок.

Шостий тип, це дистриб'юторські компанії, вони займаються імпортними та торговими операціями за певними договорами, при цьому вони мають право займатися лише певною сферою товарів.

І останній тип це стокісти, ці фірми займаються експортом матеріальних цінностей до складу іншого суб'єкта договору, на основі митної декларації, що має назву консигнаційна операція. Правовою підставою для діяльності будь-якої з цих видів торгово-посередницьких компаній є як національне законодавство так і міжнародне, тип паче будь-які спори, що виникнуть на основі міжнародного торгово-посередницького договору, між будь-якими країнами буде розглядатися в третейському суді.

Правовою основою діяльності в Україні міжнародних торгово-посередницьких компаній є: Цивільний кодекс, Митний кодекс та багато інших.

Вищеперелічені види торгово-посередницьких операції та їх правове регулювання залежать від типу угоди укладеної між юридичними та фізичними особами.

На нашу думку, використання торгово-посередницьких операцій є досить ефективним методом ведення бізнесу, хоча й досить ризикованим. Будь-який ризик, можливо знизити за рахунок договору, який ви укладаєте з компанією посередником. При цьому ви отримуєте певний ряд бонусів, наприклад, кваліфікований вихід на ринок збуту, можливість використання напрацьованої бази компанії, підвищення обороту, оформлення необхідних документів без втрати часу та нервових клітин, постійний контроль та консультації на тему вашої діяльності, контроль за товаром під час транспортування, відповідність документів на перевезення, перевірка товару на відповідність усім необхідним нормам та стандартам. В Україні не так багато таких торгово-посередницьких фірм, але ця сфера праці є не тільки вигідною, але і досить прибутковою.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

О. Котко
кандидат економічних наук, доцент
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

АНАЛІЗ ПЕРСПЕКТИВ ЗМІН ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ»

Серед інструментів промислового розвитку України, які здатні створити умови для розвитку окремих галузей економіки та сприяти створенню привабливих інвестиційних умов є індустріальні парки.

Відносно новий інструмент для нашої економіки, який користується значним попитом в Європейських країнах та у світі, в цілому. Перші спроби створення індустріальних парків почалися з підписання Закону України «Про індустріальні парки» 2013 р. Цей закон визначав правові та організаційні засади створення і функціонування індустріальних парків на території України з метою забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності територій, активізації інвестиційної діяльності, створення нових робочих місць, розвитку сучасної виробничої та ринкової інфраструктури [1].

Вивчення світового досвіду без сумніву підтверджує доцільність появи такого типу організаційних структур, як індустріальні парки, оскільки під функціонуванням промислових парків передбачається розбудова інноваційної інфраструктури, що в перспективі сприятиме розвитку промислових галузей національної економіки. Згідно статті 1 ЗУ

«Про індустріальні парки» під поняттям індустріальний (промисловий парк, далі – ІП) варто розуміти – визначену ініціатором створення ІП відповідно до містобудівної документації облаштовану відповідною інфраструктурою територію, у межах якої учасники ІП можуть здійснювати господарську діяльність у сфері переробної промисловості, а також науково-дослідну діяльність, діяльність у сфері інформації і телекомунікацій на умовах, визначених ЗУ «Про індустріальні парки» та договором про здійснення господарської діяльності [1]. Під ініціатором, законодавець розуміє орган державної влади, органи місцевого самоврядування, які згідно з Конституцією України здійснюють право власника на землю, а також наділені повноваженнями розпорядження землею.

Іншими словами ідея створення індустріальних парків полягала в тому, щоб, створити такі умови вітчизняних та іноземних інвесторів, які б вплинули на розвиток промислового виробництва. І згідно нашого законодавства, держава та органи місцевого самоврядування повинні займати одну з провідних ролей в процесах забезпечення ефективного функціонування таких організаційних структур. Як зазначає В.В. Галасюк: усвідомлення ролі держави в розбудові індустріальних парків поступово змінювалось з пасивної – простого надання інфраструктури, на активну – надання різноманітних стимулів та преференцій учасникам індустріальних парків на місцевому і загальнонаціональному рівнях [2]. Серед основних преференцій, які повинні були стимулювати підприємців отримати статус учасника ІП виділяють: систему фінансових механізмів стимулювання ІП, серед яких встановлення особливостей оподаткування податком на прибуток терміном на 10 років (перші п'ять років за 0% ставкою, наступні п'ять років за ставкою вдвічі меншою за базову (сьогодні 9%); надання можливостей розстрочення строком на 5 років сум податку на додану вартість щодо операцій з ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту устаткування, обладнання та комплектуючих до них, передбачити можливість органів місцевого самоврядування встановлювати пільги та знижені ставки зі сплати податку на нерухоме майно тощо.

Проте серед реально діючих преференцій для потенційних учасників є безвідсоткова ставка мита на обладнання і комплектуючі до нього, які не виробляються в Україні та ввозяться ініціаторами створення, керуючими компаніями для облаштування індустріального парку та учасниками індустріальних парків для здійснення господарської діяльності у межах ІП згідно статті 287 Митного Кодексу України [3], державна підтримка облаштування індустріального парку (інженерними комунікаціями, дорогами та спорудами), яких на жаль, на сьогоднішній день не має. Саме тому, відносно, нещодавно на ресурсах Міністерства розвитку економіки,

торгівлі та сільського господарства України було опубліковано Проект ЗУ «Про внесення змін до ЗУ «Про індустріальні парки» щодо удосконалення засад їх створення та функціонування». Серед проблем, які повинні вирішити нові зміни є те, що станом на сьогоднішній, згідно даних Міністерства до Реєстру індустріальних парків включено 43 парки, з них 23 –мають керуючі компанії, у 7 – залучено учасників, які є інвесторами. Такі статистичні дані говорять лише про одне: частина індустріальних парків, включених до Реєстру, не розвиваються або їх розвиток не вважається пріоритетом розвитку регіонів та громад, де вони фізично знаходяться.

Як вже частково зазначалося, створення індустріальних парків дає певні переваги й для бізнесу. Для керуючих компаній ІП – це отримання доходів за рахунок надання в користування учасникам індустріальних парків земельних і виробничих площ, обладнання, а також послуг, пов'язаних із забезпеченням їх господарської діяльності. Для учасників ІП – це мінімізація витрат матеріальних, фінансових, трудових і часових ресурсів, необхідних для започаткування господарської діяльності, можливість отримання послуг, пов'язаних із забезпеченням господарської діяльності, від керуючої компанії.

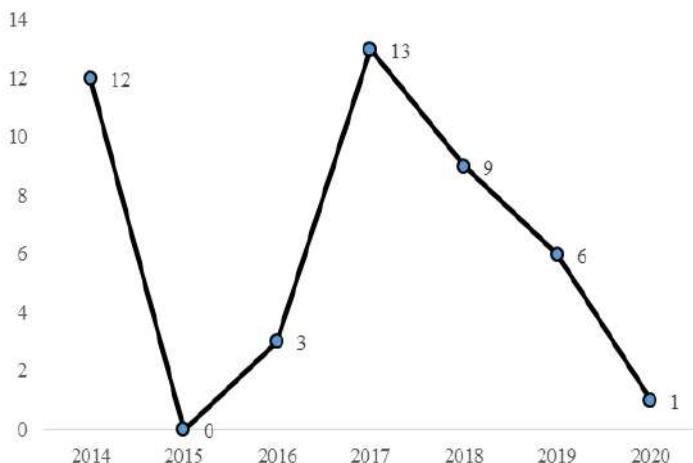


Рис. 1 Динаміка створення та реєстрації індустріальних парків України
(створено за даними Мінекономрозвитку)

Рис. 1 демонструє динаміку створення ІП України, як бачимо піковими роками у створенні промислових парків є 2014 р., 2017 р. та 2018 р. Пояснити таку позитивну динаміку можна тим, що

передумовою реєстрації парків в 2014 р., стала поява в 2013 р. ЗУ «Про індустриальні парки», який потенційно повинен був створити привабливі умови для роботи бізнесу на територіях ІП, в 2017 та 2018 рр. більшість потенційних учасників очікували прийняття змін до Податкового Кодексу, які призвели б до появи преференцій для інвесторів, але так як зміни не були прийняті після 2018 р. ми прослідковуємо динаміку спаду.

Тож проаналізуємо новий проект та зміни до ЗУ «Про індустриальні парки»

Таблиця 1

Порівняльний аналіз змін до ЗУ «Про індустриальні парки»

Зміст положення ЗУ «Про індустриальні парки»	Зміст проекту ЗУ «Про індустриальні парки»	Коментарі
Стаття 1. Визначення термінів	Стаття 1. Визначення термінів	Суттєвих змін не запропоновано, уточнено лише деякі положення
Стаття 12. Джерела фінансування облаштування індустриального парку	Стаття 12. Джерела фінансування облаштування індустриального парку	До джерел фінансування пропонується додати залучення коштів за моделлю державно-приватного партнерства
Стаття 14. Створення індустриального парку та включення його до Реєстру індустриальних парків	Стаття 14. Створення індустриального парку та включення його до Реєстру індустриальних парків	Збільшується термін для інформування уповноваженого державного органу ініціатором створення ІП з 3 до 5 календарних днів Уточнено мету створення ІП
Стаття 15. Перелік документів для включення індустриального парку до Реєстру індустриальних парків	Стаття 15. Перелік документів для включення індустриального парку до Реєстру індустриальних парків	Пропонується внести певні форми звітності для керуючих компаній та змінити дати звітності, а також доповнити перелік необхідних документів для процедури створення ІП
Стаття 16. Рішення про включення індустриального парку до Реєстру індустриальних парків	Стаття 16. Рішення про включення індустриального парку до Реєстру індустриальних парків	Конкретизуються дії уповноваженого державного органу у разі відмови у

парків	парків	включенні ІІ до Реєстру ІІ, також спрощується процедура підготовки та повідомлення про відмову у реєстрації Пропонується при прийнятті рішення про включення ІІ до Реєстру, оцінювати фінансову спроможність та бюджетну ефективність згідно з концепцією ІІ.
-	Стаття 161. Виключення індустриального парку з Реєстру індустриальних парків	Попередньо питання виключення ІІ із Реєстру не було врегульовано
Стаття 17. Концепція індустриального парку	Стаття 17. Концепція індустриального парку	Приведення у відповідність до термінології, що застосовується в Законі України “Про регулювання містобудівної діяльності”.
Стаття 26. Права та обов'язки керуючої компанії індустриального парку	Стаття 26. Права та обов'язки керуючої компанії індустриального парку	Пропонується передбачити зобов'язання ініціатора і керуючої компанії щодо приєднання ІІ до інженерних мереж
Стаття 29. Набуття статусу учасника індустриального парку	Стаття 29. Набуття статусу учасника індустриального парку	Передбачається спрощення взаємодії між органами виконавчої влади в процесі обміну публічною інформацією про набуття суб'єктом господарювання статусу учасника ІІ
Стаття 34. Державна підтримка облаштування індустриальних парків Стаття 35. Державна підтримка керуючих компаній індустриальних парків	Стаття 34. Фінансування облаштування індустриальних парків Стаття 35. Державна допомога керуючим компаніям і учасникам індустриальних парків	Передбачається узгодження механізмів фінансування і підтримки ІІ із рядом нормативно правових актів, певні положення виключено в нових редакціях.

Стаття 37. Підстави для ліквідації індустріальних парків	Стаття 37. Підстави для ліквідації індустріальних парків	Ініціатор матиме можливість примати рішення про ліквідацію індустріального парку на власний розсуд. При цьому відповідно до статті 38 ЗУ "Про ІП" ліквідація ІП не є підставою для ліквідації керуючої компанії чи учасників, вони можуть продовжувати свою діяльність.
--	--	---

Отже, з урахуванням вищезазначеного порівняльного аналізу табл. 1 запропоновані зміни будуть характеризуватися короткостроковими та довгостроковими результатами. Серед позитивних наслідків, вбачається, те, що ІП, що включені до Реєстру буде надано державну підтримку на їх функціонування, облаштування, підключення до комунікацій, а також забезпечення подальшої підтримки регіональною та місцевою владою за рахунок узгодження розвитку промислових парків зі стратегіями розвитку територій. Серед негативних наслідків можна виділити такі результати: після виключення пасивних та нефункціонуючих індустріальних парків з Реєстру ініціатори створення зазнають певних репутаційних втрат як з боку уповноважено державного органу, так і бізнесу. Тож основним стимулом для бізнесу все ж таки продовжують залишатися податкові преференції, які, на жаль, в новому проєкті ЗУ «Про індустріальні парки» не враховуються, а це означає, що в найближчій перспективі на позитивну динаміку розвитку та ефективного функціонування індустріальних парків можна не розраховувати.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про індустріальні парки» № 406-VII від 04.07.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>.

2. Галасюк В.В. Індустріальні парки: світовий досвід та перспективи створення в Україні [Текст] / Віктор Валерійович Галасюк // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. – Том 28. – № 1. – С. 40–50. – ISSN 1993-0259.

3. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо розвитку вітчизняного виробництва шляхом стимулювання залучення інвестицій в реальний сектор економіки через індустріальні парки / Проект Закону № 2555а-д від 25.04.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58869

4. Про внесення змін до розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України щодо розвитку вітчизняного виробництва шляхом стимулювання залучення інвестицій в реальний сектор економіки через індустріальні парки / Проект Закону № 2554а-д від 25.04.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58867

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку мережі індустріальних парків в Україні / Закон України №818-VIII від 24.11.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/818-19>

6. Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про індустріальні парки" щодо удосконалення засад їх створення та функціонування" від 06.11.2020р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=4f6eaf2f-b27c-40ea-b877-d71175972ae5&title=PovidomlenniaProOpriljudnenniaProektuZakonuUkraini-proVnesenniaZminDoZakonuUkraini-proIndustrialniParki-SchodoUdoskonalenniaZasadYikhStvorenniaTaFunktsionuvannia->

Д. Котляр

Університет імени Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ПАНДЕМИЯ КАК ОДНА ИЗ ПРИЧИН МИРОВОЙ БЕЗРАБОТИЦЫ

Мировому рынку труда всегда был присущ определённый процент безработного населения, такой тип безработицы называется фрикционным. Однако с распространением COVID-19, всё больше людей получают статус безработного. Безработные – трудоспособная категория граждан, которые не имеют работы и заработка, зарегистрированы в органах службы занятости в целях поиска подходящей работы, ищут работу и готовы приступить к ней.

Несмотря на вышеуказанные факты, если обратиться к статистике, то можно понять, что уровень безработицы вырос совсем

незначительно, не принимая во внимание факт того, что рабочее время сократилось на эквивалент 500 млн. рабочих мест, а заработок на 10% (рис.1).

К началу осени, в крупнейшей экономике мира – США, безработными считались 13 млн человек, хотя официальный макроэкономический показатель безработицы не превышал 8%. Причина скрыта в допинге: Всего потрачено на субсидии населению и бизнесу 12 трлн долларов США, большая часть пришлось на развитые страны [1]. Если делать выводы из исторической взаимосвязи безработицы, а также динамики ВВП, то можно предположить, что рынок труда во многих странах оказался устойчивым. Но бюджет в каждой стране ограничен, и если властям придётся отменить антикризисное финансирование, то без работы может оказаться каждый пятый гражданин [2].



Рис. 1. Оценки потерь рабочего времени за первые три квартала и прогноз на четвертый квартал 2020 г. [1]

Как известно, практически все отрасли мировой экономики пострадали. Некоторые компании, приняв условия полного локдауна, перешли на дистанционную форму работы, из которой они не желают выходить до сих пор. Всё потому, что это выгоднее как для сотрудников, так и для компаний, которые частично компенсируют убытки, полученные из-за пандемии. Анализ популярного интернет ресурса показал, что руководители и работники не планируют возвращаться к прежним условиям работы после окончания пандемии [3].

С одной стороны, мировой рынок труда столкнулся с одним из самых сложных кризисов последнего столетия, однако даже в этой ситуации граждане нашли положительные моменты.

Список использованных источников

1. Международная организация труда (ILO) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/briefingnote/wcms_755910.pdf

2. AllianzResearch [Электронный ресурс] – Режим доступа: https://www.allianz.com/content/dam/onemarketing/azcom/Allianz_com/economic-research/publications/specials/en/2020/october/20201006_unemployment.pdf

3. Укринформ [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.ukrinform.ru/rubric-culture/3124197-kompanii-ne-hotat-vozvrasatsa-v-ofisy-posle-pandemii-issledovanie-microsoft.html>

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

Z. Kotliar

Alfred Nobel University, Dnipro

THE DIFFICULTIES FOREIGN INVESTORS FACE IN UKRAINE

Ukraine, with its unique location at the heart of the European market has a considerable investment potential in view of its large consumer market, relatively inexpensive but at the same time skilled and educated compared to the developed European countries labor force and abundant natural resources. Such territory could be an ideal place for investment. The development of the national stock market and infrastructure of the Ukrainian investment business is currently extremely acute. On the Ukrainian market only two from the six existing exchanges indeed work. And more than 90 percent of all contracts they conclude it is a government bond trading. There is no place for private businesses. All the private businesses' shareholdings are on London, Warsaw and Paris Exchanges, but not in Ukraine.

The unattractive investment climate in Ukraine adversely affects the possibilities of intensifying the process of attracting foreign direct investment in the country's economy. In the context of the market transformation of the Ukrainian economy, there is a great need for significant foreign investment. For most transition economies, effective use of foreign capital is becoming a key factor in their development. Of course, attracting foreign investment also plays an important role in the structure of priorities of the Ukrainian economy.

Seeking excess profits, investors invest in government debt in local currencies (increasing revenues from \$200 million to more than \$4 billion within one year). World companies spare no resources to purchase economically profitable Ukrainian platforms (in particular Fairfax, Stada, Sarantis), and players of the international market invest in new industrial enterprises, to use the strategic location of Ukraine as a transport hub between the EU, the Middle East and Asia (Jabil, HEAD, Bayer, Fujikura, Prettl Kabel) (Кошарна, 2020).

In October 2019, Prime Minister Alexei Goncharuk announced a government plan for economic growth, to be implemented by 2024, and to attract foreign direct investment worth \$50 billion. Structural reforms have been accelerated and are now being implemented at an accelerated rate. The new concession law, which would create the necessary conditions for large-scale investment in infrastructure, could also not be ignored. Two seaports, "Olvia" and "Kherson", will be the first to be granted concessions; more than 40 parties in more than 10 countries have expressed interest. In the future, four regional airports, five railway stations, the Kiev suburban railway, two new bridges and many other facilities will be involved in the concession projects (Кошарна, 2020).

Advantages of attracting foreign capital to the economy of Ukraine:

Creation of strategic alliances between Ukrainian and foreign enterprises;

Using of foreign organizational and management experience;

Increase in capital investment;

Introduction of modern technologies;

Stimulation of the development of export potential;

Improvement of employment and skills of the labour force;

Acceleration of the economic restructuring process;

Increasing the degree of adaptation of economic entities to competitive conditions.

Disadvantages of attracting foreign capital to the economy of Ukraine:

Increase of dependence of the country on foreign capital;

Transfer of part of profit abroad

Strict exploitation of domestic raw resources.

The 2020 year has the worst investment performance in the last 5 years (Fig. 1). The analysis of the current investment market leads to disappointing conclusions: the volume of investments in Ukraine has recently declined significantly, and at this moment it is possible to speak not about positive dynamics, but only about some of its timid manifestations.

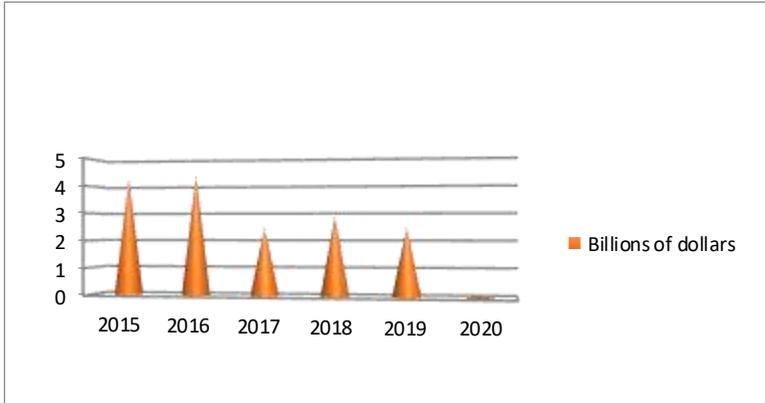


Fig. 1. Foreign direct investment in Ukraine over the past 5 years

There is a serious struggle for investment in the world. A lot of countries are offering different real incentives in the form of subsidies, grants, tax breaks, cheap credit, ready-made infrastructure. Does Ukraine have such offers? Unfortunately, it does not. There are two main reasons why investors are bypassing us: underdevelopment of the Ukrainian financial system and the investor's vulnerability as owner. Also there are: mistrust of the judicial system, unstable economic and political situation, corruption, monopolization of markets, influence of oligarchs on the economy. The conflict with Russia also continues to impede greater investment in Ukraine. In the non-government controlled areas in the Donbas region of Ukraine, the conflict with Russia-led forces has wrought significant damage to freight rail, mines, and industrial facilities.

Thus, Ukraine has developed a poor investment climate, which has caused a shortage of strategic foreign investment. A significant factor in the current situation in Ukraine with regard to the processes reproduced is the imperfect financial, including tax, policies. The current tax system should be adjusted according to the following basic headings:

- ✓ Regulation of the relationship between the State and taxpayers; stability of the tax system during the fiscal year, its simplicity and accessibility;
- ✓ Responsibility for ignoring tax laws;
- ✓ Reducing the number of taxes and significantly simplifying the procedure for collecting them;
- ✓ General reduction of the tax burden and protection of domestic producers;

- ✓ Strengthening investment promotion, investment and innovation;
- ✓ Reforming depreciation policies; increasing the role of property and land taxation and resource payments;
- ✓ Reform of income distribution; reduction of benefits.

It is possible to remedy this situation through the allocation by local authorities and territorial communities of plots of land with communications, industrial parks and free economic zones in the region, and real reforms in the judicial and law enforcement system, liberalization of the currency movement should help to increase the flow of foreign investment into the Ukrainian economy. At the last Reform Council, it was proposed to create a financial center in Ukraine. For example, financial centers successfully operate in Kazakhstan, the United Arab Emirates and Qatar. Of course, there are some risks of implementing such a large-scale project. At first, the withdrawal of the center from the Ukrainian legal field and the application on its territory of the law of another state will require amendments to the Constitution. This is a complicated and unpredictable process. Due to the appearance of financial centres, we will be able to establish a universal exchange to serve commodity markets (spot markets for electricity, gas and agricultural products) and capital markets (bonds, stocks, financial and commodity derivatives); also there will be a financial and infrastructure holding whose shareholders are the government, institutional and private investors. The important part of this project is the establishment of an arbitration centre to mitigate the current risks of the Ukrainian judicial system, as well as an advisory board and an investor liaison office.

State investment policies should aim at creating a common the institutional and economic enabling environment for attracting and foreign investment (including physical and financial resources, advanced technology, new technologies and management experience).

In summary, every investor always wants the State in which economy he invests his or her own funds to be able to ensure their efficient use and profit. If corruption is eradicated and tax reform is implemented, instead of problems, Ukraine will have a strategy in which not only domestic capital but also foreign investment is abundant. And they're going to work for the economy of the country, which means for every one of us – for science, for medicine, for education, for roads, for high social and cultural standards.

References

1. Кошарна, О., 2020. У Украины есть все: мозги, руки и земля. Где же инвесторы. [online] LIGA. Available at: <<https://biz.liga.net/ekonomika/all/opinion/v-ukrainy-est-vse-mozgi-ruki-i-zemlya-gde-je-investory>> [Accessed 15 November 2020].

*Scientific supervision by Ruslan Kliuchnyk, PhD in Political Science,
Associate Professor*
*Language supervision by Ruslan Kliuchnyk, PhD in Political Science,
Associate Professor*

В. Котова

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

РОЛЬ ТНК У МІЖНАРОДНОМУ ПОЛІ

Глобалізація і розвиток технологій задають дуже серйозний темп в розвитку світової економіки. У тих чи інших аспектах, завдяки цьому прогресу утворюється переваги в ухваленнях рішень і мобільності ТНК в порівнянні з інститутами держав, це робить їх конгломерат повноцінною силою серед світових гравців.

ТНК називають корпорації, що мають свої філії, виробничі потужності в різних країнах світу, які повністю підпорядковуються політиці материнської компанії.

Вхід в світове господарство відкритий для ТНК завдяки тому, що керівництво корпорацій в стані оперативно реагувати на всілякі нововведення у всіх ключових сферах економіки починаючи з логістики закінчуючи документообігом, в змозі зробити оперативні дії в умовах форс-мажорних обставин, впровадити нові технології з метою отримання максимальної прибутку. Саме це відрізняє мети і можливості ТНК від держав.

Розглянемо економічне зростання Китаю, як наслідок стратегій ТНК щодо здешевлення виробничих потужностей. Чи не буде секретом той факт, що більшість ТНК народжуються в країнах з розвинутою економікою. Причиною цього явища є необхідність в кваліфікованих кадрах, стабільність економіки, прозорість в роботі державних інститутах на перших етапах становлення і розвитку компаній. На певному етапі життєвого циклу товару, ТНК переносять виробництва в країни з більш дешевою працею і сировину, нестрогими екологічними законами, зазвичай це країни, які розвиваються. Це взаємовигідні відносини: для корпорацій більш дешеве виробництво, а

для країн це нові робочі місця, залучення інвестицій. Яскравим прикладом такого співробітництва буде ТНК і Китай.

При Цзян Цземінь була оголошена державна стратегія «Вихід за кордон» для державних підприємств, сприятливі умови для реалізації якої склалися з 2001 р., після вступу Піднебесної в СОТ [1]. Корпорації Apple Ink, Sony, Google etc і інші свого часу перенесли своє виробництво в Китай з метою здешевлення процесу. Однак в умовах сучасних подій (Торгова війна США і Китаю) перераховані вище ТНК вже планують піти з Китаю в інші азіатські країни, ставки роблять на В'єтнам через близькість від Китаю і дешеvizни робочої сили [2].

Однак не завжди діяльність ТНК позитивно і сприятливо впливає на стан країн третього світу. Прикладом може бути експлуаторська політика ТНК на держави третього світу. Економічна міць ТНК багато в чому побудована на дешевизні робочої сили в країнах третього світу. Часто цей факт стає причиною для страйків.

У 2012 р. Найбільший виробник платини в світі Anglo American Platinum (Amplats) звільнив в Південній Африці 12 тисяч шахтарів, які брали участь у страйку майже три тижні. Компанія стверджує, що втратила за час страйку 700 млн рандів (82 млн доларів). Південноафриканські гірничодобувні компанії зіткнулися з хвилею страйків робітників, які домагаються підвищення зарплат. За даними експертів, по всій країні страйкували близько 75 тис. гірників – 15% всієї гірничодобувної галузі [3].

Однак ТНК не тільки диктує умови всередині власної структури, а й в змозі здійснювати дію на міжнародну політику. Економічний і політичний вплив ТНК настільки великий, що дозволяє корпораціям вміщувати у внутрішні справи країн, що приймають ТНК на своїй території.

Наприклад, в 1975 р. американська «Стандард фрут» (раніше – «Юнайтед фрут») і кілька інших ТНК США, незадоволених політикою Панами, Гондурасу і Коста-Ріки в області експорту бананів, створили спецфонд в 5 млн дол. Для підриву стабільності в цих країнах. Для цього планувалося провокування збройних зіткнень, акцій саботажу і навіть замах на життя тодішнього президента Панами Торрихоса. Раніше «Юнайтед фрут» брала участь у висадці загонів кубинських контрреволюціонерів у затоці Кочинос, а корпорація «Хьюз ейркрафт», як зазначала американська преса, – в підготовці замахів на Ф. Кастро [4].

На жаль, ТНК порушують закони держав, в яких ведуть свою діяльність. Корпорації багатьма способами максимізують свій

прибуток і часто тим самим призводять до руйнування економік третього світу.

ТНК впливають на світову економіку, показують гнучкість, універсальність і різноманіття підходів, які свідчить про більш глибокому складноаналізуючем і високим впливом на світову економіку і міжнародні відносини між гравцями.

Список використаних джерел

1. The "Three Reforms" in China: Progress and Outlook [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.jri.co.jp/english/periodical/rim/1999/RIMe199904threereforms/> – вільний. Мова англ.

2. Trade War Update: U.S. Companies Not Coming Home, But Many Are Leaving China [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.forbes.com/sites/kenrapoza/2020/01/13/trade-war-hasnt-brought-us-companies-home-but-it-has-taken-them-out-of-china/?sh=1d7d773d3ce0> – вільний. Мова англ.

3. South African mine owner Amplats fires 12,000 workers [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.bbc.com/news/world-africa-19848915> – вільний. Мова англ.

4. The Banana: Empires, Trade Wars, and Globalization [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://cdn.lbryplayer.xyz/api/v3/streams/free/174301/a15fcc952c1df90cebe56933347bf09b60b76c6d/44021d> – вільний. Мова англ.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

В. Котова

Університет імені Альфреда Нобеля, м Дніпро

ЧИ ЗАЛЕЖИТЬ РІВЕНЬ РОЗВИТКУ КРАЇНИ ВІД ЇЇ РОЗМІРУ?

Вимірювання національного процвітання або розвитку є важливим завданням уряду будь-якої держави і організацій, зацікавлених в цьому. В першу чергу для уряду рівень розвитку країни може сигналізувати як про позитивні явища, так і показувати вразливі місця в житті країни.

Поняття процвітання країни несе в собі набагато більше, ніж багатство: воно виходить за рамки фінансового, політичного, судового, а також благополуччя і характеру нації – це створення середовища, в

якому людина може повністю розкрити свій потенціал. Нація процвітає, коли у неї є ефективні інститути, відкрита економіка і наділені повноваженнями здорові, освічені й безпечні люди. Але в нашому світі мало країн, які здатні поєднувати в собі всі складові цього поняття з різних причин. На перший погляд, країни з більшою територією будуть мати більш значні обсяги корисних копалин, рівень ВВП у них буде вище, а населення більш численним, але чи впливають ці привілеї на рівень процвітання держави?

Мета цієї роботи знайти або спростувати залежність між рівнем розвитку і розміром країни.

Багато інститутів та організації світу збирають і аналізують безліч показників в різних сферах діяльності і життя держави. Індекс процвітання Інституту Легатіум (The Legatum Prosperity Index) – комбінований показник британського аналітичного центру The Legatum Institute, який вимірює досягнення країн світу з точки зору їх благополуччя і процвітання [1]. Індекс складається на основі безлічі різних показників, об'єднаних у дев'ять категорій, які відображають різні аспекти життя суспільства і параметри суспільного добробуту: економіка, підприємництво, управління, освіта, охорона здоров'я, безпека, особисті свободи, соціальний капітал, екологія. Щоб провести порівняльний аналіз показників держав з великою площею і маленькою, ми будемо використовувати дані по ВВП за паритетом купівельної спроможності на душу населення і Індекс людського розвитку [2].

Оцінку економічної складової проводять за допомогою ВВП за паритетом купівельної спроможності на душу населення. Його значення може мати відчутні відмінності від номінального. Наприклад, розглянемо Китай, чия територія третя за площею у світі і Люксембург (на 188 місці з 193 країн). Китай займає друге місце за номінальним ВВП, що в 273 рази більше ніж ВВП Люксембургу [3]. Однак, за показником ВВП за ПКС, Люксембург посідає перше місце в світі, а Китай знаходиться в кінці першої півсотні країн [4]. Як таке можливо? Допомогти розібратися з цим питанням допоможе коефіцієнт Джині, який показує ступінь розшарування суспільства країни на соціальні класи. Коефіцієнт приймає значення від 0 до 1, де нуль показує абсолютну рівність у розподілі доходів між населенням, а одиниця говорить про те, що доходи більшою мірою сконцентровані в одних руках. У Китаї коефіцієнт Джині за 2019 р. склав 0.465 (значення коефіцієнта 0.4 – це рівень попередження, встановлений ООН), в той час як у Люксембургу він становить 0.284 [5, 6]. З наведеної інформації випливає, що населення в Люксембурзі більш

рівноправне і доходи розподілені набагато рівносильніше, ніж в Китаї. Незважаючи на привілеї у вигляді найчисленнішого населення у світі, величину території і ресурсів, Люксембург і багато інших невеликих європейських країн, країни на Близькому Сході мають ВВП за ПКС на порядок вище. Як показує приклад, високий рівень виробництва не гарантує зростання і рівносильний розподіл доходів серед населення. У десятці лідерів за цим показником з країн з великою територією – тільки США, а перше місце займає Катар (158-ме місце в рейтингу країн за площею території). Катар також абсолютний лідер за ВНД. Таке високе становище цій країні на Аравійському півострові забезпечують природні ресурси (Катар країна, з третіми за величиною запасами природного газу). Видобуток нафти і газу забезпечує близько половини ВВП, 85% експорту і 70% бюджету країни. Її скромні розміри не заважають їй займати перші позиції в ВВП за ПКС і ВНД, грунтуючись на багатстві країни у корисних копалинах. За допомогою цього факту ми можемо зробити висновок, що розмір країни незначно впливає на її насиченість природними ресурсами.

Що б порівняти країни у показниках характеристик людського потенціалу використовують Індекс людського розвитку (ІЛР). Цей показник складається з трьох показників: Очікувана тривалість життя, рівень грамотності і рівень життя, оцінений через ВНД на душу населення за ПКС і в доларах США.

Таблиця 1

Індекс людського розвитку за 2019 р.*

Рейтинго- ве місце країни	Індекс людського розвитку	Очікувана тривалість життя	Рівень грамотності	Рівень життя ВНД по ПКС
1.	Норвегія	Японія	Норвегія	Катар
2.	Швейцарія	Швейцарія	Австралія	Сінгапур
3.	Ірландія	Сінгапур	Швейцарія	Люксембург
4.	Німеччина	Австралія	Нідерланди	Швейцарія
5.	Гонконг	Іспанія	США	ОАЕ
6.	Австралія	Ісландія	Німеччина	Норвегія
7.	Ісландія	Італія	Нова Зеландія	Ірландія
8.	Швеція	Ізраїль	Канада	Бруней
9.	Сінгапур	Швеція	Сінгапур	США
10.	Нідерланди	Франція	Данія	Гонконг

*Складено автором за даними *Human Development Index Ranking-2019 [7]*.

У лідерах за очікуваною тривалістю життя виступають Японія, Швейцарія та Сінгапур. Причиною першості Японії не полягає в унікальних генах, розташуванні території, а всього лише робота державних інститутів з населенням. Результатом є збільшення

середньої тривалості життя японок і японців на 30 років за 70 років досліджуваного періоду. Швейцарія займає 2-ге місце з причини того, що вона визнана найчистішою країною світу, що відбивається на здоров'ї і тривалості життя її населення. У цілому в першій десятці лише Австралія має велику територію. За рівнем грамотності Норвегія, Австралія та Швейцарія вгорі рейтингу. Так само Канада і США представлені в першій десятці, що показує що розмір країни ніяк не впливає на рівень грамотності в ній. У списку країн по ВНД за ПКС на душу населення Катар, Сінгапур і Люксембург перші, проте США займає дев'яте місце в цьому рейтингу, до них в списку тільки країни з невеликою територією. Секрет таких показників криється або в високому рівні ВВП за ПКС, як в Катарі, або в еквівалентному розподілі доходів серед населення, як в країнах Європи.

На перший погляд, країни з великою територією повинні займати перші позиції за рівнем процвітання і розвитку, але в реальному житті в лідерах стоять країни з невеликою територією, із забезпеченим, освіченим і вільним населенням, і, як показала статистика, найчастіше це країни з невеликою територією в різних частинах світу.

Список використаних джерел

1. The Legatum Prosperity Index 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://docs.prosperity.com/8115/8635/0367/The_Legatum_Proproserty_Index_2019.pdf – вільний. Мова англ.
2. Рейтинг стран мира по процветанию [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gtmarket.ru/ratings/legatum-prosperity-index> – вільний. Мова рос.
3. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.МКТР.СD> – вільний. Мова англ.
2. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.МКТР.РР.СD?end=2019&start=2019&view=map> – вільний. Мова англ.
3. Gini index (World Bank estimate) – China [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI?locations=CN> – вільний. Мова англ.
4. Luxembourg – GINI index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knoema.com/atlas/Luxembourg/GINI-index> – вільний. Мова англ.

5. 2019 Human Development Index Ranking [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdr.undp.org/en/content/2019-human-development-index-ranking> – вільний. Мова англ.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

A. Koshlo
Alfred Nobel University, Dnipro

CLASSIFICATION OF COUNTRIES IN THE WORLD ECONOMY

The world economy is represented by the countries that have different economic development, by integration degree, geographical location, living standards and many other factors. And to identify the economic relationships between countries, their development potential, sharing experiences and information, it is important to know the classifications for mutual learning.

The fullest picture of groups of countries is given by international organizations including most of the world's countries as their members: the United Nations organization (UN), the International Monetary Fund (IMF) and the World Bank. Different research objectives and methods of organizations create differences in the methodology for calculating the indicators.

The classification offered by the IMF does not imply any strict criteria. It takes into account the structural characteristics of the countries' economies, the principles of economic life organization, institutional and cultural particularities and current economic problems and divides countries into two groups: "industrialized countries" and "other emerging markets and developing countries".

The first group of developed countries consists of the G7 countries, Eurozone countries (12 countries) and Asian New Industrialized Countries (NIC) such as Taiwan, Hong Kong, Singapore and Republic of Korea.

The countries of the second group have not achieved full economic development, but are open to foreign investment [1].

While the IMF classifies countries according to a set of social and economic indicators, the World Bank uses a universal GNI per capita. In this way, there are three main groups:

- with a high income level of 12536 USD,
- with an average income level divided into lower middle-income countries with 1036-4045 USD of income per capita and upper middle-income countries with 4046-12535 USD of income,

- with a low level of income of 1035 USD and above [2].

This indicator cannot provide complete information about the country's economy, as it does not take into account how evenly the income of the population is distributed and does not take into account unpaid labor, damage caused by production, ignores non-material values.

To achieve the same classification in different countries, the World Bank sets trade levels of GNI.

In its reports, the UN widely uses the World Bank criteria as well as other classifications based on various criteria: geographical location, social structure, type of government, degree of participation in international organizations.

For the purposes of the analysis, the UN separates territories into three groups: "more developed", "developing" and "transition countries".

The main criteria for being included in the list of the least developed countries are a low level of GDP, a criterion of weak human resources and human literacy.

Because of the differences in the criteria of organizations, there are some inconsistencies in the distribution of countries into groups.

Countries such as Singapore, Taiwan, and Republic of Korea are classified by the IMF as developed countries with high level of GNI per capita while the UN considers them to be developing countries. New industrialized countries such as Argentina, Brazil and Mexico (countries of great potential) which in terms of economic growth have overtaken some developed countries, but according to UN criteria they are considered developing countries. The income classification does not imply that countries are similar in economic development, low and middle income countries are sometimes seen as developing and high income countries as developed. The World Bank classification of high-income countries includes oil-exporting countries such as Qatar, Brunei, Kuwait and the United Arab Emirates, which are classified by the IMF as developing countries. For example, Qatar has one of the highest GNI (63410 USD in 2019) [3].

In order to avoid such discrepancies, it is necessary to take a comprehensive approach to the analysis and assessment of all country classification criteria, since the use of data from only one organization does not give a complete picture of the state and development of a country.

References

1. Lynge Nielsen, Classifications of Countries Based on their Level of Development: How it is Done and How it Could Be Done// IMF working papers. Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/31/Classifications->

of-Countries-Basedon-their-Level-of-Development-How-it-is-Done-and-How-it-24628 [Accessed 10 November 2020]

2. The World Bank. Available at: <https://www.worldbank.org/en/country/mic/overview> [Accessed 10 November 2020]

3. The World Bank. World Development Indicators Database: Gross National Income. Available at: <https://data.worldbank.org> [Accessed 10 November 2020]

Scientific supervision by Oleksandr Zadoia, PhD in Economics, Associate professor.

Language supervision by Svitlana Medynska, Senior Lecturer.

А. Кривошеева

Онлайн-школа английского языка Skyeng, г. Киев

РОЛЬ КРЕАТИВНЫХ ИНДУСТРИЙ В ЭКОНОМИКЕ УКРАИНЫ

Глобализация – одно из основных явлений в современном мире, которое влечет за собой постоянные эволюционные трансформации, иногда даже кардинального характера. Уже сейчас современное общество сталкивается с результатами глобализации в виде повсеместного структурного изменения экономики и перенаправления её из вектора традиционных отраслей в направление сектора услуг и инноваций, где особую роль играет креатив и творчество. Украина на данный момент является страной с активным прогрессом культурных творческих индустрий и монетизацией продуктов этих отраслей, что способствует развитию экономики в целом, поэтому тема роли креативных индустрий в экономике Украины является актуальной.

Творчество и креатив – неиссякаемые ресурсы, в основе которых лежит опыт, культурные ценности, знания, эмоции, талант, мышление каждого отдельного человека и другие характеристики, отличные от стандартного материального капитала. Именно эта особенность является проблемной в плане прибыльности данных направлений. Это происходит потому, что изначально цена любого товара базируется на себестоимости, добавочной стоимости, спросе, предложении, конкуренции и других показателях. В свою очередь, цену творческого продукта достаточно трудно обозначить по понятным причинам. Несмотря на это, современная форма глобализации открывает новую плоскость в экономике каждой страны, которая позволяет иметь твердую конкурентоспособную позицию на мировом рынке. Украина

богата запасами природных ресурсов, однако она также наделена огромным творческим потенциалом общества, подкрепленным культурно-историческим наследием.

К сожалению, на текущий момент в Украине нет четко обозначенного рынка креативных индустрий, однако есть все предпосылки для его создания и развития. Исходя из данных отчета global creativity index (GCI) 2015 индекс креативности страны равен 0,518 у.е., Украина занимает 45-е место среди 139 оцененных стран и имеет следующие показатели:

1. технологии занимают 43-е место;
2. таланты 24-е место;
3. толерантность 105-е место.

Среди факторов, которые напрямую взаимосвязаны с творческим сектором можно выделить следующие:

1. Состояние экономики в целом. Реальный ВВП с учетом сезонного фактора за 2 квартал 2020 г. уменьшился на 9,9%. Номинальный ВВП во втором квартале 2020 г. равен 867,8 млрд грн. Индекс потребительских цен в октябре 2020 г. составил 101% ровно, что является результатом инфляции в 3,4% в сравнении с началом года. В январе-августе 2020 г. экспорт товаров составил 30842,9 млн долл. США, или 93,4% по сравнению с январем–августом 2019 г., импорт – 33241,6 млн долл., или 85,4%. С учетом приведенных данных можно сделать вывод о том, что исторический рост экономики Украины достаточно низкий в сравнении с другими странами-лидерами мирового рынка. Это безусловно отражается на материальном состоянии населения государства и влечет за собой уменьшение возможностей для творческих проявлений у социально активных слоев общества.

2. Демографические показатели. По состоянию на 1 сентября 2020 г. численность населения Украины составила 41 902 416 человек, что на 250 785 человек меньше, чем в 2019 г. Усилились миграционные процессы, что грозит утечкой талантов страны за рубеж.

3. Рынок труда. По статистике, уровень занятости Украины возрос в 2019 г. в сравнении с 2018 г. на 1%, при этом уровень безработицы упал на 0,6% в 2019 г. в сравнении с предыдущим годом. Данная тенденция имеет позитивное влияние на состояние креативных индустрий государства. При этом женщины в большей части заняты в сфере продаж и услуг, мужчины – в направлении «квалифицированные рабочие с инструментом». Творческие профессии пока не отслеживаются государственным статистическим порталом несмотря на то, что доля креативного класса в Украине в 2015 г. составила 29,75%.

4. Рынок образования и науки. С 1991 г. Украину покинули 0,1 миллиона ученых, однако страна все еще обладает самой большой численностью ученых среди других стран Черноморского региона.

Кроме того, на структуру креативных индустрий влияет и индекс инноваций. Согласно ежегодному отчету GLOBAL INNOVATION INDEX 2020 Украина относится к группе стран с доходом ниже среднего и занимает в этой группе второе место. По общему индексу инноваций страна заняла 45-е место среди 124 стран с результатом 36,32 у.е. в 2020 г., что больше на 1,08 у.е. в сравнении с 2019 г.. Рост позиции в рейтинге свидетельствует о значительном инновационном потенциале, который можно рассматривать как конкурентное преимущество с точки зрения развития творческой отрасли.

Подводя итоги, можно сказать, что творческий сектор Украины нуждается в критическом осмыслении креативного труда и изучении его статуса в украинском обществе. В связи с растущим экономическим значением творческих индустрий для Украины необходимо значительное улучшение национальной статистики для уточнения теоретических аспектов и получения существенной эмпирической информации.

Список использованных источников

1. Державна служба статистики України [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/> – свободный. Язык укр.

2. GLOBAL INNOVATION INDEX 2020 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/2020/ – свободный. Язык англ.

3. Creative industries [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ukraineinvest.gov.ua/industries/creative-industries/> – свободный. Язык англ.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

Н. Крутько

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепро

КОРРУПЦИЯ В УКРАИНЕ: МАСШТАБЫ И ВЛИЯНИЕ НА ЭКОНОМИКУ

Коррупция в наше время довольно распространённое социальное явление. С её помощью достигались высочайшие вершины власти, решались какие-либо личные потребности. На национальном уровне

неоднократно были приняты подобающие законы, концепции, проекты с этим ужасным феноменом. Во всяком случае масштабы этого явления в Украине не меняются и остаются всё таких же больших размеров. Основным фактором подобного утверждения является отсутствие политической воли высших управленческих органов, отсутствие надлежащих законов, слабое влияние общественной поддержки, неэффективное влияние антикоррупционных действий. Только при взаимодействиях политического и общественного характера могут быть достигнуты реальные результаты, которые в будущем могут привести к значительному уменьшению коррупции в нашей стране и прерыванию роста теневой экономики в Украине.

Коррупция в Украине обернулась в одну из угроз национальной безопасности. Воздействие коррупции на украинскую общественность, а также – страну и правительство обладает комплексным и системным характером, в частности речь идет о общественно-политических, финансовых, социальных, экономических, международных аспектов этого влияния. Последствия коррупции сказываются на всех факторах экономики Украины. Её инициирует тотальная «тенизация» экономического сектора Украины, что в основную очередь, подразумевает экономическую основу коррумпированных взаимосвязей. В соответствии с официальным заявлением руководства государства, часть теневой (нелегальной) экономики Украины по сути догнала официальную и теперь составляет 45-60%. В теневом секторе экономики работает огромное количество жителей Украины. Согласно предоставленной информации Фонда «Интеллектуальная перспектива», а также Центра социальных экспертиз Института социологии НАН Украины, проведя опрос граждан Украины они выяснили, что в области теневой экономики Украины работают 45% опрошенных граждан из 100% [1]. Согласно вычислениям экспертов, теневой капитал украинского народа составляет приблизительно 40 млрд. долл. В общем, коррупция подрывает экономические основы страны, блокирует поступление зарубежных инвестиций, способствует появлению и существованию «теневой» экономики Украины, содействует увеличению и росту в дальнейшем преступных групп и противозаконных организаций. Эксперты Всемирного банка дают оценку годовой сумме взяток в Украине на уровне двухмесячного оборота страны.

Коррупция на Украине является масштабной проблемой уже не первый год. В Индексе восприятия коррупции, составленном международной компанией *Transparency International*, количество исследуемых стран мира варьируется каждый год [2]. Компания

TransparencyInternational изучает Украину и выпускает ежегодные доклады начиная с 1999 года. Проанализировав материал, который был предоставлен на сайте Transparency International (табл. 1), где показан год (2002 – 2020) и место Украины в рейтинге коррупции.

Таблица 1

Место Украины в мировом рейтинге коррупции [2]

Год	Место	Год	Место	Год	Место
2001	83 из 91	2008	134 из 180	2015	130 из 167
2002	85 из 102	2009	146 из 180	2016	131 из 176
2003	103 из 106	2010	134 из 178	2017	130 из 180
2004	122 из 146	2011	152 из 183	2018	126 из 183
2005	107 из 158	2012	144 из 176	2019	126 из 180
2006	99 из 163	2013	144 из 175	2020	144 из 180
2007	118 из 179	2014	142 из 175	-	-

В начале 2019 г. международная компания Transparency International Ukraine предоставила 12 рекомендаций, по выполнению которых показатели Украины в CPI могли бы улучшиться [3]. Но, по итогам 2019 г., была выполнена ровно половина данных рекомендаций.

Для того чтобы поменять обстановку, правительству следует осуществить достаточно действий, а именно: реализовать автономную и профессиональную судебную власть; гарантировать независимость и способность органов антикоррупционной сферы; лишить СБУ полномочий в сфере противодействия экономическим и коррупционным преступлениям; увеличить результативность систем предотвращения политической коррупции; внедрить публичный подотч систем предотвращения политической коррупции.

Список использованных источников

1. Игорь Жданов. Попытки анализа [Электронный ресурс]– Режим доступа: <http://www.ji-magazine.lviv.ua/ji-junior/N32-1/zhdanov.htm>.
2. Индекс восприятия коррупции [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.transparency.org/en/countries/ukraine>.
3. Андрей Боровик. Изменения показателей коррупции [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://ti-ukraine.org/blogs/zminy-v-rejtyngu-spryjnyattya-koruptsiyi-na-odyn-dva-baly-ye-nesuttyevymy/>.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

BREAKING THE CYCLE OF POVERTY THROUGH EDUCATION

There are numerous incorporated reasons for global poverty, but one factor shows up the most and this is education. Education can reduce the risk of high poverty, that may stop the arising of another generation, much poorer. Literally, poverty and education have a tight connection: to make for living people need to study, but at the same time, to go to study people need to earn money. Thus, the cycle of poverty is created.

Education is the main human right and the level of education influences people's health, the capacity to understand the necessity to care for the natural environment, contribute to the community and even the population stabilization. In return, all that has a huge impact on country development, for that reason, education is one of the key tools for bringing down the level of poverty and inequality, vulnerability and violence. Besides, education fosters economic growth as it ensures skills that enhance employment possibility and income. According to UNESCO, if all adult people could have just two or three more years of schooling then almost 60 million people could dispose of poverty; and if all adults finished secondary school in that case 420 million people could overcome poverty (Rodriguez, 2020).

People living in developing and underdeveloped countries consciously know that getting a good education is a lifebuoy for them to end up surviving in poverty. Developed countries could be great examples for them to learn and relearn about the importance of education. And, fortunately, most of the parents living in poor countries realize the fact that sending their kids and youth to school will give them a chance that they, parents, have never had. But developing countries can face some challenges and problems in their education. As mentioned by UNESCO, approximately 258 million children and young people all over the world are not enrolled in school (UNESCO, 2020). And one of the reasons is that, nowadays, education is an expensive need and people just cannot afford it. Furthermore, families cannot have access to education sources such as books and computers because they are unavailable.

Secondly, in such countries, children tend to work from an early age instead of going to school. People that live in bad conditions just cannot afford any education for their children that force kids to work to make a living for a family. Education is not vast for them as long as they are earning enough money just to get by.

One more issue is that there are no schools in poor regions and children have to travel a long distance to get to school that can be located in another village or town. That also makes the education process more impossible for those who want to study.

Additionally, there is a lack of qualified teachers. Children suffer from untrained, nonliterate, bad motivated and unpaid teachers, who probably use obsolete information. And this poor education leads to low motivation for children to study in schools.

The good news is that there are different ways of how developing countries can break this cycle of poverty. Thus, the experience of developed countries can be used as examples by developing countries to implement ideas related to better and available education. For instance, some countries such as Germany, Norway, Sweden, France, Belgium, Switzerland offer free schooling programs. These countries propose free education for both locals and international students. That means that even those who cannot afford education because of lack of financial resources can get a world-class education.

Another suggestion of how to solve education issues in poor countries is that millionaires or billionaires from other countries can break down the cycle of poverty in developing countries by investing their own money in education. To illustrate, Reed Hastings, a joint founder of Netflix and part-time philanthropist, donated \$120 million on education-related organizations, programs and projects. This funding can significantly raise the number of students who will have access to high-quality educational experiences.

Taking everything into account, in all various forms' education is a clue for breaking down the cycle of poverty and pulling families and communities out of it. Overcoming education barriers, people living in low-income countries can pursue a good education that in future will help to improve the overall health, people's longevity and general welfare. Moreover, a full and high-quality education will be able to facilitate economic prosperity, that in return, will speed up poverty decreasing.

References

1. Rodriguez, L., 2020. Understanding The Connection Between Education And Poverty. [online] Global Citizen. Available at: <<https://www.globalcitizen.org/en/content/poverty-education-satistics-facts/>> [Accessed 26 October 2020].
2. UNESCO, 2020. New Methodology Shows That 258 Million Children, Adolescents And Youth Are Out Of School. [online] Uis.unesco.org. Available at:

<<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/new-methodology-shows-258-million-children-adolescents-and-youth-are-out-school.pdf>>
[Accessed 26 October 2020].

Scientific supervision by Ruslan Kliuchnyk, PhD in Politology, Associate Professor.

Language supervision by Ruslana Stetsenko, Lecturer.

М. Кузьменко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ВПЛИВ НА СУКУПНИЙ ПОПИТ ВВЕДЕННЯ ПОДАТКУ НА НЕРУХОМІСТЬ

Сукупний попит уявляє собою попит на кінцеві товари та послуги усіх макроекономічних суб'єктів за певний проміжок часу та за певним рівнем цін [1]. На сукупний попит можуть впливати цінові та нецінові фактори. До цінових факторів належить як раз рівень цін, який був також присутній при понятті сутності сукупного попиту. До нецінових факторів належать: споживчі, інвестиційні, державні витрати та витрати на чистий експорт. Ці фактори складаються з декількох інших, розглянемо їх. Споживчі витрати залежать, по-перше, від добробуту споживачів, їх очікувань, також свій вплив мають податки та заборгованість покупців. Інвестиційні витрати складають: очікуваний прибуток від інвестування, процентні ставки, вільні потужності та податки з підприємства. Державні витрати залежать від двох факторів: доходів державного бюджету та державної економічної політики. Отже, зі збільшенням податків споживчі та інвестиційні витрати зменшуються, що негативно впливає на сукупний попит, але державні витрати ростуть, що призводить до розширення сукупного попиту [2].

В Україні вже діє податок на нерухомість, який сплачують як юридичні особи, так і фізичні. Сума податку залежить від мінімальної заробітної плати, тому це не фіксована сума. Ставка податку визначається за рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад. Згідно із законом вона не може перевищувати 1,5 відсотка розміру мінімальної заробітної плати за 1 квадратний метр. Також слід зазначити, що податок діє на «надлишок» квадратних метрів. За законом є «пільговий метраж», який не обкладається: 60 кв. м для квартир та 120 кв. м для житлових домів. 25000 грн в рік – додатково до вказаних 1,5% за 1 кв. м нараховується для квартир і будинків площею понад 300 кв. м і 500 кв. м відповідно [3].

Загалом, ймовірно, цей податок не вплинув на сукупний попит, адже нерухомість – те, від чого тяжко відмовитися усім. Підприємство не може виробляти продукцію, не використовуючи при цьому якийсь склад, завод чи щось інше, що за законом також підтягається оподаткуванню. Як ми розуміємо, усі витрати розраховані у ціну товару, отже додаткові витрати на цей податок також скоріш за все будуть відобразатись у ціні на товар. Для середньостатистичних домогосподарств квартири не перевищують встановленого пільгового метражу. За статистичними даними Державної служби статистики України, на 2019 рік в країні нараховується 17380 тисяч квартир і у середньому на одну особу нараховується близько 24,2 квадратних метрів [4]. Виходячи з даних того ж самого джерела, у середньому домогосподарство нараховує дві людини. Тож це виходить близько 50 квадратних метрів на одне домогосподарство. Згадуємо, що пільговий метраж стосовно квартир дорівнює 60 кв. м, тобто багато сімей та взагалі домогосподарств не мають платити податок на нерухомість. Навіть якщо метраж і перевищує, то максимум 1,5% від мінімальної заробітної плати, це сума, яку можна виплатити. Зрозуміло, що це вплине на те, що людина ці гроші не витратить у якомусь іншому напрямку, але це як з автомобілем, ти ж не будеш відмовлятися від придбання свого власного автомобіля лише тому, що тобі доведеться платити за бензин чи газ. Для держави ж будуть надходити кошти, які вона далі зможе вкладати в розвиток країни та її інфраструктури.

Також, мабуть, важко говорити у цій ситуації саме про вплив на сукупний попит, адже він складається з великої кількості факторів, які я згадала раніше. За умови, що все інше залишилось незмінним, сукупний попит не зміниться. Можливо цей податок може ввести певні зміни до сукупного попиту, якщо врахувати те, що багато домогосподарств мають борги, у тому числі за оплату житлово-комунальних послуг. У такому випадку податок з'являється, тобто фактор податки зростає, заборгованість зростає, через що знижуються споживчі витрати, адже треба ж оплатити послуги, або бути без них. У такій ситуації, сукупний попит зменшиться. Адже заборгованість також вплине на доходи державного бюджету, тому що компанії, які надають житлово-комунальні послуги у своїй більшості – державні.

Введення цього податку також можливе для того, аби стабілізувати економіку країни, тобто може слугувати антиінфляційною мірою. Це стосується й збільшення взагалі податків. Тобто коли ВВП країни зростає, а податки знижуються, це може викликати підняття рівня цін та, надалі, інфляцію. З чого можна зробити висновок, що, загалом, введення податків чи їх збільшення

може виявитися гарною стратегією задля забезпечення добробуту країни та її населення в цілому [5].

Таким чином можна дійти висновків, що сам по собі податок на нерухомість не становить великої загрози для сукупного попиту, адже, як вже згадувалось, податки скорочують споживчі та інвестиційні витрати, але при цьому бюджет держави стає більшим, тобто відбувається така собі стабілізація.

Список використаних джерел

1. Buklib.net. 2.3.1. Сукупний попит і сукупна пропозиція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/33848/>.

2. Задоя А.А. Макроекономіка: [підручник] / А.А. Задоя, Ю.Е. Петруня. – Київ: Знання, 2008. – С. 164–171.

3. 24 канал. Недвижимість [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://realestate.24tv.ua/ru/nalog_na_nedvizhimost_ukraina_kakoj_nalog_i_kak_platit_n1167911.

4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

5. Д.А. Шевчук, В.А. Шевчук. Макроекономіка: Конспект лекцій, 2009. Вплив податків на економіку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epi.cc.ua/vozdeystvie-nalogov-ekonomiku.html>.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

М. Кузьменко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ СТОРОНИ КОНВЕРТОВАНOSTІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ

Конвертація – це перетворення чогось у щось інше або здійснення рівноцінного обміну. Зокрема конвертована валюта уявляє собою національну грошову одиницю, яка має можливість обмінюватися на іноземні валюти та вільно використовуватися у міжнародному платіжному обігу для здійснення міжнародних розрахунків. Крім того, існують неконвертовані валюти, які відрізняються тим, що це національна валюта, яку держава забороняє обмінювати на іншу, чи дозволяє, але лише за згодою валютних органів, які мають право це зробити. Ступінь конвертованості валюти визначається механізмом державного регулювання валютних операцій [1].

Ми вже зрозуміли, що таке конвертована валюта, тож можна додати, що їх ще є дві основні групи: вільноконвертована (яку ще можна зустріти, як повністю конвертована) та частково конвертована (яку можна зустріти, як обмежено конвертована). Якщо валюта першого типу, то будь яка особа може обміняти будь – яку її кількість на валюту іншої країни, яка має такий самий статус, чи розраховуватися нею за експорт чи імпорт будь-чого, чи покласти її на зберігання (депозит) в банках, чи використовувати для створення різних фінансових активів і купувати державні та приватні цінні папери. Якщо ж другого типу, то допускається лише зовнішня конвертованість, тобто вільне використання валюти іноземними особами (юридичними й фізичними) і лише в поточних, а інколи лише у зовнішньоторговельних розрахунках [2].

Ступінь конвертованості валюти перебуває в прямій залежності від економічного потенціалу країни, масштабів її зовнішньоекономічної діяльності, стійкості внутрішнього грошового обігу, ступеня розвитку національних товарних і грошових ринків і ринків капіталу. Крім того, необхідною умовою підтримки конвертованості є постійна участь центрального банку країни у валютних інтервенціях для утримання курсу своєї національної валюти до долара США або до будь-якого певного кошика іноземних валют на оптимальному рівні.

До списку вільноконвертованих належить достатня кількість валют, але не всі мають міжнародну довіру до себе і широко використовуються. Тому існує ще одне поняття – резервна валюта. Така валюта не тільки вільно використовується у міжнародних розрахунках, а й вільно накопичуються в резервах міжнародної ліквідності. Такий статус мають широко відомі всім долар США, євро тощо.

Також статусу резервної валюти набув китайський юань у 2016 році. Китай наразі – стрімко зростаюча країна з великою економікою та міжнародною торгівлею, що тяжко заперечувати, адже куди не глянь – усюди товари з Китаю. Китай дуже довго йшов до мети інтернаціоналізації своєї валюти, вперше це рішення з'явилося ще в 2006 році у Пекіні. З роками Китай все більше стимулював використання юаня у міжнародній торгівлі, розширюючи перелік міст і провінцій, яким було надано дозвіл на торгівлю в юанях [3]. МВФ не міг не реагувати на цей факт, тому вже 4 роки юань відноситься до світових резервних валют, що дає йому права мати статус вільно конвертованої валюти. Але, незважаючи на статус, у дійсності все не так просто, адже цю китайську грошову одиницю можна назвати

вільноконвертованою з великою натяжкою. Народний банк Китаю активно втручається в регулювання курсу юаня штучно його занижуючи для стимулювання експорту, що категорично не припустимо, адже при вільноконвертованій валюті будь-яке державне регулювання відсутнє.

Українська гривня належить до частково конвертованої валюти. Гривню в основному використовують у межах України. Перехід нашої валюти до вільно конвертованої зараз неможливий, оскільки наша економіка нестабільна, а отже й грошову одиницю не можна назвати стабільною, що можна підтвердити тим, як змінювалось співвідношення гривні порівняно до інших валют, поширених в Україні (наприклад: долар США та євро) [4].

Головна перевага вільно конвертованої валюти – можливість для резидентів країни-емітента використовувати національну валюту з метою проведення міжнародних розрахунків без додаткових трансакційних витрат. Це підвищує конкурентоспроможність її експортерів. Конвертованість валюти позитивно впливає на економіку країни, стимулюючи конкуренцію, дозволяючи зіставляти внутрішні витрати і ціни зі світовим рівнем. Національна економіка отримує можливість освоювати передові технології, підтягувати виробництво до рівня світових стандартів. Малоефективні виробництва, що не витримали іноземної конкуренції, згортаються або здійснюють структурну перебудову. У кінцевому рахунку в економіці країни відбувається певна оптимізація внутрішніх пропорцій відтворення в ув'язці із загальним станом світового ринку. Але «відкритість» національної економіки, безпосередньо впливає з режиму оборотності, може мати для країни певні негативні наслідки. Коливання валютних курсів можуть нанести збитки експортерам або імпортерам. Відкрита ринкова економіка залежить від коливань світових цін, процентних ставок. Уникнути впливу факторів кон'юнктури світового ринку неможливо (якщо не відгородиться від нього штучно). Тому при переході до оборотної валюти країна повинна враховувати ймовірні втрати і розробляти заходи щодо захисту від негативних коливань кон'юнктури світового ринку [5].

Список використаних джерел

1. Buklib.net. 4.3.2. Конвертована валюта, валютні курси і валютна політика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/32086/> – вільний. Мова укр.
2. Навчальні матеріали онлайн. Конвертованість валюти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://pidru4niki.com/1597012262479/ekonomika/konvertovanist_valyuti
– вільний. Мова укр.

3. Національний банк України. Національний банк України оновив Класифікатор іноземних валют та банківських металів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=30349928 – вільний. Мова укр.

4. Економіка і суспільство. Випуск №10/2017. Проблеми забезпечення конвертованості грошової одиниці. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/117.pdf – вільний. Мова укр.

5. Учебные материалы. Конвертируемость. Её типы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://works.doklad.ru/view/WnI3tzDjAxY/all.html> – вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

Д. Кучер

Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ПРОИЗВОДСТВО ВАКЦИНЫ ОТ COVID-19: ОБЯЗАННОСТЬ ГОСУДАРСТВА ИЛИ ЛАКОМЫЙ КУСОК ДЛЯ КОММЕРЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ?

Ни для кого не секрет, что глобальная пандемия COVID-19 не просто не сбавляет обороты, а наоборот распространяется в более крупных масштабах. В некоторых странах, как Россия, США и Германия, активно ведётся разработка, тестирование и даже производство вакцин. Так кто в конечном итоге должен получить прибыль и считается производителем желанных инъекций: государственные предприятия или коммерческие организации?

С одной стороны, непосредственно в интересах государства является полная организация производства вакцины, так как это ускорит процесс выхода из кризиса, предотвратит множество смертей и принесёт большую прибыль в казну государства. С другой стороны, коммерческие фармацевтические компании предоставят максимально качественный и инновационный уровень производства вакцин в связи с конкуренцией. Но в тоже время люди могут посеять в обществе

недоверие к частным изготовителям, из-за чего процент ярых противников вакцинирования возрастёт в разы.

Но все же государству выгоднее оставить коммерческим предприятием производство прививок, так как: не потребуются дополнительных расходов из бюджета для организации поставок и производства; власть имеет право ввести налог на продажу вакцины, тем самым пополнив казну государства;. компании всего мира могут кооперироваться для более эффективного результата; в конкурентной среде качество произведённой продукции будет постоянно стремиться к максимуму, а цена – к минимуму.

Например, американская компания Pfizer и немецкая BioNTecg подписали контакты на поставку более 450млн. доз прививки по всему миру, но перед этим должны будут доказать её безопасность и эффективность. Из запланированных 100 млн вакцин (до конца 2020 г.) компании имеют перспективу произвести лишь половину. В сентябре BioNTech приобрела у швейцарской компании NovartisAG производственное предприятие, которое увеличит мощность производства и поможет выполнить план. [1]

Одна из вакцин, произведённая в России, уже готова к запуску. Прививка «Спутник» уже к концу сентября будет масштабно вводиться в гражданский оборот. 14 октября в России также была зарегистрирована вторая вакцина «ЭпиВакКорона». Президент Владимир Путин призвал предприятия увеличивать производства прививок, чтоб предотвратить новые вспышки заболеваний. Тем самым позволил коммерческим предприятием получить прибыль от производства, но под строгим контролем государства. Из-за многочисленных санкций российские вакцины не смогут применяться в некоторых странах, из-за чего всемирная вакцинация людей займёт больше времени.

Украина также не может похвастаться позитивным развитием событий в условиях пандемии. Чуть ли не каждую неделю устанавливается антирекорд по количеству заболевших (рис. 1).

Опираясь на статистику можно сделать вывод, что эпидемия коронавируса в стране стремительно прогрессирует. В связи с этим народный депутат Украины Виктор Медведчук предлагает наладить совместное производство российской вакцины с целью скорейшего её ввода общественные массы.

По его словам, "более 50 стран обратились к России с целью закупки вакцин, и заказ вот от этих стран по закупке вакцин составляет миллиард двести миллионов доз. Это шестая часть населения земного шара. Это разве не показатель того, где думают

о людях, где пытаются наладить эффективную борьбу с коронавирусом, а где занимаются исключительно политикой. Потому что политика – это и есть интересы людей" [3].

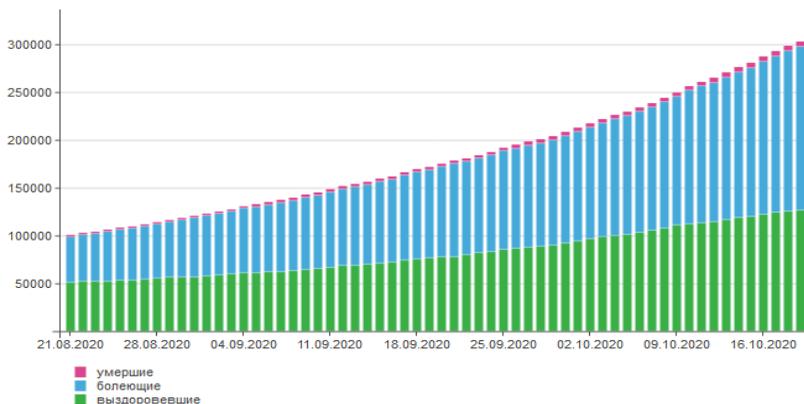


Рис. 1. Сводный график по всем категориям инфицированных (август–ноябрь 2020г.) [2]

Исходя из вышесказанного, можно подвести итог, что разработка вакцины от COVID-19 коммерческими компаниями более выгодна, эффективна и целесообразна.

Список використаних джерел

1. Текущая статистика по коронавирусу на 19.10.2020 (Украина) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://index.minfin.com.ua/reference/coronavirus/ukraine/>

2. Pfizer и BioNTech стремятся увеличить производство вакцины от коронавируса [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.fixygen.ua/news/20201018/pfizer-i-biontech.html>

3. Медведчук допустил совместное производство в Украине российской вакцины от коронавируса [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://112.ua/obshchestvo/medvedchuk-dopustil-sovmestnoe-proizvodstvo-v-ukraine-rossiyskoy-vakciny-ot-koronavirusa-553802.html>

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ BREXIT ДЛЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ЄС

Протягом довгих років, ще з появи перших держав – країни та їх глави намагались налагодити бодай якісь взаємозв'язки одна з одною – економічні чи зовнішньополітичні. Як показує практика, було дуже багато спроб і поразок – мирні договори закінчувались війною та зрадою, торговельні угоди відживали себе, а регулюючі це все міжнародні організації розпадались.

Зараз у світі все ж таки існує більш-менш стійка система врегульованих взаємовідносин між країнами. Багато в чому за це ми можемо подякувати повіченості більшості людей завдяки відкритому доступу до знань, швидкому темпу зростання технологій, при яких іноді неможливо обійтися без підтримки інших країн, а також знанням з історії, які допомагають спробувати не повторювати помилок попередників. Частиною такої системи і є ЄС (Європейський Союз) – це об'єднання країн Європи, які через створення спільного ринку, економічного та валютного союзу, а також шляхом реалізації спільної політики й діяльності мають на меті забезпечити безперервне економічне зростання, соціальний розвиток і згуртованість країн-учасниць [1].

Тобто суть цього об'єднання є найбільш близьке та тісне зближення економіки та зовнішньої політики країн-членів – в певні мірі, створення наддержави.

Яку ситуацію ми маємо зараз – одна із найбільш могутніх країн світу виходить із складу ЄС.

ЄС має чіткі правила, як на політичний, так і на економічний арені, які всі країни-члени мають підтримувати. Британія же з самого початку відмовилась впроваджувати в себе єдину у всьому ЄС валюту – євро, а також безвізову Шенгенську зону. І що головне – були проти занадто тісної політичної інтеграції. Тобто, Британія хотіла більшої економічної та політичної свободи для себе. Після двох британських криз в суспільстві все більше почали набирати популярність євроскептики. І вже в 2016 р. було проведено опитування серед народу Британії про можливий вихід їх країни із Європейського Союзу. Результати виявились неочікуваними, так як майже 52% проголосували «за вихід» – та ніхто не був готовий до такого повороту подій [2].

Отже, саме з цього періоду почався процес виходу Британії з ЄС – Brexit. Очевидно, що при виході такої країни-гіганта без приголомшливих наслідків не обійтись. Потрібно почати з імпаку для сусідніх країн. Велика Британія включає в себе 4 автономії: Північну Ірландію, Шотландію, Уельс і Англію. Зараз остання – є найбільш впливовою і саме Англія найбільше рветься від'єднатися від ЄС. Тоді як Шотландія вимагає повторного референдуму, а Північна Ірландія по домовленості з ЄС уже майже опинилася за кордоном, хоча й поки лише митним [3].

Жорстка федералістська лінія з боку офіційного Брюсселя, зокрема тандему Німеччина-Франція, котрий виступає за поглиблення інтеграції, викликає велике незадоволення також в інших країн-членів ЄС. Приміром, нещодавно Дональд Туск заговорив про небезпеку виходу Польщі з ЄС. Схожа риторика походить й з Угорщини. Їх дипломати та політики неодноразово заявляли: “Якщо Брюссель намагатиметься зробити Європу такою, якою вони собі бачать, Європу з мігрантами і так далі, то поряд зі старою Європою виникне нова – Європа вишеградської четвірки (Польща, Чехія, Угорщина і Словаччина). Тобто, ще раз повторюся, з Brexit не все так однозначно, як здається...” [4].

Тоді виникає таке питання – хто більше втратить або ж виграє: Великобританія або ЄС. Отже, з негативного – Британія зараз має розкол в суспільстві, адже лише на 2 відсотки більше половини громадян проголосували на референдумі за самостійну Британію. Інші ж, які також складають майже половину, вважають, що це приведе до бідності Британії та втрати її впливу – світі, а життя в країні стане менш справедливим. Певною мірою це і справді так, адже ЄС витратив значну частину свого часу, підтримуючи цю країну з більш консервативними поглядами, пропонував поширення ідей гендерної рівності, підтримки сексуальних меншин. Як тільки відбудеться Brexit, тоді не буде такого захисту від дискримінації, як зараз у міжнародних судах. Ми бачили, що мізогінія та популізм можуть зробити для Сполучених Штатів і як вони здобувають національне визнання. Це питання може вплинути на Британію більше, ніж хтось коли-небудь міг передбачити. Різні директиви, які ще можуть бути скасованими через Brexit:

- регульований час перерви та робочий час, що запобігає більше 48 годин праці на тиждень;
- чотири місяці оплачуваної батьківської відпустки, включаючи додатковий захист для вагітних працівниць.

Brexit може зменшити обсяг прямих іноземних інвестицій, які отримує Великобританія. У 2012 р. було отримано понад 937 мільярдів фунтів стерлінгів, причому 50% з них стосувалося діяльності ЄС. Існує реальна ймовірність того, що Brexit може коштувати країні майже відразу 300 мільярдів фунтів стерлінгів.

Вихід Британії з ЄС може змінити захист продуктів харчування, здоров'я та прав тварин. Більшість харчових стандартів, що існують у Великобританії, зараз походять з Європейського Союзу. Це дає британцям комфорт, знаючи, що багато потенційно шкідливих добавок, які вводяться в харчові продукти у всьому світі, рідко можна знайти в продуктах, що вони їдять. Ось чому перелік інгредієнтів з виробів, виготовлених у Європі, набагато коротший, ніж виробленого в США. Європейський Союз також заборонив випробування на тваринах (з деякими винятками) у всьому блоці членів у 2012 р. Цей захід включав стандарти добробуту тварин, які можуть змінитися після Brexit [5].

Але в той же час, влада Великобританії обіцяє пом'якшити суворі європейські правила та навіть знизити податки. Споживачі Британії більше не повинні слідувати політиці ЄС. Наприклад, щорічно субсидії на суму понад 1 мільярд фунтів стерлінгів надходять іноземним фермерам аби зробити їх конкурентоспроможними через Спільну сільськогосподарську політику. Скасування цього правила може значно знизити ціни в супермаркетах. Існує також Спільна рибальська політика, яка встановлює нормативні акти щодо місцевої промисловості, які, як вважають, не дозволяють їй розкрити весь свій потенціал. За розрахунками, пересічна сім'я у Великобританії може заощадити приблизно 1000 фунтів стерлінгів на рік лише завдяки такому регулюванню та бюрократії. Також Великобританія сплатила 13,1 мільярда фунтів стерлінгів членському внеску в транснаціональну структуру в 2016 р., отримавши лише 4,5 мільярди фунтів стерлінгів у відповідь на витрати. Це означає, що країна зазнала збитків у розмірі 8,6 мільярдів фунтів стерлінгів лише за один рік. Якщо помножити цю цифру протягом десятиліть, то заощадження утворили би приголомшливий резерв грошей, які можна було б використовувати на потреби країни. Через тенденцію глобалізації та інтеграції в ЄС потрібно було відмовитись від певних аспектів своєї унікальної національної ідентичності, та зараз Brexit встановлює суверенітет Великобританії. До того ж країна зможе покращити захист своїх кордонів і вирішити проблему з великою кількістю мігрантів, що стали однією з головних причин Brexit [5].

Зрозуміло, що кожен пункт виграшу Великобританії – це програш Євросоюзу.

Можна зробити висновок, що Brexit – дуже неоднозначне явище: і ЄС, і Великобританія однаково понесуть втрати в економіці, та все ж країна-зачинатель отримає або навіть поверне деякі соціальні привілеї, які консервативна Англія дуже береже.

Список використаних джерел

1. Що таке ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.city-adm.rv.ua/RivnePortal/ukr/Europe_Day_What_is_the_EU.aspx – вільний. Мова укр.
2. Brexit: what are the pros and cons of leaving the EU? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.theweek.co.uk/brexit-0> – вільний. Мова англ.
3. Брексит: кто выиграет от расставания: Великобритания или Евросоюз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/russian/russia> – вільний. Мова рос.
4. А він буде, британський Брексіт? І чого від нього чекати Україні? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2575177-a-vin-bude-britanskij-breksit-i-cogo-vid-nogo-cekati-ukraini.html> – вільний. Мова укр.
5. 22 pros and cons of Brexit [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vittana.org/22-pros-and-cons-of-brexit> – вільний. Мова англ.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

Є. Кучугурна
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

РОЛЬ ТА ДІЇ ДЕРЖАВИ В ПЕРІОД ДЕПРЕСІЇ: ДОСВІД РІЗНИХ КРАЇН

Депресія – фаза циклу, яка проявляється у застої виробництва. На цій фазі відтворення просте, виробництво не розширюється. Поступово реалізуються товарні запаси, які виникли під час кризи в умовах різкого зменшення платоспроможного попиту. Рівень безробіття залишається високим, але на деякий час стабільним. В умовах скороченого виробництва процентна ставка по кредитах падає до свого мінімального значення [1]. Депресія – це фаза економічного

циклу, яка є проміжною між кризою і поживленням. Також це серйозний і тривалий спад економічної активності.

За часів депресії інвестиції і довіра споживачів знижуються, в результаті чого економіка іде на спад. Економічні чинники, які характеризують депресію включають в себе:

- падіння доступних кредитів;
- зниження продуктивності;
- послідовна негативна динаміка ВВП;
- банкрутства, дефолти по суверенному боргу;
- скорочення глобальної торгівлі;
- «бear market» акцій («бear маркети» виникають, коли ціни на ринку знижуються більш ніж на 20%, що часто супроводжується негативними настроями інвесторів і погіршенням економічних перспектив);
- стійка волатильність цін на активи і падіння валютних курсів.

Економісти розходяться в думках про тривалість депресії. Деякі вважають, що депресія охоплює тільки період потерпання від зниження економічної активності. Інші економісти стверджують, що депресія триває до того моменту, поки велика частина економічної активності не повернеться в нормальне русло [2].

При розгляді теми про країни в депресії, неможливо не згадати про гiркий досвiд США в 1929–1933 рр. Велика депресія сколихнула весь світ в свій час. Вона тривала приблизно десять років і вважається найгіршим економічним спадом в історії промислово розвиненого світу. Рецесія почалася незабаром після обвалу фондового ринку США 24 жовтня 1929 р., відомого як Чорний четвер. Після декількох років безрозсудного інвестування і спекуляцій, пузир фондового ринку лопнув, і почався величезний розпродаж, в ході якої було продано рекордну кількість акцій в 12,9 мільйонів. Сполучені Штати вже були в рецесії, і наступного вівторка, 29 жовтня 1929 р., промисловий індекс Доу-Джонса впав на 12% в результаті чергового масового розпродажу, що викликав початок Великої депресії. Хоча депресія почалася в Сполучених Штатах, її економічні наслідки відчувалися в усьому світі більше десяти років. Промислове виробництво під час цієї кризи скоротилося в США на 46%, у Великобританії на 24%, у Німеччині на 41%, у Франції на 32%. Курси акцій промислових компаній упали в США на 87%, у Великобританії на 48%, у Німеччині на 64%, у Франції на 60%. Велика депресія характеризувалася падінням споживчих витрат і інвестицій, а також катастрофічним безробіттям, бідністю, голодом і

політичними заворушеннями. Під час Великої депресії безробіття зросло до 24,9%, заробітна плата впала на 42%, ціни на нерухомість впали на 25%, загальний обсяг економіки США скоротився майже вдвічі – до 55 мільярдів доларів, а портфелі багатьох інвесторів повністю знецінилися, коли ціни на акції впали до 10% від їх попереднього максимуму [2].

Одним із головних наслідків депресії був перегляд ролі держави в економіці країни. Отож в 1933 р. була інавгурація президента Рузвельта, який відразу ввів певні кроки, які і стали однією з причин певного економічного поживлення. Його новий курс передбачає «три кити»:

- відхід від ідеології "саморегульованого ринку" і початок планування капіталістичної економіки - скасування принципу «вільної конкуренції» і запуск принципів «чесної конкуренції», прийняття кодексів, що містять зобов'язання за обсягами виробництва, рівнем заробітної плати, тривалості робочого тижня, загальну політику цін, тощо;

- забезпечення мінімальних соціальних гарантій і створення робочих місць для того, щоб уникнути "соціального вибуху" – введення активних громадських робіт – будівництво доріг, шкіл, аеродромів, електрифікація містечок, озеленення;

- "політика добросусідства" у міжнародній сфері [3].

Можна підсумувати, що хоча така економічна трагедія принесла багато шкоди, але світ зробив висновок і впровадив діяльність держави в регулювання економічних проблем.

Є певна класифікація фінансових кризи за чотирма типами: валютна криза, банківська криза, внутрішня криза дефолту боргу та криза дефолту державного боргу.

Згідно до даних Penn World Tables (PWT) 7.0, RGDPCH series, 1950-2009 pp. зі списком з 161 країною, були відмічені 85 з них, які пройшли стадії глибокої депресії – загальна кількість депресій 104, до того ж є країни, які пережили декілька таких станів. Ми можемо більш детально прослідкувати ці данні в табл. 1 – список деяких країн, дати початку так званого інциденту, тривалість [4].

Ми вже згадували Велику депресію, яка називається так через її глибину та наслідки, та насправді були ще більш екстремальні ситуації – зі 104 випадків депресії, які наведені в таблиці, 47 з них повністю перевищують глибину Великої депресії. Отже з 85 країн, які мали справу з таким радикальним економічним спадом, 65 відчували на собі депресію один раз, 15 країн – два рази і дві країни – Гвінея-Бісау та

Зімбабве – три рази. Третина країн, які уникають депресію – індустріально розвинені країни, решта – країни, що розвиваються. За даними табл. 1, найдовша тривалість депресії була 45 років – неймовірний рекорд, який розділили Центральноафриканська Республіка та Демократична Республіка Конго. При середньорічному експоненціальному зниженні Y на 1,57 та 3,41% відповідно, рівень життя цих двох країн склав лише 49 і 22% від їх початкових максимальних величин. Однак це не настільки серйозно, як 22-річне падіння в Ліберії на 11,17% на рік, що залишило виробництво продукції на душу населення на рівні всього 8,56% від початкового рівня [4].

Таблиця 1

Країни, в яких була депресія [4]

Країна	Рік початку	Протяжність, роки	Середньорічний % ΔY
Болгарія	1988	10	-0,02
Гвінея-Бісау	1965	7	-0,04
Гвінея-Бісау	1976	13	-0,01
Гвінея-Бісау	1996	9	-0,05
Центральноафриканська Республіка	1961	45	-0,02
Демократична Республіка Конго	1956	45	-0,03
Республіка Конго	1984	24	-0,01
Ліберія	1978	22	-0,11
Україна	1993	5	-0,11
Ефіопія	1973	20	-0,01
Росія	1991	8	-0,07
Зімбабве	1957	12	-0,02
Зімбабве	1974	14	-0,02
Зімбабве	1997	12	-0,11
Ірак	1979	25	-0,05
Молдова	1992	8	-0,05

Тоді виникає питання – що ж робити державі за таких тяжких обставин?

Існує декілька економічних теорій, які держава може застосовувати для вирішення економічних проблем – класична і кейнсіанська. Перша нам говорить про те, що ринок може впоратися сам, і втручання держави не є доречним. Як от наприклад, у випадку з банківським відсотком – він максимально впливає на рівноважну ситуацію. І базуючись на класичній

теорії, банківський відсоток має вільно рухатись для ефективного самостійного регулювання ринку, а втручання держави заважає цьому.

У той час кейнсіанська теорія нам трактує про активне втручання держави в економічну діяльність країни. У цій ситуації вже буде ефективною зміна банківського відсотка (наприклад, його пониження, щоб люди могли більш охоче брати кредити та з меншим поривом заощаджувати і не залишати свої гроші в банку). Кейнсіанці вважають, що головна проблема економічного спаду – надмірне бажання людей заощаджувати.

Економіка – сукупність складних взаємозв'язків різних напрямків: валютні відносини, торгівля, міграція робочої сили, інвестиції, кредити, соціальна сфера. В якомусь випадку потрібно все віддати на управління «невидимій руці ринку», як вважають класики: наприклад, ціноутворення на абсолютну більшість товарів або установку валютного курсу в розвинених країнах, а в інших напрямках просто життєво необхідне втручання держави, що є притаманним для кейнсіанської теорії, як от медицина, соціальна сфера, безробіття, перерозподіл доходів через систему оподаткування. Тому держава має пристосовуватись до різних ситуацій, які будуть виникати в економіці країни і намагатись обрати максимально ефективний шлях вирішення проблем.

Список використаних джерел

1. Фази економічного циклу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidru4niki.com/1486011038092/politekonomiya/fazi_ekonomichnogo_tsiklu – вільний. Мова укр.
2. Economic depression [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.investopedia.com/terms/d/depression.asp> – вільний. Мова англ.
3. Задоя А.А., Петруня Ю.Е. Макроэкономика: учебник. 3-е изд., доп.К.: О-во «Знання», КО, 2008. 381 с. (Высшее образование XXI века).
4. ELSEVIER -Journal of Macroeconomics – Economic depression in the world Janice Boucher Breuer, John McDermott Economics Department, Moore School of Business, University of South Carolina, Columbia, SC 29208, USA.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцен.*

ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ ТА НЕПОВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ В ІНДІЇ

Безробіття – соціально-економічне становище, при якому частина працездатного населення не може знайти роботу, яку воно здатне виконувати. Це обумовлене перевищенням кількості людей, охочих знайти роботу, над кількістю наявних робочих місць, що відповідають профілю і кваліфікації претендентів на ці місця.

Масове безробіття посилює нерівність і підживлює почуття обурення, іноді приводячи до насильства. Попри це, уряди багатьох країн що розвиваються, не поспішають розробляти і впроваджувати політику зайнятості, що відповідає цим викликам. Як можна пояснити цей парадокс? Відносна бездіяльність влади в області зайнятості відображає упереджені думки, які необхідно виявити, щоб вжити заходів.

Проаналізуємо ситуацію в Індії, де безробіття є однією з широко обговорюваних проблем. Індія могла би бути найбільш швидкозростаючою великою економікою світу, але це мало що значить для 127 мільйонів безробітних жителів країни, велика кількість з яких продовжують боротися за пошук відповідної роботи. У 2020 р. очікуваний рівень безробіття серед молоді в Індії становив 23,75 відсотка (рис.1). Відповідно до джерела, дані є оцінками МОП [1]. Протягом останнього десятиліття рівень безробіття серед молоді в Індії коливається близько 22%. Які причини цьому явища?

Основною причиною є демографічний вибух. Перенаселення завжди було перешкодою на шляху вирішення значної кількості проблем. В економіці, у якій проживає 1,32 млрд людей, навряд чи можна очікувати, що потреби кожного будуть задоволені [2]. Кількість населення занадто велика для задоволення основних потреб у харчуванні та лікуванні, не говорячи вже про роботу та працевлаштування. Щодо молоді, то Індія входить до п'ятірки країн з найбільшою кількістю студентів, які вступають до університетів. Проблема тут у тому, що немає еквівалентного збільшення числа можливостей. Пропозиція випускників перевищує попит. Цей розрив особливо збільшується під час рецесії, коли компаніям і організаціям важко впоратися з економікою, яка розпадається, що призводить до звільнення співробітників та неможливості більше найму нових.

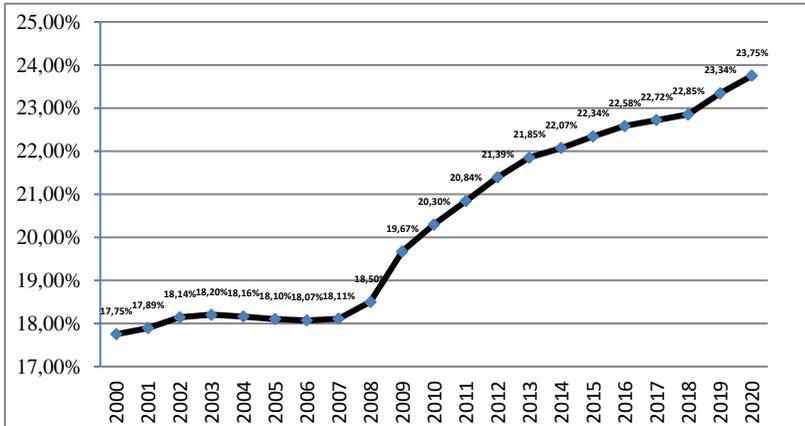


Рис.1. Рівень безробіття серед молоді в Індії за період 2000–2020 рр.

Друга причина пов'язана з використанням капіталомістких виробництв. Важливим фактором, що відповідає за повільне зростання зайнятості, було саме використання капіталомістких технологій виробництва, навіть у галузях споживчих товарів, де доступні альтернативні трудомісткі методи. Однак приватний сектор воліє інвестувати у висококапітальні заводи та обладнання на основі технологій, розроблених у західних країнах з дефіцитом робочих рук. Вони стверджують, що альтернативні трудомісткі методи мають низьку продуктивність та низьку надлишкову потужність. Важливий привід використання капіталомістких методів – наявність дешевого капіталу. Навіть фірми у сучасному секторі малої промисловості, які, як очікувалося, створюватимуть великі можливості для зайнятості, також схильні використовувати капіталомісткі технології виробництва. Так, професор Дж. К. Сандерс стверджує: «Наявність дешевого капіталу схильна заохочувати сучасний сектор дрібної промисловості до надмірної капіталізації та використання більш капіталомістких методів виробництва, і тим самим зменшення потенціалу зайнятості» [3].

Відносно низьку ціну капіталу спричинили:

- Низька відсоткова ставка;
- Ліберальна амортизація на капітальні інвестиції, дозволена у системі оподаткування країни;
- Відносно дешеве капітальне обладнання, що імпортується з-за кордону.

Ще одним фактором, що викликає за величезне безробіття, є відсутність інфраструктури (доріг, електроенергії, телекомунікацій, автомагістралей, зрошувальних споруд у сільському господарстві). Недостатня доступність інфраструктури є великою перешкодою для створення додаткових робочих місць та їх продуктивного використання.

Іншою причиною безробіття (і це характерно для переважної більшості країн, що розвиваються, таких як Індія) є несправедливий розподіл землі. Багато сільських господарств не мають належного доступу до земельних ділянок, що є важливим активом для виробництва та зайнятості. Поділ земельних володінь під тиском швидкого приросту населення ще більше зменшив доступ до земель для домогосподарств. Як результат, багато людей, які були самозайнятими в агропромисловості, стали безземельними робітниками, які страждають від гострого безробіття та неповної зайнятості.

Додатковою причиною повільного зростання пропозиції робочих місць є існування надмірно жорсткого законодавства про охорону праці, що ускладнює скорочення працівника, який працював протягом 240 днів. Трудове законодавство настільки суворе, що навіть важко закрити підрозділ і вийти з галузі. Таким чином, це надмірно захисне законодавство про працю спонукає приватних підприємців віддавати перевагу максимальному використанню капіталу замість праці [4].

Можна зробити висновки, що безробіття та неповна зайнятість, переважаючи в Індії, не є циклічним кейнсіанським типом безробіття, спричиненим зниженням сукупного попиту. Це спричинене такими основними структурними факторами, як брак капіталу, використання капіталомістких технологій, відсутність доступу до земель для сільськогосподарських домогосподарств, відсутність інфраструктури, швидке зростання населення, що призводить до значного щорічного приросту робочої сили з року в рік.

Список використаних джерел

1. Міжнародна статистика організації праці. – Режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/812106/youth-unemployment-rate-in-india/>
2. Центральне Розвідувальне Управління. – Режим доступу: https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/print_in.html

3. Статистика ринку праці: міжнародні стандарти та національний досвід (2006): навч. посіб. / за ред. Н.С. Власенко, Н.В. Григорович, Н.В. Рубльової. – Київ: ТОВ "Август Трейд", 2006.– 322 с.

4. Гальків Л.І. Втрати людського капіталу України: чинник безробіття [Текст] / Л.І. Гальків // Економіка і регіон. – 2009. – №2. – С. 110–113.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

М. Лебедев

Університет імени Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ПРОБЛЕМЫ ФОНДОВОГО РЫНКА УКРАИНЫ

На сегодняшний день одна из важнейших составляющих финансовой системы, да и вообще национальной экономики любой из стран — это фондовый рынок. Но в Украине он находится в фазе становления и, конечно, уступает фондовым рынкам стран с более развитой экономикой. В связи с этим возникает вопрос изучения и анализа фондового рынка, а также выявление основных его проблем и возможности для дальнейшего развития.

Для начала нужно отметить, что же такое фондовый рынок. Фондовый рынок — это экономическая и финансовая область, на которой осуществляются сделки с ценными бумагами (покупка, продажа, обмен, залог). Основной задачей фондового рынка является обеспечение перелива капитала от секторов экономики, где есть избыток средств, к сферам деятельности, где средства более необходимы. Это, собственно, и осуществляется за счет торговли ценными бумагами, поскольку они являются материалом фондового рынка.

Основной ошибкой при создании фондового рынка была переоценка возможностей. И как мы уже отметили выше: фондовый рынок в Украине еще не стал инструментом перераспределения капитала и пока ещё не способствует обороту средств. Он не выполняет даже основные функции и неестественно долгий этап становления сменился стагнацией, которая проявляется в почти полном отсутствии частных инвесторов. Это связано непосредственно с тем, что нет стремления потенциальных покупателей к приобретению ценных бумаг отечественного характера, из-за недоверия к ним. Значительным фактором является отсутствие четкого законодательства, которое предусматривало бы механизм контроля за состоянием фондового рынка. Также важным недостатком, который

мешает развитию является слабая информированность граждан, довольно низкий уровень капитализации и недостаточное количество действительно квалифицированных кадров. Все эти причины еще более углубляют нарушение прав инвестора, а в развитых странах вообще не допускается [1].

Все вышеприведенные проблемы можно решить в долгосрочной или среднесрочной перспективах. Для этого нужно углубленно изучить фондовый рынок Украины (рис.1), хорошо проанализировать его и представить пути решения проблем, то есть направления в соответствии с которыми будут проводиться изменения в структуре.

Следует отметить, что фондовый рынок Украины, как и абсолютно любой, зависит от фондового рынка США. Но кризисные явления временно нивелировали зависимость, поэтому рынки развивались сами по себе.

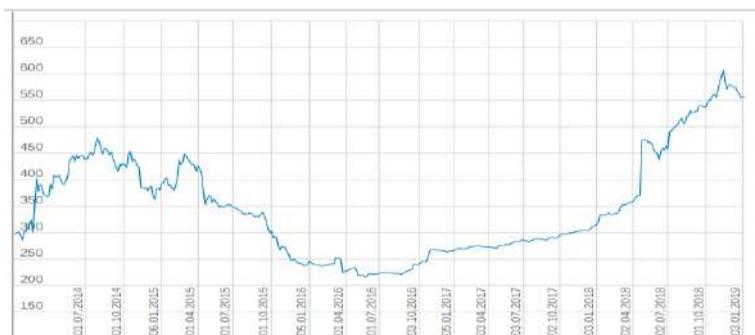


Рис. 1. Индекс украинской биржи 2014-2019 гг. [2]

Таким образом, динамика до последнего времени оставалась достаточно неутешительной, но в последние пару лет индекс довольно сильно подскочил (80% за год). Активизацию можно объяснить мировым ростом спроса на товары отечественного характера, то есть которые являются основой экспорта Украины. Рост индексов — это достаточно позитивный сигнал для инвесторов, как и украинских, так и иностранных. Стремительный прорыв в международном рейтинге служит доказательством того, что фондовый рынок Украины довольно стоит на этапе становления, а это значит, что нужно и в дальнейшем совершенствовать механизмы его функционирования, используя в качестве примера лучшие практики лидеров в мире.

Список использованных источников

1. Вестник Восточноевропейского университета экономики и менеджмента. Современное состояние фондового рынка. 2016.
2. Укринформ [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2615657-ukrainskij-fondovij-rinok-vstanoviv-rekord-ak-i-zavdaki-comu.html>.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

А. Леонова

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ІНФЛЯЦІЇ ТА МЕТОДИ БОРОТЬБИ З НЕЮ: ІНФЛЯЦІЯ І БЕЗРОБІТТЯ

Інфляція — це глибока соціально-економічна проблема, яка існує вже протягом століть, вона виникла у 15–18 сторіччі, коли користувалися срібними та золотими монетами. Загальне застосування в економіці термін «Інфляція» набув у ХХ столітті. Сутність інфляції ніколи не змінювалась, головний її прояв — це знецінення грошей, зниження їх купівельної спроможності. У нашій державі та в інших країнах, вона є однією з найбільших проблем сучасного економічного розвитку. Інфляції немає і ніколи не буде в тих країнах де завжди добре розвинена ринкова економіка, тому що у них встановлені певні обмеження на неї, так само вони намагаються постійно спостерігати за її процесами, такі методи допомагають їм триматися на високому економічному рівні, але це також може призвести до виникнення «чорного» ринку, де все одно продаватимуть товари за договірними цінами. Що не скажеш про інші держави, які використовують неоднозначний метод: (у дуже швидких темпах), після якого цей процес перестає піддаватися контролюванню, що погано позначається на всій її роботі. Зараз у нинішній час вже майже немає країни яка не користується інфляцією, або ж яка нею зовсім не користувалася. Говорять, що інфляція з'явилася в один і той же період коли й були запроваджені перші паперові купюри, а з функціонуванням грошей як відомо, вона дуже тісно пов'язана.

На сьогодні ми вже можемо стверджувати думку, що інфляція — це певний феномен, який буде постійно показувати себе як дуже стійкий і безперервний у зростанні ціни. Інакше кажучи, це таке явище коли пропозиція перевищує попит на гроші. Деякі вчені економісти вважають, що іноді невелика інфляція для нас є навіть корисною, тому

що якщо інфляція буде дорівнювати нулю, то це буде свідчити про те, що економіка почала застоюватися. Але для більш активного розвитку, нам все-таки потрібна інфляція, наприклад: бізнесмени при ній можуть втілювати свої проекти в життя. Люди, які братимуть кредити в банках, через те, що відчуватимуть, що ціни певним чином «підстрибнуть» або, взагалі навпаки, почнуть давати в борг, коли вони за своїми підрахунками зрозуміють, що зростання цін має сповільнитися.

Соціально-економічні наслідки інфляції полягають у тому, що низька і відносно стабільна інфляція, яку можна передбачити та тримати під контролем, як правило, не створює істотних труднощів. Більш того, в невеликих масштабах вона може викликати тимчасове пожвавлення економіки, створити специфічну інфляційну кон'юнктуру, коли зростання попиту дає поштовх розширенню виробництва. З іншого боку, при значних розмірах інфляції, це починає згубно позначатися на виробництві, та веде до підриву ринкових механізмів господарювання [1]. Найбільш вираженим це є для тих, хто плідно займається експортом продукції, це обумовлено тим, що значні витрати на виробництво всієї продукції збільшуються в умовах інфляції, це спричиняє такі наслідки, що реальна заробітна плата найманих робітників значно знижується і такі дії дають можливість експортерам зменшити ціну на свої товари та тим зміцнити свої позиції на зовнішньому ринку. Населення яке найбільше потерпає від впливу інфляції, це люди: похилого віку, з обмеженими можливостями, ті хто має фіксований дохід – наприклад, люди, які отримують заробітну плату чи соціальну допомогу [2]. Для фермерів настає поганий час коли починається інфляція, тому що одразу ціни на всю продукцію починають зростати, а це певним чином починає погіршувати економіку та її становище, яке триває далі з розвитком процесів інфляції в усій економіці в цілому. Інфляція погано впливає на міжнародно-економічний й валютно-кредитний стан країни, починає підривати конкурентоспроможність на експорт вітчизняних товарів, і в той самий час стимулює імпорт товарів з-за кордону, оскільки на внутрішньому ринку вони продаються за значно збільшеними цінами. Інфляція утримує надходження іноземного капіталу, понижує офіційний і ринковий курс національної валюти через її знецінення [3], інфляція посилює безробіття, та починає підривати мотивацію щодо ефективної трудової діяльності, так і починає посилюватися соціальна диференціація населення і соціальна напруга в усьому суспільстві [4]. Інфляція перерозподіляє доходи й багатство та погіршує керованість економіки.

Методи боротьби з інфляцією показують, що активна бюджетна політика: це держава, що скорочує витрати й збільшує податковий тягар. Ці заходи підштовхують до мінімізації бюджетного дефіциту і значного зниження сукупного попиту. У цей час зменшується ділова активність і нешвидкими темпами починають стихати темпи інфляції. Також метод ррегулювання кредитів, заробітної плати та цін. Держава таким чином буде постійно впливати на обсяги монетарної пропозиції, зводячи її, до мінімуму дефіциту держбюджету [5]. Головний мінус даного підходу є в тому, що подібні жорсткі адміністративні заходи, неодмінно посилюють соціальну напругу, тому що багато людей лишаються невдоволеними скороченням заробітної плати. Одним з методів боротьби з інфляцією – є припинення фінансування мало пріоритетних програм для підтримання більш важливих, адаптувати всі економічні інституції функціонувати в умовах інфляції. Потрібно проводити державі антиінфляційну політику, це потрібно для того, що б деякі заходи в нашій країні відбувалися поступово і спрямувати їх на регулювання цих процесів для економічного зростання. У наш час вивели дві стратегії цих заходів, це або безкомпромісна боротьба проти неї, або почати адаптуватися в умовах інфляційної нестабільності,

Одним із важливих моментів інфляції є її вплив на стан безробіття, ці два поняття пов'язані між собою вони є одні із головних економічних проблем суспільства, ці явища показують рівень безробіття та темпом інфляції у якого існує зворотний зв'язок який буде показувати, що коли відбувається період зростання економіки та скорочення рівня безробіття темп інфляції почне підвищуватися, і потім знов навпаки. Наприклад, коли на ринку праці багато є безробітних, підприємець не захоче підвищувати зарплату, поки фактичне безробіття буде перевищувати свою природну норму. А коли ситуація в країні змінюється на протилежну, то одразу економіка починає своє зростання, і коли уже почнеться повна зайнятість тоді тільки це буде змушувати їх підвищити зарплату. І так виходить, що скорочення безробіття необхідно супроводжується прискоренням інфляції, і потім знов навпаки.

Отже, в наш час інфляція це дуже болючий і неприємний процес, що негативно впливає на грошову та економічну систему в цілому, інфляція означає зниження купівельної спроможності й підриває можливість регулювання різними структурними процесами, представляє серйозну проблему в сенсі економічної політики, негативно впливає на фінанси, грошову й економічну системи в цілому. Інфляція – це неперервний процес, який не обмежується

рамками одного календарного року. Тому необхідно прагнути, що б рівень інфляції у цьому процесі був стабільним і передбачуваним протягом усього часу.

Список використаних джерел

1. Ніколаєва, І. (2013). Економічна теорія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://stud.com.ua/3417/politekonomiya/avtoriv> – вільний. Мова укр.
2. Ifrefrs.ru Соціально-економічні наслідки інфляції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://allrefrs.ru/4-4329.html> – вільний. Мова укр.
3. Хрипкова Д.Ю. (2008). Соціально-економічні наслідки інфляції в Україні. Красноармійськ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studentbank.ru/view.php?id=64116> – вільний. Мова укр.
4. В. Базилевич. Політекономія. Економічна теорія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidru4niki.com/1584072039904/politekonomiya/ekonomichna_teoriya_politekonomiya – вільний. Мова укр.
5. Інфляція, її суть, види та соціально-економічні наслідки (2005) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bestreferat.ru/referat-62933.html> – вільний. Мова укр.

Науковий керівник: С.В. Кузьмінов, доктор економічних наук, професор.

І. Лесів

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В умовах загальної нестабільності світової економіки, зміна цін на нафту і, як наслідок, курсу гривні, проблем паливно-сировинного сегменту і поточна глобальна пандемія коронавірусної інфекції COVID-19, викликана коронавірусом SARS-CoV-2, в українській економіці вийшла на перший план. Підприємствам в поточній ситуації важко протистояти зовнішнім факторам. Зміна попиту, падіння прибутку, технологічна і технічна відсталість виробництва, обмежені можливості експансії в рамках окремих галузей, накопичення значного обсягу грошових ресурсів, пошук сфер для вигідного вкладення капіталу – все частіше підштовхує підприємства до диверсифікації існуючого бізнесу.

Сьогодні українським підприємствам важливо максимально задіяти наявні ресурси для того, щоб переорієнтувати свій бізнес відповідно до запитів кінцевих споживачів, подолати кризові явища і продовжити розвиток по висхідній лінії. Інноваційний курс розвитку промислових підприємств разом з тим вимагає і нових теоретичних підходів до процесів диверсифікації господарської діяльності.

І стратегія диверсифікованого розвитку підприємств стає все більш актуальною, що дозволяє мінімізувати ризики, якщо підприємство діє в різних напрямках і на декількох ринках.

Мета цієї роботи полягає у пошуку оптимальної форми диверсифікації для виробництва. Виділяють основні типи диверсифікації: диверсифікація діяльності; диверсифікація постачальників сировини і матеріалів; диверсифікація споживачів готової продукції; диверсифікація кредитного портфеля; диверсифікація валютного кошика; диверсифікація програми реального інвестування; диверсифікація портфеля цінних паперів. Величезна кількість типів диверсифікації дозволяє використовувати її методи у всіх сферах діяльності. Це дає можливість істотно підвищити рівень ефективності.

За основу дослідження був узятий научний досвід та аналіз відомих вчених різних країн. Проблеми та питання сучасних підходів диверсифікації досліджували: Л. І. Абалкін [1], І. Ансофф [2], Е.Г. Багудіна [4], О.С. Віханський [4], С.А. Григорьєва [5], Г.Я. Гольдштейн [6], В. Гуцев [7], В.І. Данилов-Данільян [8].

В економічній теорії і практиці відсутня однаковість в класифікації диверсифікації [1–8]. Залежно від того що мається на увазі під диверсифікацією процесу автори виділяють різні класифікаційні ознаки, види і форми диверсифікації. У цілому під терміном «диверсифікація» (від латинського *diversus* – різний *facere* – робити) традиційно розуміють:

- збільшення переліку товарів, що випускаються або послуг, що надаються;
- впровадження нових технологій, а також способів виробництва з метою його розширення;
- усунення причин можливого банкрутства;
- коректування центрів впливу;
- спроба знайти нову цільову аудиторію, просунутися на інші ринки збуту вироблених товарів і послуг;
- пошук джерел для отримання додаткового доходу.

Диверсифікація, як процес постійних змін, перетворень; багатоваріантність, різноманітність підходів, дій, діяльності по

відношенню до будь-якого об'єкта. Під диверсифікацією розуміється будь-яка зміна (збільшення, зменшення) числа видів діяльності, які часто що трактуються як галузь [8].

Диверсифікація виробництва, як правило полягає в одноразовому розвитку кількох напрямків, які пов'язані з основним видом виробничої діяльності і вона може зачіпати розширення асортименту продукції, що випускається і послуг, що надаються. Зважаючи на це, збільшення товарного різноманітності може бути досягнуто поліпшення економічного становища виробництва. Диверсифікація це досить широке визначення, тому, говорячи про різні види діяльності, поділяють різні види диверсифікації: диверсифікацію виробництва; диверсифікацію продукції; концентричну диверсифікацію; горизонтальну диверсифікацію; конгломератну диверсифікацію, диверсифікацію інвестицій (капіталу). Диверсифікація виробництва може бути провідиться як із застосуванням внутрішніх ресурсів фірми, так і з залученням сторонніх.

Диверсифікація виробництва забезпечує:

- виживання компанії в ринкових умовах;
- ефективне використання ресурсної бази;
- насичення ринку потрібними товарами і послугами, підвищення попиту на продукцію;
- проведення антимонопольної політики.

Диверсифікація виробництва підприємства – це підвищення параметрів ефективної роботи підприємства. При здійсненні цього процесу, проводяться такі дії:

- перерозподіляється увагу на нові напрями виробництва;
- збільшується асортимент продукції, що випускається;
- здійснюється перехід на інші ринки збуту;
- збільшується ступінь присутності на ринку;
- впроваджуються нові технології, інноваційні виробничі методики;
- підвищується прибуток;
- попереджається банкрутство.

Цілі диверсифікації виробництва залежать від фінансових та виробничих можливостей підприємства. До цілей відносять:

- забезпечення успішної роботи організації;
- посилення конкурентоспроможності, розширення активності компанії за рамки основного виробництва;
- отримання максимального прибутку, підвищення прибутковості;
- підвищення стійкості компанії;
- економічна стабільність і фінансова незалежність.

За допомогою диверсифікації виробництва компанії легше вижити в умовах конкуренції. Грамотно керуючи підприємством, можна дати йому можливість функціонувати під час економічної кризи або спаду виробництва без втрати працездатності [5].

Готових формул для визначення готовності підприємства до диверсифікації не існує. Однак вважається, що цей процес можна застосовувати, коли:

- мало можливостей для розвитку бізнесу;
- відкриваються нові можливості для того, щоб підвищити споживчу цінність товарів, що випускаються або зміцнити становище серед конкурентів;
- ресурси і можливості переносяться в інші галузі;
- впровадження в суміжні галузі скорочує виробничі витрати;
- підприємство має фінансові та організаційні ресурси для диверсифікації.

Є безліч різноманітних мотивів, які спонукають використовувати диверсифікацію виробництва. Мотиви диверсифікації виробництва: техніко-технологічні; економічні, соціальні, фінансові, державне замовлення, стратегічні. Також мотивами можуть бути: потреба щільно завантажити виробничі потужності і стабілізувати виробничий потенціал; альтернативи застосування сировини, матеріалів, технологій; незайнятість і часткове використання ресурсів; зростання капіталу в традиційних галузях виробництва і бажання розширити області застосування капіталу; розширення ринкової частки, освоєння з метою домінування на нових ринках, отримання синергетичного ефекту; економія на обсягах виробництва; дефіцит ресурсів в економіці; застосування ринків серед великого обсягу виробництва; стабільність капіталу; збереження робочих кадрів; створення нового числа робочих місць; задоволення інших потреб; прогресивна політика менеджерів; адаптація на кон'юнктурному ринку; перешкоди коливань кон'юнктури; страхівка майбутніх виробництв; антимонопольне законодавство; злиття і поглинання.

Усі ці мотивації можуть існувати окремо, так і поєднуватися між собою. Це залежить від ситуації на кожному підприємстві. Тому, обираючи спосіб диверсифікації, необхідно враховувати конкретні обставини [7].

Доцільність проведення даного процесу викликається необхідністю збільшення ефективності роботи організації на довгострокову перспективу. Це досягається:

- виготовленням найбільш рентабельних видів продукції, освоєнням нових видів товарів;

- впровадженням в прибутковій галузі економіки;
- мінімізацією ризиків відсутності прибутку.

Диверсифікація виробництва може проводитися за різними стратегічними напрямками (табл. 1).

Таблиця 1.

Стратегічні напрямки диверсифікації

Стратегія	Дії
Конгломеративна (конгломератна)	Конгломератна диверсифікація відрізняється розвитком не пов'язаних між собою напрямів діяльності, які не впливають і не взаємодіють один з одним. Вважається найбільш складною, тому що потрібно перекваліфікація менеджерів, і розширюються виробничі ланцюжки. Нові виробничі потужності вимагають великих вкладень, які будуть окупатися довгий час. Прикладом може бути виробник одягу, що запускає виробництво взуття
Концентрична	Являє собою виробництво додаткових супутніх товарів. Подібна тактика може допомогти підприємству без зниження рентабельності вистояти під час кризи. Наприклад, пекарня, яка крім випічки продає тісто і напівфабрикати
Центрована	Стратегією цього варіанту є пошук компанією нових можливостей у виробництві на основі діючих технологій, виробничих ліній і основної продукції. Нові технологічні лінії розвиваються і функціонують окремо від основного портфеля. Приклад такої стратегії – мережа готелів «Хілтон». Володіючи готелями преміум-класу, компанія побудувала готелі більш доступного рівня, що допомогло підприємству стати лідером в цій області
Горизонтальна	Випускається абсолютно новий продукт за новими технологіями. Для цього потрібна велика кількість ресурсів, так як доведеться наймати співробітників і створювати нові технологічні лінії

Етапи стратегічного планування:

-аналіз діючого виробництва. Визначаються успіхи і недоліки в діяльності підприємства та обсяг вільних ресурсів. Відповідно до цього вибирається напрямок розвитку;

-пошук напрямів розвитку виробництва. Здійснюється за результатами макроекономічного дослідження. Визначаються сфери діяльності, найбільш вигідні для підприємства, беруться до уваги всі переваги і недоліки різних стратегічних напрямків;

-оцінка нового напрямку розвитку. Визначається конкурентоспроможність напрямки, оцінюються передбачувані тенденції, аналізуються існуючі конкуренти.

Основні критерії при виборі стратегії диверсифікації підприємства:

- привабливість галузі – забезпечувати прибуток на вкладені кошти;

- витрати на впровадження в галузь – не повинні бути вище очікуваного прибутку від роботи в них. Чим більше привабливість галузі, тим вище будуть вхідні бар'єри;

- додаткові переваги – освоєння нових напрямків виробничої діяльності підвищує ефективність діючих і нових підрозділів підприємства.

При диверсифікації виробництва застосовуються такі методи:

1. Адаптація. Використовуються вже існуючі ресурси, що діють технологічні лінії адаптуються під розширення продуктової лінійки.

2. Розширення. Для збільшення виробничих потужностей докуповується обладнання, і підвищується якість організації виробництва.

3. Поглинання. Велика організація набуває мале підприємство. Це найбільш поширений метод, що сприяє швидкому впровадженню нового ринку.

4. Злиття. Об'єднуються дві компанії зі схожими параметрами.

Приєднання. Організація контролює діяльність іншої компанії, при цьому обидва суб'єкти залишаються незалежними [4].

Вибір методу диверсифікації здійснюється відповідно до особливостей конкретної компанії. Необхідно враховувати специфіку діяльності підприємства, кількість вільних коштів і потреби ринку.

У диверсифікації виробництва є безліч переваг:

- припиняється робота в нерентабельною галузі;
- зменшується залежність від одноманітності товару або ринку збуту;

- розширюються ринки збуту;

- збільшується кредитоспроможність;

- перерозподіляються ризики.

Ці переваги досягаються використанням таких фінансових інструментів:

1. Багатоцільовим застосуванням ресурсів, які є в розпорядженні.

2. Створенням прибутковою мережі збуту.

3. Різнобічної підготовкою співробітників.

Однак, у диверсифікації виробництва є і недоліки:

- необхідність впроваджувати нові технології, якими раніше підприємство не володіло;

- необхідність мати можливості і ресурси для модернізації;

- потрібні великі обсяги фінансування.

Грунтуючись на вітчизняному та зарубіжному досвіді і враховуючи комплексний підхід та розглянуті інструменти, можна зробити такі висновки: диверсифікація необхідна, як процес постійних змін, перетворень; багатоваріантність, різноманітність підходів, дій, діяльності у відношенні до будь-якого об'єкта. Диверсифікація виробництва полягає в одноразовому розвитку кількох напрямків, які пов'язані з основним видом виробничої діяльності і вона може зачіпати розширення асортименту продукції, що випускається і послуг, що надаються. Готових формул для визначення готовності підприємства до диверсифікації не існує, однак вважається, що цей процес можна застосовувати, коли є певні умови у виробництві. Доцільність проведення диверсифікації викликається необхідністю збільшення ефективності роботи організації на довгострокову перспективу. Вибір методу диверсифікації здійснюється відповідно до особливостей конкретної компанії, специфіки діяльності підприємства, кількість вільних коштів і потреби ринку.

Список використаних джерел

- 1.Абалкин Л.В. Динамика и противоречия экономического роста. Экономист. 2001. № 12. С. 3–10.
2. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. СПб.: Питер Ком, 2011.
3. Багудина Е.Г. и др. Экономический словарь / под ред. А.И. Архипова. М., 2006.
4. Виханский О.С. Стратегическое управление: учебник / О.С. Виханский. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Гардарики, 2014.
5. Григорьева С.А. Финансовые исследования стратегий диверсификации на развитых и растущих рынках капитала / С.А. Григорьева // Корпоративные финансы. – 2015. – № 3. – С. 111–144.
6. Гольдштейн Г.Я. Стратегический менеджмент. Т.: Скиф, 2000.
7. Гуцев М.В. Журнал Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. Диверсификация на высокотехнологичных предприятиях. №10/2011 [Электронный ресурс]. URL: <http://cyberleninka.ru> (дата обращения: 06.02.2016)
8. Данилов-Данильян В.И. Экономико-математический энциклопедический словарь / В.И. Данилов-Данильян. – М.: Инфра-М, 2003.– 52 с.

*Науковий керівник: С.В. Дубінський, кандидат економічних наук,
доцент.*

PROBLEMS OF CHARITABLE ORGANIZATIONS IN UKRAINE

A charitable organization is a nonprofit organization created and operated for purposes that benefit the public interest, such as educational, scientific, religious and artistic purposes (Charitable Organization, 2020). Charity in Ukraine has a long tradition, because even in the days of Kievan Rus, Prince Vladimir distributed food to the poor from the prince's treasury, while Prince Yaroslav founded a school for orphans at his own expense. At the present time, charity is an important component of civil society and a significant segment of the social life of every country, therefore, charitable organizations need clear legal regulation, tangible support from the state, financial security and public trust. Charitable organizations in Ukraine face certain obstacles, which will be considered further with the opportunities to get round them.

In the context of modern challenges to Ukraine's state security, the transformation of society's attitude to charity has become an important factor in national unity in overcoming crises in the political, economic, military, social, medical, and transport spheres. In 2018 the level of charity in Ukraine moved to the 81st place in the world (the highest step since independence), leaving behind Poland, Estonia, Russia and Georgia. The number of charitable organizations is constantly growing. As for April 2019, 18.557 charities were registered (April 2018 – 17.897, April 2017 – 17.062). However, according to experts of the Ukrainian Forum of Philanthropists, most of them exist only "on the paper", and the main charitable budget of Ukraine is 500-1000 organizations (Розвиток благодійності в Україні, 2019). One of the main reasons is lack of funding, which greatly hinders the development of charity. According to the analysis of research data commissioned by the Zagoriy Family Foundation: 89% of foundations in Ukraine do not have specialized fundraising departments or fundraising specialists.

Fundraising is the act of gathering funds in order to support socially impactful activities. This term is borrowed from the United States, where the prevalence of charity is due not only to the cultural and sociopolitical situation, but also to a developed fundraising system. Therefore, fundraising commercial firms and independent professionals form a specialized sector of American business, coordinated by the Association of Fundraising Professionals. As a result, according to the magazine "Giving USA" with the support of the Institute of Charity, in 2014 the total amount of donations

in the country amounted to 358.38 billion dollars. At the same time, 72% of the total amount of funds was provided by individuals. There is also the European Fundraising Association (EFA), which is a network organization of leading associations, observers and experts in the field of fundraising, which contributes to the strengthening and development of this activity among European countries (Строгаль М.О., 2016). Thus, the role of fundraising is becoming increasingly important almost everywhere.

It should be noted that for Ukraine, the most effective experience in the use of fundraising in culture is demonstrated by the United Kingdom, that has achieved this through effective and coordinated activities of three components – the state, culture and the private sector. Experience in this field is relevant for Ukraine because the British state model of financing the cultural sphere is closer to the Ukrainian one than, for example, the US model. Among the main prerequisites for the effective development of fundraising in the UK are the following. The first one is the provision of conditions for intensifying sponsorship by the state (favorable tax climate, sponsorship incentive programs). Secondly, organizations in this field take an active position in finding non-state financing, developing creative programs of cooperation with sponsoring companies. Thirdly, this is the effective activity of intermediary organizations. For example, Arts & Business is an independent charity organization. Its mission is to encourage partnerships between the corporate sector and the arts. This organization provides a wide range of services to its members (about 350 companies and 700 cultural and artistic organizations) and has a wide network of offices in the UK (Строгаль М. О., 2016). Therefore, fundraising abroad is characterized by the growing professionalism, diversity of forms and programs of cooperation, growth and expansion of the sphere and its importance for the non-commercial activities, while in Ukraine the sphere of fundraising needs global development.

A special place among non-budgetary funding sources is occupied by the "endowment" model – the creation of a trust fund to finance national significant projects. Endowment funds were developed and recognized in the United States, where they were created primarily to support science and education. An endowment fund is an investment fund established by a foundation that makes consistent withdrawals from invested capital. The capital or money in endowment funds is often used by universities, nonprofit organizations, churches and hospitals. Endowment funds are typically funded by donations that are deductible for the donors and are used for specific purposes. Financial endowments are typically structured, so the principal amount invested remains intact, while investment income is available for immediate funding for use to keep a nonprofit company

operating efficiently. The mechanism of operation of the endowment fund is shown in the figure below (Fig.1):

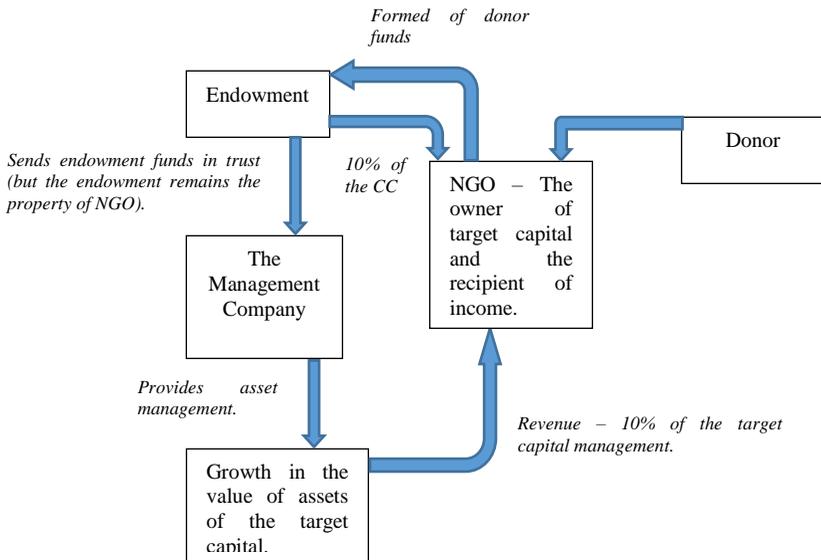


Fig.1. The mechanism of operation of the endowment fund

(International Review of Management and Marketing, 2016)

One of the largest endowments are the funds of Harvard, Yale, Princeton and Stanford universities. Often it is even the whole system of funds, where each one has its own strategic goal for the use of endowment-generated funds. Thus, at Harvard University, the increase in the latter in 2009-2014 amounted to 7.74 billion dollars, at Yale – 7.57 billion and Princeton – 8.38 billion dollars (Осецький В. Л. and Татомир І. Л., 2016). Many years of experience in the use of endowment prove its success. Such funds operate successfully in the United States, Canada, the United Kingdom, Japan and Russia. The Russian analogue of the endowment is the trust capital, which operates as a specialized investment fund. Proceeds from capital management are spent for the realization of charitable programs. Establishment and operation of the endowment mechanism in Ukraine is possible if there is a legal and financial basis (Стешина О. В., 2013).

Therefore, the arsenal of tools for state incentives for philanthropy in Ukraine also needs further development, especially taking into account the

experience of the European Union. Despite the existence of certain tax benefits for philanthropists, their use has not become common practice. The draft Law of Ukraine “On Amendments to the Tax Code of Ukraine to Promote Charitable Activities” № 8237 of April 5, 2018, which proposes to expand the range of recipients of charitable assistance and exempt individuals from personal income tax, can increase the effectiveness of tax instruments of state support for people with disabilities, low-income and vulnerable groups, as well as the involvement of individuals in charity. This document is the result of many years of cooperation between representatives of public authorities and philanthropy. On February 7, 2019, the project was included in the agenda.

Another mechanism for financial support of philanthropic organizations is percentage philanthropy. This practice is common in Hungary, Lithuania, Poland, Romania, Slovakia and Italy. In 1996, Hungary became the first country to introduce a "percentage philanthropy" model at the legislative level, followed by Slovakia and Poland with a 1% system and Lithuania with a 2% system. In Slovakia and Hungary, the right to redirect the tax was exercised by 30-40% of citizens in recent years (Розвиток благодійності в Україні, 2019). The legislative initiative for the implementation of percentage philanthropy was proposed in the draft Law “On Amendments to the Tax Code of Ukraine” № 2122 (regarding the support of non-profit organizations) (12.02.2015). This document provides for the right of a taxpayer as a result of the reporting tax year to instruct the supervisory authorities to make a tax transfer in favor of one of the non-profit organizations in the amount of 2 percent of the tax paid by the taxpayer for the reporting year. Despite the inclusion of the bill in the agenda in 2017, on March 20, 2018 it was withdrawn from consideration.

In addition, the level of involvement of Ukrainians, who regularly engage in charitable or volunteer activities, remains low. Among the reasons for reluctance to participate in charitable activities, Ukrainians note distrust to charitable organizations. The root of this problem is in the lack of charity publicity. Only 47% of charitable organizations have publicly available reports on their activities, 39% have financial reports, 36% have a website, and 42% have a Facebook page. Even in the survey, 53% of charities did not manage to tell the average amount of donations (Розвиток благодійності в Україні, 2019). Therefore, it is very important to ensure open communication with the community, authoritative people and with the press. Philanthropic organizations have to provide access to the information on its statute, the board of directors, goals, procedures, activities, income and expenses. At the request of community, charities must be open to

provide information on investment policy. They should also disseminate information on the results of charitable programs and impact of their activities (Гулевська-Черниш А., Ржевська К. and Ярошенко Л., 2013). Besides this, an integral part of transparency is regular reports, which consist of:

- comparison of goals and activities of a charity for the reporting period and previous years;
- conclusions about the sources of income, profits and expenses.
- a descriptive report on assistance programs / grants;
- the list of board members and staff.

All things considered, the development of fundraising, organization and staffing of charities with highly qualified specialists in this field and introduction of the endowment model can contribute to solving the problems of charity development in Ukraine. It is also important to eliminate the excessive tax burden on donors and recipients of charitable assistance by approving the Draft Law of Ukraine “On Amendments to the Tax Code of Ukraine to Promote Charitable Activities” № 8237 of April 5, 2018. At the same time, charitable organizations should act transparently by informing the community through social networks, media, press releases and websites. After all, one thing should be always remembered — “Kindness is a language the dumb can speak and the deaf can hear and understand” (Christian Nestell Bovee).

References

ЛІІ / Legal Information Institute. 2020. *Charitable Organization*. [online] Available at: <https://www.law.cornell.edu/wex/charitable_organization> [Accessed 16 November 2020].

National Institute for Strategic Studies. 2019. *Розвиток Благодійності В Україні*. [online] Available at: <<https://niss.gov.ua/en/node/191>> [Accessed 16 November 2020].

Стрoгаль, М., 2016. [online] Іс.ac.kharkov.ua. Available at: <https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura52/07.pdf> [Accessed 16 November 2020].

Осецький, В. and Татомир, І., 2016. [online] Finukr.org.ua. Available at: <http://finukr.org.ua/docs/FU_16_03_086_uk.pdf> [Accessed 16 November 2020].

EconJournals, 2016. International Review of Management and Marketing. [online] 6(S1), p.265. Available at: <<http://http://www.econjournals.com>> [Accessed 16 November 2020].

Стешина, О., 2013. [online] Available at: <http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Траєив_2013_1%282%29__40.pdf> [Accessed 16 November 2020].

Гулевська-Черниш, А., Ржевська, К. and Ярошенко, Л., 2013. [online] Irf.ua. Available at: <https://www.irf.ua/blagodiynist_za_pravilami_printsipi_osnovni_zasadi_p_raktichne_zastosuvannya/files/ukr/programs/irf/irf-2013-9-13.pdf> [Accessed 16 November 2020].

Scientific supervision by Ruslan Kliuchnyk, PhD in Politology, Associate Professor.

Language supervision by Ruslana Stetsenko, Lecturer.

Є. Лівшиць

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ФОРМУВАННЯ НАПРЯМІВ СПІВРОБІТНИЦТВА ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ З КРАЇНАМИ ЄС

Україна та ЄС 14 червня 1994 р. підписала « Угоду про партнерство та співробітництво», де було встановлено 7 пріоритетів співпраці: торгівля та інвестиції, юстиція та внутрішні справи, енергетика, охорона навколишнього середовища, транскордонне співробітництво, транспортна сфера, співпраця у сфері науки, технології та космосу. Протягом останніх 20 років країна довго та напружено формувала та розвивала ці форми співпраці, намагалася стати ще ближче до Європейського Союзу, одне із головних останніх досягнень-це Угода про асоціацію між Україною та ЄС, що набула ратифікації вже 1 вересня 2017 р. Кожний регіон має свої сильні та слабкі сторони, свої спеціалізації, виходячи з яких формуються певні напрямки співробітництва.

Так, Дніпропетровська область є сильним потужним економічним та індустріальним центром нашої країни. Близько 10% ВВП України виробляє саме ця область. Дуже цікаво розглянути, які за останні роки напрямки співробітництва з країнами ЄС йдуть вперед, а які потребують більшого розвитку.

Торговельно-економічне співробітництво області з ЄС

У табл. 1 наведено динаміку показників зовнішньої торгівлі товарами та послугами Дніпропетровської області з країнами ЄС.

Таблиця 1

Динаміка показників зовнішньої торгівлі товарами та послугами області з країнами ЄС (млн дол. США) [1]

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	1 кв. 2020
Зовнішньоторговельний оборот	2877,2	3147,0	4055,7	4575,3	4487,1	1000,4
Експорт	1444,4	1713,6	2370,3	2804,3	2610,6	580,1
Імпорт	1432,8	1433,4	1685,4	1771,0	1876,5	420,3
Сальдо	+11,6	+280,2	+684,9	+1033,3	+734,1	159,8

За останні 5 років ми бачимо позитивне торговельне сальдо, переважання експорту над імпортом, що говорить про збільшення попиту на товари Дніпропетровського регіону на ринках країни ЄС, але починаючи з 2019 р. усі показники почали зменшуватись. Така негативна динаміка продовжилась і у 2020 р. Так у I кварталі 2020 р. обсяг зовнішньоторговельного обороту товарів та послуг цього регіону з країнами ЄС зменшився на 9,5% у порівнянні з відповідним періодом попереднього року, експорту – на 16,4%, імпорту збільшився на 2,2% [1]. На даний період така ситуація викликана всесвітньою пандемією, тому покращення або погіршення цих показників у майбутньому залежить наскільки економіка країн зможе вистояти та пристосуватися до таких умов. Найбільш експортовані товари та послуги: труби сталеві,полоси з чорних металів, залізна руда, похідна продукція металургійного виробництва, виробництво коксу та коксопродуктів енергоносії, вугілля та похідна продукція, багатопрофільна хімічна продукція,насіння соняшника, гібридів кукурудз, фрукти і овочі, кондитерські вироби, інформаційні послуги, транспортні послуги, наукові та технічні послуги, посередницькі послуги з торгівлею. Найбільш імпортовані товари та послуги: фармацевтична продукція, ліки, медичні засоби. хімічна продукція, будівельні матеріали, вугілля та кокс, забезпечення металургійного виробництва, різноманітні споживчі товари, харчові продукти, обладнання, устаткування, послуги залізничного транспорту, наукові та технічні послуги, послуги фінансового посередництва.

Інвестиції

У 2017 р. прями інвестиції з країн ЄС у наш регіон склали 2890,4 млн дол. США, 2018 – 2780 млн дол. США, 2019 – 3346,3 млн дол. США, у I кварталі 2020 р. – 4340,4 млн дол. США. Протягом останніх років кількість прямих інвестицій збільшується. Декілька років поспіль Дніпропетровська область лідирує за обсягом прямих інвестицій серед інших регіонів, більшу частку з яких складають

інвестиції з країн ЄС. Найбільше вкладено було у такі підприємства: ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”, ТОВ “Верхньодніпровський авторемонтний завод”, ПрАТ “Хайдельбергцемент Україна”, ТОВ “Вільногірське скло”, ТОВ “Завод “Трансмаш”, ТОВ “Коксохімремонт” та підприємствам пов’язаних з зерновими культурами, шоколадними виробами, різноманітним обладнанням. Та все ж таки лідирують галузі важкої промисловості [1].

Охорона навколишнього середовища

Дніпропетровська область спеціалізується на гірничодобувній промисловості, металургії, енергетиці. Регіон має багато підприємств з таких галузей, які забруднюють повітря й воду, та навіть можуть нести радіаційну небезпеку, тому останні роки разом з експертами країн ЄС розробляються проекти щодо встановлення систем очищення на такі виробництва з дотриманням усіх європейських норм. Так з 2014 р. і по сьогодні діють проекти спільно з ЄС для стабілізації екологічної ситуації та захисту від радіаційної загрози на Придніпровському хімічному заводі в м.Кам’янське, а саме безпечного виведення з експлуатації та санації цього колишнього об’єкта з переробки урану. Також за підтримки ЄС на спецкомбінатах і пунктах зберігання радіоактивних відходів Державної корпорації «Об’єднання Радон», що перебувають в тому числі і в Дніпрі, встановили автоматизовану систему екологічного радіаційного моніторингу.

Сфера науки та технології

Існує багато різноманітних проектів створені за підтримкою ЄС, що допомагають проводити різні дослідження, відкриття, обмін досвідом та технологіями. Дніпропетровська область за 2019 р. зайняла друге місце за участю у програмі «Горизонт 2020» (програма з наукових досліджень та інновацій Європейського Союзу, що націлені на економічний розвиток та боротьбу із соціальними викликами). Так у Дніпропетровському національному університеті ім. Олеса Гончара створили контактний пункт цієї програми за напрямом «Космос», де можна отримати усю необхідну консультативну інформацію та для залучення до участі малих, середніх підприємств і молоді. За цією ж програмою Дніпровський національний університет залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна отримав 2 062 125 євро за пріоритетом «Передова наука». Також наша область бере участь у програмі ЄС «Erasmus+», яка спрямована на розвиток освіти, навчання, молоді та спорту, академічні обміни на 2014-2020 рр.

Не можна не згадати про різноманітні впроваджені технології пов’язані з використанням альтернативних видів енергії. Так

створюються «зелені проекти», а саме побудова вітрових та сонячних електростанцій за підтримки іноземних інвестицій та кредитних гарантій з боку Європейського Союзу та Європейського Банку. Дніпропетровський регіон має дві найпотужніші СЕС у Європі – Покровська і Старозаводська. Ще спільно з австрійськими експертами було розроблена сучасна твердопаливна котельня у Дніпрі потужністю 10,5 МВт, що дозволяє заміщувати 3,5 млн м³ газу на рік.

Існує ще багато напрямків співробітництва з країнами ЄС пов'язаних з інфраструктурою, різними видами виробництва, будівництва та культурою. Оскільки Дніпропетровська область добре вирізняється своїм металургійним, енергетичним, харчовим та аграрним потенціалом, то більшість форм співробітництва відносяться до цих галузей. З допомогою яких регіон має відносно добрі показники зовнішньої торгівлі, гарну частку прямих інвестицій, що дуже позитивно впливає на її економічний розвиток, а участь у багатьох наукових, освітніх та дослідницьких програмах дає можливість отримати підтримку багатьом починаючим проектам, перейняти досвід європейських країн та встановити корисні соціальні зв'язки. Та Дніпропетровський регіон не збирається зупинитися на досягнутому, а має у планах розширити форми співробітництва з країнами ЄС на 2021–2027 рр: впровадження новітніх технологій у металургійному виробництві, очищення води, скорочення викидів в атмосферу, розвиток інфраструктури, захист від радіаційних небезпек і експорт товарів для космічної галузі.

Список використаних джерел

1. Торговельно-економічне співробітництво області з ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://adm.dp.gov.ua/gromadyanam/pamyatki-ta-poradi/ukrayina-yes/torgovelnno-ekonomichne-spivrobotnictvo-oblasti-z-yes>

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

Е. Лимонова

кандидат економічних наук, доцент

М. Момот

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

НЕДООЦІНЕННІСТЬ ФРАНЦІЇ

Франція є важливою країною, як сама по собі, так і з міжнародній арені. Але цей висновок є трохи неправильним. Ця країна є однією з найважливіших країн в Європі та світі. У табл. 1 описані вісім

основних світових організацій, що мають найбільший вплив на ситуацію у світі, і Франція не тільки є їх учасником, але й в основному приймала важливу участь в їх створенні, підписанні початкового уставу та виборі учасників для цієї організації [1]. У той ж самий час Франція віграє важливу роль у фінансуванні роботи міжнародних організацій. Особливо це актуально для європейських організацій, де Франція займає одне з найвищих місць за рівнем фінансування.

Таблиця 1

Роль Франції у світовій політиці та світових організаціях*

<i>Роль Франції у світовій політиці та Світових організаціях</i>				
Міжнародна Організація	Дата створення	Є членом з моменту створення	Приймала участь в створенні	Додаткові коментарі
ЕС	Листопад 1993	Так	Так	
ООН	Червень 1945	Так	Так	
МВФ	Грудень 1945	Так	Так	5% усіх голосів
НАТО	Квітень 1949	Так	Так	Третя у світі та перша у Європі армія
Світовий Банк	Грудень 1945	Так	Так	
G20	1999	Так	Так	Була учасником оригінальної G8
ОБСЄ	Листопад 1973	Так	Так	Має велике представництво в управлінні
Рада Європи	Травень 1949	Так	Так	

**Розроблено авторами за даними [1].*

Незважаючи на все, що наведено вище, Франція є однією з найбільш недооцінених світових країн. На перший погляд, цей факт здається абсолютно не актуальним, але він має під собою низку підтверджень.

Франція дуже часто є одним з лідерів у якійсь сфері, але дуже часто залишається в тіні своїх прямих конкурентів. Гарним прикладом є медицина. Франція має одну з найкращих систем охорони здоров'я у Європі та світі. Саму по собі медицину важко оцінити, і через це краще використати якийсь з відомих індексів. Гарним прикладом є Індекс здоров'я країни, який був створений Bloomberg.

У 2019 р. компанія Bloomberg виклала незалежний аналіз рівня здоров'я багатьох країн світу та створила так званий топ [2]. Франція займає в цьому рейтингу 12 місце, покращивши свою позицію на 2 за останні 3 роки.

Але виникає логічне питання, чому країна з однією з найрозвиненіших систем охорони здоров'я у світі посідає лише 12

місце загалом і 4 місце серед західноєвропейських країн. Відповідь дуже проста: значна частина жителів Франції є емігрантами або колишніми емігрантами, і через це вони не користуються усіма послугами системи охорони здоров'я Франції. У той же самий час талановиті лікарі часто їдуть з країни у країни вищі за рейтингом, як би це не парадоксально не звучало [2].

Одним з найважливіших прикладів є рівень ВВП. Франція знаходиться на 6 місці у світі за цим показником. Більш того відстань до 5 місця, яке займає Великобританія є мізерним та становить усього 2%. Тим не менш Франція залишається третьою країною Європи за розміром ВВП та шостою у світі і через це набагато більше уваги приділяється країнам, що знаходяться вище [3].

Проаналізувавши бібліотеку сайту ebsco.com, зробимо висновок, що статей, що аналізують ВВП та ВВП на людину у Франції у 3 рази менше, ніж аналогічних для Німеччини та у 2 рази менше, ніж аналогічних для Британії. На перший погляд, це здається незначним, але це показує загальну картину ставлення до Франції у багатьох категоріях.

Особливо ця недооцінка актуальна серед Європейських країн. За різними параметрами Франція часто порівнюється з Німеччиною і на жаль у багатьох випадках це порівняння не на користь Франції.

Ці порівняння особливо болючі для Франції, порівнюючи з ситуацією 100-річної давнини, коли Франція займала одну з лідируючих економічних та політичних позицій у світі, а Німеччина була у руїнах після війни. Але багато що змінилося з тих часів. Німеччина змогла показати найвищі темпи економічного зростання і обійшла Францію в багатьох параметрах [4].

За останні 20 років Франція зменшила свій вклад в економіку Єврозони майже на 4%. Причиною є швидкий ріст економіки Німеччини, яка захопила лідерство та стабільно його тримає. Більш того, це падіння є ще більш критичним, зважаючи на те, що деякі країни такі, як Греція стали жертвами економічних криз і навіть це не змогло компенсувати падіння частки Франції у економіці Єврозони. Зважаючи на всі ці аргументи, можна зробити висновок, що Франція є однією з найбільш недооцінених країн Євросоюзу.

Список використаних джерел

1. Geograf.com.ua, сайт географічних даних [Електронний ресурс]/ Міжнародні організації світу / [Веб-сайт]. – Електронні дані. – 2020 – Режим доступу: <http://www.geograf.com.ua/human/school-course/400-mizhnarodni-organizatsiji-svitu> (дата звернення 21.05.2020)

2. Bloomberg.com, офіційний сайт компанії Bloomberg. [Електронний ресурс]/ These Are the World's Healthiest Nations / Найздоровіші нації світу / [Веб-сайт]. – Електронні дані. – 2020 – Режим доступу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-02-24/spain-tops-italy-as-world-s-healthiest-nation-while-u-s-slips> / (дата звернення 21.05.2020)

3. Nasdaq.com, офіційний сайт біржі Nasdaq. [Електронний ресурс]/ 5 largest economies in the world / Рейтинг найбільших економік світу. [Веб-сайт]. – Електронні дані. – 2020 – Режим доступу: <https://www.nasdaq.com/articles/the-5-largest-economies-in-the-world-and-their-growth-in-2020-2020-01-22> (дата звернення 30.03.2020)

4. Diplomatie.gouv.fr, сайт міністерства закордонних справ Франції. [Електронний ресурс]/ Предпринимательская деятельность и инвестиции во Франции/ Підприємницька діяльність та інвестування у Франції / [Веб-сайт]. – Електронні дані. – 2020 – Режим доступу: <https://www.diplomatie.gouv.fr/ru/politique-etrangere/securite-desarmement-et-non-proliferation/la-france-et-l-otan/> (дата звернення 21.05.2020)

А. Лихацька

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ В СУЧАСНОМУ ЖИТТІ

Рух України до ринкових взаємовідносин запроваджував строгою зміною цінностей і норм, які були пов'язані з економічною діяльністю, та були затверджені в суспільстві. Змінені цінності багато в чому диспутують своїм особливостям українського менталітету і типу економічного мислення.

Для загальносоціалістичної системи господарства було притаманно:

– відтворення однакового суспільства, в якому ніхто не буде отримувати дохід;

- присутність поняття цінність діяльності на користь людям, яка побудована на системі трудового виховання.

Засудження корисливих мотивів до господарювання, а проблема утіхи фізичними вимогами визначилась завдяки розрахунковій частки речам, які задовільнили розрахований попередній рівень використання. На протязі деякого часу почалося формування нової економічної субкультури – «тіньова економіка».

Коли тіньова економіка проявилася було скасування репресивних форм державного контролю господарства та неспроможність механізмів до її більш ефективного регулювання.

Під час переходу України до ринкової економіки економічна політика держави поступово перетворювалася в економіку індивідуума та головними представниками ринкових та неринкових відносин стають фізичні особи, які можуть приймати постанови від імені особи господарювання.

Внаслідок цього економіка України признає детективний відтінок з такими рисами як:

- збільшення розриву між власними інтересами керівників та інтересами робочої групи підприємства;
- велике порушення оплати за працю керівникам та виконавцям;
- зниження інтересів економічних осіб в сторону нетривалих;
- хабарництво на всіх розділах управління та влади;
- локалізація вільної ринкової торгівлі;
- нечинне використання більшої частини ресурсів.

Дефіцит нового порядку цінностей, підкупність влади, криміналізація економіки, слабкість внутрішнього законодавства, дефіцит економічних відносин щодо ведення бізнесу, несправедлива політика спричиняє розширення системної нестачі.

Існування системної нестачі є фактом низького рівня показників соціально-економічного розвитку України. За обсягом ВВП на душу населення Україна знаходиться на 134 місці, її випереджають Гаяна та Намібія. Про скорочення споживчої можливості вказує різка зміна цін на промислову продукцію. Один з головних напрямів національної політики, який утворює рівень соціально-економічного розвитку конкретної країни та економічну діяльність людей є право індивіда на працю та велику її оплату, захищеність населення. Економічно – робітнича поведінка людей пов'язана з розвитком майнового та суспільно-економічного поділу. Громадяни України вимушені їздити до країн які більш розвинені, щоб знайти шляхи підвищення рівня прибутку. Люди які працюють на приватних підприємствах присвячують перевагу ринковим формам економічної поведінки у сфері зайнятості. Потроху збільшується кількість людей, які хочуть відкрити свій бізнес, займатися підприємницькою діяльністю. В сучасному житті головним фактором роботи підприємств є їх економічна поведінка, яка і є характером між економічними відносинами та суб'єктами господарювання. За умовою соціально-економічних відносин, які склались на цей час між державою та суб'єктами господарювання, виникає модель економічної функції яка

нездатна діяти. Причиною цього є психологія вітчизняних підприємців, яка сформувалася за часи буття соціалістичної системи. Сучасні підприємці – це особи, які виявляли розчарування дефіциту економічних свобод та незрілість умов для її самовираження. Економічна поведінка – обумовлена об'єктивними процесами, економічними інтересами та економічним мисленням цілеспрямована діяльність щодо задоволення матеріальних потреб. Основним важелем цієї поведінки, особливо в сучасних умовах незахищеності, мусить бути держава. Держава мусить ввести таку форму регулювання, яка буде давати багато перспектив для проведення економічних ініціатив та встановлювати інтереси суспільства та споживача. Введення соціально-економічного правила прискорення часу життя заохочуватиме виникнення відносин між владою та бізнесом на високому рівні співробітництва.

Бізнес повинен:

- одержувати прибуток;
- платити всі податки;
- створювати робочі місця;
- платити заробітну плату.

Держава повинна:

- проводити дійове державне регулювання;
- продуктивно витрачати кошти держави.
- допомагати розвитку бізнесу
- підтримувати вітчизняних людей які виробляють товар
- підтримувати підприємців які багато укладають в економіку регіону.

Персона, яка бере участь і допомагає в здійсненні соціально важливих задумів, повинна користуватися підтримкою держави. На сьогодні підприємництво призначене враховувати багато людських планів впливу власного бізнесу на працівників та споживачів. Люди хочуть високих економічних результатів та суттєвих досягнень від бізнесу. Люди які займаються підприємницькою діяльністю повинні активно діяти у сферах захисту довкілля і суспільної безпеки. Вони мають бути відповідальними, а виробництво – повинно піклуватися про навколишніх. Слід зазначити, що домінування тривалих перспектив у соціально спрямованому суспільстві дає шанс створити слушні умови для проекту бізнесу. Навіть коли нетривалі витрати у зв'язку зі суспільним впливом високі, то в тривалому вигляді вони стимулюють ріст прибутку.

Що дозволить сформувати привабливий образ підприємця для населення та споживача?

-відмова від принципу підвищення прибутку, яка б ціна та методи не були;

-підвищення рівня звітності;

-підвищення соціально-моральної відповідальності бізнесу перед людьми.

Також ефективний бізнес має виділити принципи і правила в взаємовідносинах власників управління, робітників та службовців. Також має виділити систему цінностей і переконань. Це моральний кодекс поведінки всіх робітників бізнесу, інформація про кількість працівників і якість їхнього життя, культурний рівень персоналу, позиції власника, його цінності життя. Дорогоцінним правилом результативного бізнесу має стати зміцнення його економіко-етичної основи.

З вищенаписаного зрозуміло, що головними факторами, які спроможні діяти та дозволити зробити оперативну модель поведінки є державний вплив, спрямований на задоволення інтересів суспільства, та розробка економічної культури на рівні держави й на рівні підприємств. Привілейований рівень відповідальності, як соціальної так і моральної, вимагає участі у виникненні соціальних сподівань, в процесі бізнесу, коли потрібно реагувати на потреби та формувати їх. Щодо моделювання економічної діяльності окремої людини, слід приділити увагу, що кожній без виключення людині потрібно реалізувати свої вимоги до реальної необхідності, діяти не лише для себе та своїх цілей, а й для навколишніх. Та це дозволить успішно підвищити рівень довіри суспільства до влади.

*Науковий керівник: С.В. Кузьмінов, доктор економічних наук,
професор.*

*Д. Логвиненко
Університет імени Альфреда Нобеля, г. Дніпро*

ПРОБЛЕМЫ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В УКРАИНУ

Инвестиционный процесс в Украине тормозится рядом субъективных и объективных факторов, среди которых политическая и экономическая нестабильность, частые изменения законодательства, медленные темпы приватизации, нерешенность вопросов земельной собственности и тому подобное.

Сложная ситуация в отечественной экономике во многом объясняется ее чрезмерной зависимостью от внешней конъюнктуры и

последствиями мирового финансового кризиса, который существенно повлиял на экономику Украины, начиная с 2007-2008 гг. В Украине почти сформированы институциональные основы для привлечения международных инвестиций. Наблюдается положительная динамика поступления инвестиций до 2007 г. Но региональная и отраслевая направленность иностранных инвестиций не всегда имела четкого соответствия с национальными интересами государства [1].

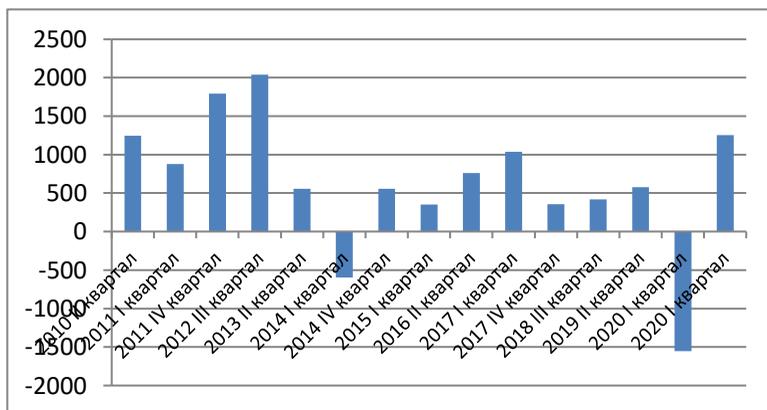


Рис. 1. Динамика прямых иностранных инвестиций с 2010 по 2020 гг.

Разработано автором с помощью [2]

Как видно из рис. 1, рост инвестиций в экономику Украины пока не носит угрожающий характер для экономической безопасности, вследствие относительно незначительных объемов вложенных капиталов. Вместе с тем, надо учитывать все возможные положительные и отрицательные последствия прямых иностранных инвестиций для принимающей страны.

Пути улучшения ситуации:

- улучшить инвестиционный климат Украины через преодоление последствий экономического кризиса, преодоление политического кризиса, значительное уменьшение взяточничества, улучшение бизнес-климата и стимулирования развития малого и среднего бизнеса;
- изменить правовое законодательство в сфере иностранного инвестирования, для того, чтобы иностранные инвесторы чувствовали себя более комфортно и не боялись вкладывать средства в Украину;

- повысить показатели общественного благополучия граждан Украины: для инвесторов этот фактор также является важным. Чем лучше социальное обеспечение, государственная помощь и уровень занятости, тем больше Украина будет привлекать иностранных инвесторов;

- обновить систему государственного регулирования, которая была лояльной к инвесторам с одной стороны и давала возможность добавить значительную часть средств в общий бюджет страны.

Подводя итоги, инвестиционный климат в нашей стране является не очень благоприятным для иностранных инвесторов. В Украине есть много проблем, которые не дают улучшить этот показатель. С другой стороны, есть много положительных моментов и сдвигов. Если государство обновит систему государственного регулирования, изменит правовое законодательство и улучшит жизнь граждан, то Украина имеет все шансы на привлечение большого количества иностранных инвестиций, ведь потенциал нашей страны очень значителен.

Список использованных источников

1. Прямые иностранные инвестиции в Украине: война и мир [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://dia.dp.gov.ua/ru/pryamyenostrannyye-investicii-v-ukraine-vojna-i-mir/>

2. Прямые иностранные инвестиции в Украину по годам [Электронный ресурс] – Режим доступа: https://www.prostobank.ua/spravochniki/indikatory_rynka/foreign_direct_investment

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

К. Локоть

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепр

ПРОБЛЕМА БЕДНОСТИ В ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ

Проблема бедности – это одна из главных в мире проблем, под которой понимается невозможность обеспечивать простейшие нужды для большинства людей в любой из стран условия жизни.

Бедность можно рассматривать в двух случаях: социальную и экономическую. Основной проблемой бедности, по нашему мнению, является то, что современное человечество привыкло к добыче “легких” денег. А происходит это потому, что современная экономика

не дает стабильного заработка. Это все происходит потому, что нет четкой программы экономического реформирования, так же присутствие бюджетного дефицита, приводящего к инфляции, малоэффективные программы защиты населения, порождающие безработицу [1].

Мы считаем, что в соответствии со структурным подходом наличие бедности связывалось с особенностями общества, которые основаны на экономическом неравенстве. Еще я считаю что бедность поражает то что международные компании осуществляют поиск стран и регионов с дешевой рабочей силой, что приводит к искусственному сдерживанию роста ВВП. То есть приучают людей к такому не правильному заработку. Из этого можно наблюдать то что после этого люди перестают думать своей головой, а просто ждут указаний.

После экономического кризиса 2008 г. в США более восьми миллионов граждан потеряли свои рабочие места, примерно 2.5 миллиона предприятий были разорены, и почти четыре миллиона домов были лишены права выкупа менее чем за 2 года. Что же произошло? Банкиры и инвесторы решили связать с собой домовладельцев через ипотеку. Но может произойти такое, что семья не может платить за ипотеку и тогда дом уходит банку, а недвижимость всегда растет в цене и заемщики стали добавлять риск, теперь не нужен взнос, подтверждение дохода, в общем, никаких документов [2].

И, как и следовало ожидать, такие люди в один день не смогли, оплатить ежемесячный взнос за дом и теперь им владеет банкир. Но все больше и больше платежей превращается в недвижимость, теперь на рынке очень много свободных домов, что вызывает рост предложения при том же спросе, что ведет к тому, что цены не только замедляют свой рост, но и падают. А семьи, которые все еще могут платить по ипотеке просто не будут этого делать, ведь зачем платить, к примеру, 300 тысяч за дом, если он уже стоит 90 и так произошло по всей стране.

Теперь инвестиционный банкир владеет множеством домов, которые падают в цене, потока денег по ипотечным платежам уже недостаточно и он остается с долгами в миллионы и миллиарды долларов. В итоге вся финансовая система остается замороженной, банки рушатся и начинаются волна банкротств, вследствие чего инвесторы звонят домовладельцам и говорят, что их вложения сгорели. Так мы видим, как кризис замкнулся.

Список использованных источников

1. Grandars.ru [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.grandars.ru/student/mirovaya-ekonomika/problema-bednosti.html>.

2. Spravochnik.ru [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://spravochnik.ru/ekonomika/ekonomicheskie_problemy_i_puti_ih_resheniya/bednost_kak_ekonomicheskaya_problema/.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

O. Malysh

Alfred Nobel University, Dnipro

CURRENT PROBLEMS OF SMALL AND MEDIUM BUSINESSES IN UKRAINE

The very essence of small and medium-sized businesses are formation of business structures, production of the main part of GDP, creation of additional jobs, filling the market with various goods and services, significantly increasing the efficiency of economic potential and international activities. Their most important function is to ensure the socio-political stability of mankind, since they open access to a variety of ways and work methods. Small and medium enterprises, which can be called dynamic and mobile sector of the economy, are directly dependent on state support. However, Ukraine has not yet fully created economic conditions for these businesses to become a driving force for economic development, restructuring and growth. The main concerns of entrepreneurship are burdensome and unstable taxation systems, high fines, lack of credit guarantees and cooperation with the government, low social responsibility and state control, sensitivity to economic changes, complex and lengthy registration procedures, as well as corruption, the crisis in the country, quarantine restrictions. It is important to implement thoroughly integrated approaches to support this sector of the economy.

Improving the economic order and creating benefits to stimulate business are top priority for solving the above issues. After all, nowadays a large number of entrepreneurs are moving into the grey area of the economy, that are double accounting through high taxes and single social contributions. Therefore, a strong concession for small and medium-sized enterprises would be the creation of certain conditions, such as significant reduction in taxes, tax benefits in the initial period of activity and simplification of tax system. Another obstacle is high and onerous fines that

severely hamper the small and medium-sized businesses development and formation. The State Labor Service of Ukraine highlighted the following information: UAH 1.7 billion in fines were imposed on entrepreneurs for certain violations in 2018. It is also a known fact that 90% of them were appealed in court. Thus, it is important for the state to realize its main reasons it loses additional jobs, forces and funds created by this dynamic sector of the economy (Prodan, 2020).

Further, it is difficult not to mention the problem of a weak lending mechanism and interaction with the state. In particular, the banking system does not provide sufficient loans to small and medium-sized enterprises, and the state, in turn, does not perform the function of attracting additional funds to service the privatization process. These underdeveloped banking and financial systems create unfavorable starting conditions for these enterprises. Imperfect regulatory support negatively affects their further development, must be changed with the help of the state regulations. Otherwise, without it, the development of the above enterprises is complicated, slow and not always possible.

In addition, the negative factors influencing the formation of entrepreneurship are the lack of qualified staff and practical business skills. Because of that, they are limited in their ability to protect themselves from unlawful, ineffective encroachments and inspections. As it is known, small and medium enterprises are sufficiently responsive to all the economic changes, whether positive or negative. Inflation, rising prices, taxes or social benefits, price scissors policies, etc., due to limited budget of these enterprises, may lead to the closure of certain businesses or to a new loan agreement with a bank. Moreover, entrepreneurs are forced to go through an imperfect, long and complicated registration procedure at the beginning of their business.

Informal factors such as corruption and bribery formed in Ukraine hinder entrepreneurial initiative, as it is almost impossible to overcome them. It is no secret that these factors hinder investment and scare away foreign partners. Also entail certain consequences: slow development of entrepreneurial activity, or rather reduced competitiveness, tax evasion, ignoring the laws of the tax system and legislation in general. Another rather significant obstacle to the existence of small and medium-sized entrepreneurship is the dominance of large business. Networks of large firms confidently displace small enterprises, while in small settlements of Ukraine generally absorb them. Even due to the small number of large companies, the entry of new goods producers and services remains low, since large enterprises produce a larger volume and range of products, use a flexible system of discounts and promotions, which small and medium businesses can not always afford.

The COVID-19 pandemic and related quarantine measures have made its adjustments to Ukrainian economy. The virus is not only harmful to human health, but is also a slow killer of small and medium-sized businesses. Such circumstances contribute to the financial crisis in a country where there are many shortcomings to start with. It is difficult to predict the state of the economy for the future, as the situation with the coronavirus remains uncertain. As present clearly indicates, the objects of entrepreneurial activity have already felt the effects of quarantine. Among them are fitness clubs, entertainment centers, hotel and restaurant complexes, hair salons, cosmetology, medical and other services. The conclusion of agreements, orders and deliveries of industrial goods are canceled, the activity of enterprises and production is suspended indefinitely. All of the above guarantees a loss of income and possible bankruptcy of small and medium-sized businesses.

The results of a survey conducted by the European Business Association, in which small businesses took part, show that 42% believe that their business is not ready for new quarantine restrictions, 29% of respondents said they are ready for the worst case scenario, others 29% do not know exactly how their company will react (Figure 1). Small and medium-sized businesses are known to be the basis of the state economy, so in these conditions, the termination of certain enterprises has a negative impact on the overall economy of Ukraine. (Більше 40% малих підприємців не готові до посилення карантину – European Business Association, 2020)

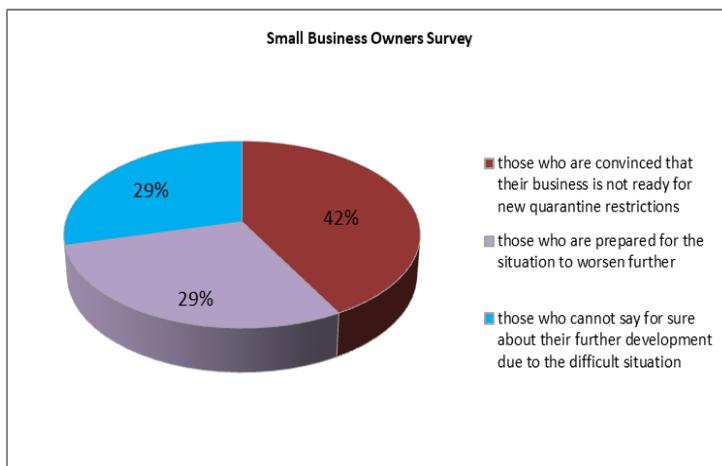


Figure 1. Small business owners survey

Consequently, support, regulation and creation of favorable conditions for small and medium-sized businesses are the key tasks of the state for the full functioning of these enterprises. After all, it is impossible to underestimate their contribution to the socio-economic system of Ukraine.

References

Prodan, O., 2020. Ціна Штрафів: Коли Малий І Середній Бізнес Перестануть Бути «Дійною Коровою» Для Влади?. [online] LexInform – Правові новини, юридична практика, коментарі. Available at: <<https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/tsina-shtrafiv-koly-malyj-i-serednij-biznes-perestanut-buty-dijnoyu-korovoyu-dlya-vlady/>> [Accessed 7 November 2020].

European Business Association. 2020. Більше 40% Малих Підприємств Не Готові До Посилення Карантину – European Business Association. [online] Available at: <<https://eba.com.ua/bilshe-40-malyh-pidpryemtsiv-ne-gotovi-do-posylennya-karantynu/>> [Accessed 9 November 2020].

Scientific supervision by Ruslan Kliuchnyk, PhD in Politology, Associate Professor.

Language supervision by Nataliia Polishko, PhD in Philology, Associate Professor.

I. Мангова

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИНАМІКИ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ: МОЖЛИВІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ДОСВІДУ

Після закінчення Другої світової війни Польща опинилася в сфері впливу СРСР, втративши у значній ступені свою незалежність. Після цього економіка Польщі, головним чином, будувалась на засадах жорсткого державного планування. Лише у 1989 р. Польща поновила фактичну незалежність і різко змінила напрямок свого розвитку, зокрема економічного. З 1989 р. в країні почались ринкові та демократичні реформи: лібералізація цін, приватизація держвласності. Розглянувши ВВП Польщі у період з 1989-2018 рр., ми спостерігаємо постійне зростання ВВП починаючи з 1992 р. (ВВП на душу населення демонструю щорічне зростання від 5%). Слід зазначити, що навіть у період світової кризи 2008–2009 рр. ВВП Польщі зростало, на відміну від більшості інших розвинених країн. Зараз економіка Польщі є

соціально-орієнтованою ринковою економікою. Вона є шостою за величиною економікою в Євросоюзі та найбільшою серед країн – колишніх членів східного блоку та нових членів Євросоюзу.

На відміну від Польщі, Україна була у складі СРСР з 1922 р. та отримала державну незалежність у 1991 р. в наслідок розпаду Радянського Союзу. З цього часу економіка України розвивається як ринкова. Під час перебування у складі СРСР формально на правах республіки, Україна, як і інші, керувалася з єдиного центру. Аналізуючи динаміку ВВП за час незалежності України, можна спостерігати значні коливання. По-перше, перші 10 років незалежності ВВП країни постійно зменшувалось, як і розмір ВВП на душу населення. Стале зростання економіки почалося лише з 2001 р. В 2009 р. країна відчула наслідки світової економічної кризи (падіння ВВП у 2009 р. = (ВВП 2009 р. – ВВП 2008 р.)/ВВП 2008 р. = 34%) – суттєве падіння ВВП [1].

Таким чином, можемо бачити, що, незважаючи на те, що обидві країни стартували практично одночасно з дуже схожих позицій, на відміну від України, Польща продемонструвала стале зростання економіки (рис. 1). Нижче розглянемо, які дії держави призвели до успіху.

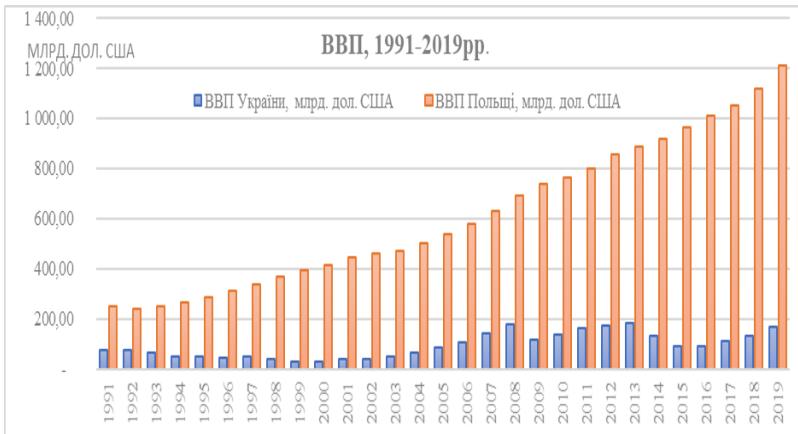


Рис. 1. Динаміка ВВП України і Польщі, 1991–2019 рр. [1]

В останні роки правління комуністичної партії польська економіка переживала стагнацію, яка характеризувалась тотальним дефіцитом товарів та іншими негативними явищами. Після приходу до влади «Солідарності» (об'єднання незалежних польських профспілок)

в країні почалися радикальні реформи, автором яких був віце-прем'єр та міністр фінансів в новому уряді – Лешек Бальцерович. Саме йому була доручена розробка заходів по виходу країни з економічної кризи («план Бальцеровича»). Основні положення цього плану:

1) обмеження зростання заробітних плат; 2) заборона збільшення грошової маси в країні; 3) державним підприємствам заборонили пільгове кредитування та дозволили оголошувати банкрутство; 4) скасування державної монополії на зовнішню торгівлю; 5) дозвіл на іноземні інвестиції; 6) скасування бюджетних субсидій. У результаті запровадження цього плану відбулося різке падіння купівельної спроможності населення, але при цьому наступив товарний достаток. Одночасно збанкрутувала значна кількість підприємств, які не змогли конкурувати з імпортними товарами та залучити зовнішні інвестиції. К 1993 р. рівень безробіття складав близько 16,4 відсотків [2]. Ефективні державні підприємства були приватизовані на відкритих аукціонах. Крім того, держава фінансувала освітні програми для всіх охочих, які втратили роботу, з метою стимулювання росту малого та середнього бізнесу.

Результатом цієї «шокової терапії» було ліквідовано дефіцит бюджету, зупинена гіперінфляція, стабілізовано курс національної валюти. Економіка позбулася неефективних підприємств, до країни надійшли іноземні інвестиції, частина населення стала трудовими емігрантами, що призвело до додаткового надходження іноземної валюти в країну. Після цієї «терапії» були проведені реформи системи охорони здоров'я та пенсійної системи. Набувши членства в Європейському Союзі в 2004 р., Польща отримала значні кошти на масштабні інфраструктурні проекти (транспорт, аеропорти, вокзали, автобани та інше). Поступово знижувався рівень безробіття, досягнувши 3,2 відсотки [3]. В останні роки в Польщу приїжджають трудові іммігранти. У 2017 р. статус польської економіки було змінено з такої, що розвивається, на розвинену. Слід зазначити, протягом останніх років головним двигуном росту польської економіки є великий внутрішній попит, тобто купівельна спроможність населення зростає. Стимулюванню цього попиту сприяють також соціальні ініціативи діючої влади (програма «Родина 500+», зниження пенсійного віку, податкові пільги для окремих верств населення та інше) та низький рівень безробіття.

Проаналізувавши досвід Польщі з реформування та розвитку економіки протягом останніх 30-ти років, можна стверджувати, що деякі дії можливо ефективно використати для розвитку економіки нашої країни. По-перше, збиткові державні підприємства, за винятком

монополій та окремих стратегічно важливих підприємств, слід приватизувати, але лише за умови проведення прозорих аукціонів, що дозволить знизити навантаження на державний бюджет, а також підвищити ефективність підприємств, зокрема за рахунок їх модернізації та інше. По-друге, необхідно продовжити пенсійну реформу, запровадивши накопичувальну систему. По-третє, створити або зберегти, за наявності, оптимальні умови (спрощена система оподаткування, спрощена процедура реєстрації нового суб'єкту) для розвитку малого та середнього бізнесу. По-четверте, спростити систему оподаткування. По-п'яте, провести реформування судової системи, яка забезпечить проведення незалежного об'єктивного судочинства.

Список використаних джерел

1. International Monetary Fund. World economic outlook databases [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2020/October/select-date-range?c=964,926,&s=NGDPD>, – вільний. Мова англ.
2. WorkGarant [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://work-garant.com/novosti/> – вільний. Мова рос.
3. PolskieRadio [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.polskieradio.pl> – вільний. Мова пол.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

З. Масенко

Університет імени Альфреда Нобеля, г. Дніпро

СТРАХОВАНИЕ ВО ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В нынешнее время актуально развитие внешнеэкономических связей, институт страхования защищает чуть ли не все существующие объекты и операции внешнеэкономической деятельности.

Страхование внешнеэкономической деятельности – это комплекс видов страхования, которые обеспечивают защиту имущественных интересов отечественных и зарубежных участников ВЭД [1].

Объекты страхования ВЭД – это материальные интересы, связанные с различными элементами внешнеэкономического сотрудничества, а субъектами страхования (страхователями)

выступают как отдельные фирмы, так и государство в целом как контрагент (лицо или учреждение, берущее на себя обязательства по договору) внешнеэкономической сделки [1].

Договор страхования – обязательная часть торговой сделки, за чей счет решается при заключении. Внешнеторговый контракт устанавливает права и обязанности сторон и их ответственность. Контракт делится на разделы, один из которых – "Страхование".

Пункты раздела "Страхование": объект страхования, страховые риски, объем страховой ответственности – с их помощью при необходимости можно выявить, что именно страхуется и от каких рисков, кто страхует и кому возместят материальный ущерб, продолжительность и объем страховой гарантии.

Применение Инкотермс 2020 зависит от согласия участников договора. Если условия сделки не соответствуют условиям Инкотермс 2020, приоритетными будут требования, которые установлены в контракте.

Рисков может возникнуть довольно много из-за неопределенности внешней среды, дистанции субъектов ВЭД, различных политических и социально-культурных состояний национальных экономик.

Рассмотрим, какие риски могут возникнуть у субъектов ВЭД:

- повреждение товара при доставке;
- авария транспортного средства, которая может вызвать ущерб или уничтожение груза;
- загрязнение окружающей среды;
- изменение курса валюты цены / платежа в период действия договора, во время расчета приводит к потерям валютной выручки;
- отказ импортируемой стороны осуществить платеж (например, из-за банкротства).

Заключение страхового договора требует конкретных затрат, но размер непредвиденных потерь не сравнится с размером страховой выплаты. Например, стоимость пассажирского самолета Боинг-747 составляет около 60 млн. долл., а возмещение ущерба в результате аварии авиалайнера – 500 млн долл. [2].

Преимущества страхования ВЭД:

1. при необходимости страховые компании согласно договора возместят материальные убытки участникам сделок;
2. проведение предохраняющих мероприятий;
3. экономия финансовых ресурсов (не нужно создавать личный страховой фонд);
4. положительная динамика финансовых ресурсов;

5. средства, привлеченные в страховые фонды – это активный источник инвестиций.

В Украине страхование внешнеэкономической деятельности происходит на договорных началах и добровольно, если это не указано в законе.

На украинском рынке страхование ВЭД развивается последовательно и динамично. В первую очередь уделяют внимание решению таких проблем: разработке правовой базы страхования, формирование инфраструктуры рынка, подготовка современных технологий по проведению страховых операций, обучение квалифицированные кадров, которые смогут достойно работать в новых условиях рынка.

Для улучшения работы страховых компаний необходимо увеличить требования к финансовой устойчивости страховщиков и улучшить международный маркетинг страховых фирм. В будущем это откроет перспективные возможности для развития украинского страхования.

Список использованных источников

1. Навчальний посібник [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://studme.com.ua/default.htm> – свободный. Язык укр.

2. Наукові матеріали [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://pidru4niki.com/> – свободный. Язык укр.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

В. Мироненко
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРОБЛЕМИ СТІЙКОСТІ ГРИВНІ

Перед тим як розглядати це питання, ми повинні розуміти що таке інфляція. Інфляція – збільшення середнього рівня цін в економіці. Кожний день цінність української гривні змінюється, набуває вартості або навпаки втрачає її. Це важливо, бо чим більше цінність нашої валюти, тим більше доларів США вони коштують.

Насамперед цінність валюти відображає стан економіки у країні. Усі економічні кризи які були в Україні негативно сприяли на цінність гривні у світі. Після першої кризи 1 долар США коштував 8 гривень, після другого – 27 гривень (див. рис. 1).

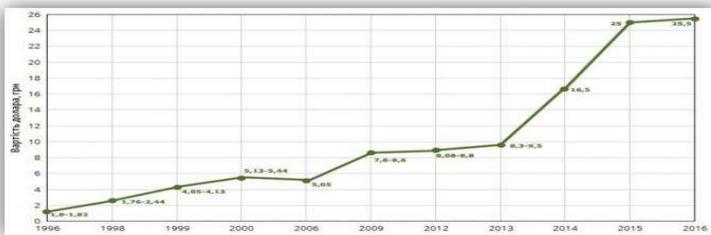


Рис. 1 Курс гривні з 1996 р. до 2016 р. [1]

У наші дні гривня коштує приблизно 28 гривень за 1 долар США, і це не найкращий показник. Як приклад, у період з 2003 р. до приблизно 2009 р. курс гривні до долара США був: 1 долар США – 5 гривень. Після 2009 р. гривня швидко почала втрачати свою цінність у наслідок економічної кризи на Україні у роки 2008 – 2009 рр. Валовий внутрішній продукт України у 2009 р. впав приблизно на 15 %, а інфляція гривні склала десь 22 % [2]. Таким чином 1 долар США після 2009 р. вже коштував приблизно 8 гривень.

Наступна хвиля інфляції гривні трапилася у 2013 р.. На основі Українського політичного кризи 2013 – 2014 рр., у час Майдану та відсторонення Віктора Януковича з поста президента, трапилася економічна криза. Перші прояви кризи з'явилися зокрема через торговельну війну з боку Росії та недалекоглядну економічну політику уряду Миколи Азарова. Кризу сприяла також російська збройна агресія у 2014 р. За весь 2013 р. ВВП країни зовсім не зріс, а вже у 2014 р. – впав на 6%. Інфляція гривні ж становила приблизно 25%, а вже за 2015 р. – 43% [3]. 1 долар США коштував 27 гривень.

Ми бачимо, що курс української валюти насамперед залежить від економіки самої України. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України побудувало стратегію цілло якої економічний розвиток України, його назва: «Шлях до процвітання». Основні цілі цієї стратегії: право – саме головне, чесність конкуренції, захист прав на майно, повний контроль корупції та нечисленний, але ефективний державний апарат [3]. Айварас Абромавичус – Міністр економічного розвитку і торгівлі України вважає, що ігнорування цих питань за увесь час існування України є головною причиною того, що Україна за останні двадцять років так і не реалізувала свій потенціал. Навіть усі правильні рішення, які приймалися, були не досконалими або повільними, тому не давали належних наслідків. Ми візьмемо до уваги досвід наших сусідів, які довели ефективність такого шляху розвитку.

Польща, Словаччина та Балтійські країни – запровадили реформи системи, з ціллю на підвищення рівня економічної свободи. Сьогодні ці країни мають у два рази вищий ВВП на душу населення, ніж країни, де ця економічна свобода обмежується. На цей час, Україна обмежує економічну свободу.

Для ефективного розвитку економічної свободи, автори проекту планують добитися таких результатів: зменшити рівень корупції в Україні, створити один за кращих податкових режимів, покращити регуляторне середовище в Україні, збільшити ВВП на два рази [1].

Таким чином, ми бачимо, що проблеми нашої валюти – проблема нашої економіки. Треба покращувати економіку України, щоб зробити гривню стійкою та цінною. Україна весь час мала великий потенціал на розвиток економіки, і навіть зараз, вона все що має його. Усе залежить лише від нас, та нашої влади, та їх правильної стратегії на розвиток.

Список використаних джерел

1. Сайт Волинських новин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.volynnews.com/news/economics/yak-zminyvsia-kurs-hryvni-shchodo-dolaru-za-20-rokiv-infohrafika/> – вільний. Мова укр.

2. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Економический_кризис_на_Украине_\(2008—2009\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Економический_кризис_на_Украине_(2008—2009)) – вільний. Мова рос.

3. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Економічна_криза_в_Україні_з_2013 – вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук,
доцент.*

С. Мирошніченко

Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ОСНОВНЫЕ ПРИЧИНЫ СКРЫТОЙ БЕЗРАБОТИЦЫ В УКРАИНЕ

С декабря 2019 г. проблема скрытой безработицы особенно остро встала во все мире. В связи с настигнувшей нас эпидемией вируса под названием Covid-19, большинство людей были вынуждены уйти в долгосрочный отпуск за свой счет и остались без какого-либо способа заработка. Эксперты считают скрытую безработицу намного опаснее явной, так как она никаким образом не фиксируется.

Количество скрытых безработных на 2020 г. составляет около 3,1 миллиона человек, что составляет 17% всей рабочей силы [1]. Согласно исследованию, из-за карантина около 2,8 миллиона человек потеряли работу, в то время как госорганы оценивают «карантинную» ситуацию всего в 400 000 человек. Под угрозой временной потери работы находилось 2,8 миллиона человек (16% всей рабочей силы страны), но по данным Госстата всего около 368 тысяч человек (2%) потеряли работу [2]. Значительная часть людей втянута в скрытую безработицу, там где достаточно двух работников стоит трое-четверо, что тормозит технический прогресс, замедляет производительность труда. По данным сайтов поиска персонала Work.ua, Robotota.ua и Государственной службы занятости секторы, которые пострадали больше всего: гостинично-ресторанный бизнес и розничная торговля — они восстанавливаются очень быстро. А вот туристическая сфера бизнеса и занятый в ней персонал, не скоро сможет возобновить свои объёмы докарантинного периода. В докарантинный период, согласно статистике, в гостинично-ресторанной сфере было 17% вакансий, а по состоянию на июнь 2020 г. этот показатель увеличился до 60-80%. В розничной торговле ситуация схожа, но влияние карантина на эту сферу было не настолько серьезным и восстановление уже почти достигло докарантинного уровня. В финансовой и банковской сферах восстановление продвигается более медленными темпами и пострадали они довольно сильно. Возможно это связано с экономической неопределенностью так как карантин еще не закончен и велика вероятность второй волны и продолжения кризиса [3].

С другой стороны, при сложившейся ситуации, для персонала, находящегося в вынужденных неоплачиваемых отпусках, есть надежда на возобновление своей профессиональной деятельности на прежних рабочих местах по окончании пандемии. А также, предприятия, в таком случае, не несут дополнительные расходы на поиск новых сотрудников. Не стоит снимать со счетов и экономию бюджета по страховым выплатам взносов по безработице. Наше правительство создало механизм выплат по частичной безработице, но не все предприятия этим пользуются, поэтому необходимо усовершенствовать этот механизм, чтобы как можно было больше людей могли воспользоваться этой возможностью.

Чтобы минимизировать количество увольнений, государство должно сконцентрировать большую часть своей поддержки на сферы, которые пострадали больше всего. Для того чтобы подготовиться к возможной второй волне карантина, правительству следовало бы организовать получение неискаженной статистики рынка труда —

необходимо улучшить сбор данных и их периодичность: собирать данные каждые неделю, а не месяц и не уж тем более квартал.

Основными путями борьбы со скрытой безработицей являются: поддержка отечественного производителя государством с целью создания новых рабочих мест; контроль соблюдения трудового законодательства для безопасности работников; повышать профессиональный уровень работников и управленческих кадров; снижать потерю рабочего времени путем модернизации производства; улучшать условия труда персонала.

Список использованных источников

1. Официальный сайт Центра экономической стратегии Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ces.org.ua/labor-market-during-quarantine-ukraine/>

2. На піку карантину прихованебезробіття в Україні сягало 17% від робочої сили – дослідження [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://www.epravda.com.ua/rus/news/2020/07/28/663448/-](https://www.epravda.com.ua/rus/news/2020/07/28/663448/)

3. 17% неработающих, проблема расчета безработицы и тренд на отдаленную работу [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://voxukraine.org/ru/17-nerabotayushhih-problema-rascheta-bezrobotitsy-i-trend-na-otdalennuyu-rabotu/-](https://voxukraine.org/ru/17-nerabotayushhih-problema-rascheta-bezrobotitsy-i-trend-na-otdalennuyu-rabotu/)

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

Д. Моргун

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

БІДНІСТЬ ЯК ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМА

Навіть високо розвинута країна не може похвалитись сталою економікою. Основні її пункти знаходяться у постійній зміні показників. Часом навіть величезний підйом змінюється стрімким спадом. У нашому тисячолітті все ще живе близько одного мільярда людей у світі, які живуть за межею бідності (за мірками того, що зазвичай означає слово «бідність»). Хоча дані не є ідеальними, але приблизно 200 років тому також було близько одного мільярда бідняків. Різниця полягає лише в тому, що раніше на них припадало орієнтовано чотири з п'яти людей у світі, тоді як сьогодні – кожен п'ятий.

Явище бідності уперше було сформульовано представниками класичної політекономії. Виявлено, що доходи населення будуть

зростати доти, доки буде зростати справедлива винагорода за працю та і взагалі національне багатство. Також можна сказати, що бідність є доволі позитивним та закономірним явищем, що пришвидшує розвиток людства. Саме такого твердження дотримувався Г. Спенсер. Також він виходив з думки, що допомагаючи бідним, ми обмежуємо самостійність людини. Є таке прислів'я: «Хочеш нагодувати людину один раз – дай йому рибу. Хочеш нагодувати його на все життя – навчи його рибалити». Так само і в економічному житті: тобі надаються інструменти, а ти повинен їх раціонально використовувати. Втручання держави не є доцільним, бо так населення стає більш пасивним [1].

Але, на жаль, не все так райдужно, оскільки окрім розвитку людства бідність приносить і серйозні проблеми, такі як голод, нестача питної води та інше. Таким чином, бідність стає комплексною проблемою – економічною, соціальною, культурною, політичною, міжнародною – з великим дестабілізуючим потенціалом в глобальному масштабі.

Бідність багатоліка і різноманітна, вона змінюється в часі і просторі. У різних країнах і в різні історичні епохи людські потреби оцінюються по-різному. У найменш розвинених країнах бідність постає як нестача або повна відсутність життєвих ресурсів, що забезпечують біологічне виживання, і елементарних прав людини. При всій їх важливості нематеріальні характеристики бідності в цих країнах поки відступають на другий план.

Насправді існує дуже багато визначень терміну «бідність», але на мій погляд найбільш точним і доречним є такий: «Бідність – це такий рівень доходів, який не дозволяє індивідові дотримуватися мінімального рівня споживання для задоволення фізіологічних і соціальних потреб» [2].

Всі характеристики бідності тісно взаємопов'язані і взаємозумовлені. Неповноцінність за одними критеріями неминує веде до невідповідності по іншим. Так, низький дохід не дає можливості отримувати належну освіту і в повній мірі піклуватися про своє здоров'я і стан своїх близьких, а також ускладнює сімейні стосунки, ускладнює сімейні стосунки, ускладнює налагодження соціальних зв'язків. Погані здоров'я та освіта в свою чергу не дозволяють отримати високооплачувану роботу та повноцінно брати участь в житті суспільства. В кінцевому результаті бідність перетворюється в спосіб життя і стає петлею для тебе та в майбутньому твоїх нащадків.

Бідність – це масове явище, яке не можна подолати тільки завдяки налаштуванню економічних важелів. В Україні потрібен системний підхід для врахування не тільки економічних, а й соціальних та правових механізмів, а також аспектів психології та потребує розглядання в широкому гуманітарному контексті, як явище, що обмежує свободу людини.

Список використаних джерел

1. Бідність як економічна категорія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2007-2/doc/1/08.pdf>
2. Глобальні та національні проблеми економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/146.pdf>

*Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук,
доцент.*

Р. Мудра
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ДЕРЖАВНІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДВИЩЕННЯ СУКУПНОГО ПОПИТУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ДЕПРЕСІЇ: МОЖЛИВА ЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА ТА ІНФЛЯЦІЙНІ РИЗИКИ

Починаючи обмірковувати цю тему, треба розкрити деякі поняття. Почнемо з «економічної депресії». Мова йде про фазу промислового циклу, що характеризується тривалим застоєм на досить низькому рівні; це поняття можна порівняти із глибокою ямою, перед якою був спад, а попереду видно важкий, але неминучий підйом. Отже, ця фаза є фінальною точкою спаду промислового виробництва, але в саме цей час рівень безробіття не знижується. Депресія – це зменшення обсягів виробництва, яке веде за собою циклічне безробіття. В свою чергу, обсяги виробництва починають знижуватися через те, що до економічного спаду рівень ВВП був більшим за рахунок високої схильності до споживання населення, але згідно основного психологічного закону Кейнса, споживання росте разом з ростом доходу, хоча повільніше. Тому поступово схильність до споживання падає, а до заощадження – зростає. Це, в свою чергу, призводить до падіння сукупного попиту, пропозиція не встигає зреагувати на цей спад в силу своєї слабкої еластичності, та виникає перевиробництво. Товари та послуги не знаходять своїх споживачів, підприємства банкрутують, росте безробіття. Прикладом проблеми

безробіття може слугувати період Великої депресії, коли його рівень у США досяг 25% (15 млн безробітних, а в 32-х розвинених країнах — 30 млн), у деяких країнах Європи — 33% (в індустріальних регіонах Англії, наприклад, окремих містах північного сходу після зупинки роботи промислових підприємств — до 70%). Ситуація погіршується ще тим, що на момент депресії, через скорочення робочих місць, люди починають відкладати гроші, економити, що призводить до ще більшого падіння сукупного попиту та зниження рівня ВВП.

Якщо уряд планує збільшити виплати, таким чином намагаючись підвищити сукупний попит, то його підвищення буде стимулювати збільшення реального обсягу національного продукту, але ціни все ж таки будуть залишатися на тому рівні, на якому вони були до тих пір, поки не почнуть закінчуватися ті ресурси, що були в надлишку. Тобто на момент проведення антикризових заходів точка перетину кривих сукупного попиту та сукупної пропозиції буде знаходитись на горизонтальному відрізку. Лінія сукупного попиту перетинає лінію сукупної пропозиції на горизонтальному відрізку, тому що саме цей відрізок відповідає за ситуацію, коли обсяг виробництва може збільшуватись через те, що є вільні ресурси, які не потребують додаткових витрат, отже, рівень цін залишається на місці. Саме в цьому положенні знаходиться країна на момент депресії та великого рівня безробіття.

Але для переходу в фазу поживлення та далі до фази підйому необхідно, щоб підприємства мали економічні стимули та мотивацію збільшувати своє виробництво. Тому подальше стимулювання сукупного попиту вже призведе до ситуації, коли відповідне підвищення сукупної пропозиції можливе лише при залученні додаткових ресурсів, що, в свою чергу, збільшить витрати та підвищить рівень цін. Якщо застосовувати вірну зовнішньоторговельну політику, це дозволить залучати все більше ресурсів у внутрішнє виробництво, в тому числі і робочу силу. Як результат, ВВП зростає, рівень безробіття падає, доходи економічних суб'єктів зростають, сукупний попит теж на високому рівні.

Отже, відновлення рівноваги між сукупним попитом та пропозицією пояснюється циклічністю економічних процесів. Це означає, що фаза «депресії» добігла свого кінця, і настає фаза «поживлення» та далі фаза «підйому»

Проаналізуємо, що було зроблено для переходу з однієї фази в іншу. Саме в цей момент держава починає своє активне втручання в економіку країни, бо сам ринок вже не в змозі впоратись з такою економічною ситуацією. Стимулювання попиту – це головна стратегія

держави на момент депресії. Уряд має декілька основних інструментів для стабілізації ситуації. По-перше, треба зазначити, що держава починає вкладати гроші в розвиток існуючої та створення нової інфраструктури в країні, реалізовує плани, які були прописані з самого початку виробництва. По-друге, починає збільшувати кількість платоспроможних домогосподарств. Також треба додати, що одну з важливих ролей грає експорт, бо якщо попит на продукцію є в інших державах, то починається збільшуватись обсяг внутрішнього виробництва в державі та кількість робочих місць відповідно. По-третє, органи влади, які відповідають за монетарну політику, вживають заходів з метою покращення доступу до грошових ресурсів, а саме НБУ знижує облікову ставку по кредитах. Останній інструмент призводить до збільшення кількості грошей в обігу та має деякі інфляційні ризики. Існують інші шляхи залучення коштів в економіку. Наприклад, взяти кредити від Міжнародного валютного фонду. Але ці кошти йдуть на покриття від'ємного сальдо платіжного балансу та не поступають в вільний обіг, тому не несуть інфляційної загрози. Інший варіант – сприяти притоку іноземних інвестицій. Завдяки цьому будуть будуватися нові фабрики, з'явиться товар, який буде конкурентоспроможним, та його вартість буде дещо нижча за інші, що теж не викликає загального підвищення цін. Також треба зазначити, що податки, які будуть сплачувати іноземні інвестори, будуть надходити у державний бюджет, а тому кількість грошей в обігу збільшиться, але за рахунок перерозподілу ці гроші надійдуть незахищеним верстам населення і тільки знімуть соціальну напругу. На відміну від цих шляхів, зниження облікової ставки, а тим паче просто емісія грошей, обов'язково призведе до інфляційного стрибка, якщо не забезпечити відповідне зростання виробництва.

В будь-якому випадку, збільшення кількості грошей в обігу в межах норми буде позитивно впливати на економіку. Невеликий процент інфляції буде тільки корисний тим, що буде стимулювати споживання. Також це пов'язано із повною зайнятістю, так як в цей період вільних трудових ресурсів на ринку недостатньо, а отже, ціна на них починає зростати. Тому роботодавці починають підвищувати заробітну плату для залучення висококваліфікованих кадрів, а згодом гроші починають знецінюватися, тому що реально в компаніях обсяг виробництва не збільшується. Через це виробник починає збільшувати ціни на товари для того, щоб ці ж працівники витрачали більше грошей зі своєї заробітної плати, тому, в решті-решт, працівники залишаються із початковою заробітною платою. Це все робиться задля уникнення знецінення грошей.

Підсумовуючи, потрібно відзначити, що насамперед успішність застосування антикризових інструментів державою залежить, в першу чергу, від чітких та виважених дій усіх гілок влади, дотримання законодавства та виключення корупційної складової. Як приклад можна розглядати аналогічні дії при виході з фази депресії країнами Європи та Україною і порівняти результат, який, на жаль, дуже різниться не на користь нашої держави.

Науковий керівник: О.А. Задоля, кандидат економічних наук, доцент.

Є. Надєїн

Університет імени Альфреда Нобеля, м. Дніпро

БЕЗРОБІТТЯ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Безробіття – це соціально-економічне явище, що показує перевищення пропозиції робочої сили над попитом, а також стан зайнятості частини економічноактивного населення. Згідно зі ст. 243 Закону України «Про зайнятість» безробітною вважається особа віком від 15 до 70 років, яка не має заробітку або інших доходів, передбачених законодавством, як джерела існування через відсутність роботи, але яка знаходиться в процесі пошуку роботи, готова і здатна працювати [1]. Аналіз статистичних даних показує, що за період 2015-2019 рр. рівень зареєстрованого безробіття в Україні становив в середньому близько 2% (табл. 1).

Таблиця 1

Зареєстроване безробіття в Україні [2]

Рік	Кількість зареєстрованих безробітних на початок року, тис. чол.	Частка безробітних в структурі населення працездатного віку, %
2016	585,6	2,1
2017	520,9	1,9
2018	564,5	2
2019	504,9	1,9
2020	524,4	2

З точки зору економічної теорії, основною причиною безробіття є порушення рівноваги на ринку праці, яке посилюється в період економічного спаду, війни, стихійних лих і катастроф. Серед основних причин безробіття в Україні слід

виділити наступні: скорочення сукупного попиту на робочу силу в результаті спаду економіки; обмеженість попиту на ринку товарів і послуг; диспропорції в розвитку продуктивних сил національної економіки [3].

Основними соціально-економічними наслідками безробіття є:

- скорочення обсягів ВВП і національного доходу;
- зниження податкових надходжень до бюджету;
- зростання витрат на соціальне забезпечення безробітного населення;

- зниження рівня життя населення;
- зростання соціальних диспропорцій серед населення;
- знецінення інституту освіти і науки;
- зниження моральних цінностей;
- загострення криміногенної обстановки.

Для вирішення проблеми безробіття необхідне проведення комплексу таких заходів:

- створення нових робочих місць;
- забезпечення сприятливих умов трудової діяльності
- забезпечення зайнятості населення;
- вдосконалення системи підвищення кваліфікації та професійної переорієнтацією населення;
- заходи сприяння розвитку малого бізнесу;
- підвищення ефективності використання трудових ресурсів;
- заходи сприяння зайнятості населення в сільській місцевості

Слід зазначити, що для вирішення проблеми безробіття необхідне створення комплексу заходів як на державному, так і місцевому рівні, спрямованих на створення умов для розвитку всіх галузей національної економіки, а також дрібного і середнього бізнесу.

Список використаних джерел

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
2. Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2008/_rp/sz_br/sz_br_r/arh_zb_r.htm
3. Вплив безробіття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://center-yf.ru/data/Kadroviku/Vliyanie-bezroboticy.php>

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

СУПЕРЕЧНІСТЬ МІЖ РОЗВИНУТИМИ КРАЇНАМИ ТА КРАЇНАМИ, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ: ЗБЛИЖЕННЯ ЧИ ВІДДАЛЕННЯ?

Одна з головних суперечностей міжнародної економіки, це суперечність між розвинутими країнами та країнами, що розвиваються.

Під впливом багатьох факторів, таких як вигідне географічне розташування, наявність корисних копалин, ресурсів, науково-технічного прогресу тощо, країни всього світу поділилися на економічно розвинені, країни що розвиваються та країни з перехідною економікою.

Рівень розвитку країни визначається за багатьма показниками. Одним із найбільш відомих є показник обсягу ВВП на душу населення. Наступні показники не менш важливі, до них відносять: ефективність факторів виробництва, стан наукових досягнень та наукових досліджень, демографічна ситуація, наявність кваліфікованих кадрів, рівень доходів і рівень споживання населення.

Світовий банк класифікує економіки всіх країн за рівнем доходів на 4 групи: країни з низьким рівнем доходів, нижче середнього, вище середнього та високим (табл.1). Дохід вимірюється за допомогою валового національного доходу (ВНД) на душу населення в доларах США, перерахованих із місцевої валюти за методом Атласу Світового банку.

Таблиця 1

Класифікація країн. ВНД на душу населення в поточних доларах США, метод Атласу [1]

Група	1 липня 2020 р. (Нові критерії)	1 липня 2019 р. (Старі критерії)
Високий дохід	> 12,535	> 12,375
Низький дохід	< 1,036	< 1,026
Дохід нижчий середнього	1,036 – 4,045	1,026 – 3,995
Дохід вище середнього	4,046 – 12,535	3,996 – 12,375

За даними Всесвітнього банку, до 2030 р. половина Світового запасу капіталу на загальну суму \$158 трлн. буде припадати на країни, що розвиваються. Для порівняння, у 2013 р. на цю групу країн

припадала лише третина. У доповіді "Глобальні горизонти розвитку", йдеться про два сценарії зближення між розвинутим та розвиваючим світом. У першому сценарії йдеться про поступове зближення, а у другому – набагато швидше [2].

Для підтвердження або спростування цього прогнозу, побудуємо графік динаміки розвитку ВВП на душу населення для чотирьох попередньо вказаних груп країн та порахуємо темпи росту (рис.1).

На графіку бачимо, що ВВП усіх груп країн має позитивну динаміку.

Розрахуємо темп зростання ВВП на душу населення для кожної групи окремо. Для цього, скористаємось офіційними даними Світового банку [3] та формулою:

$$Tr = (\text{фактичний показник} / \text{базисний показник}) * 100 \%$$

Темп росту для групи держав з низьким рівнем доходу :

$$Tr = (\text{ВВП на душу населення 2019 р.} / \text{ВВП на душу населення 2015}) * 100\% \quad Tr = (2459,763/2274,837) * 100\% = 108,2\%$$



Рис. 1. ВВП на душу населення, ППС (постійні ціни 2017 р., міжнародні долари), млн. дол. США [3]

Аналогічно розраховуємо для інших груп. Темп зростання для групи держав з рівнем доходу нижче середнього:

$$Tr = (6561,830/5637,783) * 100\% = 116,4\%$$

Темп ростання для групи держав з рівнем доходу вище середнього :

$$Tr=(16945,36/14689,75)*100\% = 115,4 \%$$

Темп зростання для групи держав з високим рівнем доходу :

$$Tr=(49882,88/46858,54)*100\% = 106,5\%$$

Також, порахуємо як змінилась різниця отриманого ВВП на душу населення між країнами з високими доходами та країнами з низькими, нижче середнього, вище середнього доходами за останні 5 років. Для цього нам потрібно зробити певні розрахунки, а саме :

1. Спочатку знаходимо різницю ВВП на душу населення між країнами з високими доходами та країнами з низькими, нижче середнього, вище середнього доходами у 2015 р. за такою формулою :

$$Рввп1 = ВВПвд - (ВВПнд+ВВПнс+ВВПвс).$$

Рввп1 – різниця ВВП на душу населення між країнами з високими доходами та країнами з низькими, нижче середнього, вище середнього доходами у 2015 р.

ВВПвд – ВВП на душу населення країн з високим рівнем доходів;

ВВПнд – ВВП на душу населення країн з низьким рівнем доходів;

ВВПнс – ВВП на душу населення країн з нижче середнього рівнем доходів;

ВВПвс – ВВП на душу населення країн з вище середнього рівнем доходів.

Рввп1 = 46858,536 – (2274,837+5637,783+14689,752) = 24256,164 млн. дол. США

2. Аналогічно розраховуємо для 2019 року.

Рввп2 = 49882,877 – (2459,763+6561,83+16945,361) = 23915,923 млн дол.США

Рввп2 – різниця ВВП на душу населення між країнами з високими доходами та країнами з низькими, нижче середнього, вище середнього доходами у 2019 р.

3. Знаходимо на скільки відсотків збільшилась або зменшилась різниця ВВП на душу населення. Для цього використаємо формулу :

$$\frac{(F_{ввп2} - F_{ввп1})}{F_{ввп1}} * 100\% ; \frac{\text{фактичний показник} - \text{базисний показник}}{\text{базисний показник}} * 100\%$$
$$\frac{(23915,923 - 24256,164)}{24256,164} * 100\% = (-1,4\%)$$

Отже, провівши аналіз, ми можемо погодитись з економічним прогнозом, адже різниця ВВП на душу населення між країнами з високими доходами та країнами з меншими доходами за останні 5 років скоротилася на 1,4 % . Темпи розвитку країн, що розвиваються також більші ніж у держав з високими доходами. А це означає, що при сприятливих економічних умовах та відсутності різних факторів

(війна, пандемія), відбуватиметься постійне та повільне зближення між розвинутим Світом та тим, що розвивається. Міжнародний валютний фонд також прогнозує, що у 2020 р. економічне зростання буде більше у країн, що розвиваються. Прогноз МВФ на 2020 р. для країн, що розвиваються, 4,7%, а для розвинених країн 1,7% [4].

Список використаних джерел

1. The world Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blogs.worldbank.org/opendata/new-world-bank-country-classifications-income-level-2020-2021> – вільний. Мова англ.

2. The world Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2013/05/15/developing-countries-to-dominate-global-saving-and-investment-but-the-poor-will-not-necessarily-share-the-benefits-says-report> – вільний. Мова англ.

3. The world Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.KD?end=2019&locations=XM-XN-XT-XD&start=2015> – вільний. Мова англ.

4. Международный валютный фонд [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imf.org/ru/Publications/WEO/Issues/2019/07/18/WEOupdateJuly2019> – вільний. Мова рос.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

А. Недокус

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРОБЛЕМА ТА МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ «ВІДТОКУ МІЗКІВ» З УКРАЇНИ

Відтік мізків — це процес масової еміграції, при якому з країни або деякого регіону від'їжджають спеціалісти з різних напрямків діяльності, кваліфіковані робітники і вчені. Це відбувається з політичних, економічних або релігійних причин, найчастіше для поліпшення якості життя [1].

При оцінці цього процесу можна припустити, що країнам, з яких витікають фахівці, наноситься дуже значний економічний, культурний, і політичний збиток. А країни, що приймають й забезпечують фахівців-емігрантів достойною роботою і дають можливість розвивати свій потенціал, придбають величезний та дешевий інтелектуальний капітал.

В Україні наукові дослідження з питань міграції поступово сформували нову науку, або новий напрям – міграціологію. Незважаючи на здійснені напрацювання, залишається актуальним подальше поглиблення теоретичних основ дослідження міграції як явища і процесу, а також різних питань щодо можливостей її регулювання.

Залежно від причин, виокремлюють такі види міграції:

- релігійна;
- екологічна;
- культурно-оздоровча;
- освітня;
- політична;
- економічна [2].

Предметом нашого дослідження виступає саме економічна міграція.

Економічна міграція – це переміщення населення в межах країни або за межі країни з метою ведення економічної, інвестиційної, торговельної діяльності [2]. Економічна міграція спрямована на підвищення їхнього життєвого рівня. Трудова міграція складає основу економічної – територіальне переміщення економічно активного населення, пов'язане із зайнятістю чи пошуком більш вигідних умов праці і вищої заробітної плати в умовах їх роботи. Тих мігрантів, котрі перетинають кордони у пошуках роботи, або з метою купівлі/продажу товарів чи надання послуг, відносять до трудових мігрантів.

Основні причини еміграції:

Трудова міграція не відбувається безпричинно. Фактори, які впливають на виникнення трудові міграції, можна поділити на два рівні: мікрорівень, за який відповідальність здебільшого лежить на бізнесі, та макрорівень, за який відповідальна держава.

1. Мікрорівень – низькі зарплати, слабкі бонуси, відсутність корпоративних університетів, інфраструктура на низькому рівні, відсутність безпеки. За це відповідає бізнес, який повинен забезпечити гідні умови праці.

2. Макрорівень – низька якість життя, освіти та медицини, невпевненість у завтрашньому дні та незручну систему оподаткування.

Точну цифру висококваліфікованих спеціалістів та науковців, які їдуть, не може назвати ніхто. Проте йдеться про тисячі талановитих людей, які допомагають розвитку економіки інших країн та переказують гроші родичам в Україні, стримуючи так соціальну напругу в суспільстві і тим самим покращують якість свого життя і життя родини.

Багато фахівців мігрують з причини низької заробітної плати в Україні та відсутності фінансування їх сфери діяльності і відсутності зацікавленості в їх проєктах або розробках.

Рівень освіти працівників які мігрували з України в країни по всьому світу в основному середній (64%). Проте за даними 2017 р. частка осіб з повною, а також базовою або неповною вищою освітою порівняно з 2012 р. дещо зросла – 33,5% проти 30,5%. Найбільше фахівців із повною вищою освітою серед працюючих у США (58,3%), Ізраїлі (52,5%), Португалії (35%), Німеччині (31,4%). У Білорусі, Польщі, Росії, Чехії переважали мігранти з середнім освітнім рівнем [3].

Ця статистика вказує на те, що з часом кількість людей з вищою освітою які мігрують тільки збільшується, і на те є свої причини:

- безпека (війна на сході України);
- відмінність якості навчання і фінансування навчальних закладів в Україні та Європі;
- розмір заробітної плати значно відрізняється в порівнянні з США та державами ЄС;
- кількість зацікавлених інвесторів, які розглядають і фінансують перспективні інноваційні проєкти в Америці, Канаді та Європі набагато більше ніж в Україні.

Можна впевнено стверджувати, що треба збільшувати кількість інноваційних центрів, де молоді, амбіційні мешканці нашої країни зможуть з максимально професійною базою та обладнанням розвиватися в медицині, ІТ технологіях, кінематографі і т.д.

Також треба змінити процес фінансування деяких проєктів. Необхідно зробити спеціальну комісію, яка весь час буде вивчати і розглядати проєкти і стартапи нашої молоді, бо саме через байдужість країни до знань її громадян, «мізки» покидають Україну.

На нашу думку, також дієвими кроками для зменшення міграції молоді до Європи може бути збільшення кількості і якості конкурсів, пов'язаних з бізнес-проєктами, з розробкою програмного забезпечення та індустрії web-дизайну, конкурсів пов'язаних з хімічними дослідженнями (медицина, нові матеріали в будівництві, одяг і т.д.), також розгляд проєктів, пов'язаних з роботами та роботизованими системами, які можуть використовуватися і в промисловості, і в побуті, і у військовій галузі.

Також треба намагатися повертати наших громадян, які працюють закордоном і пропонувати їм не гірші, а кращі умови для їх праці або розвитку бізнесу в Україні (краща зарплата, менший відсоток з кредитної лінії, дешевша оренда землі, приміщення).

Список використаних джерел

1. Кадровий голод: як спинити відтік мізків і рук з України. Економічна правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/03/26/635298/> – вільний. Мова укр.

2. Міграція в умовах трансформації регіональних ринків праці України: механізми регулювання / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»; наук. ред. У.Я. Садова. Львів, 2019. 263 с. (Сер. «Проблеми регіонального розвитку»). Монографія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ird.gov.ua/irdp/p20190006.pdf> – вільний. Мова укр.

3. Малиновська О.А. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії: монографія / О.А. Малиновська. – К.: НІСД, 2018. – 472 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2018-07/Migration_Politic_Print-fin-3178a.pdf – вільний. Мова укр.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

A. Nesmachna
Alfred Nobel University, Dnipro

FEATURES OF THE JAPANESE ECONOMY

The Japanese economy is a unique phenomenon that partly contradicts many theories that explain the laws of national and global economic development. The reasons for this phenomenon are a combination of a number of factors, a significant part of which is not only in the purely economic plane, but affects the political, national, social and some other spheres. Many experts in the field of the world economy, talking about this set of prerequisites and factors, operate with the term "Japanese type of economic development" [1].

One of the characteristic features of the Japanese type of development is a very high degree of adaptability of the Japanese economy to changes in the world economy [1]. For example, during a crisis, companies change the external and, first of all, the international conditions of activity, which requires them to elaborate new development strategies. At the same time, the government of the country cannot remain indifferent to the situation in the national economy and intensifies its economic policy, which is forced and

inevitably assumes an anti-crisis character [2]. In terms of foreign trade turnover, Japan shares 3-4 places with China (after the United States and Germany), in foreign trade there has been a significant positive trade balance for a long time (in 2006 it amounted to USD 84 million). The share of Japan in world exports is more than 6%, and in world imports – about 10%. The largest export partners are the USA, South Korea, Taiwan, China, Singapore, Thailand, Germany, Malaysia, and the UK. Also related to natural conditions, Japan's economic problem is the almost complete dependence on imports of mineral raw materials. In particular, the dependence is characterized by the following indicators: iron ore – 99%, manganese – 100%, chromite – 100%, bauxite – 99%, copper – 99.9%, lead – 94.1%, zinc – 85.3%, nickel – 100%, cobalt – 100%, tungsten – 100%, tin – 100%, phosphates – 100% [1]. Also, this dependence is shown in Fig. 1.

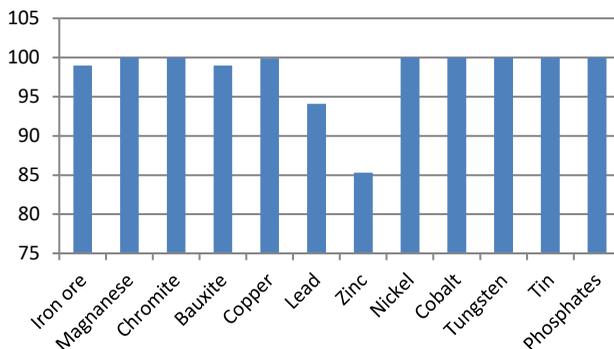


Fig. 1. The amount of imported minerals for 2006 (percentage) [1]

There are small reserves of coal, oil (reserves – 200 million tons, annual production – about 0.8 million tons – 0.2% of its own needs) and gas. The main importers of Japan are still Asian countries (especially the Near and Middle East), but in general there is a gradual decline in imports from this region, while the role of Western Europe and the United States is increasing [1].

Along with this feature, there is the problem of Japan's public debt. In terms of the ratio of public debt to GDP, Japan is in first place in the world. In 2018, this figure was 237.12%, in value terms \$ 9.9 trillion [3]. The government debt rating is given in Table 1.

Table 1

**The national debt of the countries of the world
as a percentage of GDP, 2017 – 2019 years**

Rating	Country	Government debt (% of GDP)		
		2017	2018	2019
1	Japan	234.98	237.12	237.54
2	Lebanon	148.96	150.92	157.81
3	Italy	131.28	132.09	133.43
4	Eritrea	131.24	129.42	127.34
5	Portugal	124.76	121.44	119.46
...	US	106.23	105.77	106.70

Source: International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, April 2019.

The growth of public debt in Japan has been continuing since 1990, and it was especially sharp in 1992–2014. This trend indicates that tax mechanisms for covering rapidly growing budget expenditures are not coping with the tasks set. In Japan, the increase in tax rates in the 1980s. did not give a positive effect. Required other sources of replenishment of the revenue side of the budget and covering its deficit, the main of which was government debt. State budget deficit since the 1990s began to increase rapidly, the total amount of public debt grew. There is no universal approach to determining the optimal level of sovereign debt. The opinion of Japanese economists T. Nakajima and S. Takahashi, who proposed a multivariate model, in which the optimal allowable level of Japan's public debt is 50% of GDP, seems to be justified. Japan's impressive percentage of government debt with GDP, either inside or outside Japan, does not raise serious concerns. Reputable international experts do not expect Japan to default, which is explained by the specifics of the formation of the national debt and the relative stability of the structure of the country's financial system. Consider the main reasons for Japan's financial strength. Firstly, 95% of government bonds are owned by residents of the country. The low share of non-residents ensures the stability of the Japanese bond market and increases its volatility with the existing mechanism for issuing and placing securities. Second, the stability of the Japanese bond market is largely due to the high level of personal savings of the population. Given the culture of ascetic consumption and a tough modern insurance system, the Japanese limit their expenses, constantly postponing for a rainy day. Many citizens of the country directly or indirectly invest in government debt securities. Third, the persistent interest of legal entities in purchasing government

securities reinforces the propensity of Japanese banks to invest in companies that hold government bonds. Fourth, Japan has significant gold and foreign exchange reserves: foreign exchange reserves amount to \$ 1,256.4 billion, which is 24.78% of GDP, gold reserves – \$ 34.6 billion, or 765.2 tons. Finally, the high rating of Japanese finance due to the caution of its financial policy and the stability of the monetary system [4].

Another feature can also be identified in the cultural sphere. In Japan, the concept of “soft power” by the American political scientist J. Nye has become widespread. “Soft power” is more of a metaphor than a well-defined scientific term. It implies special methods and tactics for achieving foreign policy goals. It is believed that unlike “hard power”, which involves coercion against the will, the use of “soft power” aims to promote the interests of one’s country by persuading and attracting sympathy for it and is based on its achievements. In the Land of the Rising Sun, this term is embodied in the country’s social values, culture, political ideology, and ability to cooperate [5]. With some delay, Japan came to an understanding of the importance of “soft power” in international politics and rapidly began to make up for lost chances. At the same time, for Japan, the issue of external perception of the country and its culture is based on completely different principles than it happens in other countries. The priority of national cultural values is indisputable here, and it is they that are the most serious “cultural export commodity” to which the state pays attention. Their advance to the outside world, above all, shows the historical significance of Japan and its centuries-old culture for the global heritage. This is a successful experience in the modernization of a country that has reached the highest level of economic development comparable to the American and European, without prejudice to the original Japanese culture [6].

The Japanese “miracle” can also be called one of the features that affect the country’s economy. In its most simplified form, it can be represented as Japan’s achievement of success in economic transformations due to its possession of the “three holy values” – the system of “lifelong” employment, the system of official subordination and the unity of entrepreneurship. For example, Amaya Naohiro, a Japanese politician who served as the head of the Ministry of International Trade and Industry, argues that these three institutions are a particularly important part of the Japanese term “uchiwa” (“all in the family”), a kind of economic system. It is believed that thanks to these institutions, Japan has a greater degree of labor productivity, loses less time in all sorts of strikes, protests, downtime, can more easily introduce new technologies, has greater capabilities in product quality control, and generally produces more and faster goods than international ones competitors. All these institutions, taken together, form a

single system, which was not planned by any agency or ministry, but was created as a response to constant changes in the nature of the market, as well as under the influence of certain state acts. The formation of such a system was undoubtedly influenced by two factors: the late development of Japan and the constantly pursued state policy aimed at the growth of economic indicators. Together, they represent a promising system of institutions for accelerating forward movement, but individually they have no success [7].

But considering the previous feature, it is impossible not to recall the main problem of Japan – deflation. The Bank of Japan has been continuously struggling with this problem in its economy for a long time. This process began in 1992, when the level of annual inflation in the country dropped to 2% , while for the economy the inflation rate is considered normal at 3-5%. For societies suffering from inflation, this looks ridiculous, but the measures that the Japanese Central Bank and the government are taking for this are staggering in scale [8]. The most striking thing is that, despite numerous programs to stimulate the economy and the fact that astronomical sums have been spent for these purposes, as well as for saving banks, the country's internal debt is almost the highest among developed countries, as mentioned earlier. And because of this, economic growth in Japan has been very weak for two decades [9]. Interestingly, with deflation constantly fluctuating around -1%, apart from a decline in the price level, there is no decline in production and no increase in the unemployment rate. On the contrary, there is an increase in GDP of \$ 50 billion every 6-10 years, and unemployment by 2016 amounted to 3.2%, while its highest level was recorded in April 2003 (5.5%) and July 2009 (5.7%). In 2013, the country's GDP amounted to \$ 629 billion, slowing down its annual growth rate to \$ 6-10 billion. Therefore, we can talk about a gradual exhaustion of the economic potential that Japan can afford on its territory [8].

Based on these features, Japan occupies one of the leading positions in Asia and the Asia-Pacific region, and in terms of the aggregate economic power, it is the third state in the world after China and the United States. Even in spite of the fact that the Land of the Rising Sun has no natural resources and has a small part of the earth's land, thanks to a special approach to the economy, it was able to move from an average developed power to a highly industrial power in a short time.

References

1. Nikolaev, A., 2006. Japanese economy: some characteristics and indicators. *Economic Journal*, 13, pp.231-240.

2. Salnikova, O. and Savishkina, M., 2012. The economic system of Japan: two crises. *Models, systems, networks in economics, technology, nature and society*, 1(2), pp.89-94.
3. International Monetary Fund [online]. Available at: <https://www.imf.org/external/index.htm> [Accessed 31 October 2020].
4. Nozdreva, R., 2019. Japanese Public Debt: An Assessment Analysis and Prospects. *MGIMO University Bulletin*, 5(68), pp.114-133.
5. Lomova, T., 2019. Foreign cultural policy of Japan and China in the modern world. *Russia and Asia-Pacific*, 3(105), pp.52-70.
6. Shakirov, E., 2014. Japan's soft power. *Discourse-Pi*, 11(2-3), pp.141-145.
7. Kuznetsova, N., 2004. Assessment of the growth factors of the Japanese economy. *Izvestia of the Eastern Institute*, 8, pp.89-102.
8. Shishkina, N., Mamistova, E. and Kapkov, V., 2016. Monetary Policy of Russia, Japan and the USA: Comparative Analysis and Efficiency Assessment. *Bulletin of Voronezh State Agrarian University*, 4, pp.197-206.
9. Grinin, L. and Korotaev, A., 2015. Deflation as a disease of modern developed countries. *Analysis and Modeling of World and Country Dynamics: Methodology and Basic Models*, pp.241-270.

Scientific adviser by Olha Kotko, PhD in Economics, Associate professor.

Language supervisor by Anastasiia Zhyzhyna, lecturer.

A. Nekhoda

Alfred Nobel University, Dnipro

INVESTMENT RISKS IN INTERNATIONAL INVESTMENT ACTIVITY AND WAYS TO MINIMIZE THEM

In today's international business, international investment activity plays a vital role. In a number of countries that are currently facing a significant lack of domestic financial resources, the formation of a well thought-out policy to attract investment from other countries that could organize an innovative basis for development is becoming relevant. International investments provide an opportunity to ensure greater profitability from the investment of the capital as compared to the national market of the investor due to a greater growth in the value of assets in secondary national markets and the growth of the exchange rate of investment currencies against the currency of the investor.

Before we are taking a deep dive into this topic, we must understand that risks are present in any type of activity. And even more so as we talk about investing.

First of all, let us understand what investment risks are. Investment risks are the probability of losing invested capital, its initial value due to economic, internal or other reasons. We can divide investment risks into several categories:

- economic risks depend on the state of a particular country's economy and its tax and financial policies;
- social risks are related to the human factor and are conditioned by social tensions in society, e.g. strikes, etc.;
- political risks are based on the domestic situation, the foreign policy environment and changes in the course of public policy;
- legal risks are caused by the adoption or amendment of laws and by the absence of independent legal processes;
- technological risks are mainly associated with production companies and are related to the quality of equipment, technology and the introduction of innovations;
- ecological risks are associated with epidemics, climate conditions, emissions, pollutions and accidents.

There are three main ways to minimize investment risks. These are insurance, hedging and diversification. Let's explore each method in more detail.

Insurance

Investment insurance is a process in which the insurance company takes out an obligation to compensate for losses in the event of unforeseen accidents in exchange for material remuneration. When making a capital investment, it is possible to insure the investment object against various accidents, e.g. fires, disasters, etc. The conclusion of such a contract cannot take place without financial expenses, which is why the return on investment is reduced. By contracting out insurance helps to reduce investment risks. However, insurance companies cannot cover losses due to a decrease in the value of the asset.

Hedging

Hedging is a way of reducing investment risk by buying or selling the securities. Hedging is very similar to insurance, but it involves buying a derivative instead of an insurance policy. Reducing investment risk through hedging is a complicated process that demands a qualified investor with extensive experience.

Diversification

Diversification is a process of investing cash in different assets to reduce investment risk. It makes it possible to minimize the impact of risks. The principle of this method relies on the risk sharing process, which prevents them from concentrating and causing significant damage.

As a result, we can make the conclusion that risks are involved in any type of activity and, unfortunately, they cannot be completely avoided. But we can use the management methods described above. It is also important to bear in mind that investment risk does not always lead to losses.

*Scientific supervision by Oleksandr Zadoia, Ph.D in Economics,
Associate Professor.*

Language supervision by Svitlana Medynska, Senior Lecturer.

А. Новіков

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ

Тіньова економіка перетворилась на хронічне захворювання нашого суспільства. З кожним роком все більше підприємств збігають в «сіру зону», де немає ні державного регулювання, ні податків. Це – одна з головніших загроз для економічної безпеки країни, що загострює соціально-економічну кризу та негативно позначається на її міжнародному іміджі. Тому вироблення методів детінізації економіки, а саме протидія тінізації фінансових потоків, легалізація ринку праці та детінізація земельних відносин, є пріоритетами державної політики. Але спочатку треба розібратися, яким чином hidden economy (англ. тіньова економіка) впливає на майбутнє нашої країни.

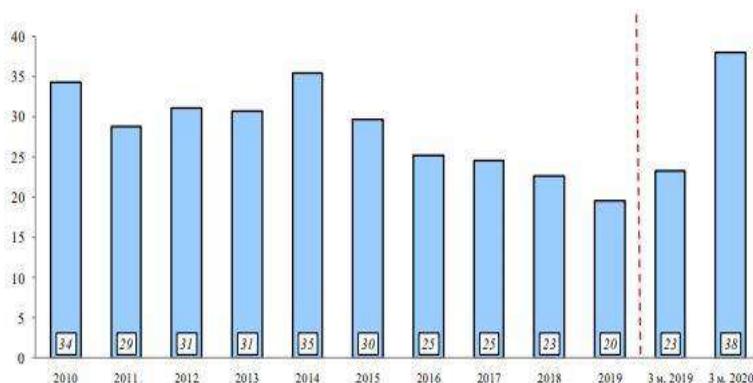


Рис. 1. Динаміка рівня тіньової економіки, % до обсягу офіційного ВВП, 2010–2020 рр. [1]

По-перше, через те, що значний обіг гривневої маси не регулюється банківською системою, виникає недовіра важелів грошово-кредитної політики. Беручи до уваги тінізацію економіки, що складає 38% ВВП (це 846 млрд гривень), ризики тільки збільшуються [1]. У перспективі це може призвести до втрати державою контролю над економікою. Рис.1 демонструє негативну тенденцію останніх років.

«Нерегульовані» гроші формують підґрунтя для стрімкого поширення корупції, так як тіньова економіка унеможливує регулювання фінансових відносин ринковими методами й змушує органи влади використовувати адміністративні важелі. Це, у свою чергу, призводить до поширення криміналу, який відмиває «брудні» кошти через напівлегальні підприємства. Як ми бачимо, коло замкнулося.

Що ж потрібно робити, щоб знизити тінізацію економіки? Завдяки повторенню успішного світового досвіду протидії тішової економіці з урахуванням національних особливостей можливо досягти прогресу у вирішенні цієї проблеми. Що саме ми пропонуємо:

- підвищення ефективності управління державними фінансами. Це можливо досягти шляхом розроблення системи управління ризиками під час планування. Також створити ефективний механізм притягнення до відповідальності учасників формування бюджету та розмежування відповідальності;

- модернізація зовнішньоекономічної діяльності і міжвідомчої взаємодії через затвердження світових стандартів технічного оснащення митних постів та створення ефективних механізмів взаємодії, обміну інформації з питань протидії відмиванню доходів;

- розвиток безготівкового розрахунку. Для цього необхідно розробити механізм комунікації податкових органів з контролюючими органами щодо підозрілих фінансових операцій, забезпечити повернення коштів банкам клієнтам у випадках викрадання шахраями; забезпечити надання операторами зв'язку якісних і доступних каналів зв'язку для оснащення місць неорганізованої торгівлі POS- терміналами;

- зменшення адміністративних бар'єрів, що посприяє створенню привабливих умов для ведення бізнесу [2].

Отже, тіньова економіка – це одна з перепон, яку необхідно подолати, щоб Україна стала комфортною країною як для громадян, так і для закордонних інвесторів. Гроші, які генерує нелегальний або напівлегальний бізнес, хоча допомагають населенню, підприємствам пережити скрутні часи, але «роз'їдають» економіку країни із середини.

Тому найголовніше завдання держави – докласти всіх зусиль проти тінізації, використовуючи світовий досвід та залучаючи іноземних партнерів.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства [Електронний доступ].– Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki> – вільний. Мова укр.

2. Варналій З. С. Тіньова економіка в Україні: стан, тенденції, шляхи подолання [Електронний доступ]. – Режим доступу: <https://www.naiu.kiev.ua/pravova-prosvita/osnovi-antikorupcijnogo-zakonodavstva-ukrayini/naukovi-statti-ta-tezi-z-antikorupcijnoyi-tematiki/analitichnij-oglyad.pdf> – вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук,
доцент.*

А. Носенко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ОСВІТНІ РЕФОРМИ УКРАЇНИ: ЗАКОНИ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ

Протягом 6 років в Україні поступово вступають в силу нові закони про вищу освіту та освіту в цілому. Загалом вступили в силу 12 нових законів [1]. Але нам все ж хотілось би виділити саме ті, які ми вважаємо найбільш доцільними та потрібними нашій освіті.

Спочатку хотілося б відзначити закон про створення “Національного агентства із забезпечення якості освіти”. Цей орган проводить акредитацію освітньої програми, що покращує саму якість освіти, перевіряє спроможність навчального закладу забезпечити належними знаннями здобувачів освіти та перевіряє досягнення заявлених результатів у навчанні. Також агентство аналізує освітню програму та робить потрібні певні покращення в освіті [2]. В нашому університеті імені Альфреда Нобеля також є орган, який слідкує за якістю освіти. Він складається з трьох представників всеукраїнських об’єднань організацій роботодавців, двоє здобувачів освіти та як мінімум одна людина, яка працює за основним місцем роботи у Національній академії наук України. Нам здається, це дуже гарна реформа, бо дослухаються не лише до викладачів та професорів, а й до звичайних студентів, які навчаються за цими програмами. Студентам

більш зрозуміло, що у них виходить краще, що більше потрібно їм у житті та що б їм хотілось вчити. Також студенти пропонують нововведення до навчання, які цікаві сучасній молоді. І хочемо відзначити, що ця реформа очевидно змінить на краще і якість освіти, так і ставлення до освіти безпосередньо студентів.

Також не можемо залишити без уваги створення умов для мобільності студентів. Тобто, студенти мають змогу вибирати 25% дисциплін, які хочуть вивчати в подальшому. А саме кількість дисциплін за програмою зменшиться [3]. Будучи абітурієнтом, ти не завжди розумієш який напрям подальшого життя ти хочеш обрати. Тобі може подобатись безліч професій. І ось коли ти обрав спеціальність, саме ця реформа дає можливість розвиватися не лише в своїй майбутній професії, а й в інших галузях, якими ти цікавишся. Ти вивчаєш потрібні предмети для спеціальності, яку обрав, але також не відсікаєшся від інших, не менш цікавих предметів. Завдяки цьому ми виховуємо в собі багатогранну особистість, що цінується в нашій житті.

Також нам подобається те, що посилилась відповідальність за плагіат. Особливо зараз, в час технічного прогресу, поширеного інтернету, списати ту чи іншу доповідь, есе дуже легко. Звісно, списати з інтернету швидше та легше, але самостійна праця над текстами розвиває ваш розум та інтуїцію. Поширює словниковий запас, збагачує вашу мову. Також, якщо ви і будете списувати, знаннями ви не насититесь. Зараз ви списали, на заліку або захисті роботи, буде відразу зрозуміло що ви списали. До того ж, писати реферати, різного виду роботи цікаво.

Хочемо ще сказати про зменшення навантаження як на викладача, так і на учня. Раніше на одну ставку викладача припадало 900 годин, а зараз це вже 600 робочих годин. А на учня припадало 36 годин, а зараз 30 [4]. Багато хто скаже, що це нерозумно, потрібно більше навчатися, але це не так. На нашу думку, з таким навантаженням можливо і навчатись добре, і приділяти увагу власним захопленням та саморозвитку. Саме студентам це йде на користь. Вистачає часу і на власний саморозвиток, і на відпочинок. До того ж викладачі дають саме ту, потрібну, базу знань, яку вкладають в години навчання. А не насичують вас непотрібною інформацією.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту – Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18> – вільний. Мова укр.

2. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/> – вільний. Мова укр.

3. Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркових навчальних дисциплін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vsau.org/assets/images/content/dokPDF/proekt-provybirkovi-dysc.pdf> – вільний. Мова укр.

4. Реформа навчального навантаження [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/116-reforma-navchalnogo-navantazhennya> – вільний. Мова укр.

Науковий керівник: С.В. Кузьмінів доктор економічних наук, професор.

L. Osehenye
Alfred Nobel University, Dnipro

THE CHALLENGES OF GLOBALIZATION DEVELOPMENT

Globalization development is the cycle that depends on worldwide techniques that expects to grow business procedure on an overall level. Which implies it will help in the extension or development of the economy. The facts demonstrate that globalization advancement in nations helps in the development of the economy and furthermore offer approach to unfamiliar trade in the unfamiliar market economy. However, no all improvement is acceptable. It additionally accompanies some genuine difficulties and furthermore causes issues between nations.

The world is now associated with the point that the vast majority don't notice globalization improvement at work. However, the world is getting more modest and organizations need to comprehend what this implies, for the eventual fate of working together. Organizations that don't grasp globalization, hazard losing an upper hand, which permits different organizations to make the most of new open doors in the improvement of worldwide commercial center.

Despite the fact that globalization development as improved our lives, it achieves another test. Social contrast far and wide is a difficult issue and it is irrefutable. This distinction make obstacles for business entering unfamiliar market and require changes to their day by day business activities, regardless of whether it's utilizing laborers in another area or imparting the arrival of their item to new crowd.

Here are some rundown of difficulties in Globalization development:

- international enrolling;

- managing representative migration;
- incurring levies and fares fees;
- payroll and consistency challenge;
- loss of social character;
- foreign specialist misuse;
- global development challenges;
- immigration difficulties and neighborhood employment misfortune.

Worldwide enlisting.

It is rather unexpected fact that 30% of the US and the UK tech pioneers referred to worldwide enlisting as their most regular test. Why? Since enrolling across fringes makes unknowns for HR Groups (Human Resources). To start with, organizations make an arrangement for how they are qualified when a large number of miles separate them from central command (Shaffer, Kraimer, Chen and Bolino, 2012).

Next, organizations need to know the market requests for compensations and advantages to make serious offers. To guarantee effective recruits, HR groups must factor in difficulties like time regions, social contrasts and language boundaries to locate a solid match for the organization.

Acquiring levies and fare charges.

The facts confirm that both the US and The UK tech pioneers said they face problems with duties and tariffs which turn out to be a real test for their worldwide business. Organizations hoping to sell items abroad and getting those things abroad can be truly costly, despite the fact that relying upon the market (Arsham, 2013).

Finance and consistency difficulties.

Another regular worldwide improvement challenge is the executives of abroad finance and keeping up consistency with changing work and expense laws. This administration task gets considerably more troublesome in case you're attempting to oversee activities in numerous business sectors (Cetorelli and Strahan, 2004).

Loss of social character.

While globalization improvement has made unfamiliar nations simpler to get to, it has likewise started to merge extraordinary social orders together. The achievement of certain culture all through the world made different nations imitate them. In any case, when societies start to lose their unmistakable highlights, we lose our worldwide variety (Dodson, 2015).

Unfamiliar specialist abuse.

Abuse of unfamiliar specialists is a genuine test in the worldwide turn of events. Why? This is on the grounds that a few organizations look for

modest work sources. For instance some western organizations transport their creation abroad to nations like China or Malaysia, where careless guidelines make it simpler to misuse laborers (Chan, 2016).

Worldwide development challenges.

Organizations that need to go worldwide and find the advantages of Globalization improvement, setting up an agreeable abroad presence is troublesome. On the off chance that organizations take the conventional course of setting up an element, they need significant forthright capital, here and there up to \$20,000 and cost of \$200,000 yearly to keep up the business. Also, worldwide business must have up with effect and consistently changing work laws in new nations. While venturing into new nations, organizations must know about how to explore new overall sets of laws. Something else, slips up lead to hindrances and extreme monetary and lawful outcomes (Jreisat, 2002).

Migration difficulties and neighborhood employment misfortune.

The political atmospheres in the US and Europe shows that there are various perspectives on the consequences of Globalization advancement. Numerous nations around the world are fixing their migration rules and it is more enthusiastically for workers to secure positions in new nations. This ascent in patriotism is primarily because of outrage from the discernment that foreigners fill homegrown positions or that organizations moving their activity abroad to get a good deal on work costs. For instance the economic arrangements foundation reports that the US import/export imbalance with China (or the sum by which our imports surpass trades is called shortage) cost Americans 3.4 million positions since 2001 (Guild, 2018).

Overseeing representative movement.

The work and the executives of representative migration is a major test. Why? This is on the grounds that a few nations movement law changes or fluctuates every now and then creation it difficult for far off nationals to make sure about Visa's and for workers who have landed position offers from a specific nation. For instance, the US makes it very difficult to get documentations or visas in light of the fact that throughout the long term they have experience so numerous illicit outsiders and evacuees which as made a reaction on their nation (Guild, 2018).

All in all, globalization advancement as accomplished more damage than anything else however besides it as additionally help from multiple points of view and furthermore preferred so many non-industrial nations. As per the unfamiliar examination, globalization advancement isn't simply and heightening of worldwide by market influences and technological change. Or maybe, it is a world view molded by capital and domineering force that tries to set up a worldwide framework in accordance with the

interests of capital. Free enterprise, as a market-situated arrangement of creation, has a natural globalizing propensity. In any case, it isn't constantly portrayed by the degree of adherence to the liberal rules that globalization improvement speaks to. In E.M Woods entering investigation globalization improvement speaks to another period of free enterprise that is more all inclusive, more unchallenged more unadulterated and more unadulterated than any other time. However regardless of notable difficulties and shaken certainty, the promotion for globalization improvement stays solid.

References

1. Shaffer, M., Kraimer, M., Chen, Y. and Bolino, M., 2012. Choices, Challenges, and Career Consequences of Global Work Experiences. *Journal of Management*, 38(4), pp.1282-1327.

2. Arsham, H., 2013. MODELING TARIFF TO ANALYZE PROTECTIONISM. *International Journal of Pure and Applied Mathematics*, 84(4).

3. Cetorelli, N. and Strahan, P., 2004. Finance as a Barrier to Entry: Bank Competition and Industry Structure in Local U.S. Markets. *SSRN Electronic Journal*,.

4. Dodson, K., 2015. Globalization and Protest Expansion. *Social Problems*, 62(1), pp.15-39.

5. Chan, A., 2016. *China's Workers Under Assault*. Florence: Taylor and Francis.

6. Jreisat, J., 2002. *Governance And Developing Countries*. Leiden: Brill.

7. Guild, E., 2018. The global compact as a milestone in global governance of migration. *Global Social Policy*, 18(3), pp.325-327.

Scientific supervision by Alisa Mahdich, PhD in Economics, Associate Professor.

П. Павлечко

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

ПРОБЛЕМА ПЕРЕНАСЕЛЕННОСТИ ЗЕМЛИ

На данный момент актуальность этой темы имеет очень важную приоритетность в нашем мире, проблема, которая касается каждого из нас. Распределение является неравномерным, где-то количество людей на один квадратный километр составляет 146,8 (плотность населения Китая), а где-то 8,57 на км² (плотность населения России). Это дает

нам понять, что каждая страна относится к этому вопросу по-разному и имеет разные пути ее решения, если таковы вообще имеются.

Рассматривая эту тему сразу появляется достаточно много интересных и тревожащих многих вопросы. И первым вопросом будет: достаточно ли ресурсов на планете чтобы жить с неограниченными возможностями? Вопрос можно уже подразумевать с так называемыми «скобочками» так как, здесь есть очевидный временной промежуток, который пока что не многие знают и уточнить его невозможно. Нужно понимать, что Земля не бесконечная, и ее ресурсы имеют свойства заканчиваться. Однако Давид Сэттервейт, старший ученый исследователь по вопросам экологии и развития, доказывает, что «проблема является не в количестве людей, живущих на планете, а в количестве покупателей и в масштабе и характере использования» [1]. В доказательство своего утверждения он приводит цитату Махатмы Ганди, который утверждал, что «в мире достаточно ресурсов, чтобы удовлетворить потребности каждого человека, но не всеобщую жадность». И с этим невозможно не согласится, рационально распределять ресурсы между странами сложная задача, не все могут с ней справиться как мы видим.

Следующий вопрос, который следует рассмотреть – это проблемы исчезновения ресурсов и какие последствия это влечет за собой [2]. Исследуя этот вопрос его можно поделить на две темы – это экономическая и природная проблема. Когда ресурсы закончатся многие компании утратят свой доход, что влечет за собой безработицу и очень низкое ВВП в стране. Экономике в странах придется полностью менять, так как многое зависит от производств и выработки энергии. Для планеты тоже будут свои изменения, к сожалению, не в лучшую сторону. Массовая деградация почв, довольно низкая плодородность растений, нехватка еды и воды, уничтожение различных организмов и биологических систем. Люди уже сейчас потребляют нереальные количества ресурсов, которые несут убытки. Только за 2019 год человечество израсходовало в половину больше чем возобновляется за год. Почти в полтора раза больше чем за прошлое десятилетие. Такие новости шокировали многих людей как ученых, так и руководителей компаний.

Что же будет дальше? Многие задаются таким вопросом, поэтому наука уже давно не стоит на месте и с каждым днем растет количество новых идей и даже открытий. Альтернативные способы добычи энергии придумали уже давно, но не везде развиты. В Китае практикуют искусственное создание продуктов питания, изобретение новых полимерных материалов, а главное более дешёвых в производстве, но с

такими же качествами, как и их аналог, что бесспорно является очень важным изобретением. Если задуматься, то каждый человек мог бы изменить мир к лучшему, в странах ЭС об этом много говорят, думают, внедряют, что значительно снижает загруженность работы планеты Земля, но есть и е страны которые ничего не делают и получается пятьдесят на пятьдесят добро на зло, из-за этих значимых изменений не происходит. Моим предложением по уменьшению риска быстрого истощения ресурсов является равномерное распределение плотности населения. Что могло бы безусловно облегчить жизнь многим людям.

В заключение можно сказать что наука не стоит на месте, но и расслабляться нельзя, мы с вами это будущее этой планеты от наших решений зависит ее состояние ее будущее, а также наше благополучие. Новые идеи, новые достижения и открытия помогут нам, чтобы сохранить жизнь на планете как можно дольше, не убивая ее, и нас с вами. Очень важно следить за своими действиями сейчас, помогать в ее развитии, учувствовать в челенджах по сохранению планеты, вы только задумайтесь как изменится мир если все начнут носить с собой многоразовые пакеты-шоперы, вместо полиэтиленовых, если начнут сдавать пластик стекло и бумагу в пункты их сдачи для переработки. Будущее Земли в наших руках. Не будьте так безрассудны.

Список использованных источников

1. В. Камминг Сколько же людей способна выдержать планета Земля? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.bbc.com/russian/science/2016/04/160411_vert_ear_how_many_people_can_our_planet_support – свободный. Язык рус.

2. Проблемы использования природных ресурсов [Электронный ресурс]. – Режим доступа :<https://natura.ru/ekologiya/ekologicheskie-problemy/istoschenie-prirodnih-resursov.html> – свободный. Язык рус.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

V. Panova
Alfred Nobel University, Dnipro

DEVELOPMENT OF THE CREATIVE ECONOMY IN SOUTH KOREA

South Korea is a republic that has been able to achieve economic transformation in a very short time. This country is highly technologically advanced due to the implementation of the "creative economy" strategy. It

was considered at the G20 Summit in 2014 and was highly praised. An ambitious plan to create this strategy helped "revive" the country's aging economy. The concept of "creative economy" in general is a collection of individuals who work on cultural and innovative products and services. The main value of such an economy is not traditional resources, but creativity and originality. President Park Geun-hye defined it as "the fusion of culture with industry and the flowering of creativity within those very boundaries that were once riddled with obstacles" (Петровна, 2020).

The main problem of economic development was that there was a lack of innovative ideas, so the President Park Geun-hye decided to make a strategy based on the creation of a society in which creativity and uniqueness would be the main qualities. Going back to find out what was the advancement of the South Korean economy earlier, up to our time, one can understand that these were chaebols. It should be noted that chaebols are giant conglomerates owned by Korean executives. They are truly successful engines of the Korean economy, but they have their own negative sides: an undeveloped service sector and the inability to develop entrepreneurship. Chaebols contributed to the imbalance between small and large businesses. Because of this, small businesses, which were sources of important innovation, did not have the same access to finance and new technology as large conglomerates. This problem is a compelling reason for President Park Geun-hye's creation of her ambitious plan to develop the creative economy. Nevertheless, it is worth taking into account a few reasons that are more equally important. It is worth noting that the population of Korea is aging very quickly and the number of senior citizens is growing rapidly. Due to the low birth rate, the problem of an aging population arises. And the low birth rate, in turn, is due to financial problems, because of which the people of Korea do not dare to marry and have children. The plan also considers a solution to this problem. To solve this problem, more jobs had to be created. The concept for the development of such an economic model is called job-centered creative economy. Significant changes in the Korean economy have taken place in the area of state-owned enterprises. They greatly slow down the development of the economy as a whole, since they have low labor productivity, and especially by increasing debts. It is obvious that the reasons are significant enough for the implementation of President Park Geun-hye's plan. (Южная Корея инициирует реформы по развитию «креативной экономики», 2020).

The prosperity of the creative economy is concentrated mainly in highly developed countries, which are contemplating a transition to an intangible economy. The dynamic growth of such an economy is taking place in the United States, as well as the influence of the creative sector in

the UK, New Zealand, Australia and Hong Kong. The creative industries account for 7% of global GDP. Annual economic growth in OECD countries ranges from 5 to 20 % (2020).

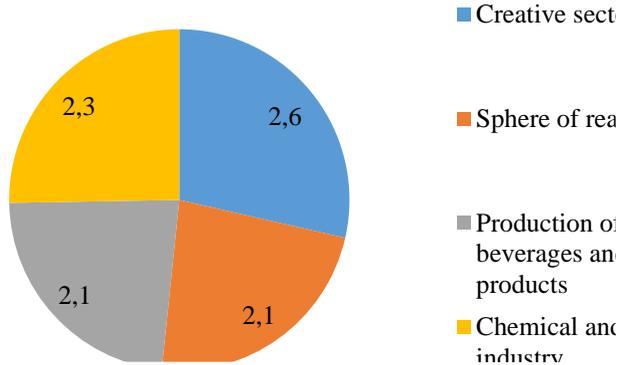


Figure 1. Contribution of the creative sector of the economy to the GDP of the EU countries in 2003. (2020)

From Figure 1 it is known that the share of the creative sector is almost equal with other spheres of production. Youth unemployment is one of the most important problems. For those who did not have the opportunity to find a job in large companies, there were no options for getting a high-paying job.

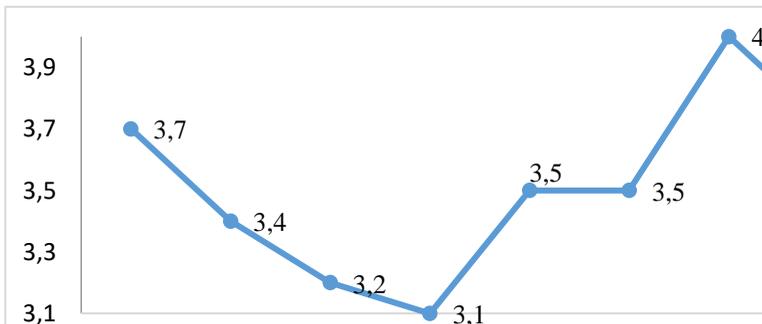


Figure 2. South Korean unemployment rate from 2010 to 2017 years. (Южная Корея – Уровень безработицы, 2020)

Having considered the essence of the creative economy, we can say that its main goal is to generate new ideas. That is why the basis of the plan

is the promotion of K-move – a movement in which young people rule the world. This is not new, since the young generation has a specific form of economic thinking; they are ready to introduce something completely new and original into the development of the economy. The creative and intellectual resources of society play an important role in the development of such economy. Thanks to them, we get important non-material results in such areas as design, IT technologies, music, cinematography, art. Consequently, the goal of the plan for the implementation of the creative economy is becoming clear – to reduce dependence on raw materials. Strengthening economic leadership in the world and promoting the importance of creativity in society were equally important goals. (Корея: опережающие стратегии, 2007).

The key idea of the creative economy is the creation of new industries and new products, both goods and services, which would provide not only opportunities for increasing exports, but also the creation of new high-quality jobs. In the late 1990s, as South Korean export industries began to lose their competitiveness in the global market, the country became post-industrial. It was then that the Korean government decided to devote its attention to areas in which people's creativity manifests itself. One of the most important factors in the successful development of the creative economy is the participation of citizens in such areas of activity as the development of new products, the ability to show their creativity and the uniqueness of the idea. It is society that is the engine in creating directions that will give impetus to economic development. The government realized that they needed young and creative minds to quickly develop their economies and establish themselves in world markets. For this reason, the Ministry of Science and Future Planning was created in 2013 to identify business areas with high technological potential. Already in 2014, the budget of this ministry was 16 billion, and 2 billion was invested in tech startups (Хохлова, 2020).

The six strategies were:

1. Make the startup business easy and affordable and create an environment in which creativity will be encouraged and become a powerful engine of the economy, not just a human trait.
2. Help small and medium-sized businesses to lead over huge conglomerates and penetrate the global market
3. Help improve the development of creative talents who have creative ideas.
4. Combine the activities and ideas of government and society to create a creative economic culture.

5. Opening up new industries and giving them the opportunity to take positions in the development of the economy.

6. Provide more opportunities for the ICT sector to expand scientific technologies, because this is the basis of the creative economy (Креативная экономика и ее развитие, 2020).

According to the plan for the implementation of the action of the creative economy, an important role belongs to high-tech innovation centers. The ministry is developing the concept of creating a balanced structure of the economy and creating a new engine for economic growth. Innovative development was a really important point as large enterprises were transformed into new high-tech centers.

It is important to note that each innovation center has its own developed specialization. For instance:

1. Seoul – the sphere of culture is developed; Human Resource Development Center.
2. Ulsan – medical equipment is well developed.
3. Jeju – a high level of development of creative culture and smart tourism.
4. North Chuncheon – a center for the development of biotechnology.
5. Kwangju – focus on the automotive industry.
6. Gangwon is called the center of prosperity for the economy of the future.
7. South Gyeongsang is a center for the development of genetic engineering (공공데이터개요 | 과학기술정보통신부, 2020).

Due to the rational placement of innovation centers in the regions of the country, one might say that Korea has a high development in various fields of science and technology. South Korea is focused on developing its culture. They do not change their traditions and are engaged in their promotion in the world. Korea's contemporary culture is widely recognized around the world as the government is committed to creating jobs that are attractive to young people. Another confirmation that in the above-mentioned plan for the development of the creative economy, young people must "rule the world" to achieve successful results. Most of the innovation centers were created precisely in order to develop the tourism and culture sector.

Korea has achieved considerable achievements in technological advancement. To achieve this result, many different projects were organized. One of the well-known projects is the National road map". In 2002, Koreans first attempted to apply the roadmap methodology at the national level by developing Korea's National Technological Development Roadmap until 2012. The National Science and Technology Council

implemented the project with the support of the Korea Institute for Science and Technology Development (KISTEP).

Table 1

Directions of technological development of Korean society until 2012

Target landmark	Description	Number of critical technologies
1. Society of information, knowledge and intelligence	Meeting the diverse needs of a person in all spheres of his life with the help of intelligent and mobile ICT services.	28
2. Biotherapy	Meeting the growing demand for high-quality medicines, timely diagnosis, prevention and treatment of diseases.	19
3. Alternative energy and ecology	Efficient and stable energy supply and utilization in compliance with international environmental standards and the situation in the world. Transition to a “consumer waste recycling society” living in harmony with the environment.	21
4. Growth of industrial potential	Stable economic growth is a result of increased international competitiveness of key industries and infrastructure.	20
5. Enhancing national security and international prestige	Establishment of the 10th largest aerospace industry in the world, self-sufficiency of the country with food.	11

Source: (Корея: опережающие стратегии, 2007)

As can be seen from Table 1, the benchmarks for the development of five technological developments were formed. The functions for their implementation until 2012 were also defined.

Conclusions. After analyzing the goal of developing the creative economy in South Korea, it should be noted that it was focused on creating the driving forces for economic growth and the spread of Korean culture in the world, thereby achieving approval in the global market. The formation of a creative class is one of the most important achievements for successful development, because it is new ideas and innovations that can accelerate the process of a high-tech process. It is worth noting that the creative economy is more dynamic in creating new jobs and developing the export system, as it focuses on intangible resources.

References

1. Кукла М.П. К., 2020. *Политика по созданию креативной экономики в Южной Корее* [online] КиберЛенинка. Available at: <<https://cyberleninka.ru/article/n/politika-po-sozdaniyu-kreativnoy-ekonomiki-v-yuzhnoy-koree>> [Accessed 13 November 2020].
2. Ведомости. 2020. *Южная Корея инициирует реформы по развитию «Креативной экономики»*. [online] Available at: <<https://www.vedomosti.ru/finance/articles/2014/05/15/yuzhnaya-koreya-iniciiruet-reformy-po-razvitiyu-kreativnoj>> [Accessed 13 November 2020].
3. Core.ac.uk. 2020. [online] Available at: <<https://core.ac.uk/download/pdf/6476828.pdf>> [Accessed 13 November 2020].
4. Ru.tradingeconomics.com. 2020. *Южная Корея – уровень безработицы*. [online] Available at: <<https://ru.tradingeconomics.com/south-korea/unemployment-rate>> [Accessed 13 November 2020].
5. 2007. *Корея: опережающие стратегии*. Россия, Москва: Федеральное государственное автономное образовательное учреждение высшего образования «Национальный исследовательский университет «Высшая школа экономики».
6. Хохлова, Д., 2020. *Как устроен стартап-рынок Южной Кореи: инвесторы, акселераторы и лидеры рынка — ТрибунаНаVc.Ru*. [online] vc.ru. Available at: <<https://vc.ru/tribuna/8793-south-korea-market>> [Accessed 12 November 2020].
7. Spravochnik.ru. 2020. *Креативная экономика и ее развитие*. [online] Available at: <https://spravochnik.ru/ekonomika/kreativnaya_ekonomika_i_ee_razvitie/> [Accessed 12 November 2020].
8. Msit.go.kr. 2020. *공공데이터개요 | 과학기술정보통신부*. [online] Available at: <<https://msit.go.kr/web/msipContents/contents.do?mId=MTEхMQ==>>> [Accessed 12 November 2020].
9. 2007. *Корея: опережающие стратегии*. Россия, Москва: Федеральное государственное автономное образовательное учреждение высшего образования «Национальный исследовательский университет «Высшая школа экономики».

Scientific supervisor by Olha Kotko, PhD in Economics, Associate professor.

ВИДИ ВАЛЮТНИХ РИЗИКІВ ТА СПОСОБИ ЇХ УНИКНЕННЯ

Валютний ризик виникає внаслідок зміни ціни однієї валюти стосовно іншої. Інвестори або компанії, які мають активи чи господарські операції через національні кордони, схильні до валютного ризику, який може призвести до непередбачуваних прибутків та збитків. Багато інституційних інвесторів, такі як хедж-фонди та пайові фонди, а також транснаціональні корпорації використовують форекс, ф'ючерси, опціонні контракти чи інші похідні інструменти для страхування ризику.

Валютні ризики бувають:

- операційні;
- трансляційні (бухгалтерські);
- економічні [1].

Щоб зменшити валютний ризик, іноземні інвестори можуть розглянути можливість інвестування в країни, у яких сильно зростають валюти та процентні ставки. Однак інвесторам потрібно переглянути інфляцію в країні, оскільки високий борг зазвичай передуює інфляції. Це може призвести до втрати економічної довіри, що може спричинити падіння валюти країни. Зростаючі валюти пов'язані з низьким співвідношенням боргу до валового внутрішнього продукту (ВВП).

Проаналізуємо масштабність проблеми управління валютними ризиками. Під час опитування 200 фінансових директорів та майже 300 скарбників, проведеного HSBC та FT Remark, 70% фінансових директорів заявили, що їх компанія зазнала зменшення прибутку за попередні два роки через незахищений валютний ризик; 58% фінансових директорів у великих компаніях заявили, що управління валютним ризиком є одним із двох ризиків, які в даний час займають найбільшу частку їхнього часу; і 51% сказали, що іноземна валюта – це ризик того, що їхня організація найменш підготовлена для боротьби.

З іншого боку, управління валютними ризиками може принести вашому бізнесу переваги:

- захист вашого грошового потоку та норми прибутку;
- покращене фінансове прогнозування та складання бюджету;
- краще розуміння того, як коливання валют впливають на ваш баланс;
- збільшення позикових можливостей.

Розуміння, де і як коливання валют впливають на рух грошових потоків компанії, не є простим. Багато різних факторів, від макроекономічних тенденцій до конкурентної поведінки в сегментах ринку, визначають вплив валютних курсів на рух грошових потоків у даному бізнесі.

На наш погляд є декілька основних кроків задля уникнення валютних ризиків:

1. перегляньте свій діловий робочий цикл, щоб дізнатись, де є валютний ризик. Це допоможе вам визначити чутливість норми прибутку до коливань валют;

2. вимірюйте та керуйте вашим ризиком валютного ризику. Це повинно включати ризик до узгодження угоди, купівлі чи операції та фактичний ризик, який існує після завершення операції. Коли ви відчуєте ризик до та після транзакції, ви зможете визначитися з необхідним рівнем хеджування. Транзакційні ризики – це найпростіший валютний ризик для вимірювання та управління. Вони виникають через різницю у термінах між договірними зобов'язаннями та фактичними грошовими потоками. Наприклад, якщо бізнес виробляє товар у Китаї та продає його в Данії за ціною, встановленою в датських кронах, а умови оплати дозволяють покупцеві сплатити дні або тижні пізніше, грошовий потік підприємства буде піддаватися коливанню валюти, поки він чекає для поселення. Ризики транзакцій можуть бути захищені фінансовими інструментами, включаючи валютні ф'ючерси, свопи або опціони [2];

3. хеджуйте свій валютний ризик. Хеджування означає, що ви використовуєте фінансові інструменти, такі як валюта чи валютні форвардні операції, щоб зафіксувати курс валюти так, щоб він залишався незмінним протягом певного періоду часу;

4. створіть політику іноземних валют і дотримуйтесь її. Ефективна валютна політика починається з чіткої корпоративної стратегії та чіткості корпоративних цілей. Політика повинна визначати ключові показники – будь то грошовий потік, вартість активів, коефіцієнти покриття боргу та процентів. Крім того, політика повинна включати певну форму вимірювання толерантності до ризику вашої компанії. Ця толерантність до ризику може бути виражена як цільова ймовірність дефолту, грошовий потік, що перебуває під загрозою, або просто цільовий коефіцієнт покриття або кредитний рейтинг.

Тож, у висновку потрібно відмітити, що вивчення способів страхування валютних ризиків допоможуть інвесторам уникнути, запобігти або мінімізувати збитки.

Список використаних джерел

1. Шелудько В.М. Фінансовий ринок. – Київ: Знання-Прес, 2002, 535с.

2. Валютні ризики, їх класифікація та причини виникнення в банківській діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/28_NIOXXI_2008/Economics/35642.doc.htm – вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: О.А. Задоля, кандидат економічних наук,
доцент.*

В. Песчанский

Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ПРОБЛЕМА КОРРУПЦИИ И МЕТОДЫ БОРЬБЫ ПРОТИВ НЕЁ

Как известно, коррупция является одной из наибольших проблем в истории независимой Украины. Исходя из данного факта, можно сказать, что эта проблема негативно влияет на все сферы жизни общества. Общество – это каждый из нас, и каждый из нас страдает от этого. Коррупция – это актуальная проблема не только для Украины, но и для всех стран мира, для кого-то в большей, а для кого-то в меньшей степени. Поэтому с ней нужно бороться.

Целью данного исследования является разбор понятия “коррупция”, доказательство существования коррупции, а именно, приведение фактов и статистики, её причины, а также доказательство необходимости и методы борьбы против неё.

Если говорить простыми словами, то коррупция – это использование служебного положения с целью получения личной выгоды [1]. Служебное положение занимают не только чиновники и бизнесмены, а, например, и врачи, полицейские, учителя. Под личной выгодой можно подразумевать деньги, привилегии, льготы и другие блага.

Теперь проанализируем статистические данные по коррупции в Украине. В 2019 году в Индексе восприятия коррупции международной организации Transparency International Украина заняла 126-ое место из 179 исследованных стран (рядом с Азербайджаном и Киргизией) [2]. Ещё в 2007 году Украина занимала 118-ое место (из 179 стран, исследованных на протяжении года) [3]. За время с 2014 года коррупция в Украине возростала [4]. В апреле 2017 года международная аудиторская компания EY поставила Украину на первое место в мире по уровню коррупции среди 41 исследуемых

стран (в том числе с Африки) [5, 6]. Что касается коррупции по отраслям, то социологический опрос Management Systems International за 2008 год показал, что наиболее высокие уровни коррупции наблюдались в техосмотре (57,5 %), милиции (54,2 %), здравоохранении (54 %), судах (49 %) и высшем образовании (43,6 %) [7]. Крупнейшие получатели взяток — полиция, здравоохранение и система образования [8]. Из-за коррупции эти отрасли находились или находятся в большом упадке. Что касается индивидуального отношения к коррупции со стороны населения Украины, то в конце 2000-х и в начале 2010-х годов примерно 67 % украинцев, которые имели дело с правительственными учреждениями, сказали, что они были непосредственно вовлечены в коррупционные сделки [9, 10]. В социологическом исследовании «СГ „Рейтинг“» в 2016 году от 20 до 40 % населения Украины были так или иначе задействованы в коррупционную деятельность в разных сферах жизни [11].

Нам необходимо понять, в чем же основные причины коррупции не только в Украине, но и в других странах:

- излишне контролирующая непрозрачная власть в сочетании с бизнес-политическими связями;

- бюрократия;

- отсутствие сформированных механизмов взаимодействия между институтами власти

- двусмысленные законы;

- кумовство;

- слабое гражданское общество;

- низкий уровень участия граждан в контроле над государством;

- политическая необразованность населения.

Также нам нужно разобраться с тем, почему необходимо бороться с коррупцией. Как писалось выше, коррупция на самом деле очень плохо влияет на все сферы жизни общества, и из-за этого страдает как общество, так и государство. Они страдают от устарелой системы образования, от плохого качества медицины, от произвола представителей правоохранительных органов, от ужасных дорог, от убогой системы социального обеспечения, и в конце концов от низких зарплат и пенсий. Во всем этом виновата коррупция. Именно из-за неё люди так бедны и так несчастны. По нашему мнению, ситуация была бы намного лучше, если бы деньги, которые выделяются на что-либо не воровались, а доходили в нужное русло. А если бы общество и правоохранительные органы всерьез начали бы бороться с коррупцией, то сколько полученных денег могло бы быть вложено в

развитие государства и общества соответственно. Это и есть основным поводом начать бороться с коррупцией.

По нашему мнению, стоит выделить следующие методы борьбы против коррупции:

- ужесточение законов и обеспечение их исполнения (гарантами выполнения законов выступают Президент и Кабинет Министров в лице органов исполнительной власти, которые отвечают за правовое обеспечение существования общества);

- создание экономических механизмов, позволяющих должностным лицам увеличить свои доходы, не нарушая правила и законы;

- усиление роли рынков и конкуренции, тем самым уменьшив размер потенциальной прибыли от коррупции [12].

В конце хотелось бы отметить, что на самом деле побороть коррупцию полностью невозможно, но можно её минимизировать до такого уровня, чтобы народ жил хорошо и счастливо, и Украине, как и многим другим странам в данном вопросе еще есть к чему стремиться.

Список использованных источников

1. Prostopcoin [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://prostopcoin.io/blog/corruption> – свободный. Язык рус.

2. Transparency International [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.transparency.org/en/cpi/2018 – свободный. Язык англ.

3. Transparency International [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.transparency.org/en/cpi/2007/results – свободный. Язык англ.

4. Сергій Дацюк. Корупційна стабільність як ілюзія. Українська правда [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/58e3457a818a8/> – свободный. Язык укр. (4 апреля 2017)

5. Сергій Дацюк. Корупційна стабільність як ілюзія. Українська правда [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/58e3457a818a8/> – свободный. Язык укр. (4 апреля 2017)

6. Сергій Дацюк. Можливі наслідки неадекватності. Українська правда [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/58ec8d14f0338/> – свободный. Язык укр. (11 апреля 2017)

7. Ліга.Новости. Рейтинг корупції Е&У: Україна на першому місці серед 41 країни [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ua->

news.liga.net/politics/news/rejting_korupts_e_y_ukra_na_na_pershomu_m_sts_sered_41_kra_ni – свободный. Язык укр. (10 апреля 2017)

8. Український тиждень. Transparency International Global Corruption Barometer: Ukraine has become more corrupt over the last two years [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://ukrainianweek.com/News/84111> – свободный. Язык англ. (9 июля 2013)

9. Atlantic Council. Corruption, Democracy, and Investment in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.acus.org/docs/071016_Corruption,%20Democracy,%20and%20Investment%20in%20Ukraine.pdf – свободный. Язык англ. (октябрь 2007)

10. Киевский институт проблем управления имени Горшенина. Fighting Corruption In Ukraine: Ukrainian Style [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://gpf-europe.com/upload/iblock/333/round_table_eng.pdf – свободный. Язык англ. (3 июля 2011)

11. Чинність закону. Страшні відомості принесли соціологічні дослідження СГ Рейтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rol.org.ua/newsitem.cfm?unid=5594> – свободный. Язык укр. (21 ноября 2016)

12. Ades A., Di Tella R. The new economics of corruption: a survey and some new results // Political Studies. – 1997. – Vol. 45, No. 3. – P. 496. doi:10.1111/1467-9248.00093 (англ.)

Научный руководитель: С.В. Кузьминов, доктор экономических наук, профессор.

Г. Підгорна

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

РІВЕНЬ ЗАЙНЯТОСТІ ТА ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ ВСІЄЇ УКРАЇНИ

Одна із проблем розвитку української економіки є безробіття. До цього етапу, на жаль, Україна зазначила себе як джерело забезпечення малоцінної робочої сили. Але трудове пересування українців скоріше можна назвати вимушеною дією, що властиво для перехідного типу економіки.

Ступінь зайнятості станом на 2020 р. сильно змінилася. В порівнянні з минулим роком показник безробіття ще більш зріс, але, якщо порівнювати з 2000 р., то 2020 р. майже наздогнав той показник.

Переглянути рівень безробіття за відсотками ми зможемо у наведеній таблиці (табл.1):

Таблиця 1

Рівень безробіття в Україні з 2000 по 2020 рр.

<i>Рік</i>	<i>Всього населення, тис. осіб</i>	<i>Безробітне населення, тис. осіб</i>	<i>Рівень безробіття, %</i>
2000	48923,2	2630,0	12,4%
2005	46929,5	1595,2	7,8%
2010	45778,5	1784,2	8,8%
2015	42760,5	1654,0	9,5%
2020	41 902,4	1954,0	до 9,9%

Складено автором за даними [1].

В Україні зростає безробіття: в жовтні безробітних в країні налічується на 62% більше, ніж в тому ж місяці 2019 р. Такі високі цифри обумовлені не тільки зупинкою виробництва і скороченням персоналу підприємств, а й через пандемію – сотні працюючих за кордоном українців повернулися на батьківщину і встали на облік в службу зайнятості.

Приводом збільшення рівня зайнятості з 2000 р. стало підняття цін, а також нарощування виробництва на багатьох підприємствах. Але з 2014 р. почалась війна із Росією, це також вплинуло на рівень безробіття. Під кінець грудня 2019 р. до наших часів почався COVID-2019, через що зменшився рівень зайнятості. За час карантину, який вже досить довго триває, показник безробіття в Україні зростає. У перші місяці карантину кількість безробітних зросла на 500-700 тисяч, а через декілька неділей додалося до них ще 500-600 тисяч чоловік. У наш час рівень зайнятості в Україні приблизно 2,5-2,8 млн громадян.

Отже, для подолання безробіття в Україні потрібно оцінювати робочу силу так, як треба – поважати людський труд; трудовий вік зменшити; позбавитися всяких інших проблем, хвороб та покращити взаємини із різними країнами.

Список використаних джерел

1. Сайт Мінфін [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/2014/> – вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук,
доцент.*

UNEMPLOYMENT IN UKRAINE: TRENDS AND PECULIARITIES

Nowadays there are many factors, which affect economy of each country. Without any doubt, unemployment plays a huge role among them. This essay will describe the situation with unemployment in Ukraine and an impact of Covid-19 on it.

Amadeo (2020) defines unemployment as “when someone could work and wants to work but is unable to find a suitable job”. The Bureau of Labor Statistics (BLS) (2020) has a more specific definition “people who don’t have a job, have actively looked for work in the past four weeks, and currently are available for work”. The BLS also includes people who are temporarily laid off and are waiting to be called back to that job in unemployment statistics (The Balance, 2020).

The unemployment is different. It could be: frictional, structural and cyclical.

1. Frictional – it occurs when an employee quit or was fired and he needs time to find a new job that is suitable for all criteria, since it is usually not easy to find such a vacancy.

2. Structural unemployment occurs when businesses start using new technologies and are forced to lay number of employees.

3. Cyclical unemployment results from cycles of economic upturn and downturns, which means that unemployment rises during recessions and declines during economic expansions.

Besides the official unemployment figures, today it is important to take into account hidden unemployment, which is defined by The Cambridge Dictionary as: “The number of people who do not have work but who are not counted in government reports, for example, people who have stopped looking for a job and people who work less than they want to.” (Hidden unemployment, 2020). Considering these figures, the unemployment in Ukraine is even higher, because employment services register only a third of those who have lost their jobs. For example, nowadays 70% of workers in the light industry and over 51% of workers in the forest and woodworking industry are on forced leave. In addition to this, citizens who do not apply for employment services, trying to find a job on their own can also expand the number of hidden unemployed.

According to research and statistics, in Ukraine more than 70% of the unemployed are women, 40% are citizens who have higher education, and

31% are young people. Statistics shows that the number of able-bodied people employed in all sectors of the economy is decreasing in Ukraine.

According to the Labor Market Review of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine, the unemployment rate in Ukraine among citizens aged 15-70 years was 13.5% in 2020 making Ukraine the country with one the highest unemployment rates.

Without any doubt, only the numbers themselves force public institutions to seriously think, analyze and take prompt actions. High unemployment is becoming the norm for Ukraine and as a result it significantly harms the national security of the state. Moreover, today there are not enough funds to approach the solution of this problem in a civilized manner.

The graph below shows how the unemployment rate in Ukraine has changed in recent years (Figure 1). As it can be seen on the graph, since 2017 the unemployment rate had a decreasing trend, reaching 8,6% in 2019. But due to Covid-19 and the beginning of a new crisis, the unemployment rate increased up to 13,5% in 2020 (Minfin,2020).

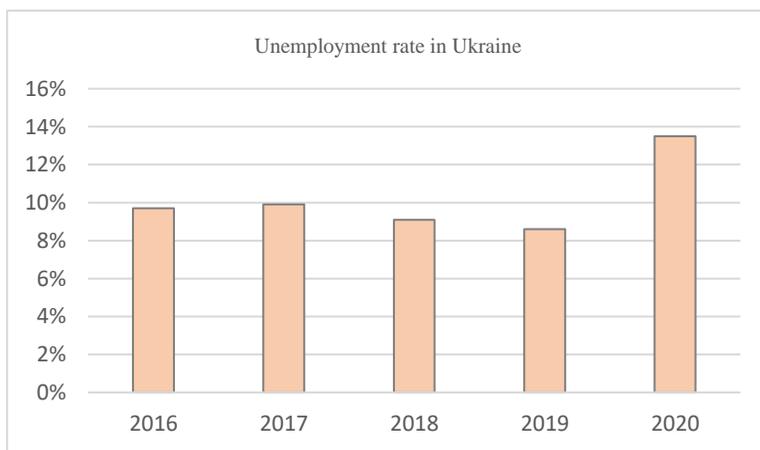


Figure 1. Unemployment rate in Ukraine

Unemployment can be positive and negative. Negative consequences affect every citizen and the development of the country.

The negative consequences include:

1. decline in GDP (gross domestic product);
2. reduction of the volume of income tax (personal income tax) received by the budget;

3. burden on the treasury (unemployment benefits, training);
4. growing social tension.

The positive effects are:

1. the state responsibility in relation to labor protection of the population is increasing;
2. personnel are becoming more qualified;
3. the competitiveness of labor resources is developing;
4. discipline is strengthened;
5. unemployed specialists become a kind of reserve in case of economic growth.

Since each country aims to keep the unemployment rate on a low level, there are several methods of combating unemployment. First of all, countries can maintain economic growth per capita in accordance with national conditions. Secondly, achieve higher levels of economic productivity through diversification, technological renewal and innovation can lead to a decrease in unemployment rate. Also, countries should promote development-oriented policies which can help to support productive activities, decent job creation, entrepreneurship and innovation. Besides this, countries should encourage the formalization and growth of micro, small and medium-sized enterprises. Moreover, it is recommended to gradually improve global resource efficiency in consumption and production, and strive to decouple economic growth from environmental degradation.

Let's take a look at how Covid-19 affected the unemployment rate in Ukraine. From the beginning of the quarantine, which started on March 11, 2020, almost 430 thousand people received unemployment status in Ukraine, which is 67% more than at the same period last year. Representatives of the intellectual labor and the simplest professions lost their jobs. In addition to this, small businesses are affected; about 33% of representatives of this sector have lost 50 up to 75 % of their income during the quarantine period due to the coronavirus pandemic (Ukrinform,2020).

Moreover, due to the coronavirus pandemic, many cafes, restaurants, private shops and the like are forced to stop working indefinitely. On the one hand, someone will be able to resume work, and on the other hand, some cafes and small businesses will be closed forever. The closure of such a high amount of cafes will lead to even higher unemployment since many people will lose their jobs.

Nevertheless, the City Employment Center of Kiev reports that the number of unemployed is decreasing every month. For example, in April, 2020 149 thousand people received the status of unemployed, in May – 97 thousand people, in June – 75 thousand and in July – 68 thousand. The

Chamber of Commerce and Industry says that over the past 15 years, it is now the highest level which reaches 13.5%.

According to the survey conducted by the Chamber of Commerce and Industry, 26% of companies want to cut staff, and 30% are still thinking. About 4 million of people temporary stopped to work due to the temporary closure of the companies. The National Bank of Ukraine reports that almost all new vacancies have disappeared from the labor market. Entrepreneurs are trying to not fire their employees, but despite this a huge number of people have lost their income.

Easing quarantine in May improved the situation slightly. Several firms opened new jobs in June because the easing of quarantine led to a revival of business activity. As a result, in June the number of unemployed decreased by 100 thousand people. The majority of enterprises in the service sector are already operating in full-scale mode.

The NBU predicts that the unemployment rate will have a decreasing trend in the next years, reaching around 9% in 2021, and 8.8% in 2022 (Epravda,2020).

To summarize, it can be said that unemployment has always been a problem for Ukraine, but Covid-19 has made a significant impact on it which led to a rapid increase in figures. As it was described, unemployment can have some positive effects on the economy of the country, but the major part of the affects represents the negative ones such as, for example, a massive poverty. That is why, for Ukraine it is extremely important now to find a way to overcome such a huge problem and decrease unemployment rate. Several methods such as: promotion of developed-oriented policies, diversification, innovation and entrepreneurs support, etc. can be used.

References

1. Hidden unemployment (2020) Dictionary.cambridge.org. [online] Available at: <https://dictionary.cambridge.org/fr/dictionnaire/anglais/hidden-unemployment>.
2. The Balance. 2020. The Balance. [online] Available at: <https://www.thebalance.com/>.
3. Безработица в Украине (2020) Минфин. [online] Available at: <https://index.minfin.com.ua/labour/unemploy/>.
4. За время карантина статус безработного получили более 430 тысяч Украинцев (2020). Ukrinform.ru [online] Available at: <https://www.ukrinform.ru/rubric-economy/3084566-za-vremya-karantina-status-bezrabotnogo-polucili-bolee-430-tysac-ukraincev.html>.

5. Количество безработных в Украине (2020). Экономическая правда [online] Available at: <<https://www.epravda.com.ua/rus/news/2020/04/16/659462/>>.

Scientific supervision by Ruslan Kliuchnyk, PhD in Politology, Associate Professor.

M. Podgórski
Uniwersytet Rzeszowski, Polska

SYTUACJA SEKTORA MŚP W POLSCE W LATACH 2008–2019 ORAZ JEJ PROGNOZA NA KONIEC ROKU 2020

Jedną z najważniejszych ról w gospodarce państw czy to poszczególnych regionów stanowią przedsiębiorstwa zaliczane do sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Stanowią one w Polsce ponad 99,5% wszystkich firm. Niepodważalne jest również ich znaczenie w tworzeniu PKB. Wartość dodana brutto wytworzona przez ten sektor stanowi ok. 50%. Inne czynniki stanowiące o jego ważności to dystrybucja miejsc pracy (70% pracujących) oraz udział w eksporcie dóbr i usług (30%)¹. W praktyce należy stale monitorować sektor i w przypadku jego obumierania stosować odpowiednie regulacje, które pozwalają na zahamowanie spadku poziomu powstawania nowych firm oraz wydłużenie czasu przeżywalności przedsiębiorstw. W Polsce takim okresem czasu jest trzeci rok działalności, kiedy niejednokrotnie osoba prowadząca działalność musi liczyć się z opłacaniem pełnych składek ubezpieczeniowych. Jednym ze sposobów kontroli rynku jest sprawdzanie poziomu kondycji finansowej w przedsiębiorstwach na przestrzeni lat.

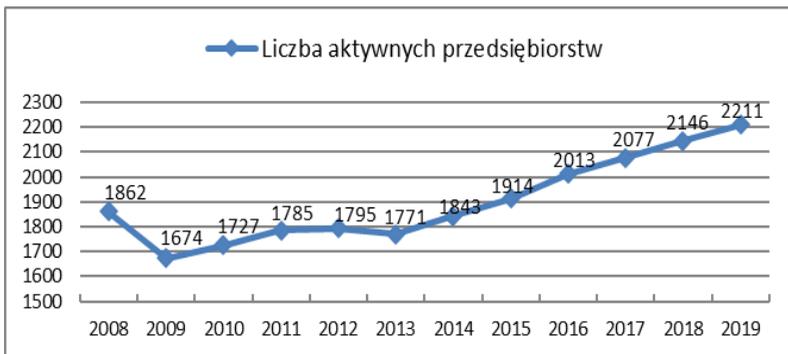
Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie wyników badań własnych odnoszących się do ogólnej i aktualnej sytuacji MŚP w Polsce. Badania realizowano w oparciu o dostępne dane statystyczne oraz własne badania ankietowe przedsiębiorstw.

Wykres nr 1 pokazuje, że od roku 2013 w Polsce odnotowujemy ciągle wzrost liczby przedsiębiorców. W aspekcie społecznym oznacza to, że zwiększa się świadomość ludzi dotycząca prowadzenia działalności oraz funkcji pieniądza i jego pozyskiwania z przeznaczeniem na dalszy rozwój. Coraz więcej osób przejawia postawy przedsiębiorcze samorealizując się, a tym samym w wielu przypadkach, dając pracę innym.

Zwiększająca się liczba aktywnych przedsiębiorców sprawia, że mają oni coraz większy wpływ na gospodarkę. Niezbędne jest więc ciągle

¹ <https://analizafinansowa.pl/wiadomosci-gospodarcze/rosnie-znaczenie-sektora-msp-w-polskiej-gospodarce-wnioski-z-raportu-parp-4070.html>

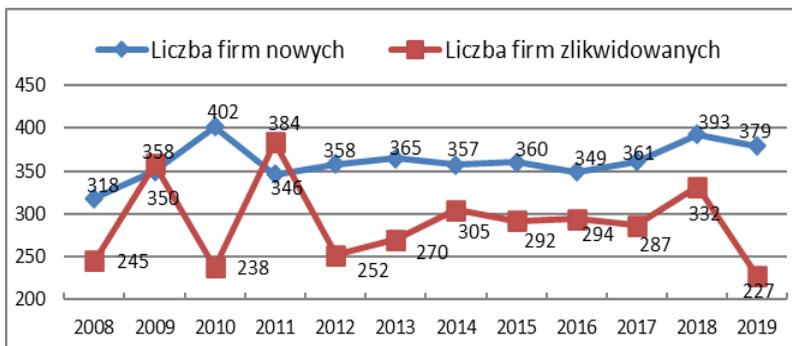
badanie rynku i zmian w nim zachodzących, tak aby była możliwość wyeliminowania luk oraz negatywnych aspektów prowadzących do obumierania sektora prywatnego.



Wykres 1. Liczba przedsiębiorstw aktywnych w Polsce w latach 2008-2019 (w tys.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji GUS Działalność przedsiębiorstw niefinansowych z lat 2008-2020.

Wykres nr 2 wskazuje, że od 2012 powstaje więcej nowych jednostek gospodarczych niż ich upada. Oznacza to, że w bardzo dynamicznym sektorze prywatnym występuje oraz pojawia się sporo nowych luk, które można usuwać poprzez przedsiębiorstwa sektora MŚP, które korzystają z coraz nowszych technologii i patentów.



Wykres 2. Liczba przedsiębiorstw nowo powstałych i zlikwidowanych w Polsce w latach 2008-2019 (w tys.)

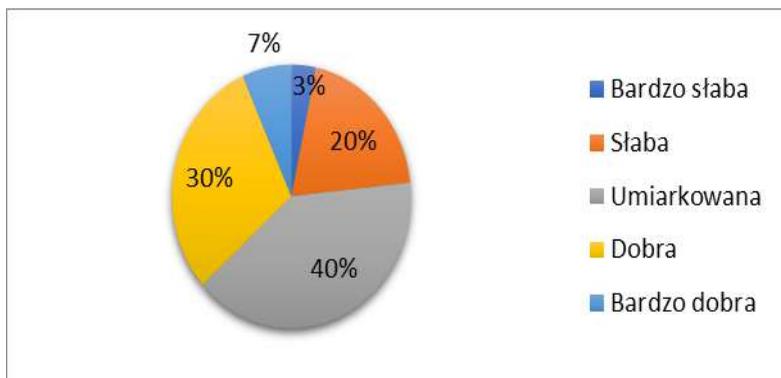
Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji GUS Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON za lata 2008-2020.

Prognozy na koniec roku 2020 nie są optymistyczne. Obecna sytuacja gospodarcza sprawia, że wielu przedsiębiorców jest negatywnie nastawionych co do przyszłości. Wyniki badania „Korona Bilansu”, przeprowadzonych na grupie firm sektora MŚP, pozwalają na wyciągnięcie następujących wniosków²:

- 25% ankietowanych stwierdziło, że jest w złej sytuacji finansowej,
- 93,8% działalności nie wykorzystuje pełnego potencjału produkcyjnego, co jest związane ze stopniowym wygaszaniem profilu działalności,
- 75% nie planuje żadnych inwestycji,
- prawie 80% firm nie będzie w najbliższym czasie zwiększało stanu zatrudnienia.

Jedną z nielicznych dobrych informacji jest to, że odsetek przedsiębiorstw uważających swoją sytuację za dobrą, zwiększył się w porównaniu z poprzednią edycją badania o 10pp. W tym momencie wskaźnik ten pokazuje 45,7%.

W przeprowadzonych w 2020 roku badaniach własnych na grupie 60 przedsiębiorców można zauważyć pokrywanie się głównej zależności. Tylko 23% ankietowanych wskazało na słabą kondycję finansową co stanowi podobieństwo do przedstawionych wyżej prognoz. Aż 77% firm nie wskazało na pogarszającą się sytuację finansową, a w tym 37% zadeklarowało swoją sytuację jako przynajmniej dobrą.

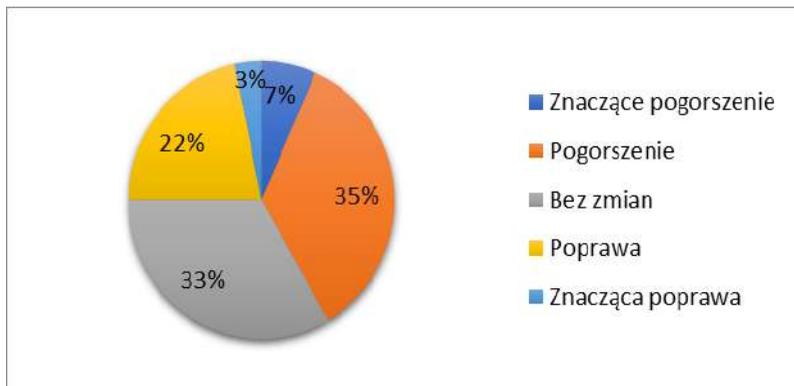


Wykres 3. Obecna kondycja finansowa przedsiębiorstw sektora MŚP

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

² <https://www.egospodarka.pl/165365,Sektor-MSP-inwestycje-planuje-tylko-15-firm,1,39,1.html>

Wykres nr 4 pokazuje, że aż 42% badanych przedsiębiorców wskazało na pogorszenie swojej sytuacji finansowej na przestrzeni ostatnich 2 lat. Poprawę swojej płynności zadeklarowało tylko 25%, co może być spowodowane ostatnią sytuacją gospodarczą wywołaną ogólnosiwiatową pandemią.



Wykres 4. Kondycja finansowa przedsiębiorstw sektora MŚP na przestrzeni ostatnich 2 lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Ocena kondycji finansowej przedsiębiorstw jest dobrym wyznacznikiem do stworzenia prognozy dotyczącej nowych oraz zlikwidowanych firm. Utrzymanie odpowiedniej relacji pomiędzy nimi pozwala na utrzymanie lokalnych rynków bez powstawania w nich istotnych luk. Te natomiast bezpośrednio wpływają na większe rynki co w ostatnim kroku doprowadza do ingerencji w gospodarkę krajową.

Bibliografia

1. Działalność przedsiębiorstw niefinansowych z lat 2008-2020, Warszawa GUS.
2. Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON za lata 2008-2020, Warszawa GUS.
3. <https://analizafinansowa.pl/wiadomosci-gospodarcze/rosnie-znaczenie-sektora-msp-w-polskiej-gospodarce-wnioski-z-raportu-parp-4070.html>
4. <https://www.egospodarka.pl/165365,Sektor-MSP-inwestycje-planuje-tylko-15-firm,1,39,1.html>

Opiekun naukowy dr inż. Małgorzata Lechwar.

БІТКОЙН – ВАЛЮТА МАЙБУТНЬОГО: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Криптовалюта – це цифрова валюта, яка створюється та управляється за допомогою передових методів шифрування, відомих як криптографія. Криптовалюта зробила стрибок від академічної концепції до (віртуальної) реальності завдяки створенню біткойна у 2009 р. Хоча біткойн приваблював зростаючий обсяг наступних років, він привернув значну увагу інвесторів та ЗМІ у квітні 2013 р., коли він досяг рекордних 266 доларів за біткойн після зростання в 10 разів за попередні два місяці. На піку біткойни мали ринкову вартість понад 2 мільярди доларів, але незабаром після цього 50-процентне падіння викликало бурхливу дискусію про майбутнє криптовалют загалом і біткойнів зокрема. Деякі експерти припускають, що ці альтернативні валюти з часом витіснять звичайні валюти та так повсюдно, як колись долари та євро. Але є і інші, які вважають, що криптовалюти швидко проходять, що швидко розгоряться. На нашу думку відповідь лежить на біткойнах [1].

Біткойн – це децентралізована валюта, яка використовує однорангову технологію та дозволяє всі функції, такі як емісія валюти, обробка та перевірка транзакцій, здійснюватися колективно мережею. Хоча ця децентралізація робить біткойн вільною від маніпуляцій чи втручання уряду, зворотний бік полягає в тому, що немає центрального органу, який би гарантував безперебійну роботу або підтримував вартість біткойна. Біткойни створюються цифровим способом за допомогою процесу «видобутку», який вимагає потужних комп'ютерів для вирішення складних алгоритмів та номерів крипто. В даний час вони створюються зі швидкістю 25 біткойнів кожні 10 хвилин і будуть обмежені 21 мільйоном, рівень, який, як очікується, буде досягнутий у 2140 р.

Серед переваг біткойна ми можемо перерахувати свободу платежів. З біткойнами ми маємо можливість відправляти та отримувати гроші в будь-яку точку світу в будь-який час. Нам не потрібно турбуватися про перетин кордонів, перенесення термінів на пов'язані свята чи інші обмеження, які можуть виникнути під час переказу грошей. З біткойнами ми повністю контролюємо ваші гроші, і в мережі біткойн немає форми центральної влади.

Ще одна перевага – безпека та контроль. Дозвіл користувачам контролювати свої транзакції допомагає захистити біткойн у мережі. Трейдери не можуть стягувати додаткові збори без повідомлення. Їм потрібно поговорити зі споживачем, перш ніж додавати будь-який вид мита. Платежі за біткойни можуть бути здійснені та виконані без прив'язки особистої інформації до транзакції. Завдяки тому, що особиста інформація прихована від нескромних очей, біткойн захищає від викрадення особистих даних, гаманець біткойн може бути зашифрований та резервне копіювання для забезпечення грошової безпеки.

Ще одна дуже важлива перевага – прозорість інформації. За допомогою блокчейну всі завершені транзакції видно кожному, але особиста інформація прихована. Публічну адресу видно, але особиста інформація не пов'язана з нею, кожен може перевірити транзакції в будь-який час в ланцюжку блоків біткойнів.

Тепер, коли ми розглянули основні переваги, ми можемо перейти до недоліків. Таким чином, серед недоліків біткойнів ми можемо перерахувати відсутність повідомлень та розуміння. Багато людей досі не знають про існування цифрових монет та біткойнів. Люди повинні бути поінформовані про те, що означає біткойн, щоб застосувати його до свого життя. Мережа – найкращий спосіб просування біткойнів. Компанії приймають біткойни через переваги, але список доволі короткий порівняно з фізичними монетами. Такі компанії, як TigerDirect, Dell, NewEgg та Overstock, приймають біткойн як спосіб оплати, що чудово. Співробітники повинні пройти навчання біткойнам, щоб допомогти своїм клієнтам. Це, безумовно, зажадає певного часу та зусиль.

Ризик і волатильність – два елементи, які становлять великий мінус для біткойна. Це нестабільно, особливо тому, що існує обмежена кількість монет і попит на них зростає з кожним днем.

Однак мінливість, як очікується, зменшиться з часом. Враховуючи, що багато компаній, ЗМІ та торгові центри почали приймати біткойн, його ціна врешті-решт стабілізується [2].

Поява біткойна спричинила дискусію щодо його майбутнього та майбутнього інших криптовалют. Незважаючи на останні проблеми Біткойна, його успіх з моменту запуску 2009 року надихнув на створення альтернативних криптовалют, таких як Ethereum, Litecoin та Ripple. Криптовалюта, яка прагне стати частиною основної фінансової системи, повинна відповідати дуже різним критеріям. Хоча така можливість виглядає віддаленою, мало сумнівів, що успіх або невдача

Біткойна у вирішенні проблем, з якими він стикається, може визначити стан інших криптовалют у наступні роки.

Список використаних джерел

1. История биткойна: Краткий экскурс в прошлое и будущее криптовалют. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.ihodl.com/investment/2017-09-08/istoriya-bitkoina-kratkij-ekskurs-v-proshloe-i-budushee-kriptovalyut/> – вільний. Мова рос.

2. Преимущества и недостатки развития криптовалют. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/preimuschestva-i-nedostatki-razvitiya-kriptovalyut> – вільний. Мова рос.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

О. Поправко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

В існуючих економічних умовах жорсткої конкуренції невизначеності економічної ситуації на перший план виходить необхідність оперативного реагування на постійно мінливі умови ведення бізнесу.

Будь-який господарський процес формується під впливом різноманітних факторів. Знання цих факторів і вміння управляти ними дозволяє впливати на зміну показників ефективності діяльності підприємства.

Фактори, які впливають на прибуток, можуть класифікуватися за різними ознаками. Так, прийнято виділяти внутрішні і зовнішні чинники. В даному випадку розглянемо зовнішні чинники.

Зовнішні фактори, не залежать від товаровиробників і мають об'єктивний характер, деякі з них можуть впливати на темпи зростання прибутку і рентабельності виробництва.

До зовнішніх чинників відносяться:

- надзвичайні події (як наприклад зараз в 2019–20 рр. в Україні – пандемія з коронавірусом COVID-19), природні (кліматичні) умови, зміна ринкової кон'юнктури (в тому числі ринку споживчих товарів), конкуренція, соціальні умови в країні (поточний стан економіки, політична стабільність), демографічна ситуація (чисельність

населення, смертність, народжуваність, міграція), транспортні та інші фактори, що викликають додаткові витрати у одних підприємств і зумовлюють додатковий прибуток у інших;

- зміна державними органами або інфляційними процесами цін на продукцію, яка споживається сировину, матеріали, паливо, покупні напівфабрикати, тарифів на послуги та перевезення, торгових знижок, надбавок, норм амортизаційних відрахувань, ставок заробітної плати, нарахувань на неї і ставок податків і інших зборів, виплачуваних підприємствами;

- порушення дисципліни з господарських питань постачальниками (постачання сировиною, матеріалами, їх якості), постачальницько-збутовими, вищестоящими господарськими, фінансовими, банківськими та іншими органами (відсоток за кредит), що зачіпають інтереси підприємства [1].

Якщо продукція підприємства орієнтована на експортний ринок то в даному випадку переважають дещо інші чинники ніж на внутрішніх ринках. Ці фактори постійно змінюються в залежності від світової економічної ситуації і можуть створювати переваги підприємству в конкурентній боротьбі так і чинити негативний вплив на діяльність підприємства. До таких факторів можна віднести наступні:

- коливання курсів валют;
- різні рівень інфляції в різних країнах;
- тарифи експортні мита та інші перешкоди в торгівлі;
- надлишкова пропозиція або дефіцит продукції на ринках;
- здешевлення або підвищення тарифів на перевезення продукції;
- різновид інфраструктури транспортної системи.

Також в роботах вчених були виділені наступні зовнішні фактори:

- ВВП;
- грошова маса;
- фондовий індекс;
- кількість підприємств в галузі;
- процентні ставки;
- внутрішній і зовнішній попит;
- рівень безробіття;
- нова ділова активність;
- кредитна ставка;
- економічне зростання;
- частка компанії на ринку.

Всі вони в тій чи іншій мірі впливають на рентабельність і можливого доведення підприємства до банкрутства [2].

Для того щоб рівень прибутковості покращувався, на підприємстві повинні проводитися заходи тільки в наступному порядку:

- організаційні (удосконалення виробничої структури, удосконалення організаційної структури управління, диверсифікація виробництва, реструктуризація виробництва тощо);

- технічні (оновлення техніко-технологічної бази, переозброєння виробництва, вдосконалення виробів, що виробляється);

- економічні важелі та стимули (удосконалення тарифної системи, форми і системи оплати праці, прискорення обігу оборотних коштів тощо).

Якщо почати проводити зміни не в такому порядку, то позитивні зрушення у ефективності діяльності будуть малопомітними, або відсутніми взагалі.

Виявлені фактори тією чи іншою мірою впливають на динаміку виконання виробничої програми та виробничого процесу підприємства, а значить і визначають ефективність бізнесу в цілому.

Тому необхідно провести аналіз ресурсної складової, яка є ключовою ланкою в ланцюжку чинників, що визначають виробничу програму.

Інструментарії аналізу, оцінки та моніторингу в сукупності дозволяє узагальнити тренди, виявити тенденції і досліджувати майбутні очікування.

Ухвалення обґрунтованих, оптимальних управлінських рішень неможливе без попереднього проведення всебічного, глибокого економічного аналізу діяльності організації. Результати проведеного економічного аналізу використовуються для встановлення обґрунтованих планових завдань. Фінансовий аналіз дозволяє відповісти на багато питань щодо руху коштів в компанії, якості управління ними і положення на ринку, яке набуває компанія в результаті своєї діяльності.

У процесі аналізу рентабельності підприємства слід вивчити динаміку його показників, а також порівняти їх із значеннями аналогічних показників конкурентів і по галузі в цілому.

При ринковій економіці результати діяльності оцінюються системою показників, основним серед яких є рентабельність, що визначається як відношення прибутку до одного з показників функціонування торгового підприємства. При розрахунку рентабельності можуть бути використані різні показники прибутку. Це дозволяє виявити не тільки загальну економічну ефективність роботи підприємства, а й оцінити інші сторони його діяльності.

Показники рентабельності є важливими характеристиками факторної середовища формування прибутку (та доходу) підприємств. З цієї причини вони є обов'язковими елементами порівняльного аналізу та оцінки фінансового стану підприємства. При аналізі виробництва показники рентабельності використовуються як інструмент інвестиційної політики і ціноутворення. Різноманіття показників рентабельності визначає альтернативність пошуку шляхів її підвищення. У процесі аналізу слід вивчити динаміку показників рентабельності, виконання плану по їх рівню [3].

Фінансову діяльність компаній проаналізували А.Т. Аль-Кассар і Д.С. Солю, які прийшли до висновку, що з 25 фінансових коефіцієнтів, розглянутих ними, 7 безпосередньо впливають на банкрутство підприємств. До них відносяться:

- 1) коефіцієнт оборотності чистого оборотного капіталу;
- 2) відношення обороту до дебіторської заборгованості;
- 3) відношення поточних активів до зобов'язань;
- 4) коефіцієнт поточної ліквідності;
- 5) відношення поточних зобов'язань до активів;
- 6) коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- 7) відношення прибутку до оподаткування до поточних зобов'язань [4].

Для підвищення рентабельності необхідно постійно стежити за ситуацією справ на підприємстві, не забуваючи оперативного впровадження сучасних технологій організації та оптимізації виробництва, скорочувати витрати.

Експерти і вчені, що аналізують існуючі економічні реалії, відзначають ряд тенденцій, які починають проявлятися в сфері економіки і впливати на розвиток бізнесу і залучення інвестицій. Ризики невизначеності позначаються на стані розвитку галузей економіки та пов'язані зі скромними очікуваннями підприємців щодо поліпшення фінансової ситуації і стабілізації економіки.

Як держава могла б допомогти бізнесу в сучасних умовах? Дати доступ до дешевих кредитних ресурсів, розширення потенціалу державної програми «5-7-9», реструктуризація взятих раніше кредитів, зниження податкового навантаження на підприємства (ввести так звані "податкові канікули"), стабілізувати політичну ситуацію в країні для уникнення революцій і хвилювань, мінімізувати інфляцію, стійкий курс національної валюти, не закриваючи бізнесу, а вказати нові правила його ведення, з урахуванням поточної ситуації в країні.

Список використаних джерел

1. Теория экономического анализа: учебное пособие для студентов-иностранцев / В.В. Иваниенко, П.М. Куликов – Харьков: Изд-во ХНЕУ, 2012. – 240 с. – (Рус. яз.).

2. <https://cyberleninka.ru/article/n/prognozirovanie-bankrotstva-predpriyatiya-s-uchetom-faktorov-vneshney-sredy/viewer> [Електронний ресурс]. Прогнозирование банкротства предприятия с учетом факторов внешней среды / Елена Федорова, Михаил Лазарев, Александр Федин.

3. <https://cyberleninka.ru/article/n/monitoring-faktorov-vliyayuschih-na-povyshenie-urovnya-rentabelnosti/viewer> [Електронний ресурс]. Мониторинг факторов. Влияющих на повышение уровня рентабельности / А.Б. Дударева, кандидат экономических наук ФГБОУ ВО Орловский ГАУ.

4. Al-Kassar L.T., Soileau J.S. Financial Performance Evaluation and Bankruptcy Prediction (Failure) / Arab Economics and Business Journal. 2014. Vol. 9. Iss. 2. P. 147-155. doi: 10.1016/j.aebj.2014.05.010

Науковий керівник: С.В. Дубінський, кандидат економічних наук, доцент.

Є. Посукан

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Одним з ключових елементів зовнішньої економіки України є вдосконалення системи митного регулювання. Митне регулювання визначає характер зовнішньоекономічних відносин, адже через встановлення мита та інших податків держава встановлює засади для підтримання національних товарів та проходження іноземної продукції.

Митне регулювання відіграє важливу роль у державному регулюванні зовнішньоекономічних відноси. На сучасному етапі розвитку економіки України проведення ефективної митної політики є одним з основних засобів регулювання зовнішньоекономічної політики з огляду на важливість інтеграції у європейський торговельний простір.

Система митного регулювання України потребує забезпечення сприятливих умов адаптації національної економіки до більш гострої міжнародної конкуренції внаслідок приєднання до системи глобального регулювання і вільного переміщення ресурсів та

поступове включення її економіки до глобальних та європейських економічних процесів.

Питання теоретичного обґрунтування митного регулювання знайшло своє відображення в наукових працях П.В. Пашка, О.П. Гребельника, Ю.В. Макагона, І.Г. Бережнюка, А.О. Задой, Д.В. Приймаченка та ін. Проблематику митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності висвітлено в дослідженнях таких науковців, як А.Г. Гальчинський, І.О. Івашук, В.М. Гейсець, А.С. Філіпенко, С.В. Мочерний, В.П. Мартинюк, С.Г. Осика, Б.П. Ярема та ін.

Проте, незважаючи на значну кількість публікацій щодо теоретичних аспектів та специфіки застосування форм митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, недостатньо розкриті питання сучасного стану митного регулювання міжнародних торговельних процесів із точки зору поглибленої євроінтеграції.

Мета цієї роботи – дослідження сучасного стану системи митного регулювання України та вдосконалення її в контексті євроінтеграції.

Досягнення динамічної економічної рівноваги, необхідної для оптимального результату, не можливе без регулюючої функції держави. Митне регулювання виступає ефективним економічним інструментом зовнішньоекономічної політики країни. На сучасному етапі розвитку міжнародних економічних відносин саме митне регулювання є головним інструментом в інституційній побудові глобальних регіонів в умовах якісної трансформації інтеграційних процесів.

Митне регулювання – це відносини, які виникають між державою і суб'єктами ЗЕД з приводу умов перетинання національного кордону товарами, капіталами, послугами, робочою силою. Тобто це погодження регулювання питань, пов'язаних із встановленням митних податків, митних зборів, а також процедурами митного контролю, організацією діяльності митного контролю [1].

Саме тому важливим методологічним аспектом дослідження митно-тарифної політики є формулювання її основних засад, тобто загальних принципів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які мають об'єктивний характер і відбивають певні закономірності функціонування даної системи.

Митні принципи регулювання зовнішньоекономічної діяльності являють собою загальні закономірності, у рамках яких реалізуються зв'язки між різними об'єктами і суб'єктами митної політики держави, що виявляються при реалізації практичних завдань функціонування митної системи.

Така система митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є однією з основних функцій державного управління, де розповсюджуються як загальні принципи, що притаманні державному управлінню в цілому, так і специфічні принципи, на яких базується митна політика країни.

Таким чином, до системи принципів митного регулювання ЗЕД в Україні включено принципи:

- виключної юрисдикції України на її митній території;
- виключної компетенції митних органів України щодо здійснення митної справи;
- законності;
- єдиного порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний;
- системності;
- ефективності;
- додержання прав та охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб;
- гласності та прозорості [2].

Безумовним досягненням у процесі інтегрування національної системи митного регулювання до європейської є застосування положень Пан-Євро-Мед, тобто Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила (є універсальним механізмом установа правил походження товарів), яка набрала чинності з 1 січня 2019 р. Робота над включенням України до Пан-Євро-Мед розпочалася ще у 2015 р., поступово реалізуються заходи з процедури приєднання. Для України включення до цієї конвенції – це можливість застосування преференційних правил і для українських товарів, що суттєво підвищує рівень інтеграції країни. Доцільно зазначити, що сьогодні ЄС являє собою єдину митну систему, засновану на єдності найважливіших вимог до ввезених товарів і можливості їх безперешкодного переміщення в межах Євросоюзу. Угодою про асоціацію визначено значний обсяг зобов'язань України в аспекті наближення законодавства у сфері митних питань до права ЄС. ЄС виступає найбільшим єдиним ринком у світі, до склад якого входять 27 країн-учасниць, що утворюють єдину митну територію. Це означає, що:

- на товари, які переміщуються в межах ЄС, митні збори не сплачуються;
- усі країни ЄС мають єдиний митний тариф на товари, що імпортуються з країн, що не входять до ЄС;

– увезений на законних підставах товар випускається у вільний обіг на всій території ЄС без будь-яких інших заходів з боку митного контролю [3].

Принцип вільного пересування товарів, можливість перевозити і продавати товари, де завгодно на території ЄС є основоположним для ринку ЄС. Певною мірою складні й різноманітні національні закони були замінені єдиним набором європейських правил, що дозволило зменшити витрати і спростити експортну систему для компаній, які бажають вести торгівлю в інших країнах ЄС.

Глобалізація загострює конкурентну боротьбу на міжнародному ринку, тому посилюється роль митного регулювання з метою захисту національного ринку, з одного боку, та підтримки національної експортної сфери з іншого. При цьому розвиток інструментів митного регулювання має бути спрямований на забезпечення конкурентоспроможності національних виробників і економічної безпеки держави [4]. Так, у 2018 р. з метою спрощення митного документообігу та в рамках виконання Україною зобов'язань щодо застосування міжнародних документів у митній справі та торгівлі, а саме так званих Customs Blueprints (митних прототипів), відбувся поділ Державної фіскальної служби на Державну податкову службу України та Державну митну службу України (постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 р. № 1200). Стосовно зниження митних ставок як результату впровадження режиму преференцій, то відповідно до умов Асоціації запущено асиметричний процес відкриття ринків. Уже зараз країни ЄС скасували 116 ввізні мита на 94,7% видів промислової продукції та 82,2% видів продукції сільськогосподарського походження. При цьому з боку України, ураховуючи чутливість внутрішнього ринку, було введено пільгові митні режими лише для 49,2% видів продукції за всіма товарними групами. Змінилися і рівні тарифного захисту: в Україні на продукцію з ЄС середньоарифметична ставка мита знизилася до 2,24% (проти 4,95%), для українських товарів, що надходять до країн ЄС, ставка становить 0,5% (проти 7,6%). Згідно з домовленостям максимальна преференція буде досягнута у 2020 р., проте Україна матиме переваги за рахунок меншого зниження ставок ввізного мита на імпортовані товари з країн ЄС. Доцільно нагадати, що відповідно до Угоди про асоціацію сторони скасовують більшість видів ввізного мита впродовж дії перехідного періоду (для ЄС – до 2016 р., для України – до 2026 р.) [5].

Таким чином, саме активне впровадження плану дій з адаптації процедур митного регулювання до європейської практики сприятиме не лише суттєвому спрощенню митних процедур, але й унеможливитиме корупційні явища, що зрештою стане позитивним сигналом для бізнесу та сприятиме зростанню обсягів експортно-імпорتنих операцій.

Важливою складовою зовнішньоекономічної політики України на сучасному етапі є становлення більш ефективної системи митного регулювання, яка спроможна, з одного боку, забезпечити фіскальну, захисну та регуляторну функції, а з іншого – сприятиме спрощенню митних процедур відповідно до європейських правил. Саме митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності обумовлює характер цих відносин та формує засади для ефективної інтеграції в європейський торговельний простір. Україна зробила конкретні кроки з інтегрування системи митного регулювання до євроінтеграційної системи.

При цьому ключовими пріоритетами зближення України і ЄС у митній сфері є створення безпечних і безперешкодних умов здійснення торгівлі, упровадження ефективної системи аналізу ризиків для боротьби з митними правопорушеннями, модернізація діяльності митної служби України.

Список використаних джерел

1. Величко К.Ю. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / К.Ю. Величко, В.О. Козуб, Л.Л. Носач, Л.О. Чернишова, О.І. Печенка. – Харків : Форт, 2017. – 221 с.

2. Гуцу С.Ф. Проблеми митного регулювання в Україні в умовах євроінтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.khai.edu/csp/nauchportal /Arhiv/GCH/2018/GCH413/pdf/15> – вільний. Мова укр.

3. Квактун О.О. Методи та інструменти митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України / О.О. Квактун // Економічний простір. – 2017. – № 64. – С. 10–18.

4. Митна справа: підруч. / А.І. Крисоватий, С.Д. Гернчаківський, О.Б. Дем'янюк та ін.; за ред. А.І. Крисоватого. – Тернопіль: ВПЦ «Екон.думка ТНЕУ», 2018. – 540 с.

5. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/association-agreement-implementationreport-2018.pdf> – вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

ЯК СПІВВІДНОСЯТЬСЯ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ» ТА «ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК»?

Економічне зростання означає збільшення реального національного доходу/національного виробництва. Економічний розвиток означає покращення якості життя та рівня життя, наприклад, міри грамотності, тривалості життя та охорони здоров'я. За інших рівних умов, ми очікували б, що економічне зростання сприятиме більшому економічному розвитку. Вищий реальний ВВП дозволяє більше витратити на охорону здоров'я та освіту. Але, доходи від економічного зростання могли б бути витрачені даремно або утримані невеликою заможною елітою.

Економічний розвиток розглядає ширший діапазон статистичних даних, ніж просто ВВП на душу населення. Розвиток стосується того, як насправді різні фактори впливають на людей. Це стосується їх фактичного рівня життя та свободи, яку вони мають, щоб мати гарний рівень життя. Заходи економічного розвитку розглядають такі фактори: ВВП на душу населення, рівень якості освіти, рівень охорони здоров'я, якість та доступність житла, рівень екології, тривалість життя.

Економічне зростання може мати важливе значення, щоб забезпечити людям високі доходи, щоб вони могли купувати більше їжі. Але економічне зростання не обов'язково покращує рівень життя кожного:

1. Економічне зростання може обійти найбідніші верстви суспільства. Головним питанням є те, чи справедливо розподіляються вигоди від економічного зростання між різними верствами населення.

2. Економічне зростання може дозволити витратити більше грошей на освіту. Але немає жодних гарантій того, що виручка від використання буде використана для вдосконалення якості освіти.

3. Економічне зростання насправді може завдати шкоди навколишньому середовищу та життєвому рівню людей. Наприклад, більший обсяг виробництва може спричинити більше забруднення. Якщо більш високе зростання передбачає вирубування лісів – це може мати несприятливі екологічні наслідки в довгостроковій перспективі.

Вимірювання економічного розвитку не є настільки точним, як вимірювання ВВП, оскільки воно залежить від того, які фактори

включені в цей захід. Існує кілька різних показників економічного розвитку, таких як індекс людського розвитку (ІРЛ).

Фактори, що впливають на економічне зростання в країнах, що розвиваються: рівень інфраструктури, рівень корупції, освітні стандарти та продуктивність праці, рівень внутрішніх інвестицій, мобільність робочої сили, потік іноземної допомоги та інвестицій, рівень заощаджень та інвестицій.

Можливе економічне зростання без розвитку. Тобто збільшення ВВП, але більшість людей не бачать жодного реального покращення рівня життя. Це може статися через деякі випадки:

- Корупція. Країна може бачити вищий ВВП, але вигоди від зростання можуть бути використані на банківських рахунках політиків.

- Проблеми навколишнього середовища. Виробництво токсичних хімічних речовин призведе до збільшення реального ВВП. Однак без належного регулювання це також може призвести до проблем довкілля та здоров'я. Це приклад того, де зростання для багатьох призводить до зниження рівня життя.

- Виробництво не споживається. Якщо державна промисловість збільшує обсяги виробництва, це відображається у збільшенні ВВП. Однак, якщо продукцією ніхто не користується, це фактично не підвищує рівень життя.

- Військові витрати. Країна може збільшити ВВП, витрачаючи більше на товари військового призначення. Але, якщо це відбувається за рахунок охорони здоров'я та освіти, це може призвести до зниження рівня життя.

Підсумовуючи все вищесказане, можна дійти висновку, що економічний розвиток та економічне зростання не завжди змінюються в одному напрямі.

Список використаних джерел

1. Економічне зростання і циклічність економічного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pidru4niki.com> – вільний. Мова укр.

2. Економічний розвиток [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ekonomika-student.com> – вільний. Мова рос.

3. Фактори економічного зростання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua> – вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук,
доцент.*

ДИНАМІКА ВВП УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОДІЙ 2013–2019 РОКІВ

Валовий внутрішній продукт – це загальна ринкова вартість кінцевих товарів та послуг, вироблених у країні за певний період часу. Він є одним із найважливіших макропоказників. Розрізняють два види ВВП – реальний та номінальний. Номінальний ВВП віддзеркалює об'єм виробництва країни у цінах періоду, у який його підраховують; тож він не враховує рівень інфляції. Реальний ВВП включає в себе номінальний, але із врахуванням зміни рівня цін на процент інфляції або дефляції. На відмінну від номінального, реальний рівень ВВП вимірюється у цінах базового періоду з урахування інфляції або дефляції. Для розрахунку ВВП використовуються 3 методи: виробничий метод (за доданою вартістю), розподільчий, або дохідний метод (за розподілом), витратний метод (за кінцевим використанням) [1].

Для того, аби оцінити економічну ситуацію в Україні розглянемо динаміку за останні 8 років (табл. 1.).

Таблиця 1
Номінальний ВВП України з 2012 по 2019 рр. в розрахунку на одну особу населення [1]

Рік	Гривня			Долар США			Населення (тис.)
	Вартість	Зміна	Відсоток	Вартість	Зміна	Відсоток	
2012	20912,5	+2098,6	+7,3%	3856,8	+286,1	+8,0%	45577
2013	31988,7	+1076,2	+3,5%	4030,3	+173,5	+4,5%	45483
2014	35834,0	+3845,3	+12,0%	3014,6	-1015,7	-25,2%	43722
2015	46210,2	+10376,1	+29,0%	2115,4	-889,2	-29,8%	42836
2016	55853,5	+9643,3	+20,9%	2185,9	+70,5	+3,3%	42668
2017	70224,3	+14370,8	+25,7%	2640,3	+454,4	+20,8%	42477
2018	84192,0	+13967,7	+19,9%	3095,2	+454,9	+17,2%	42269
2019	94589,8	+10397,8	+12,4%	3659,	+563,16	+18,%	42019

Виходячи з даних табл. 1, можна дійти висновку, що рівень номінального ВВП стабільно зростає, але не все так просто. Він зростає відносно до номінального ВВП, але якщо порівняти дані динаміки росту номінального ВВП та ВВП, який виражено у долара США, можна прийти до висновку, що у 2014 та 2015 рр. ВВП знизився на 25,2% та 29,8% відповідно. Реальний ВВП за 2012 р. був менший за номінальний на 7,4%, а дефляція за рік у порівнянні із 2011 р. склала

4,8%, що свідчить про економічну стагнацію. У 2013 р. різниця між номінальним та реальним ВВП склала 3,0%, при цьому інфляція порівняно із 2012 р. була більше на 0,7%, хоча у 2013 р. почалася так звана криза 2013-2014 рр.

Статистика 2014–2015 рр., яка наведена у табл. 1, свідчить про те, що у силу деяких подій та як наслідок інфляції національна валюта знецінилась, а не про економічний розвиток країни. Розглянемо причини такої динаміки ВВП у 2014–2015 рр.?

Ще у 2013 р. український уряд призупинив підписання Угоди про асоціацію з ЄС. Це викликало бурхливу реакцію у населення, почалися страйки, трохи згодом тогочасний президент самоусунувся від правління, що стало причиною дострокових виборів нового президента; за цим прослідувала окупація Криму та початок збройного конфлікту на Донбасі [2]. Ситуація була досить напруженою, що не змогло не вплинути на гривню – у 2014 р. відсоток інфляції склав 124,9%, більш за все ціни піднялися на продовольчі товари [1].

Щодо 2015 р., він видався для України не легшим, що видно й на таблиці 1, ВВП на душу населення у доларах США зменшився на 29,8%, а інфляція склала 143,3% [1]. Найбільші її темпи зростання можна побачити у квітні – 10,7% [1]. Адже саме у квітні відбулося загострення збройного конфлікту на південному заході України, після затишшя. Окрім цього, 2015 р. відзначився для України такими подіями як: початок курсу на децентралізацію, місцеві вибори, запуск Національної поліції, початок запровадження безвізового режиму між Україною та країнами ЄС, захоплення Дебальцево, Донецького аеропорту, перестрілка у Мукачевому та ще багатьма іншими подіями. Повертаючись до теми інфляції: у 2015 р. курс гривні досяг свого історичного мінімум (на той час) та становив біля 23 гривень за долар США [3].

Ситуація 2014-2015 рр. підірвала довіру громадян, тож саме з того часу українці активно почали емігрувати з України, найпопулярнішими країнами для еміграції були (і зараз є) Польща, Чехія, Росія та Канада. Через те, що люди переїжджають з країни кількість економічно активного населення зменшується, що також не є позитивним явищем.

У 2016 р. різниця між номінальним та реальним ВВП склала 14,6%, а рівень інфляції – 112% [1]. Протягом цього часу набула чинності угода про вільну торгівлю між Україною та ЄС, а це означає відміну мита; підняття мінімальної заробітної плати до 3200 гривень [1], що не могло не вплинути на інфляцію; а також відбулась націоналізація ПриватБанку.

У 2017 р. різниця між номінальним та реальним ВВП склала 18%, у той час як інфляція становила 113,7% [1]. На таку статистику вплинули наступні події: зміна валютного курсу, готівковий курс на грудень 2017 р. склав 28,06 грн, що супроводжувалося постійними «стрибками» валютного курсу протягом року; також прийняття рішення про безвіз з країнами-членами ЄС.

У 2018 р. різниця між номінальним та реальним ВВП склала 13,4%, а рівень інфляції – 109,8% [1]. У 2018 р. Україна офіційно визнала Росію агресором; через інцидент у Керченській протоці Україні довелося ввести військове положення у областях, які мають спільний кордон із агресором. Також 2018 р. відмітився підняттям цін на газ для населення, через вимоги МВФ для виділення Україні траншу кредиту.

У 2019 р. різниця між номінальним та реальним ВВП склала 7,5%, у той час як інфляція складала золоті 104,1% [1]. Хоча у 2019 р. НБУ і випустив купюру у 1000 гривень, що могло здавалося б повинно свідчити про високий рівень інфляції – це не так, дану купюру випустили не дуже великим тиражом, тобто ніякої «головної» ролі вона не зіграла. Також 2019 р. відзначився зміною президента.

Розглянувши різницю між реальним та номінальним ВВП, рівень інфляції та головні події описаних вище років, можна зробити висновок, що економіка України є досить нестабільною та хиткою, але дивлячись на статистику 2019 р. можна сказати, що все не так погано, як, наприклад, у 2014–2015 рр. Причинами таких коливань є як раз ті події, які були описані у тезах раніше, є деяка невизначеність у стратегії розвитку та тиск з усіх боків, що є загрозою для стабільності економіки.

Список використаних джерел

1. Мінфін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua> – вільний. Мова рос.
2. Криза в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.interfax.ru/story/92> – вільний. Мова укр.
3. Топ-15 событий Украины в 2015 году [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nv.ua/project/glavnoye-za-god-2015-40004436.html> – вільний. Мова рос

***Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.***

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ 2020 РОКУ В УКРАЇНІ

Перш ніж почати заглиблюватися у всю ситуацію української економіки, хочеться зауважити декілька прикладів унікальності та наслідків економічної кризи в Україні. Адже, усі економічні кризи мають багато відмінностей (табл. 1.).

Таблиця 1

Економічна криза в Україні*

Унікальність	Наслідки
<p>Це криза фінансового сектору, вона спричиняє занадто велике зростання фінансової індустрії і, звичайно, фінансових інструментів, які дуже сильно зіпсували економіку.</p> <p>Неможливо не згадати, що рівень виробництва в Україні визначає дві сторони: пропозицію і попит. Тому, неминучі коливання зіткнулися і в цій ситуації, тому що будь-які поштовхи з боку попиту і пропозиції – це завжди непорозуміння у випадку зростання чи падіння виробництва, що з усіх сторін пов'язано з зайнятістю населення та цінами на різні товари, послуги і т.д. Якщо, буде збільшуватися попит, то ціни зростуть і виробники почнуть збільшувати виробництво і тим самим виготовляти більше продукції чи товарів, отже зайнятість населення теж зросте. А в іншому випадку, якщо пропозиція буде спадати, то і ціни почнуть знову зростати, тому що кількість товарів почне зменшуватися, поменшає, відповідно, зайнятість населення і в першу чергу стане в рази менше виробництва.</p> <p>Отже, можна зауважити, що це, за суттю також є криза попиту, тому що, коли ця павутинна схема зруйнувалася, робітники, та все населення України, відчули неслабке коливання та втратили довіру до сектору та економіки в цілому. Але нічого не відбулося з виробничими ресурсами(людськими, природними копалинами, технологією і т.д.). Тобто,</p>	<ul style="list-style-type: none">◆ По-перше, якщо говорити про величезний світовий аналіз, то економічні прогнози досить різноманітні та індивідуальні, але з іншого боку, навіть найбільш песимістичні прогнози говорять про невелике та позитивне зростання світового ВВП у 2020 році.◆ По-друге, ситуація в нашій країні, все ж таки відрізняється від світової економіки. Не можна не згадати про минулу кризу, яка в Україні відбувалася значно болісніше і відчутніше, ніж на сьогодні. Тому, що тоді було значно більше падіння ВВП, ніж середній показник по всьому світу.◆ Можна повністю погодитися з таким твердженням, що економіки країн, що розвиваються, є більш чутливими до коливань та всіх криз, ніж розвинені країни з сильною і стійкою економікою. Наша країна відноситься до країни, що розвивається, тому весь тягар і найсильніший економічний удар взяла на себе та у свої могутні українські руки.◆ Дуже слабкою стороною економіки України є український бізнес, тому що майже у кожній індустрії, він не готовий переходити на новітній процес онлайн-роботи, якщо порівнювати з іншими країнами. Тому, цей перехід на

<p>це криза фінансової системи і попиту. На даному етапі, неможливо забути про те, що йде зміна у структурі виробничих ресурсів. Так як в нашій країні, у даний час, йде повне перезавантаження, через масову хворобу- пандемію. Тому, уряди спеціально обмежують спілкування між людьми для того, щоб зменшити швидкість поширення цієї хвороби. Вже зараз закрито та обмежено у роботі багато підприємств, фабрик, заводів та всіх індустрій, які повністю були побудовані на соціальній взаємодії людей. Сюди входять також: велика та мала торгівля, різноманітні розваги, кафе, ресторани, кінотеатри, відкриті тераси тощо. Звичайно, це величезна частина, тому що сектор послуг складає більше 65 відсотків всієї економіки України.</p>	<p>автоматизовану роботу, може бути дуже сильно затягнутий не на один рік.</p> <p>◆ Поки ніяких гарантій немає, щодо того, що карантин не продовжать знову, тому залишається тільки чекати на те, що криза скінчиться якомога швидше і безболісніше для української економіки.</p>
--	--

**Складено за [1].*

Хочеться звернути увагу ще на декілька факторів, які впливають на економічну кризу 2020 року – це так званий «ефект ланцюга» та відчутне падіння виробництва. На даний період, коли збільшується соціальне дистанціювання між людьми та підприємствами, тому що вони побудовані на соціальній взаємодії робітників, виробництво стає неспроможним. Зменшується попит на товари, виготовлені підприємствами, і таким чином, їм немає ніякого сенсу і вигоди їх виробляти [2].

До другого впливовішого фактору можна віднести те, що самі робітники і власне робоча сила, втратила таку можливість як добратися до місця роботи і виробництва. Звідси, фізично рівень виробництва, однозначно, падає, бо обмежена можливість людям потрапити на своє робоче місце. Це теж великий мінус і спричиняє падіння виробництва. «Ефект ланцюга», в цьому випадку, гарно розвинений, тому що, в основному, майже половина українських підприємств тісно пов'язані між собою. Наприклад, одне підприємство дало таку можливість, щоб відвозити людей на роботу, але для самого виробництва потрібні різноманітні послуги іншого підприємства, а воно через економічну кризу не працює. І тому перше підприємство не може почати виготовляти свій товар і отримувати прибуток. Тому, «ефект ланцюга» – це також унікальне явище кризи 2020 року, яке відрізняється від всіх попередніх криз [3].

Наостанок, можна зробити такі висновки і відповіді на хвилююче питання: як же впливають ці особливості на життя звичайних українських робітників та населення загалом?

Звичайно, через карантинні заходи люди обмежені у пересуванні умовами карантину і це, наразі, великий мінус. Але, навіть, у такій нелегкій ситуації є два виходи:

◆ Перший: люди, все ж таки, залишаються вдома та продовжують отримувати зарплату. Отже, через це підприємства не будуть отримувати надходжень та доходів від продажів, але будуть витрачати заощадження і кошти на заробітну плату. І це явище несе за собою величезні збитки, для підприємства.

◆ Другий: люди, залишаються вдома і живуть за свій рахунок. Тому що в таких умовах у підприємств немає накопичених коштів, для того, щоб забезпечувати всіх робітників.

Однозначно, «ефект ланцюга» в економіці буде супроводжувати і в такому випадку. Насамперед, це звичайна економічна пастка не тільки для України і її економіки, але й для інших країн світу, що розвиваються чи стійко та впевнено стоять на ногах.

Список використаних джерел

1. Олександра Ярликова. Економічна криза в Україні: у чому унікальність і які матиме наслідки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rubryka.com/article/ukraine-economic-crisis/> – вільний. Мова укр.

2. Економічна криза буде глибшою. Що це значить для України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-53163733> – вільний. Мова укр.

3. Світова криза: 2 причини неминучого падіння української економіки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rubryka.com/article/svitova-kryza-ukrainian-economy/> – вільний. Мова укр.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

О. Пугач

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ЯК ВАЖЛИВА ЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМА

Безробіття – це таке соціальноекономічне явище, при якому частина робочої сили (економічноактивне населення) не зайнята у сфері економіки. Це така ситуація, коли пропозицій робочої сили більше, чим попит на неї. Не всім вистачає місць для роботи.

Вперше в Україні в 1991 р. був прийнятий Закон "Про зайнятість населення", де законодавчо визначилося таке поняття, як безробіття

Таким чином безробітними вважаються люди працездатного віку, які втратили роботу з незалежних від них причин та не мають заробітку, а також ті громадяни, що вперше виходять на ринок праці після навчальних закладів, зареєстровані в центрах зайнятості, шукають роботу й здатні розпочати працювати [1].

В останні роки ситуація з безробіттям в Україні почала вже налагоджуватися, з'явилася динаміка до зниження рівня безробіття. Ситуація кардинально змінилася в 2020 р., особливо після введення карантину через коронавірус (рис.1). Багато людей втратили свої робочі місця в слідстві жорсткого карантину, введеного Урядом України в березні 2020 р. Закрилися багато підприємств в різних сферах. Роботодавці вже не могли платити зарплату.

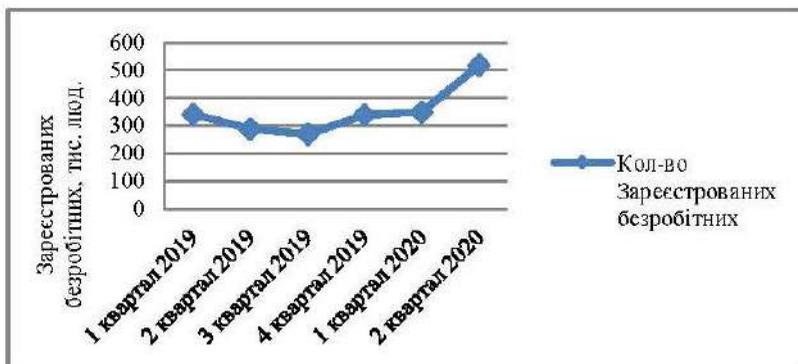


Рис. 1. Кількість зареєстрованих безробітних [1]

Рішення проблеми безробіття повинно відбуватися на державному рівні. Зараз уряд України не вводить жорсткий карантин, незважаючи на величезне зростання захворюваності на Ковід 19, хоча для цього вже є медичні передумови. Це робиться для того, щоб не поставити економіку в ще більший тупик, а з цим і отримати додаткове зростання безробіття.

З вересня 2020 р. йде зростання мінімальної заробітної плати. Цей момент я вважаю негативним в питанні безробіття. Збільшується податкове навантаження на роботодавця з урахуванням кожного існуючого робочого місця. Це не сприяє появі нових робочих місць. Вважаємо, що зростання мінімального значення зарплати поки передчасним.

Список використаних ресурсів

1. Поточна статистика по безробіттю на 01.10.2020 (Україна) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/2019/> –вільний. Мова укр.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

К. Радиш
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

СТАБІЛЬНІСТЬ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У податковому законодавстві України практично щороку відбуваються зміни, які змушують бізнес постійно моніторити оновлення [1]. Розглянемо основні з них за останні два роки:

- з 1 липня 2019 р. неоподатковувана вартість міжнародних посилок знизилася зі 150 до 100 євро;
- з 1 січня 2019 р. зросли ставки екологічного податку;
- з 1 липня 2019 р. ставка акцизного податку з тютюнових виробів індексується на 9%;
- з 1 липня 2019 р. удосконалили електронну систему контролю за обігом палива, що дозволило збільшити надходження акцизного податку на паливо [2].

Як бачимо, зміни податкового законодавства у 2019 р. щонайменше стосуються податку на прибуток, що є позитивним моментом. Цього не можна сказати про 2020 р. Розглянемо основні зміни у податковому законодавстві за 2020 р. Вони прописані у Законі “Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві” від 16.01.2020 р. № 466:

- 40 млн грн – нова межа “високодоходника” (обов’язковий облік податкових різниць і квартального звітного періоду);
- 20 тис. грн – нова вартісна межа розділення МНМА/ОЗ (тільки для новопридбаних об’єктів);
- прискорена амортизація ОЗ 2020-2030: група 4 (машини і обладнання) – 2 роки; група 5 (транспортні засоби) – 2 роки; група 3 (передавальні пристрої) – 5 років; група 9 (інші) – 5 років. Умова: ОЗ нові і використовуються платником податку (виняток, якщо оренда – основна діяльність);

- податкова амортизація не нараховується – якщо ОЗ не використовуються (модернізація, реконструкція, добудова, дообладнання, консервація);
- спеціальний звітний період для с/г виробників – повернення можливості обрати звітний період з 01.07 по 30.06;
- єдиноподатники платять земельний податок, якщо земельну ділянку здають в оренду;
- лише місячний звітний період – скасування квартального звітного періоду;
- нові розміри штрафів і пені за несвоєчасність або відсутність реєстрації ПН/ПК [3].

Всі ці зміни порушують принцип стабільності податкової системи, який припускає, що влада не повинна робити різких і несподіваних змін в податковому законодавстві (навіть у випадку, якщо формально ці зміни і вносяться відповідно до всіх вимог закону). Реалізація даного принципу полягає в тому, щоб понизити ризики платника податків, пов'язані з частими змінами в податковому законодавстві. Для залучення засобів інвесторів розробляються різні механізми, у тому числі і податкові. При цьому для інвестора важливі не стільки розміри оподаткування, скільки терміни стабільності податкового середовища.

За інших рівних умов перевагу в міжнародному змаганні за залучення капіталів і інвесторів одержують ті країни, які не просто суворо дотримуються основних принципів оподаткування при розробці своєї податкової політики, але забезпечують стабільність і передбаченість всіх своїх дій у сфері оподаткування на тривалий період. Дійсно, в сучасних умовах багато особливо перспективних інвестиційних проектів можуть мати терміни окупності 10, 15 і більше років, і інвестори хочуть бути упевнені, що не тільки нинішній уряд не допустить серйозних відхилень від своєї фінансової і податкової політики, а цим принципам не змінять і нові політики, що приходять їм на зміну, але і в тому, що в суспільстві цієї країни в цілому у всіх основних політичних партіях і рухах є загальне розуміння і загальна згода відносно базових основ податкової політики.

Список використаних джерел

1. Зміни до Податкового кодексу 2020: огляд Закону № 466. – <https://www.golovbukh.ua/article/7798-zmni-do-podatkovogo-kodeksu-oglyad-zakonoproektu-1210>.
2. Податкові нововведення-2019: все найважливіше в одній новині. – <https://news.dtkr.ua/taxation/other/52557>.

3. ПОДАТКОВА РЕФОРМА 2020 (зміни, які впроваджуються Законом № 466). – https://www.golovbukh.ua/files/2020/GB2020/PKU_2020_466.pdf.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

М. Резниченко
Університет імени Альфреда Нобеля, г. Дніпро

СУЩНОСТЬ И ФУНКЦИИ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Понятие внешнеэкономической деятельности появилось в 1987 г. с переходом на новую систему управления, которое в свою очередь служило началом внешнеэкономических реформ. Суть их сводилась к тому, чтобы распределить внешнюю торговли и перейти от межправительственных внешнеэкономических связей к внешнеэкономической деятельности на уровне предприятий. В процессе внешнеэкономических реформ сложились два понятия: внешнеэкономические связи и внешнеэкономическая деятельность. Со временем именно из-за внешнеэкономической деятельности было изменено существующее ранее значение и характер внешнеэкономических связей [1]. Другими словами, можно сказать, что внешнеэкономическая деятельность является исторической и экономической категорией. Как историческая категория внешнеэкономическая деятельность является продуктом цивилизации. Она возникла с появлением государств и развивается вместе с ними. Как экономическая категория внешнеэкономическая деятельность представляет собой систему международных экономических отношений, которые охватывают все сферы экономической жизни государства, и прежде всего его производственную, торговую, инвестиционную и финансовую деятельность. Исходным принципом внешнеэкономической деятельности предприятий служит коммерческий расчет на основе принципов хозяйственной и финансовой самостоятельности и самокупаемости с учетом собственных валютно-финансовых и материально-технических возможностей. Ответственность за результаты внешнеэкономической деятельности лежит на самом предприятии не только в части экспортных поставок, но и импортных закупок для развития экспортного и импортозамещающего производства, технической реконструкции.

Сама по себе внешнеэкономическая деятельность представляет собой коммерческое сотрудничество субъектов предпринимательской деятельности, связанную с их участием в международных экономических отношениях, которое, в свою очередь, представляет собой реализацию внешнеэкономических связей (ВЭС) той или иной страны. При этом основными задачами внешнеэкономической деятельности государства, являются такие задачи как:

1. таможенный контроль товаров, перемещаемых через государственную границу;

2. нетарифное регулирование экспорта и импорта отдельных товаров общегосударственного значения (лицензирование и квотирование);

3. меры оперативного регулирования внешних экономических связей, включая тарифное регулирование (налоги, пошлины и сборы) [2].

Реализация выполнения этих задач существенно влияют на определение стратегии внешнеэкономической деятельности отраслевых министерств, ведомств, отдельных предприятий и объединений.

Исходя из вышеуказанного можно сделать вывод, что внешнеэкономическая деятельность также представляет собой процесс реализации внешнеэкономических связей, включающих торговлю, совместное предпринимательство, оказание услуг, сотрудничество. Существенными принципами, которые послужили развитию внешнеэкономической деятельности стала возможность повышения нормы прибыли на основе внешнеторговых операций. Расширение внешней торговли удешевляет элементы постоянного и переменного капитала и таким образом способствует снижению издержек производства. Благодаря конкуренции между производителями разных стран удается на мировом рынке довести мировые цены на товары до уровня их интернациональной стоимости, которая ниже национальной стоимости в менее развитых странах с невысокой производительностью общественного труда, но выше уровня национальной стоимости в развитых странах. Однако при всём этом важным фактором развития внешней торговли является вывоз капитала, на основе которого возникают транснациональные корпорации, которые чаще всего бывают национальными по капиталу и интернациональными по сфере деятельности.

Что касается других общих факторов развития внешнеэкономической деятельности, то сюда относятся такие факторы, как:

1. неравномерность экономического развития различных стран мира;
2. различие в людских, сырьевых, финансовых ресурсах;
3. характер политических отношений, который в свою очередь способствует наличию дружественных политических отношений между странами;
4. различный уровень научно-технического развития;
5. особенности географического положения, природных и климатических условий [3].

Также кроме пяти факторов, от которых зависит развитие внешнеэкономической деятельности есть ещё и пять видов в которых она проявляется:

1) внешняя торговля в форме: экспорта, импорта, реэкспорта, реимпорта и приграничной торговлей товарами, а также в форме обмена услугами: транспортными, страховыми, банковскими, туристическими и связи;

2) производственное сотрудничество осуществляется в форме совместного производства на основе специализации, франчайзинга, переработке давальческого сырья, подрядной кооперации и совместных предприятий двух и более иностранных партнеров;

3) научно-техническое сотрудничество проявляется в формах: технологического обмена, лицензионных соглашений, совместного исследования проблем;

4) инвестиционное сотрудничество реализуется в формах кредитных соглашений, кредитного сотрудничества, международного финансового лизинга, сотрудничества в рамках предприятий с иностранными инвестициями;

5) валютно-финансовые операции осуществляются в форме: международных платежей, международной торговле валютой, кредитования внешней торговли.

По нашему мнению внешнеэкономическая деятельность очень важна не только для экономики в целом, но и для каждой страны индивидуально. Как бы то ни было, но если рассуждать с экономической точки зрения, то без функций, за которые отвечает внешнеэкономическая деятельность было бы не просто развить не только мировую экономику, но и экономику каждой страны индивидуально. А именно:

1) благодаря внешнеэкономической деятельности выравнивается уровень экономического развития не только национального, но и мирового;

2) именно внешнеэкономическая деятельность осуществляет измерение национальных и мировых издержек производства;

3) внешнеэкономическая деятельность реализует преимущества международного разделения труда и при этом способствует повышению эффективности национальной экономики.

Также, кроме своих важных функций, которые реализует внешнеэкономическая деятельность, она ещё непосредственно может оказывать положительное влияние на развитие экономики той или иной страны, а именно:

- 1) способствовать получению валютной выручки от экспорта;
- 2) стимулировать повышение технологического уровня производства за счет импорта современной техники и технологий;
- 3) развивать экономику за счет долгосрочного производственного сотрудничества и стабильных связей между иностранными партнерами по совместной деятельности в производстве конкурентноспособной продукции и выходу с ней на мировые рынки.

Список использованных источников

1. StudFiles – архив для студентов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://studfile.net/preview/5357507/page:23/> – свободный. Язык рус.

2. Экономическая статья о сущностях и видах экономической деятельности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.transpobrand.ru/tabras-806-4.html> – свободный. Язык рус.

3. Самые основные лекции по экономике “Экономика и финансы” [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://studizba.com/lectures/139-jekonomika-i-finansy/> – свободный. Язык рус.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

І. Рубленник

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СВІТІ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Формування та розвиток великих інтегрованих структур є однією з найважливіших тенденцій трансформації сучасної економіки. У загальному розумінні інтеграція сприяє розвитку нових територіальних ринків, створенню спільних підприємств у розвинутих районах, зростанню стабільності національної економіки, об'єднанню постачальників і споживачі, виробництво та маркетинг продукції.

Міжнародне економічне співробітництво веде до міжнародної економічної інтеграції, яка характеризується: поглибленням міжнародного поділу праці; інтернаціоналізацією капіталу; збільшенням свободи торгівлі та ступеня відкритості національних економік; глобалізацією науково-технічного прогресу; повною або частковою уніфікацією національних економік різних країн; усуненням бар'єрів для руху товарів, послуг, ресурсів, капіталу, робочої сили; формуванням спільних ринків між різними країнами; відсутністю дискримінації національних партнерів тощо. Таким чином, міжнародна економічна інтеграція може означати процес економічної взаємодії між країнами, що веде до зближення економічних механізмів [4].

Важливим етапом інтернаціоналізації економічної діяльності є глобалізація світової економіки, яка є основою економічної інтеграції і подальший розвиток спрямований на формування єдиного ринку для більшості транснаціональних компаній, для яких відкрита більшість регіонів. Глобалізація міжнародних відносин характеризується зростанням взаємозалежності в різних сферах суспільного життя, включаючи економіку, політику, соціальну сферу, культуру, екологію, спосіб життя тощо. Розвиток без урахування міжнародних стандартів поведінки та пріоритетів розвитку ключових гравців у світовій економічній діяльності.

Сучасна глобалізація, базована на об'єктивній економічній інтеграції, також є об'єктивною закономірністю, і є своєрідним природним історичним процесом в результаті розширення фінансових потоків між країнами, вдосконалення інформаційних технологій, розширенням обсягу пропонованих товарів та послуг. На думку ряду вчених, процес глобалізації має досить тривалу історію і сягає кінця 19 століття. Можна спостерігати форми єдиного світового простору створеного цивілізацією біржового ринку [2].

Зараз багато країн добровільно відмовляються від повного національного суверенітету, щоб створити інтеграційні асоціації з іншими державами. Цей процес базується на прагненні збільшити економічну віддачу від виробництва, а сама інтеграція насамперед має економічний характер. Сучасні розвинені країни не намагаються повністю забезпечити усі необхідні товари, а спеціалізуються на виробництві певних товарів, часто набуваючи втрачені товари через торгівлю [6]. Більше того, певні види продукції спільно виробляють працівники з різних країн. Потім у вигляді компонентів ці види продукції беруть участь у створенні єдиного об'єкта праці, отже, беруть участь трудові ресурси різних країн в одному виробничому

процесі. Це приклади інтернаціоналізації виробництва, що включає міжнародний перерозподіл та міжнародну кооперацію праці. Економічна інтеграція, яка є основою інтернаціоналізації економічної діяльності сучасних підприємств та глобалізації світової економіки, сприяє зміцненню тісних економічних відносин між країнами, об'єднанню національних економік, без конфліктів між країнами та проведенню єдиної економічної політики [5]. Економічна інтеграція, яка виходить за межі одного регіону, тобто залучення багатьох регіонів та країн до інтеграційного процесу, проходить наступні етапи розвитку інтеграційних груп:

1) Створення зони вільної торгівлі, що характеризується зниженням внутрішніх митних зборів між країнами-учасницями; відмова захищати національні ринки у відносинах з партнерами Асоціації; взаємодія між двома тісно співпрацюючими країнами, до яких потім приєдналися нові країни-партнери (наприклад, NAFTA – North American Free Trade Agreement – угода про вільну торгівлю між Канадою, США та Мексикою, заснована на моделі Європейського Союзу (ЄС)).

2) Створення митного союзу, який об'єднує зовнішні тарифи, проводить єдину зовнішньоторговельну політику, втрачає частину зовнішньоекономічного суверенітету країн-учасниць, скасовує національні митні тарифи між країнами-учасницями, створює єдиний митний простір, країни погоджуються на створення міждержавних торгових органів (наприклад, Асоціація ЄС з Туреччиною – митний союз між Європейським економічним співтовариством та Туреччиною, створений в 1963 р.).

3) Створення спільного ринку, коли ліквідацію обмеження на пересування різних виробничих ресурсів країни – праця, сировина, капітал, інформація тощо (наприклад, спільний ринок Центральної Америки – це торгово-економічний союз, який об'єднує з 1961 року Гватемалу, Гондурас, Коста-Ріку, Нікарагуа, Сальвадор. Також угода про спільний ринок підписана в 1957 році в Римі між Італією, Бельгією, Нідерландами та Люксембургом (Римський договір)).

4) Створення економічного союзу, коли рівень податків для країн-учасниць рівний, економічне законодавство, технічні та санітарні стандарти поєднуються, національні фінансово-кредитні структури та соціальні системи координуються, значення наднаціональних структур управління (наприклад, Європейський парламент) має недержавні повноваження. Координація дій, а також прийняття рішень від імені цілого інтеграційного блоку. Ось кілька прикладів економічних союзів:

- Бенілюкс – економічний союз, який існує з 1948 р. і об'єднує Бельгію, Нідерланди та Люксембург;

- Союз арабського Магриба – створений в 1989 році, країни-учасниці – Алжир, Лівія, Мавританія, Марокко, Туніс;

- Європейський Союз (1957–1993 – Європейський Економічний Союз) є найбільш розвиненим економічним блоком у світі (27 країн).

5) Розвиток політичного союзу – найвища стадія регіональної інтеграції, на якій єдиний ринковий простір стає невіддільним економічним та політичним організмом, виникає новий багатонаціональний суб'єкт міжнародних економічних та політичних відносин, що діє з позицій усіх членів політичного союзу, виражаючи свої інтереси та політичну волю. Наразі жоден регіональний інтегрований блок не досяг рівня розвитку, який передбачає політичне об'єднання, але Європейський Союз наблизився до нього.

Україна посилено займається євроінтеграцією. Євроінтеграцію, по суті, можна розглядати як процес реалізації унікальних можливостей української держави, бізнесу та громадян, що відкриваються завдяки утвердженню нашої європеїзації. Інтеграція в європейський політичний, економічний і соціальний простір створить додаткові можливості для модернізаційного та інноваційного розвитку держави, підприємництва та суспільства [1].

Відкриваються нові можливості для вітчизняних підприємств, для розширення своєї зовнішньоекономічної діяльності, вони починають покращувати свою якість, отже, продукція, що імпортується до країн-партнерів, має іншу вартість, ніж в Україні. Через це всі країни отримують вигоду, рівень продуктивності праці зростає, а витрати на зовнішню торгівлю значно зменшуються. Найважливішою економічною основою євроінтеграційного курсу України є перспектива створення зони вільної торгівлі. Вітчизняним підприємствам слід оцінити перспективи інших світових конкурентів у визначенні конкретного вектора зовнішньої політики [3].

Найперспективніші напрямки для українських підприємств: сільське господарство (зокрема, виробництво екологічно чистої продукції, яке активно розвивається в Європі в останні роки), розвиток інформаційних технологій (розробка нового програмного забезпечення тощо, українські ІТ-фахівці визнані одними з найкращих у світі), венчурні підприємства (у нашій країні існує великий потенціал підприємств, які висувають нові перспективні ідеї, але не можуть їх реалізувати через проблеми з фінансуванням).

Коли підприємство є конкурентоспроможним на світовій арені, воно може сповна використати можливість займатися експортною

діяльністю. У свою чергу це вплине на покращання роботи підприємства: більші обсяги продажів, мінімізація витрат через ефект масштабу, максимальне використання потужностей підприємства (за умови наявності невикористаних потужностей через брак каналів збуту продукції), визнання бренда за кордоном, що призводить до глобалізації підприємства (відкриття дочірніх підприємств в інших країнах).

Список використаних джерел

1. Андрощук Г.О. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / Г.О. Андрощук, І.Б. Жилияєв, Б.Г. Чижевський, М.М. Шевченко.– К: Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.
2. Баула О.В. Європейська та євроатлантична інтеграція : навч. посіб. / О.В. Баула.– Херсон : Олді-плюс, 2016. – 375 с.
3. Гальчинський А.С. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) «Шляхом європейської інтеграції» / А.С. Гальчинський, В.М. Геєць. – К.: ІВЦ Держкомстату, 2004 – 416 с.
4. Муравйова В.І. Право Європейського Союзу: підручник / В.І. Муравйова. – К.: Юрінком Інтер. – 2011. – 704 с.
5. Солонінко К.С. Міжнародна економіка: навчальний посібник / К.С. Солонінко. – К.: Кондор, 2010.– 380 с.
6. Яковюк І.В. Правові основи інтеграції до ЄС: загальнотеоретичний аналіз : монографія / І.В. Яковюк. – Харків : Право, 2013. – 760 с.

Науковий керівник: С.В. Дубінський, кандидат економічних наук, доцент.

К. Руденко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ДИНАМІКА ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ ЗА ОСТАННІ 10 РОКІВ

Державний борг – борг держави перед кредиторами, наприклад, іншими державами, фізичними та юридичними особами, міжнародними організаціями та ін. [1]. Державний борг складається з зовнішнього і внутрішнього. Зовнішній державний борг – борг держави іншим країнам, міжнародним організаціям та іншим особам. Зовнішній борг – це частина ВВП. Внутрішній державний борг – борг держави власникам державних цінних паперів та іншим кредиторам.

Можна виділити такі основні причини державного боргу:

- Післявоєнний час або період інших соціальних конфліктів тягнуть за собою збільшення витрат. Боргове фінансування бюджетного дефіциту дозволяє в короткостроковому періоді послабити інфляційний напруга, уникнути збільшення грошової маси, і не застосовувати великих оподатковувань.

- Зменшення податків – як стимуляція економіки (без відповідного коригування витрат).

- Дуже сильний вплив політичного бізнес-циклу в останні роки, пов'язані з проведенням «популярної» макроекономічної політики збільшення державних доходів і зменшення податків перед черговими виборами [2].

- Збільшення витрат держави на соціальне забезпечення та охорони здоров'я.

- Збільшення витрат держави на освіту і створення нових робочих місць.

- Головною причиною виникнення і збільшення державного боргу – дефіцит бюджету. Щоб зменшити дефіцит бюджету уряд накопичує заборгованість.

Згідно з міжнародними стандартами (Маастрихтською угодою) критичними вважаються боргові зобов'язання держави, які перевищують 60% від ВВП. За даними в табл. 1, можемо зробити висновок, що з 2014 до 2018 року боргові зобов'язання становили понад 60%, що є досить таки поганим показником для нашої країни.

Таблиця 1

Відношення державного боргу та ВВП, 2009–2019 рр. [1]

Державний борг (всього), млн грн	Валовий внутрішній продукт (ВВП), млн грн		Держборг / ВВП, %	
на 31.12.2010	432 235,4	за 2010	1 082 569	39.9%
на 31.12.2011	473 121,6	за 2011	1 316 600	35.9%
на 31.12.2012	515 510,6	за 2012	1 408 889	36.6%
на 31.12.2013	584 114,1	за 2013	1 454 931	40.1%
на 31.12.2014	1 100 564,0	за 2014	1 566 728	70.2%
на 31.12.2015	1 572 180,2	за 2015	1 979 458	79.4%
на 31.12.2016	1 929 758,7	за 2016	2 383 182	81.0%
на 31.12.2017	2 141 674,4	за 2017	2 982 920	71.8%
на 31.12.2018	2 168 627,1	за 2018	3 558 706	60.9%
на 31.12.2019	1 998 275,4	за 2019	3 974 564	50.3%
на 30.09.2020	2 345 608,1	за 2020		

Детальніше структуру і динаміку державного боргу показано в табл. 2.

Таблиця 2

**Державний і гарантований державою борг України
з 2009 по 2020 рр., млн грн [1]**

Термін	Загальний борг	Зміни у %	Зовнішній борг	Внутрішній борг
на 31.12.2010	432 235,4	36.4%	276 745,6	155 489,8
на 31.12.2011	473 121,6	9.5%	299 413,9	173 707,7
на 31.12.2012	515 510,6	9.0%	308 999,8	206 510,7
на 31.12.2013	584 114,1	13.3%	300 025,4	284 088,7
на 31.12.2014	1 100 564,0	88.4%	611 697,1	488 866,9
на 31.12.2015	1 572 180,2	42.9%	1 042 719,6	529 460,6
на 31.12.2016	1 929 758,7	22.7%	1 240 028,7	689 730,0
на 31.12.2017	2 141 674,4	11.0%	1 374 995,5	766 678,9
на 31.12.2018	2 168 627,1	1.3%	1 397 217,8	771 409,3
на 31.12.2019	1 998 275,4	-7.9%	1 159 221,6	839 053,80
на 30.09.2020	2 345 608,1	17.4%	1 443 117,8	902 490,3

Як ми бачимо, загальна сума державного боргу значно зростає з року в рік. Аналізуючи структуру боргу, видно, що найбільшого зростання досягає саме зовнішній борг, як державний, так і гарантований. А збільшення державного боргу України становить загрозу для національної безпеки. Якщо Україна не зможе виплатити державний борг, його може викупити інша країна, наприклад РФ, що є небезпечним впливом.

Наявність держборгу має свої недоліки. Це особливо актуально що до зовнішнього боргу. Перш за все, він підсилює залежність держави від міжнародних кредиторів, знецінює національну валюту. Зростаюче боргове навантаження сприяє збільшенню вартості державних запозичень, що веде до подорожчання вартості капіталів на фінансовому ринку і гальмує ділову активність. Зростання обсягів запозичень провокує інфляцію і порушує баланс між товарним і грошовим обігом.

Список використаних джерел

1. Мінфін [Електронний ресурс] .— Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/finance/debtgov/> вільний. — Назва з екрану, укр.

2. Дмитренко Олександр: Життя в борг. Історія державного боргу України. Контракти. 2003. №6. 36 с

*Науковий керівник: Е. М. Лимонова, кандидат економічних наук,
доцент.*

ХАРАКТЕРНІ РИСИ СУЧАСНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У ХХІ столітті процеси глобалізації набувають всеохоплюючий і незворотний характер. Це обумовлено тим, що на перший план висуваються проблеми, що мають значимість для всієї світової спільноти, всіх народів і держав, і вони не можуть бути вирішені окремою державою в поодиночці. Це проблеми: громадської безпеки, боротьби з міжнародним тероризмом, наркобізнесом, вирішення екологічних питань, захисту загальнолюдських цінностей, в тому числі прав і свобод людини.

Характерними рисами глобалізації є:

1) Посилення ролі ТНК.

Транснаціональні компанії (ТНК) – господарські підприємства, що діють у двох або більше країнах, і в операціях яких міститься певний закордонний компонент. Як правило, ТНК є національними за капіталом і міжнародними за місцем докладання. У даний час в світі налічується понад 7 тис. ТНК, в сферу діяльності яких входять близько 700 тис. Дочірніх підприємств. Основними країнами базування майже всіх найбільших ТНК є США (IBM, Apple, Microsoft, Ford, Intel), Великобританія (Rio Tinto, Anglo American, British Petroleum, Shell), Японія (Toshiba, Sony, Canon, Hitachi).

2) Створення комп'ютерної мережі Інтернет.

Інтернет – всесвітня комп'ютерна мережа, яка дає можливість: миттєво вступати в контакт з будь-яким користувачем в кожній точці земної кулі, проводити інтернет-конференції; отримувати доступ до необмеженого обсягу інформації; спілкуватися з будь-якими референтними групами і представниками різних еліт, тим самим ліквідовуючи фактор статусних відмінностей; використовувати як засіб дозвілля і розваги; виступати в якості навчального інструменту; здійснювати ведення бізнесу, рекламувати товари і послуги; значно підвищувати ефективність взаємодії громадян і уряду.

Наявність і розвиненість Інтернету є показником включеності країни в глобальний простір.

3) Зростання мегаполісів.

Мегаполіси – великі міста з розвинутою інфраструктурою. налічують кілька мільйонів жителів. Вони можуть вважатися новими формами урбанізації.

Мегаполіси для країн є:

- а) посередниками вступу в глобальний простір;
- б) центрами економічного, технологічного, політичного розвитку.

На жаль, зростання мегаполісів призводить до негативних наслідків – це перенаселеність; різке розшарування суспільства (поява дуже багатих і дуже бідних); втрата національної ідентичності; зростання рівня злочинності; зменшення соціального контролю.

На даний час найбільшими мегаполісами є: Мехіко-Сіті; Нью-Йорк, Великий Токіо–Йокогама, Великий Лондон. Населення кожного з них становить понад або близько 20 млн чоловік.

4) Стандартизація промислової продукції.

Стандартизація дає можливість:

- а) погоджувати різні розробки незалежних корпорацій;
- б) користуватися уніфікованими протоколами обміну даних;
- в) забезпечувати захист, кодування і декодування інформації.

Стандартизація рухається в двох напрямках: кодування товарів і уніфікація товарів і послуг. При цьому штрих-код є глобальним мовою торгівлі.

5) Поширення по всьому світу англійської мови.

У глобальному суспільстві існує необхідність у мові, зрозумілій для всіх. Виділенню англійської мови як мови світової глобалізації сприяли такі фактори:

- а) політична і військова могутність країн, які розмовляють цією мовою;
- б) розповсюдження засобів масової інформації;
- в) поширення реклами та інтернету.

Вплив процесів глобалізації на функції держави:

1) Сучасні процеси глобалізації істотно позначаються на реалізації економічної функції держави. У результаті економічної інтеграції держав посилюється вплив транснаціональних корпорацій, зростає панування наддержавних структур, що серйозно скорочує можливості управління національною економікою з боку держави.

Глобалізація економіки зміщує центр ваги державного впливу і контролю за розвитком економічних процесів загальнодержавного рівня на регіональний і галузевий рівні. Кожна держава зацікавлена в стабільному розвитку національної економіки, в максимальній концентрації можливостей країни на вирішенні пріоритетних завдань підвищення ефективності внутрішнього господарства. Разом з тим зростає роль економічної стратегії держави в узгодженні національних інтересів суспільства з інтересами міжнародного співтовариства, що дозволяє адаптуватися до мінливих економічних відносин і забезпечує добробут власного народу.

2) Під впливом глобалізації серйозної трансформації зазнає соціальна функція держави. Це пояснюється кардинальним перетворенням ринку праці і відносин зайнятості. У зв'язку з появою нових технологій, в тому числі розвитком мікроелектроніки, штучного інтелекту, електронного обміну даних і цифрової телезв'язку, зменшується чисельність використовуваної робочої сили, багато держав переходять на гнучкі системи зайнятості, наприклад часткової або тимчасової зайнятості, роботи за контрактом.

3) Глобалізація в екологічній сфері відкриває величезні можливості всім країнам і народам для забезпечення безпеки людства, що може бути досягнуто лише спільними зусиллями держав. Екологічні проблеми мають планетарне значення, вони не вичерпуються межами однієї держави. Тому важливо налагодити активну співпрацю держав, об'єднати зусилля в боротьбі з негативними наслідками науково-технічного прогресу і несприятливого впливу людини на природне середовище, прийняти узгоджені екологічні рішення і впорядкувати дії.

4) До числа функцій, що мають не тільки внутрішній, але і глобальний характер, належить функція охорони і захисту прав і свобод особистості. Права людини визнані міжнародним співтовариством як загальнолюдської цінності. Це передбачає проведення державами узгодженої політики в галузі дотримання стандартів прав і свобод, створення спеціальних міжнародних органів з контролю за дотриманням державами цих стандартів (міжнародної юрисдикції).

Вплив глобалізації на правову систему держави:

У сучасному світі сутність правової глобалізації більшою мірою проявляється саме у впливі на національну правову систему держави. Глобалізація у сфері права ґрунтується на принципі верховенства міжнародного права над національними законодавчими нормами. Будь-яка держава, яка приєдналася до міжнародних конвенцій, зобов'язана використовувати в практиці міжнародні норми, навіть якщо вони суперечать нормам національним.

Яскравим прикладом впливу глобалізації на правову систему держави служить прийняття 4 листопада 1950 р. у Римі десятима державами – членами Ради Європи (Бельгія, Великобританія, Німеччина, Данія, Ісландія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Норвегія, Франція) Конвенції про захист прав людини і основних свобод, що дозволяє всім особам, які перебувають під її юрисдикцією, звертатися до Європейського Суду, якщо вони вважають свої права порушеними.

Державний суверенітет і процеси глобалізації

Глобалізація супроводжується посиленням ролі наднаціональних органів влади, яким держави частково делегують свої суверенні права; визнанням ряду проблем, які виходять за рамки виняткового ведення окремих держав і таким, що підлягає міжнародного регулювання. У результаті робляться спроби денационалізації держав і розмивання їх державних суверенітетів.

З іншого боку, глобалізація супроводжується процесами локалізації, основними суб'єктами яких виступають національні держави, які прагнуть до збереження своїх суверенітетів.

Наслідки глобалізації

Вивчаючи процес глобалізації, можна встановити ряд позитивних і негативних тенденцій даного явища.

Позитивні наслідки глобалізації:

1. Однією з найбільш значущих змін, що відбулися в результаті інтеграції країн, став міжнародний поділ праці. У результаті цього кожна держава отримало свою спеціалізацію на світовому ринку. Такі умови сприяли зниженню витрат на виробництво і ефективному розподілу ресурсів. Як наслідок рівень життя населення в багатьох країнах став вище.

2. У зв'язку з тим, що економіка набула статусу світової, на ринку збільшився обсяг і вибір товарів.

3. Велика кількість пропозицій привела світовий ринок до усвідомленої конкуренції. Це явище стало стимулом до технічного розвитку. В таких умовах темпи зростання економіки істотно збільшуються. До того ж конкуренція вигідна і споживачам, оскільки з'являється вибір і знижуються ціни.

4. Зменшення вартості виготовлення того чи іншого товару стало можливим завдяки розміщенню підприємства на території тієї країни або регіону, де виробництво обійдеться максимально дешево. Така раціоналізація сприяла збільшенню продуктивності праці.

5. Процес глобалізації привів до підвищення рівня життя в багатьох страх. Збільшилася тривалість життя, знизився показник дитячої та материнської смертності, а також відчутно підвищився відсоток грамотного населення.

Негативні наслідки глобалізації:

1. У процесі світової інтеграції господарства при виробництві та споживанні не враховується економічний розвиток конкретної країни. Йде стандартизація і ігнорується специфіка.

2. Глобалізація призвела якщо не до знищення, то до часткового руйнування поняття «державний суверенітет». Одні країни були поглинені, асимільовані більшими і розвиненими, інші стали повністю

залежними в якійсь із сфер життя (наприклад, економічної чи політичної). Транснаціональні корпорації виявилися інструментом, здатним впливати на державну організацію менш технологічно забезпечених країн.

3. Зближення культур призвело до втрати національних особливостей. Всі цінності поступово стандартизуються і перетворюються в загальнообов'язкову парадигму. Втрачаються народні особливості, пов'язані з духовним життям.

4. Незважаючи на поділ праці і створення світового ринку, домінують в цьому глобальному торговому просторі кілька великих і технологічно розвинених країн. Через це інші держави не мають можливості реалізувати свій потенціал. Тому в економічній сфері глобалізація вигідна лише лідерам. Розвиток же менш прогресивних країн в таких умовах помітно гальмується.

5. Як уже стало очевидним, глобалізація заохочує багатомільйонні компанії, міжнародні організації та великий бізнес. У таких умовах вижити малим організаціям практично неможливо. Це ускладнює розвиток багатьох сфер промисловості і створює умови, в яких повністю відсутня конкуренція. Великі корпорації захоплюють ринок праці і виживають суперників. Таким чином, йде тенденція створення непохитних конгломератів в тій чи іншій галузі.

З усього вищесказаного стає очевидним, що глобалізація це масштабний, але далеко не однозначний процес, що протікає по всій території земної кулі.

Для того, щоб глобалізація працювала ефективно, а нові технології освоювалися належним чином, слід дотримуватися певних норм міжнародної поведінки. По-перше, потрібні відкритість і прозорість інформації, її регулярне і повне надання. По-друге, необхідно ліквідувати незаконну торгівлю і заступництво за допомогою прихованих зв'язків, усунути легітимним шляхом всі інші форми корупції.

Необхідно відмовитися від спроб нав'язати нову модель глобалізації методами, що нагадують шокую терапію при переході від планової економіки до ринкової або шляхом тотального дерегулювання фінансових ринків. Надзвичайно важливо зберегти економічну стабільність і стримати спекулятивну активність за рахунок поступового впровадження кожного істотного нововведення і його апробування до того, як воно набуде чинності, і до переходу до наступного етапу. Мають бути створені необхідні інститути, поширені відповідні інструкції. Ні глобалізація, ні інші форми міжнародного співробітництва та інтеграції не працюватимуть, якщо не виправити

очевидні відхилення від належних норм міжнародної поведінки, яких в подальшому треба чітко дотримуватися. Потрібно зробити позитивні кроки зі створення необхідних інститутів, стимулювати ретельний збір інформації та рух її постійно зростаючих потоків.

Науковий керівник: О.Г. Холод, кандидат технічних наук, доцент.

В. Сбитенкова

Університет імени Альфреда Нобеля, г. Дніпро

АНАЛИЗ ИЗМЕНЕНИЯ ВВП РЯДА СТРАН ЕВРОПЫ И УКРАИНЫ В РЕЗУЛЬТАТЕ ПАНДЕМИИ

В условиях карантина некоторые предприятия закрываются, некоторые ограничивают свою деятельность, в мерах безопасности количество рабочей силы сокращается. Все это влияет на доход страны, в некоторых случаях на ее позиции на рынке. На примере данных стран проанализировано, как карантинные меры и сами условия пандемии влияют на работо- и торговлеспособность государств разного типа развития, а также на их экономическое состояние в данный период.

Таблица 1

Сравнительная таблица ВВП на душу населения стран ЕС

Страна	ВВП на душу населения во 2 квартале 2018 (дол. США)	ВВП на душу населения во 2 квартале 2020 (дол. США)	Индекс изменения ВВП
Германия	54 751	49 964	- 8,7 %
Франция	46 103	39 852	- 13,6 %
Италия	42 817	36 603	- 14,5 %
Испания	40 157	33 106	- 17,5 %

Составлено автором по данным [1, 2].

Табл. 1 иллюстрирует ВВП на душу населения лидирующих стран Европы (по мнению автора), состоящих в ЕС. Данные взяты в относительно спокойный период 2018 г. За неимением полных данных по текущему году мы сравниваем 2 квартал 2018 г. и 2020 г. Несмотря на то, что все выбранные европейские государства (по рейтингу МВФ) относятся к высококоразвитым странам и имеют уровень ВВП, в разы превышающий ВВП Украины, индекс падения разный и варьируется от 8 до 18%, чем ниже страна в рейтинге, тем больше показатель. Однако у Украины несколько другая временная зависимость.

Таблица 2

Анализ изменения ВВП на душу населения Украины

Страна	ВВП на душу населения во 2 квартале 2018 г. (дол. США)	ВВП на душу населения во 2 квартале 2019 г. (дол. США)	ВВП на душу населения во 2 квартале 2020 г. (дол. США)	Индекс изменения ВВП относительно 2018 г.	Индекс изменения ВВП относительно 2019 г.
Украина	688,4	789,63	730,4	+6,2 %	-7,4 %

Составлено автором по данным [1].

Начиная с 2014 г., когда в связи с военными действиями ВВП резко снизился, его уровень постепенно увеличивался, поэтому в сравнении с 2018 г. ВВП вырос. В связи с этим для определения влияния карантина на экономику рассмотрим его изменения относительно 2019 г. Тогда при анализе табл. 2 можно проследить такую же «спадающую» тенденцию, как и в Европе.

Изначально, сравнивая только Германию и Украину, предполагали, что вне зависимости от уровня развития страны карантинные условия оказывают одинаковое влияние на каждую страну, однако, добавив к сравнению ряд стран из Большой семерки, разрыв стал значительно больше. На данные изменения также влияли уровень безработицы, и так достаточно высокий в Испании и Украине (значительно выросший из-за мер ограничения), количество заболевших (лидирующая, на первой волне, по смертности Италия). Можно заметить, что под большой удар попали более южные страны, где средний возраст заболевших более высокий.

Ограничение на ввоз и вывоз продукции из разных стран по соображениям безопасности ощутимо урезало прибыль государства от импорта и экспорта и повлияло на малый бизнес, часть которого просто не пережила карантин, в частности из-за мер самоизоляции. Помимо этого, не стоит забывать и про человеческий фактор, подверженность массовой панике и истерии подталкивает людей к необдуманным поступкам, к продаже и покупке вещей, акций, собственности в частности.

Список использованных источников

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/> – свободный. Язык укр.

2. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=66948#> – свободный. Язык англ.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

M. Semesenko
Alfred Nobel University, Dnipro

DIVIDEND STOCK AS A PASSIVE INCOME

Despite investment in dividend stocks is being considered as one of the most successful income investing strategies, dividends are not guaranteed. Therefore, making injudicious decisions and investing money without an effective strategy can lead to losing savings. For instance, one of the most popular strategies in the American market is to focus on the selection of high dividend yield stocks as it commonly outperforms the market. However, reproduction of this strategy for other markets showed rather mixed results. Dividend growth investing is considered to be a safer way to invest as it is about paying up today for an income stream that will keep growing in the future. Nevertheless, there is no guarantee that a company will not shut down even if it is growing constantly. Hence, finding a proper strategy is indispensable for adding stability to a personal investment portfolio and creating a great source of income after retirement.

While picking a dividend stock for the first time, it is of great importance to draw attention to such criteria:

- dividend yield;
- P/E Ratio as it helps to compare one company to others and decide whether investing in one of them will be profitable or not;
- forward P/E Ratio;
- sales growth past five years;
- payout ratio.

Following researching a stock, it is essential to analyze if the company's sales are growing or not, if the company's profits are growing or not and how the company's margins are performing.

Considering focusing on the selection of high dividend yield stocks, people tend to judge a company only by dividend payment. However, such an approach can be extremely irrational. For instance, Vermilion Energy, an international oil and gas producer, showed its dividend yield rapid growth to 74.79% during the market crash in March 2020. During the time, investors

flocked to the stock, trying to catch the opportunity to chip in whilst its dividend yield was incredibly high. By ill luck, in a short time, Vermilion had to suspend dividend payments to reduce debt within the current commodity environment. The event led to investors having no incoming dividends and shares of a company that has experienced a net decline in its stock price of 94.34% over the past six years (Loren, 2020) Apart from that, it is important to keep in memory that companies paying high dividends may cut them when business is at risk of financial losses. Ford can be a good example to the previous statement as the company cut its dividend in the first quarter of 2020 from the 15 cents a share to nothing (Krantz, 2020). Whereas its dividend yield was 6.5% at the beginning of the year. Therefore, it is important to avoid investing in companies judging only by its dividend payment in spite of the fact that it might seem as a fast way to increase income.

However, investing in high-paying dividend stocks can be a comparatively reliable source of income if a dividend stock was chosen intelligently. For instance, investing in Valero Energy may be a good decision in 2020 as the prognosis for the stock is better than most of its peers. The company simply refines oil and gas and does not have considerable exposure to the actual price of oil or natural gas. Regardless of dropping of the demand for the oil and gas products in 2020, over time, it will rise again after international air travel comes back. The company's dividend yield is 9.92% in November 2020. Another demonstration of rational investing in high-paying dividend stock may be investing in Kraft Heinz. The food company experienced hard times in few recent years. Kraft piled a debt in 2015 to complete the merger of Kraft Foods and H.J. Heinz at the beginning of the year. But the merger has been shown to be a letdown. Sufficient cash flow was never generated. Due to the fact, Kraft Heinz had to cut its dividend which resulted in the fall of prices from \$90 to only \$25 in 2019. Despite everything, a new era for the company is just around the corner. The business of the company was stabilized before the pandemic. Afterwards, the sales boost continued as people stayed at home and consumed homemade food. With profits moving higher, everything indicates that the company got back on its feet. KHC stock is going for 12.9 times earnings while paying more than 5% dividend in November 2020 (Bezek, 2020). Hence, when picking a high-dividend stock, it is essential to analyze the company's business, background and sustainability. The management, the company's quarterly performance and the projects that the company is currently pursuing should be examined in order to make a profit-making choice.

Considering dividend growth stocks, it is vital to pick companies with a strong history of dividend growth. The stocks of the companies are less susceptible to drastic changes in the market and are more stable during economic or political uncertainty. These stocks are considered to be a promising investment for the long term, therefore, investing in dividend growth stocks cannot be a source of immediate income. Investing in stocks of Verizon Communications Inc. may be an appropriate example of investing in a dividend growth stock. The company provides communications, information and entertainment products and services to consumers worldwide. In October 2020, VZ announced a partnership with World of Warships which is considered to be a productive deal. Business wireless service revenues increased 4.9% year-over-year to \$3 billion and Business Fios revenues increased 8.2% year-over-year to \$263 billion (Chatterjee, 2020), its P/E Ratio is 13.45 in November 2020 (Dividend Radar, 2020). All of the previously mentioned details state that the company has been developing successfully, which conduces to the statement that investing in Verizon Communications Inc.'s stock can be a smart choice in November 2020.

From all the above, the proper strategy for picking a dividend stock can be created:

1. Studying the dividend history of the company.
2. Examining the current yield of the stock.
3. Analyzing P/E ratio.
4. Observing the company's background and potential growth.
5. Making the decision about whether the stock is worth investing in or not.

From these facts, it can be concluded that picking a dividend-paying stock should be a prudent decision. There is no a definite answer to what stocks should be invested in since both investing in high dividend-paying stocks and dividend growth stocks can be a reliable source of income if chosen wisely, the only distinction is the time of obtainment of desirable income. The most consequential criteria for picking a dividend stock are dividend yield, P/E Ratio, forward P/E Ratio, sales growth past five years and payout ratio. It is crucial to avoid picking the stock only by dividend payment. It is essential to analyze the stock's growth, the company's profits and how the company's margins are performing.

References

1. Lloren, J., 2020. *Stop Buying Stocks Based On A High Dividend Yield*. [online] Ca.finance.yahoo.com. Available at: <<https://ca.finance.yahoo.com/news/stop-buying-stocks-based-high-132420319.html>> [Accessed 11 November 2020].

2. Krantz, M., 2020. *Three High Dividend Stocks You Can Count On*. [online] Investors. Available at: <<https://www.investors.com/etfs-and-funds/personal-finance/high-dividend-stocks/>> [Accessed 11 November 2020].

3. Bezek, I., 2020. *7 High-Yield Dividend Companies To Invest In During The Pandemic*. [online] InvestorPlace. Available at: <<https://investorplace.com/2020/11/dividend-stocks-7-high-yield-companies-to-invest-in-during-the-pandemic/>> [Accessed 11 November 2020].

4. Chatterjee, M., 2020. *VZ: Verizon Vs. AT&T: Which Stock Is A Better Buy?*. [online] StockNews. Available at: <<https://stocknews.com/news/vz-t-verizon-vs-att-which-stock-is-a-better-buy/>> [Accessed 11 November 2020].

5. Portfolio-insight.com. 2020. *Dividend Radar*. [online] Available at: <<https://www.portfolio-insight.com/dividend-radar>> [Accessed 12 November 2020].

Scientific supervisor by Olha Kotko, PhD in Economics, Associate professor.

Language supervisor by Ruslana Stetsenko, lecturer.

Д. Сенявин

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

РИНОК ПРАЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У 2020 р. найголовнішою формою розвитку трудового потенціалу держави є ринок робочої сили. Національний ринок праці є найважливішою ланкою економіки країни, яка має характерні риси та має особливу систему роботи. Значний вплив на розвиток національного ринку праці має глобалізація – процес, який з початку ХХІ століття вказує напрями розвитку у більшості сфер життя суспільства. Неможливо сказати, що процес глобалізації має тільки позитивні або негативні наслідки для економіки окремої країни, особливо для національного ринку праці в цілому.

Події та факти останнього часу дають підстави зробити висновок, що найбільший вплив на ринок праці України глобалізація економіки має у двох явищах. По-перше, через постійні потоки мігрантів та посилення попиту на фізичну й наукову робочу силу в Україні транснаціональними й

міжнаціональними компаніями, що стає причиною поступової трансформації українського ринку праці в системі глобального ринку праці, об'єднання з нею. По-друге, глобалізація економічного стану у світі впливає на ринок праці України більшим чином через різноманітні канали й чинники, до яких насамперед можна віднести: міжнародну торгівлю і прямі іноземні інвестиції; зміну цін на міжнародних ринках на товари й послуги, що посідають важливе місце в українському експорті та імпорті (особливо енергоносії, метал, продукція сільського господарства); зміну курсу національної валюти тощо [1].

Глобалізація економіки проявляє свій вплив на ринок праці через такі фактори, як структура робочих місць, якісні показники роботи та її функціональність. Участь суб'єктів українського ринку робочої сили у формуванні глобального ринку праці відбувається завдяки постійному і масштабному руху людей та капіталу як на території України, так і з неї.

Основні негативні наслідки трудової міграції для ринку праці України такі:

- погіршення якості робочої сили через вплив за кордон найбільш активної частки населення та її заміщення некваліфікованими працівниками іммігрантами;
- обмеження трудових прав українських емігрантів за кордоном, через що більшість з них мають проблеми з порушенням трудових прав і несприятливими умовами праці;
- втрата багатьма українськими працівниками професійних навичок під час еміграції;
- зниження розмірів оплати праці працівників певних галузей і секторів економіки в Україні через готовність більшості іммігрантів одержувати заробітну плату, нижчу за її рівноважний рівень, і зростання неформальної зайнятості в Україні через імміграцію, що супроводжується криміналізацією ринку праці та посиленням експлуатації працівників [2].

До позитивних можна віднести такі чинники:

- інтеграція України до міжнародного ринку праці;
- можливість перейняти світовий досвід;
- надходження в Україну додаткової іноземної валюти завдяки переказам трудових емігрантів;
- стимулювання до продуктивнішої діяльності українських працівників через створення конкуренції з закордонними фахівцями;
- розвинення малого бізнесу внаслідок залучених коштів від "човникової" торгівлі;

- створення і підтримання нових робочих місць;
- підвищення кваліфікації трудового ресурсу через перейняття досвіду [2].

Також слід зазначити основні чинники впливу на трудову міграцію населення: економічні реформи, що призводять до погіршення соціально-економічного стану держави, наявність тіньової економіки, високий рівень інфляції; низький рівень оплати праці, наявність боргів із заробітної плати, відсутність додаткових джерел доходу; низький рівень задоволеності працею, якістю трудового життя, загальним рівнем життя; високий рівень, довготривалість безробіття; низький рівень соціальних виплат, матеріальної допомоги, незадовільний стан системи медичного обслуговування тощо; наявність ризиків втрати здоров'я та працездатності; відсутність можливості на незадовільні умови отримання освіти, перепідготовки, підвищення кваліфікації, кар'єрного зростання; політична нестабільність; несприятливий стан навколишнього середовища та багато ін.

В умовах глобалізаційних викликів підвищення конкурентоспроможності ринку праці можливе внаслідок: підвищення конкурентоспроможності робочої сили, стимулювання створення нових робочих місць, насамперед в інноваційних видах діяльності; забезпечення рівня конкурентоспроможної заробітної плати; забезпечення конкурентного середовища на ринку праці; забезпечення ефективної діяльності інфраструктури ринку праці; інтеграція вітчизняного ринку праці у світовий з отриманням максимальних вигод.

Список використаних джерел

1. Українська міграція до Європи та розв'язання пов'язаних із нею регіональних проблем: зб. наук. праць за матеріалами Міжнар. наук. конф., 24 березня 2008 р., м. Тернопіль / Національний ін-т проблем міжнародної безпеки при Раді національної безпеки і оборони України; Фонд Фрідріха Берта; О.С. Власюк (заг. ред.), О.А. Малиновська (упоряд.). – Київ: Фоліант, 2018. – 200 с.

2. Сандугей В.В. Модифікація структури українського ринку праці під впливом глобалізації / В.В. Сандугей // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18 «Економіка і право». – 2010. – № 10. – С. 52–59.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

ЛІЗИНГОВІ ОПЕРАЦІЇ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

Ринок лізингу та оренди юридичних осіб (організацій, індивідуальних і товариств), які надають використання широкого спектру матеріальних товарів, як автомобілі, комп'ютери, товари народного споживання, промислові машини і обладнання, за періодичний орендний дохід або орендну плату. Сфера лізингу включає підприємства, які здають в оренду товари народного споживання і обладнання, і підприємства, які здають в оренду машини та обладнання, що часто використовуються для ділових операцій [1].

Лізинговими організаціями є:

- власник майна (орендодавець) – особа, яка купує майно з метою передачі його в тимчасове користування;

- майно користувача (орендар) – особа, яка отримує майно у тимчасове користування;

- продавець майна – особа, що продає майно, що є предметом оренди.

Орендодавцем може бути юридична особа, яка здійснює лізингову діяльність, тобто має договір лізингу, спеціально придбаний для даного майна, та громадянин, який здійснює господарську діяльність, що не має юридичної особи і зареєстрований як індивідуальний підприємець.

Як юридична особа можуть бути:

- банки та інші кредитні організації, статут яких передбачає лізингову діяльність;

- лізингові компанії – фінансові, що спеціалізуються на фінансуванні операцій (оплата майна), або універсальні, що надають не тільки фінансові послуги, а й інші види послуг, пов'язані з здійсненням лізингових операцій, таких як технічне обслуговування, навчання, консультування;

- будь-яка фірма, в установчих документах якої засвідчена лізингова діяльність, з достатніми фінансовими ресурсами [2].

Лізинг досить розповсюджений в світі та має багато переваг, а саме:

- отримати договір лізингу простіше, ніж позику;

- лізинг надає 100% кредит і не вимагає негайних платежів;

- договір оренди є більш гнучким, ніж позика;

- існує можливість постійного оновлення обладнання;

- Міжнародний валютний фонд не враховує обсяг лізингових операцій при розрахунку державного боргу;

- державна політика, як правило, спрямована на сприяння та розширення лізингових операцій.

З іншого боку, лізинг має ряд недоліків:

- якщо договір оренди ще не закінчений, але обладнання вже застаріле, орендар все одно сплачує орендну плату за це застаріле обладнання (те саме з несправністю обладнання);

- у разі оперативного лізингу ризик застарілого обладнання покладається на орендодавця, і, щоб уникнути втрат, він збільшує орендні платежі;

- якщо об'єктом договору лізингу є важливий і унікальний об'єкт, у зв'язку з широким розмаїттям умов орендних операцій підготовка договорів про їх оренду вимагає значних витрат часу і грошей [3].

На економіку кожної країни описані процеси мають різний вплив: одні не можуть впоратися з конкуренцією, інші відкривають нові ринки. Міжнародні економічні відносини, звичайно, мають на увазі рух матеріальних і фінансових потоків, який останніми роками все більше набуває форми лізингу. Однак в останні роки поступово починає формуватися нова парадигма лізингового бізнесу. Провідні лізингові компанії вже досягли обсягів бізнесу, що дозволяє їм вийти з підлеглої позиції по відношенню до банків і конкурувати на рівних. Розмір власного капіталу є вирішальним у цьому відношенні, оскільки він є основною точкою відліку для інвесторів. За цим показником багато лізингові компанії не поступаються банкам [4].

Світовий ринок лізингу сегментований за типами на лізинг: автомобільного устаткування, товарів народного споживання і загальні центри оренди, лізинг техніки, лізингодавців нефінансових нематеріальних активів; по режимам: онлайн і офлайн. Охоплюються підсегменти: оренда легкових автомобілів, лізинг легкових автомобілів, оренда і лізинг вантажівок, вантажних причепів та житлових автофургонів, оренда споживчих товарів, загальні центри оренди, оренда важкої будівельної техніки, оренда комерційного обладнання для повітряного, залізничного та водного транспорту, оренда машин і устаткування для гірничодобувної, нафтогазової та лісової промисловості, оренда офісної техніки та обладнання, оренда іншої комерційної та промислової техніки і обладнання, компанії по виплаті роялті за нафту, власники патентів і орендодавці [5].

У підсумку можна сказати, що для стимулювання інвестицій у виробничий сектор, для модернізації виробничого корпусу, для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників необхідно розвивати лізингові відносини. У загальному сенсі лізинг – це вид інвестиційної

діяльності, це розширення не тільки функціонуючого, а й авансованого капіталу країни. Для користувачів техніки лізинг – це інструмент оперативної заміни виробничих фондів за рахунок придбання в чинному складного і дорогого обладнання без великих одноразових витрат. Це має особливе значення для малих і середніх підприємств.

Список використаних джерел

1. Брус С.І. Розвиток ринку лізингових послуг в Україні. *Фінанси України*. 2008. № 11. С. 75–85.
2. Горемыкин В.А. Лізинг: учебник. М.: Издательско-торговая корпорация "Дашков и Ко", 2003. 944 с.
3. Гринькова В.М., Новикова М.М. Державне регулювання економіки: підручник. Х.: ВД "ІНЖЕК", 2007. 736 с.
4. Губашиева О.З. Лизинговые операции: бухгалтерский и налоговый аспекты. *Финансы*. 2007. № 10. С. 67–68.
5. Дахно І.І. Розділ 1 "Міжнародний фінансовий лізинг, міжнародний факторинг і форфейтинг". С. 6–25. Управління зовнішньоекономічною діяльністю. К.: Центр учбової літератури, 2007. 328 с.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

В. Сергієнко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ОБВАЛ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

На жаль, в один момент пандемія коронавірусу дісталася і на територію України. Звісно, на фоні цього, окрім паніки та погіршення морального стану громадян, почали з'являтися погані наслідки і в сфері економіки, починаючи з підвищення цін, закінчуючи загрозою втратити значну частину економіки. З березня був зафіксований перший випадок захворювання, а 12 березня – ще два, саме через це МОЗ та Кабінет Міністрів вирішили вводити карантинні заходи, які допоможуть запобігти поширенню коронавірусу. Тобто на той момент все почалося з обмеження роботи малого бізнесу та закладів сфери послуг. Якщо взяти до прикладу харчовий бізнес, то на 2019–2020 рр. кількість закладів на ринку громадського харчування складала біля 50000 кафе та ресторанів. Через те, що більшість з них не змогли перелаштуватися на доставку або альтернативні методи продажу, їм треба було закритися. За перший місяць працювати припинили більше 70% закладів, звідси маємо: кількість продажів у закладах надання харчових послуг в Україні за тиждень скоротилися, приблизно на 70%

порівняно з паралельним періодом за минулий рік [1]. Кількість проданих послуг різко знизилася не тільки в столиці (на 78%), а й у всіх містах мільйонників. Таким чином, бізнесмени зі Львова втратили приблизно 78% прибутку, з Харкова – 73%, з Дніпра – 65%, з Одеси – 60% (рис. 1). Без роботи залишилися приблизно 160 тис професіоналів харчової промисловості. Звісно, харчовий бізнес це тільки одна з багатьох сфер, які почали занепадати. Це такі сфери, як: судові системи, ринок нерухомості та інші приватні підприємства .

Керівники українських підприємств разом з UMG (UkrainianMarketingGroup) провели аналіз стану малого та середнього бізнесу, де опитували українських бізнесменів щодо стану їх бізнесу під час карантину та про майбутні плани щодо розвитку. За їхніми даними, 29% українських компаній призупинили свою діяльність під час карантину, 6% повністю закрили свій бізнес. Частина активних бізнесменів залишилася зовсім без прибутків: це розважальний бізнес, транспортний бізнес. Навіть той бізнес, який залишився на ринку, був змушений призупинитися через суттєву втрату бюджету. І через це багато роботодавців мали скоротити робочий колектив, і за даними сайту Work.Ua кількість вільних робочих місць збільшилася в майже в 2 рази [1].

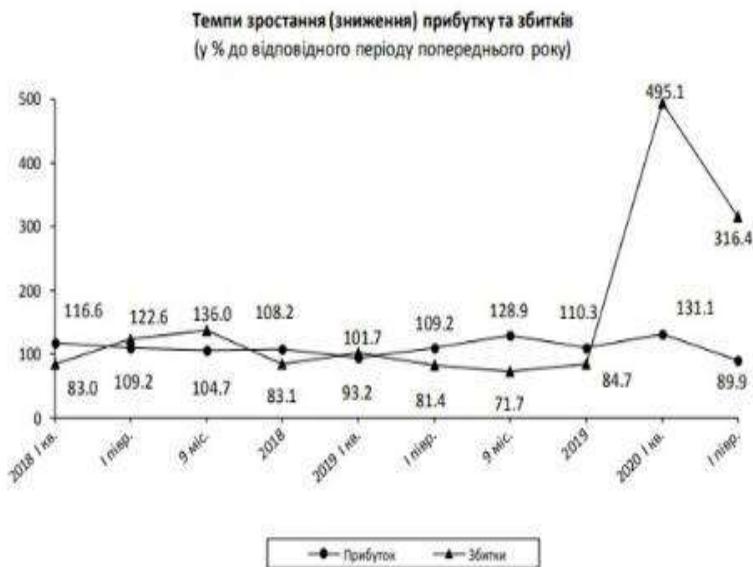


Рис. 1. Темп зростання прибутків (%) [2]

Таким чином, дивлячись на статистику зміни економічного стану харчової промисловості, економічний стан України, фінансовий стан бізнесменів та кількість робочих місць, можна побачити наскільки сильно погіршилися ці фактори з приходом коронавірусу на територію України. Якщо дивитися на інші сфери діяльності, бізнес майже не має прибутку, все залежить від сфери діяльності, супермаркети не мають змін, але сфера надання послуг: салони краси, ресторани, розважальні заклади та ін. значно погіршили свій економічний стан, а на фоні цього, через меншу сплату податків, погіршується і економічний стан країни, що призводить до підвищення цін. Вважаю, що бізнесмени, які втрачають максимальну кількість прибутку, мають знаходити альтернативні способи підтримки фінансового стану бізнесу або повністю припинити діяльність.

Список використаних джерел:

1. Статистика на кількість вільних вакансій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.jobble.org/>
2. Статистичні дані щодо зміни прибутку підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.dtki.ua/simple/individual-single-tax/66150>

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

В. Сидоренко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Туризм є однією із найважливіших складових для нашого саморозвитку, тому що кожне нове місце розширює світогляд людини. З 2005 до 2014 рр. кількість іноземних громадян, які відвідали Україну, була більше кількості громадян України, які виїздили за кордон. Та через озброєний конфлікт на сході України та санкціоновану зміну власті у 2014 році туризм в нашу країну швидко зменшився на 93%, за даними державної статистики.

Українці витратили майже 8 млрд доларів на купівлю туристичних путівок за кордон за офіційними даними НБУ. А за звітом UNWTO за 2018 рік підраховали що українська туристична

індустрія складає суму приблизно 2% ВВП, тоді як українці витрачають майже 8%, подорожуючи за кордон [1].

Для того, що б покращити стан туризму в Україні, треба покращити інформаційне поле, тому що декілька років тому Україна була записана у ТОП-10 країн, які небезпечні для туризму. На даний момент маємо декілька недоліків, які заважають розвитку туризму:

- страх небезпеки ;
- довге отримання української візи;
- проблеми у сфері гостинності ;
- мала кількість інформації про туризм в Україні та ін.

Та найважливіше розуміти, що для кожної країни має бути свій підібраний турпродукт. Більш всього в Україну подорожують з Росії, Молдови, Білорусі, країн східної Європи, США, Ізраїль, Узбекистан, але лише 6% це роблять с туристичними цілями, а інші 90% в особистих справах [2].

У 2018 р. дохід значно збільшився. Якщо у 2017 р. прибуток в Україні був 1,7 млрд гривень, то через рік сума зросла до 4,2 млрд гривень.

В останньому звіті ВЕФ експерти негативно оцінили українську конкурентоспроможність, і вона зайняла у рейтингу 78-ме місце з 140 країн світу [3].

У 2020 р. з державного бюджету мали виділити 740 млн доларів на дві програми для розвитку туризму, але через пандемію COVID-19 ці гроші були витрачені на допомогу хворим. Передбачалося що в 2020 р. наші туристи будуть більше подорожувати по Україні, але наші організації не були готові до великого потоку людей. У 2019 р. відбулося 20 млн поїздок по країні. Але санітарні норми 2020 р. року не дозволили повторити таку кількість.

Список використаних джерел

1. Прості рецепти для українського туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua> – вільний. Мова укр.

3. Туризм [Електронний ресурс] – Режим доступу : uk.m.wikipedia.org -вільний.Мова укр.

4. Дохід від туризму виріс в 2,5 раза [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.segodnya.ua> – вільний. Мова рос.

***Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук,
доцент.***

КОРРУПЦИЯ В УКРАИНЕ: ПРИЧИНЫ И МЕТОДЫ БОРЬБЫ С НЕЙ

Совершенно не секрет, что коррупция – коварный недруг процветания и развития абсолютно любого государства. Большинство новостных источников винят именно ее во всех больших провалах и маленьких неудачах в экономике. Появилась еще во времена жизни первобытных людей. Как видите, за такой огромный промежуток минувших лет человечеству еще не удалось добиться ее исчезновения, что безусловно огорчает. Аристотель в материале "Политика" выделял коррупцию как наиболее значимый момент, в силах которого довести государство если не к пропасти, то к упадку.

Сегодня мы хотим обратить ваше внимание на коррупцию в стране, которая является географическим центром Европы. Для Украине – это действительно больная тема. За время последних десятилетий взяточничество превращается в ахиллесово пятю, убытки от которого ставят под угрозу стабильное финансовое положение большей части населения. Украина – самая коррумпированная страна Европы, располагается на угнетающем 126-м месте из 180 [3]. Это подрывает авторитет страны, тормозит процесс формирования и развития экономических реформ. Ежедневно совершается большое количество преступлений во всех сферах жизнедеятельности, но значительное число их так и не попадает в статистические показатели. Настоящий показатель таких преступных проявлений правоохранительная система не в состоянии выявить на данный момент. Рассмотрим основные причины данного явления в Украине:

- Коррупционные схемы доходнее, чем бизнес. Низкий уровень доходов населения только усугубляет ситуацию.
- До 2014 г. борьба с коррупционными схемами не велась на самом деле. Пытались повторить процедуру «Чистые руки», некий период времени в данной стране существовала политика «Контрабанда-СТОП». Виктор Ющенко пытался повторить опыт Михаила Саакашвили в Грузии с отставкой большого количества государственных служащих
- Теневая экономика Украины – неповторимое эпохальное и социально-экономическое явление. Почему, спросите вы? Все из-за

того, что она имеет колоссальную разницу в региональном разрезе, по «вертикали» отличается для разных слоев населения.

- Еще одна причина – Украина находится в состоянии войны, для которой свойственно развивать преступность.
- По мнению бизнесменов – недостаток политического желания и стремления улучшить ситуацию в стране [1].

Противоборство с коррупцией – это одна из главных задач в украинской программе новых реформ. Социологическая группа «Рейтинг» провела исследование в 2019 г. Согласно полученной информацией, реформа по борьбе с коррупцией занимает первое место по значению на данный момент. Такого мнения придерживаются целых 62% населения, 48% не видят каких-либо реальных действий по борьбе с описанной проблемой. Активным врагом в войне с коррупцией, по мнению 26% людей, являются журналисты.

Что же от нас требуется для того, чтобы снизить уровень коррупции в нашем государстве?

- Заняться формированием независимой и высокопрофессиональной судебной власти.
- Предоставить самостоятельность и способность антикоррупционных органов.
- Лишить СБУ прав в области экономических и коррупционных злодеяний.
- Усилить продуктивность систем предотвращения политической коррупции.
- Запустить публичный и подотчётный процесс приватизации госимущества [2].

Коррупцию может побороть не суровость закона, а неизбежность наказания. Исключительно целесообразный и обдуманый подход в состоянии принести результаты, которых стране не хватало так много лет. Это приведет к усилению правового сознания населения. В римском праве *согитреге* означало ломать. В силах граждан и правительства сделать все, чтобы сломать ее, пока она не сделала этого с нами.

Список использованных источников

1. 10 причин торжества коррупции в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://frazz.com/analytics/265840-10-prichin-torzhestva-korrupcii-v-ukraine->

2. Как Украина с коррупцией борется [Электронный ресурс]. – Режим доступа:https://uz.ligazakon.ua/magazine_article/EA013286

3. Рейтинг восприятия коррупции [Электронный ресурс]. – Режим доступа:<https://www.pravda.com.ua/rus/news/2020/01/23/7238184/>

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

Г. Сичова

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ ЯК МІЖНАРОДНОГО ПЛАТІЖНОГО ЗАСОБУ

Якщо зробити деякі припущення та провести історичний екскурс, то виявиться, що поняття «криптовалюта» існує вже близько 4000 років. Схожу систему використовували для проведення конфіденційних платежів. Тобто це була якась методика для шифрування даних. Криптографія лежить в основі криптовалюти.

На даний момент в Україні над використанням криптовалюти тільки замислюються – вся справа в тому, що це повністю політично регульована історія. Але, наприклад, в Сінгапурі центральний банк уже запустив спільний проект з фондовою біржою. На їхню думку, це надійно і безпечно.

У біткоїнів є дуже цікава функція, яка становить великий інтерес для банків і великого бізнесу – можливість програмування за одиницею криптовалюти будь-якого базового активу. Ця функція дуже зручна для тих компаній, де грошові потоки складають мільйони чи мільярди доларів. Один біткоїн можна розбити на частини: на одній частині буде закріплена грошова сума, а на другий – акції, на третій – право на власність. Дуже нагадує вексель, але в електронному вигляді.

У міжнародних розрахунках є ризику. Може статися різкий обвал курсу даної валюти, і ризик втратити кошти дуже високий. Для міжнародних розрахунків стабільність тієї чи іншої валюти має стратегічний характер, саме тому основною резервною валютою є долар.

Не менш важливою проблемою розвитку криптовалюти є те, що не існує законодавства і системи оподаткування. І в разі шахрайства ви залишаєтеся незахищеними. Наприклад, якщо біржа, на якій ви здійснювали операції, припинить своє існування, то довести провину буде практично неможливо.

Тепер розглянемо плюси і мінуси використання криптовалюти в міжнародних розрахунках більш докладно.

Переваги криптовалюти:

- доступність в будь-який час;
- неможливо вилучити або заморозити рахунок;
- анонімність;
- надійність (підробити неможливо);
- незалежність (ніхто не контролює і не регулює емісію ваших грошей);

• відсутність комісії.

Недоліки криптовалюти:

- складність контролю переказів;
- ризик заборони (багато держав ставляться з побоюванням, вводять штрафи, обмежується у використанні);
- неможливо відкликати платіж;
- якщо ви забудете пароль від кабінету, назавжди втратите криптовалюту.

Можна дійти висновку, що, незважаючи на достатню кількість мінусів, зростання інтересу до криптовалюти з боку влади різних країн з кожним роком більшає. Відбувається повільна, але впевнена легалізація. Зараз на біржі Bitstamp пропонують за один біткоїн \$ 2500. А ще в 2012 р. вартість біткоіна не перевищувала \$ 5.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

М. Сімонова

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ЯК ЛІДЕР ІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

У наш час майже всі країни світу беруть участь у інтеграційному процесі та регіональних угодах. Світова наукова спільнота веде звіт про інтеграційну епоху з періоду завершення Другої світової війни та пов'язує це насамперед з початком інтеграційних процесів у Західній Європі. Зараз у системі світового господарства існують декілька десятків інтеграційних угруповань різних за економічним потенціалом, рівнем розвитку інтеграційної взаємодії, які відіграють значну роль в підтриманні цілісності світового господарства. Проте найбільш розвинутим інтеграційним об'єднанням є Європейський Союз, що має значні успіхи в інтеграційній взаємодії [1, с 45]. ЄС є найбільшим

регіональним об'єднанням зі сторони економічного потенціалу та кількості країн у його складі, а також з точки зору досягнутого рівня інтеграції. Свій рух в інтеграційних процесах Європейський Союз почав у 50-х роках. У 1950 р. у Європі створюється Європейське об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС). У 1957 р. на його основі виникає Європейське економічне співтовариство (ЄЕС), що ставило за мету створити митний союз, а після перейти до спільного ринку. У 1959 р. виникає європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ). Після цього країни, що розвиваються, починають проявляти інтерес до інтеграційних процесів, і у 1960-х роках виникають інтеграційні угруповання в країнах Азії, Африки та Латинської Америки.

У 1967 р. об'єдналися ЄОВС, ЄЕС та Європейське співтовариство з атомної енергії і була встановлена Єдина рада та Єдина комісія, котрі разом с Європейським парламентом та судом ЄС створили сучасну інтеграційну структуру. Поступово інтеграційне угруповання стало розширюватися шляхом приєднання інших країн. У лютому 1986 р. країни – члени ЄС підписали Єдиний європейський акт, який мав забезпечити умови для створення єдиного внутрішнього ринку товарів, послуг та капіталу. Акт вступив в силу 1 січня 1987 р.

7 лютого 1992 р. у місті Маастрихт був підписаний Договір про Європейський Союз, що вступив в силу 1 листопада 1993 р. [2, с176]. Це був новий етап у розвитку європейської інтеграції, згідно з ним європейська економічна спільнота перетворилася на Європейський Союз. Ключовим пунктом цього договору було створення економічного і валютного союзу та введення спільної валюти євро. У середині 90-х років кількість членів ЄС збільшилася до 15. Історія розвитку Європейського Союзу показує те, що він розширювався не тільки географічно, а й організаційно, поступово проходячи усі етапи інтеграційного процесу. У наш час ЄС належить 15% світового ВВП, 33,4% світового експорту та 32,2% світового імпорту. Відсоток внутрішньорегіонального обороту в ЄС залишається найвищим у світі. Вдалому розвитку інтеграційного процесу в Європейському Союзі сприяв ряд факторів, серед яких економічні, воєнно-політичні, геополітичні, соціально культурні та інші фактори. На нашу думку, успіх інтеграції у Західній Європі був обумовлений насамперед досягненням спільної згоди у ключових питаннях, шляхом надання пріоритету інтересам усім спільнотам, що привело до збільшення взаємозалежності їх економік, перетворюючи Європейський Союз в одного з лідерів світової економіки.

Список використаних джерел

1. Буряк П.Ю. Європейська інтеграція та глобальні проблеми сучасності / П.Ю. Буряк. – Київ: Б Бук, 2015. – 336 с.

2. Носова М.Г. Европейский союз в поиске глобальной роли: политика, экономика, безопасность / М.Г. Носова. – Київ: Весь Мир, 2015. – 592 с.

Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

Я. Скриль

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

СТАГФЛЯЦІЯ

Стагфляція походить від двох слів – інфляція та стагнація. Цей термін прийшов завдяки англійському міністру фінансів Іану Маклеоду (Великобританія). Зазначений стан економіки з'являється, коли безробіття тягне за собою падіння і застій виробництва, постійне зростання цін – інфляцію. Термін означає інфляційне становище, яке існує в середовищі стагнації. Простими словами це називається уповільнена форма економічної кризи.

У цей період можна спостерігати такі явища, як невинне зниження ВВП, високі темпи інфляції, зростання безробіття, девальвація національної валюти, падіння міжнародного ринку, енергетична криза. Зрозуміло, наслідки такого стану не є позитивними. Це добре видно на прикладі динаміки ВВП України (рис.1). Навіть у роки економічного спаду в країні спостерігалася досить значна інфляція.

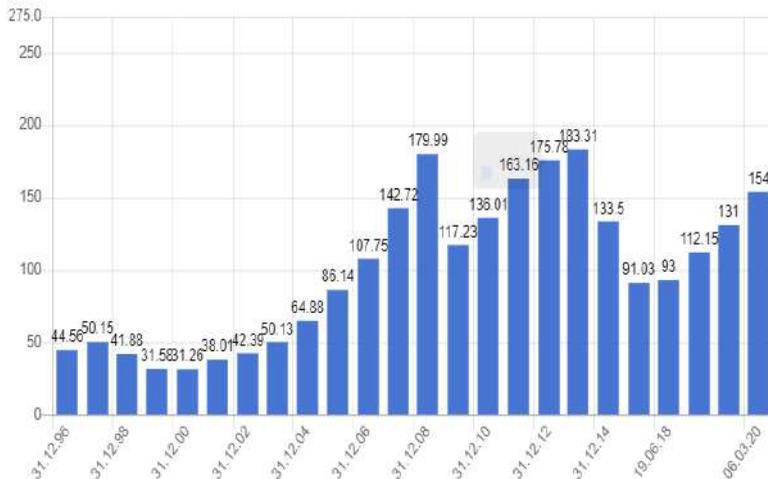


Рис. 1. Динаміка ВВП України (usd млрд) [2]

Однією з причин стагфляції є панування на ринку монополій та олігополістичних об'єднань. Для них більш вигідно в умовах спаду сукупного попиту не знижувати ціни, а навпаки – зменшувати обсяги виробництва та підвищувати ціни. Користуючись своїм монопольним становищем, вони мають можливість отримувати надприбутки навіть за умови зменшення виробництва. Недосконала політика держави щодо монополій (зокрема природних монополій, які найчастіше належать самій державі) посилює дію цього фактора стагфляції.

За розвитком стагфляції можна спостерігати, користуючись кривою Філіпса. Він провів аналіз статистичних даних за 100 років і узагальнив взаємозв'язок між природним рівнем безробіття в країні та ставками заробітної плати (до уваги бралися дані Великобританії). Вчений виявив факти швидкого приросту заробітної плати після зниження безробіття нижче природного рівня.

Термін «стагфляція» в основному використовується для опису економічної ситуації у розвинених країнах у 1970-ті роки, коли висока інфляція поєднувалася з високим рівнем безробіття та економічним спадом. Поточний стан справ в Україні, в принципі, відповідає цьому визначенню. Можна стверджувати, що стагфляція 70-х років на Заході та сьогодні в Україні викликана зовнішнім шоком: в першому випадку падінням цін на нафту, а в разі України – відповідно, війною [3]..

Однак я не вважаю, що можна порівнювати нинішню економічну ситуацію в Україні зі станом Америки 70-х років. Війна і революція – це не те саме, що нафтовий ціновий шок. На мій погляд, тут набагато розумніше розглядати аналогію з такими центрально-європейськими країнами, як Польща на початку 1990-х років.

Як відомо, стагфляція у значних масштабах з'явилася у 70-х роках ХХ століття, охопивши слідом за США більшу частину розвинених держав світу. З кінця 1980-х років вона з'явилася і в країнах колишнього СРСР та деяких постсоціалістичних краяхнах [1]. В обох випадках стагфляція була викликана «штучно», через порушення економічних закономірностей, що призводять до поєднання таких несумісних явищ, як інфляція і стагнація. Незважаючи на схожість загальноекономічних показників зі стагфляцією 1970-х і 1980-х рр., вони принципово відрізняються причинами, характером протікання, програмами і механізмами.

Список використаних джерел

1. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії
<https://uk.wikipedia.org/wiki/>

2. Приклад економічної кризи в Україні
<https://studfile.net/preview/2399240/>

3. Інфляція, гіперінфляція і стагфляція: їхні особливості і причини
<https://works.doklad.ru/view/NOPXSzki8Dc.html>

*Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук,
професор.*

*Д. Солоп
Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро*

ВАЛЮТНЫЕ РИСКИ И СОВРЕМЕННЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ ИХ СТРАХОВАНИЯ

Сегодня экономическая среда, в которой работает большинство фирм, крайне нестабильна и неопределенна. Одним из основных факторов, влияющих на этот процесс, является растущая глобализация и интернационализация рынка, что находит свое отражение в увеличении обменных курсов, процентных ставок, колебаний темпов инфляции, а также в высокой конкуренции, уровне спроса и т.д. Крупные транснациональные компании особенно подвержены колебаниям обменного курса; поэтому пристальное внимание следует уделять управлению валютными рисками. Управление валютным риском является неотъемлемой частью принятия каждой фирмой решений в отношении курсового хеджирования.

Проанализируем, что такое валютный риск. В первую очередь, это риск потерь в связи с неблагоприятным изменением стоимости иностранной валюты по отношению к валюте государства, где расположен банк. Его сущность заключается в возможности финансовых потерь по балансовым и внебалансовым статьям в связи с изменением рыночных условий и, соответственно, с движением рыночных валютных курсов. По характеру и месту возникновения валютные риски разделяют:

- на операционные;
- трансляционные (бухгалтерские);
- экономические [1].

Поскольку избежать риска при проведении коммерческой деятельности практически невозможно, главной целью является уменьшение степени риска и ограничения его определенными рамками.

В международной практике применяются три основных способа страхования рисков:

1. односторонние действия одного из партнеров;
2. операции страховых компаний, банковские и правительственные гарантии;
3. взаимная договоренность участников сделки.

На выбор конкретного метода страхования риска влияют следующие факторы:

- конкурентоспособность товара;
- платежеспособность контрагента сделки;
- срок покрытия риска и др. [2].

В последние годы наука и финансовая практика создали и усовершенствовали деятельность, которая на международном языке называется хеджированием. Безопасность и снижение рисков посредством хеджирования – наиболее распространенная форма, используемая на практике. Большинство предприятий используют хеджирование не для получения денег, а для снижения финансового риска. Стратегии хеджирования валютных рисков влекут за собой устранение или снижение этого риска и требуют понимания обоих способов, которыми риск обменного курса может повлиять на операции экономических агентов, и методов борьбы с последующими последствиями риска. Выбор подходящей стратегии хеджирования часто является сложной задачей из-за сложностей, связанных с точным измерением текущей подверженности риску и принятием решения о соответствующей степени подверженности риску, которая должна быть покрыта. Потребность в управлении валютным риском стала возникать после краха Бреттон-Вудской системы и прекращения привязки доллара США к золоту в 1973 году.

Таким образом, можно сделать вывод, что измерение и управление валютным риском являются важными функциями в снижении уязвимости фирмы от сильных колебаний обменного курса. Эффективное управление этим риском необходимо для выживания компании, и любой бизнес, подверженный такому риску, должен гарантировать, что он полностью готов к управлению им. При управлении валютным риском транснациональные компании используют разные стратегии хеджирования в зависимости от конкретного типа валютного риска.

Список использованных источников

1. Studyport [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://studypoint.ru/referaty/ekonomika/1628-valjutnye-riski-i-metody-ih-strahovaniya> – свободный. Язык рус.

2.Studme.org [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://studme.org/32093/ekonomika/metody_strahovaniya_riskov – свободный. Язык рус.

Научный руководитель: А.А. Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

А. Сомсиков
Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

МОЖНО ЛИ СЧИТАТЬ БИТКОИН ВАЛЮТОЙ?

Чтобы ответить на этот вопрос, давайте вспомним, что такое валюта. Валюта – это национальные, иностранные и международные деньги, как в наличной форме, так и безналичной, являющиеся законным средством платежа. Так же валюта включает в себя понятие конвертация – возможность свободного обмена денежных единиц одного государства на денежные единицы другого.

Соответствует ли биткоин этому понятию? Да, ведь за биткоины можно совершать покупки, как и с помощью долларов, евро и т.д. Биткоин можно обменять на любые другие валюты, то есть конвертация. В том числе он торгуется на биржах.

Отличает биткоин от обычного и привычного для нас понятия денежной валюты то, что биткоин – это интернет валюта. Он находится в интернете и не принадлежит никому и в тоже время всем. Децентрализация – главное отличие биткоина от других валют. Ни одно учреждение, ни страна не влияет на биткоин, в плане независимости – это большой плюс, но у некоторых эта черта и вызывает недоверие. Сатоши Накамото (создатель биткоин) преследовал как раз таки идею децентрализации валюты в электронном виде, вот он и предложит валютную систему, основанную на математических исчислениях, с минимальными издержками и более или менее мгновенным обменом. И 3 января 2009 г. он опубликовал код, для майнинга битов. До 2012 г. им почти не пользовались, за исключение покупки двух пицц за 10000 биткоинов. В 2014 г. произошел первый резкий рост биткоина с 114\$ до 1245\$. После чего он снова падал и возрастал [1].

Рассмотрим все преимущества работы с биткоином. Одним из главных плюсов является то, что биткоин никто не печатает, эмиссия биткоина возможна кем угодно в цифровом виде, добывание биткоина происходит посредством вычислительных мощностей компьютера. Но даже если вы захотите намайнить себе около миллиарда биткоинов, у вас этого не получится, ведь в коде биткоина стоит ограничение:

добыть можно максимум 21 млн биткоинов. При этом биткоин может делиться вплоть до 0.00000001 btc. – один сатоши. Да и для того, чтобы добыть так много битов, надо иметь очень мощный компьютер с большим количеством памяти, ведь 1 бит – 1,26 мегабайт. Биткоины передаются от человека к человеку, минуя банки, благодаря чему комиссия минимальна, на данный момент это 0,0001 биткоина. Биткоины можно использовать в любом месте мира, где есть интернет. При переводе биткоинов отсутствуют ограничения, которым ты должен придерживаться, если перевод средств происходит через банк. Биткоины может сделать каждый, у кого будет достаточно мощный компьютер, ведь программа и код для майнинга находятся в свободном доступе. К плюсам можно отнести полную анонимность, ведь можно создавать биткоин-адрес и не привязывать его к имени или адресу, при покупке никто не узнает, кто именно покупал с помощью биткоинов, если вы сами не скажете. Также биткоин – это хороший плюс для малого бизнеса, а сделать биткоин очередным способом оплаты или покупки ничего не стоит, нет возвратов и процентов за транзакцию.

Перейдем к минусам. Цена биткоина может, как и резко упасть, так и резко возрасти. Он зависит от того как о нем отзываются. Как, например, в ноябре 2017 г., как это можно увидеть на графике (рис. 1), незадолго от подъема президент Китая заявил, что блокчейн (сервис криптовалютных кошельков) – одна из передовых технологий для развития страны. После чего цена биткоина выросла с 7000\$ до 18978\$. И такие скачки регулярно происходят, но не в таких масштабах, все зависит от того насколько люди доверяют биткоину. В данный момент биткоин находится в стадии роста, в день происходит около 274 152 транзакций. Сейчас биткоин рекомендуют покупать, ведь потом цена вероятнее всего будет больше. А вот еще летом 2020 года рекомендовалась активная покупка, ведь он тогда стоил около 8000\$, а сейчас 13691,25\$ [3].

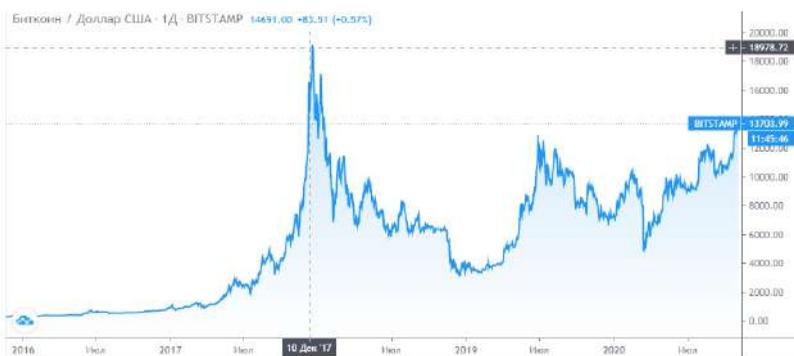


Рис. 1. Влияние общественного мнения на стоимость биткоина [2]

Из-за того что биткоин анонимен, совершать покупки запрещенных веществ или оружия с помощью их стало популярно среди преступников, но по статистике нелегальные покупки совершают лишь 1% от всех покупок совершенных биткоином в 2019 г. – это хорошие изменения, ведь в 2012 г. это было 7% от всех транзакций [4]. Опасность заключается и в децентрализации биткоина, ведь мы все люди и можем совершить ошибку: забыть пароль, произвести транзакцию не на тот адрес и т.д., и если это произойдет, то ты окажешься в безвозвратной ситуации, все средства будут утеряны, а в банк можно обратиться за помощью. Из-за того, что биткоин часто используют при покупке нелегальных веществ, есть опасность, что некоторые страны могут его запретить, а счета людей, которые вложили в него деньги, будут просто закрыты навсегда. Так же довольно неприятной будет комиссия, если вы решите обналичить инвестиции или перевести средства на счет своего банка, она будет значительно больше, чем комиссия внутри системы, на этом можно потерять до 5% суммы сделки.

Как можно заметить, биткоин – это медаль с двумя сторонами, с одной все хорошо, почему бы и не начать пользоваться этой системой всему миру? Но потом понимаешь, что каждый плюс несет за собой огромный минус. Биткоин – это валюта, но для того, чтобы она стала полноценной, что бы ею смог воспользоваться каждый, не боясь потерять все, ее надо дорабатывать. Несмотря на то, что децентрализация – это один из самых главных аспектов биткоина, это и самая большая его проблема.

Список использованной литературы

1. TradingView. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.tradingview.com/symbols/BTCUSD/>
2. Myfin.bycrypto-rates [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://myfin.by/crypto-rates/chart-bitcoin>
3. Bloomchain [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://bloomchain.ru/newsfeed/lish-1-bitcoin-ispolzuyut-dlya-nelegalnyh-pokupok>
4. Blockchain, explorer [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.blockchain.com/charts>

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ

Зміна клімату є нагальною проблемою сучасності у всьому світі. Тому і вирішувати її потрібно, доклавши зусилля до міжнародної співпраці серед всіх зацікавлених у цьому країн. Велику роль у розв'язанні цього питання відіграє “зелена”, або відновлювальна енергетика. Україна – активно намагається боротися із зміною клімату, тому підтримує та ратифікує такі міжнародні угоди: Рамкова Конвенція ООН про зміну клімату (РКЗК ООН), Кіотський протокол, Паризька угода. Головними аргументами для підписання цих угод стало те, що кліматичні зміни негативно впливають на здоров'я і життєдіяльність як людей, так і природної екосистеми в цілому. Це, у свою чергу, впливає на деякі сектори економіки, в основному на аграрну. Тому ця проблема стала важливим питанням енергетичної безпеки України.

Новою Європейською комісією була оголошена мета про перехід ЄС до кліматично нейтрального розвитку до 2050 р. Це потрібно, щоб пришвидшити енергетичну трансформацію у країнах Європейського Союзу, що також відіграє певну роль у різних сферах економіки. Для України ця трансформація є одночасно і викликом, і можливістю, щоб підтвердити свої наміри щодо асоціації з ЄС. Трансформація України щодо кліматично-енергетичної політики забезпечить розвиток та конкурентоспроможність української економіки. У зв'язку з цим в Україні почали активно будувати та вводити в експлуатацію станції відновлюваних джерел енергетики. Більше всього у нашій країні станцій, які використовують сонячну енергію.

Через активне будівництво сонячних електроенергетичних станцій в Україні дуже стрімко зросла частка генерації сонячної електроенергії, яка на 2019 р. становила 54% від усієї відновлюваної електроенергії (без гідроенергетики). Це дуже багато, якщо порівнювати зі світом або з окремими країнами де частка сонячної електроенергії становить 18-24% (табл.1.).

Така значна частка сонячної генерації не є чимось позитивним для нашої економіки, на даних момент, тому що для якісної роботи сонячних станцій також потрібні балансуючі, або маневрені, які будуть вирівнювати надходження електроенергії до енергосистем. А

також саме сонячна генерація має більшу частку платежів у структурі оплати за електроенергію, що купується за "зеленим" тарифом. Щоб вирішити цю проблему потрібно знижувати "зелений" тариф та вести діалог з бізнесом у цій сфері, щоб вирішувати питання про відповідальність за незбалансованість серед відновлюваних та традиційних джерел енергії.

Таблиця 1

**Структура виробництва відновлюваної електроенергії
(без гідроенергетики)***

Джерело енергії	Світ, 2018		ЄС, 2019		ФРН, 2019		Україна, 2019	
	% від заг. вир-ва	%	% від заг. вир-ва	%	% від заг. вир-ва	%	% від заг. вир-ва	%
Сонце	2,2	24	4,2	18	7,7	21	1,9	54
Вітер	4,8	53	13,4	56	20,9	58	1,3	37
Біомаса	2,0	22	6,2	26	7,4	21	0,3	9
Усього	9,0	100	20,1	100	36,0	100	3,5	100

**Аналіз виконано без гідроенергетики, щоб уникнути впливу на результати великої гідроенергетики.*

Джерело: сформовано на основі даних [1].

Українській владі потрібно докласти ще чимало зусиль, щоб підписані раніше угоди зіграли на користь і розвиток нашої країни, а не залишились просто даремно витраченим папером. Є сподівання, що ми просто тільки починаємо наш шлях у цій сфері, тому і помилки допущенні на початку, стануть корисні згодом і додадуть більше досвіду, ніж проблем.

Список використаних джерел

1. «Зеленая» генерация: рецепты выздоровление энергосистемы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2020/04/15/659392/> – вільний. Мова рос.

**Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.**

ЗОВНІШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ

Майже у кожній країні світу є зовнішня заборгованість. Україна не є винятком, більше того – борги з кожним роком тільки зростають. Для огляду стану зовнішньої заборгованості країни перш за все проведемо дефініцію основних понять, а саме:

1. **Валовий зовнішній борг** станом на певну дату являє собою загальний обсяг заборгованості за всіма існуючими зобов'язаннями, що мають бути сплачені боржниками, та які є зобов'язаннями резидентів економіки країни перед нерезидентами. Інакше кажучи, це є загальна заборгованість країни за зовнішніми позиками та несплаченими за ними процентами.

2. **Складовою частиною валового зовнішнього боргу є зовнішній державний борг**, який являє собою заборгованість держави за залученими з-за кордону коштами у вигляді позик і кредитів іноземних банків та міжнародних фінансових установ, відсоткам, що сплачуються з них, а також коштами, отриманими шляхом розміщення на міжнародних ринках державних цінних паперів.

За даними Мінфіну України зовнішній державний борг останнім часом хронічно випереджає валютні резерви України, і на 30 вересня 2020 він компенсувався ними лише на 52,0%.

Загальна сума зовнішнього державного боргу складає майже 51 млрд \$. Протягом 10 років Україна лише двічі мала можливість зменшити борг.

Максимум залучень припадає на 2010 рік, що є наслідками світової фінансової кризи (табл. 1.).

За весь період існування незалежної України щорічно затверджується Держбюджет з дефіцитом, тобто витрати країни перевищують доходи. Дефіцит бюджету перекривається за рахунок позичань, що і є основною причиною зростання зовнішнього державного боргу. Також на формування зовнішньої заборгованості впливає хронічне від'ємне сальдо торгового балансу та необхідність валютних інтервенцій з метою підтримки курсу національної валюти.

Основна частка доходів Держбюджету – це податкові надходження. Для збільшення податкових надходжень необхідно створювати комфортні умови для розвитку бізнесу в країні та виходу «з тіні» підприємств, що також зробить країну привабливою для іноземних інвесторів.

Таблиця 1

Динаміка зовнішнього державного боргу і валового зовнішнього боргу (ВЗБ) України з 2009 по 2020 рр. (млн дол. США)*

Зовнішній державний борг				Валовий зовнішній борг (ВЗБ)			держборг / ВЗБ
на 31.12.2009	26 519			103 396			25.6%
на 31.12.2010	34 760	8241	31.1%	117 343	13947	13.5%	29.6%
на 31.12.2011	37 475	2715	7.8%	126 236	8893	7.6%	29.7%
на 31.12.2012	38 659	1184	3.2%	135 065	8829	7.0%	28.6%
на 31.12.2013	37 536	-1123	-2.9%	142 079	7014	5.2%	26.4%
на 31.12.2014	38 792	1256	3.3%	126 308	-15771	-11.1%	30.7%
на 31.12.2015	43 445	4653	12.0%	118 729	-7579	-6.0%	36.6%
на 31.12.2016	45 605	2159	5.0%	113 518	-5211	-4.4%	40.2%
на 31.12.2017	48 989	3385	7.4%	116 578	3060	2.7%	42.0%
на 31.12.2018	50 462	1473	3.0%	114 710	-1868	-1.6%	44.0%
на 31.12.2019	48 941	-1522	-3.0%	121 739	7029	6.1%	40.2%
на 30.09.2020	50 996	2055	4.2%				

*Складено автором за [1].

З метою більш ефективного використання державних коштів йде реорганізація та укрупнення структур і підприємств, що фінансуються за рахунок Держбюджету, а також боротьба з корупційною складовою у складі державних видатків.

Для стабілізації ситуації необхідно модернізувати наявне виробництво, інвестувати в розвиток та створення нового виробництва, приділивши особливу увагу продукції, яку ми імпортуємо, що дозволить знизити імпорт, а також збільшенню виробництва конкурентоспроможної продукції на експорт. Це сприятиме створенню нових робочих місць та потребуватиме фахівців, що, у свою чергу, зменшить відтік робочої сили та науковців за кордон, за умови створення гідних умов праці, та в перспективі

позитивно впливатиме на розвиток виробництва і в цілому на економіку країни, дозволить скорочувати борг або принаймні залишити на певному стабільному рівні.

Список використаних джерел

1. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#4> – вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

К. Стукалова

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

КУРСОВІ КОЛИВАННЯ ГРИВНІ І НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Для більшості країн з розвинутою економікою обмінний курс є не метою грошово-кредитної політики, а скоріше ендогенною змінною, що впливає на основну цільову змінну грошово-кредитної політики (наприклад, інфляційні очікування). Таким чином, валютні інтервенції й їх зв'язок, як правило, повинні відповідати основним цілям грошово-кредитної політики. Коли центральний банк публічно оголошує про свої втручання, це підсилює загальне політичне повідомлення, яке він хоче донести, що, ймовірно, знижує потребу в реальних ринкових операціях. Виявляється, що валютне втручання є більш ефективним, якщо воно супроводжується словесним втручанням, особливо в неспокійні часи [1].

Більш того, країни з розвинутою економікою можуть також мати більш легкий доступ до альтернативних засобів для фінансування можливого валютного втручання. Наприклад, вони можуть використовувати валютні свопи без негайного виснаження валютних резервів. У конкретному випадку Євросистеми ЄЦБ має можливість, при необхідності, робити додаткові запити до НЦБ для додаткових іноземних резервних активів.

Також на цьому тлі слід виділити облікову ставку як інструмент грошово-кредитної політики. Слід визнати, що її рівень в Україні за 2017–2019 рр. був достатньо високим та обмежував можливості фінансового сектору у кредитуванні бізнесу, проте на захист такого рівня можна довести аргументи про те, що такий високий рівень став стримуючим фактором у розвитку інфляції та обмежив негативні наслідки від введення на ринок валютної виручку підприємців та

переказів від трудових мігрантів в тих обсягах, які викликали занепокоєння у фінансистів.

З вересня 2019 р., з оновленням парламенту розпочався новий курс НБУ на лібералізацію ринку. Запровадження кампанії із зниження ставки до «європейського рівня» вже дає свої результати.

Перш за все рівень ставки вже зменшився з 17 до 6 відсотків (жовтень 2020 р.), що більше відповідає авансу нашої економіці та відображає шлях до прискорення розвитку країни. По-друге, такий крок дозволив запустити державну програму сприяння кредитування малому бізнесу 5-7-9. По-третє, суттєве залучення коштів через державні облігації, дозволило державі накопичити ресурси, які забезпечують сталість подальшого розвитку.

В цілому 2019 – дивний рік для економіки України: на тлі політичних змін Україна продемонструвала небачене посилення гривні.

Математично сталося, що гривня виявилась найбільш прибутковим активом за 2019 р., як в кеші, так і в банку. Проте треба мати дуже міцні нерви, щоб так гратися зі своїми статками. Початок року жодним чином не підштовхував таких думок. 12.01.2019 курс гривні до долара 28.27, а на кінець року вже 23.37. 20% в плюсі. Якщо в січні 2019 р. долари поміняти на гривню, покласти на депозит, а на кінець року зняти з відсотками і знову купити долари, то плюс був би ще більший. Проте таких «ділків» було одиниці [2].

2019 р. є останнім роком дії Комплексної програми розвитку фінансового сектора України до 2020 р. та початком системної роботи із запуску Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 р., який дозволить віднайти і реалізувати необхідні інструменти подальшого забезпечення стійкого розвитку фінансової системи України.

Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року визначає п'ять стратегічних напрямів: фінансова стабільність, макроекономічний розвиток, фінансова інклюзія, розвиток фінансових ринків та інноваційний розвиток. Кожен напрям має свої стратегічні цілі та індикатори виконання [3].

За останні три роки Україна досягла величезного прогресу, стабілізуючи свій фінансовий та банківський сектор. Це дуже приємна новина, оскільки виснажливі слабкі сторони та бурхлива корупція у багатьох банках відігравали неабияку роль у кризові 2014–2016 рр. Відновлення довіри до цього сектора буде центральним фактором для підтримання відновлення, яке наразі приживається, та надання фундаменту для зростання в майбутньому.

Національний банк з 07 лютого 2019 р. запровадив новий режим регулювання валютних операцій. На базі нової філософії, закладеної в основу прийнятого в 2018 р. Закону України «Про валюту і валютні операції», реалізовано головний принцип: «Все що не заборонено – дозволено» [4].

Нова регуляторна база, що складається із восьми ключових Постанов НБУ, врегулює порядок та процедури проведення операцій з іноземною валютою для резидентів та нерезидентів, юридичних та фізичних осіб, іноземних та вітчизняних інвесторів, введення та скасування заходів захисту та ін.

Всесвітній банк прогнозує падіння ВВП України у 2020 р. на 3,5%, зростання інфляції до 8,9%, дефіцит бюджету – 4,9% ВВП. Співвідношення держборгу до ВВП, за оцінками Світового банку, зростає за підсумками поточного року до 59%. Паралельно Кабмін прогнозує падіння ВВП на 3,9%, рівень безробіття в 9,4%, зниження реальної заробітної плати на 0,3 %, інфляція прискориться до 8,7% [5]. Разом все є суттєвими передумовами до формування стагфляції. Дивлячись на графік (рис. 1) курсу гривні з 2014 р., можна звернути увагу на суттєві піки, які відповідали економічним



Рис. 1. Офіційний курс гривні до долара США з 01.01.2014 року до 28.10.2020 року [6]

потрясінням (того чи іншого рівня) та суттєво порушували заплановані дії, як держави, так і бізнесу. Слід сприймати те, що після таких піків певний проміжок часу держава недоотримує вчасно податкові платежі, підприємці відмовляються від нових контрактів.

На 2021 р. український бізнес закладає курс гривні до долара на рівні 29 грн/долар, свідчить дослідження прогнозів бізнесу Global Outlook, проведене Європейською бізнес асоціацією [7].

Відсутність же прийнятого на 2021 р. бюджету навіть в першому читанні посилює в суспільстві очікування нових проблем та негараздів. У цілому ж експерти негативно оцінюють підготовку Державного бюджету на 2021 р. [8].

Як висновок зазначаємо, що хоча для більшості країн обмінний курс є не метою грошово-кредитної політики, а внутрішнім індикатором, українська економіка постійно реагує на зміни валютного курсу і перебуває в постійному очікуванні можливих проблем в цій царині. Тож будь-яка затримка з інформування про курс на майбутнє та його суттєві коливання є передумовами до формування стагфляції.

Список використаних джерел

1. Керівництво по грошово-кредитній і фінансовій політиці. – Вашингтон: МВФ, 2000.

2. Кривонос А. Очікування та реалії малого та середнього бізнесу [Електронний ресурс]. URL: <https://ua-times.com/blogs/andrij-kryvonos-ochikuvannya-ta-realiyi-msb.html> (дата звернення 28.10.2020).

3. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy> (дата звернення 28.10.2020).

4. Валютна лібералізація [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/liberalization> (дата звернення 28.10.2020).

5. Колтунович А. Экономические инициативы правительства и секвестр госбюджета-2020 не способны преодолеть стагфляцию [Електронний ресурс]. URL: https://zik.ua/ru/blogs/aleksandr_koltunovich_ekonomicheskie_iniciativy_pravitelstva_i_sekvestr_gosbyudzheta_2020_ne_sposobny_preodolet_stagfl_yasiyu_965255 (дата звернення 28.10.2020).

6. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerate-chart?cn%5B%5D=USD&startDate=01.01.2014&endDate=28.10.2020> (дата звернення 28.10.2020).

7. Бізнес прогнозує курс гривні до долара на рівні 29 грн у 2021 році [Електронний ресурс]. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/09/22/665378> (дата звернення 28.10.2020).

8. Кривонос А. Этот проекта госбюджета приведет к прямому ущербу государству и блокированию работы парламента [Електронний ресурс]. URL: <https://comments.ua/opinionto/2403-etot-proekta-gosbyudzhet-a-privedet-k-pryamomu-uscherbu-gosudarstvu-i-blokirovaniyu-raboty-parlamenta.html> (дата звернення 28.10.2020).

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

O. Sukhykh

Alfred Nobel University, Dnipro

U.S FINANCIAL CRISIS OF 2007–2009 – PREREQUISITES, IMPACT AND RESULTS ON ECONOMIES

The greatest economic crisis in post-war history began 10 years ago. “Lehman Brothers”, one of the major US investment banks, declared its bankruptcy on September 15, 2008. Following this bank, other financial institutions in the United States ceased to exist. The crisis hit most countries in the world by the end of 2008. The collapse of the economy made the situation with the repayment of loans even worse and aggravated the financial situation of hundreds of millions of people. Experts believe that Washington has not learned these lessons and ignored the events of a decade ago. The USA could repeat the mistakes of the past. “Lehman Brothers”, one of the leading US investment banks, filed a lawsuit filed for bankruptcy on September 15, 2008. Its debts amounted to 613 billion USD. This day is considered to be the starting point of the critical stage of the global financial crisis. This crisis gives way only to the Great Depression (1929-1933) in its scope. Following Lehman Brothers, other American multinational banks – Bear Stearns, Merrill Lynch, Goldman Sachs, Morgan Stanley, as well as leading mortgage companies – Fannie Mae, Freddie Mac and AIG, found themselves in a critical situation (Wiggins, Piontek and Metrick, 2014).

The financial collapse was preceded by the most crucial mortgage crisis in the United States. It began in mid-2007. The United States government tried to make home buying more affordable for the poor. Among others, the American authorities practiced artificial limitation of the growth in mortgage debt. Banks were actually forced to reduce their requirements for the financial situation of borrowers. At the same time, the United States market was flooded with a huge number of mortgage-backed securities, bonds and other financial instruments. In fact, all of them were

unsecured. The situation in the US mortgage market reached a boiling point in the first half of the 2000s (Amadeo, 2020).

In some cases, banks did not even require an initial payment and information on wages. The US financial system allowed poor Americans to buy expensive housing in the suburbs and buy cars for each family member until 2008. However, the share of “distressed loans” reached 12% in the first half of 2007, and household debts were 127% on income levels. Low-income families which had taken out mortgages could no longer meet their obligations. So, banks began to refuse to refinance their debts. The main reason for the crisis in the United States was the predatory actions of financial corporations when banks issued too big amount of bonds which “were based on cheap mortgage loans (Coghlan, McCorkell and Hinkley, 2018).



Fig. 1. U.S Properties with Foreclosure Activity

It should also be mentioned that the first and foremost reason of crisis was the Mortgage and Real Estate market. It can be seen that the number of houses in U.S connected with foreclosure procedure increased almost by 4 times in Q3 2009 compared to Q1 in 2007 (fig.1). From the second chart it can be seen that the one of the biggest hits was connected with housing prices, taking Case-Shiller index as a base, having a drastic decrease of 30%

from 2006 to 2009 (fig.2) (Case-Shiller U.S National House Price Index from Federal reserve Bank).

The financial collapse in the United States almost instantly affected the global economy. The consequences of the crisis were felt by the banking system at the end of 2008. Then it was felt by the real sector of Europe, Russia and the countries of the Asia-Pacific Region (APR).

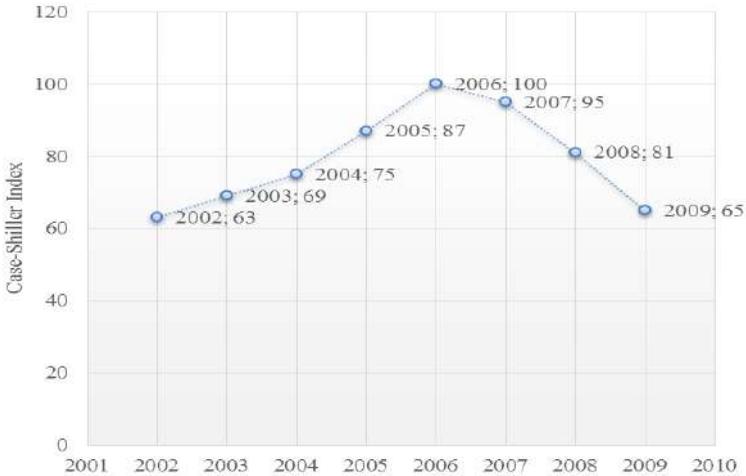


Fig. 2. Housing Prices and U.S Financial Crisis

The overwhelming majority of countries started 2009 with a rapid increase in the number of outstanding loans, a serious fall in industrial production and the most powerful increase in unemployment since the Great Depression. According to various estimates, world GDP fell by 0.75-2.3% in 2009, world trade – by more than 10%. The gross domestic product of the Russian Federation decreased by 7.9%, Germany – by 5.6%, Great Britain – by 4.3%, France – 2.9%, the USA – by 2.4%, Japan – by 5.4%. The financial crisis has affected China to a much lesser extent. Its economy has grown by an average of 10% since the 1990s. According to the National Bank of China, its GDP increased by 14.2% in 2007, by 9.6% in 2008 and by 9.2% in 2009. Financial regulators of the leading countries lowered key rates, partially nationalized the economy and gave trillions of dollars to the organizations in distress in order to support the banking sector. This sector is engaged in Peoples' Credit and business lending. For example, the "anti-crisis package" in Germany amounted to € 500 billion and the IMF allocated \$ 1.5 trillion to the borrowers. Nevertheless, it was not possible to

cope with the crisis in 2008-2009. The collapse of the economy caused a colossal increase in government debt in 2010. Greece was in a critical situation. A big share of European financial reserves was spent to improve that situation. The crisis has hit the welfare of hundreds of millions of people. Citizens of the USA, EU, Russian Federation and a number of Asian countries were faced with the inability to pay debts on time due to massive layoffs and lack of new jobs. The problem of unemployment affected almost 200 million people in 2009 (Mukunda, 2018).

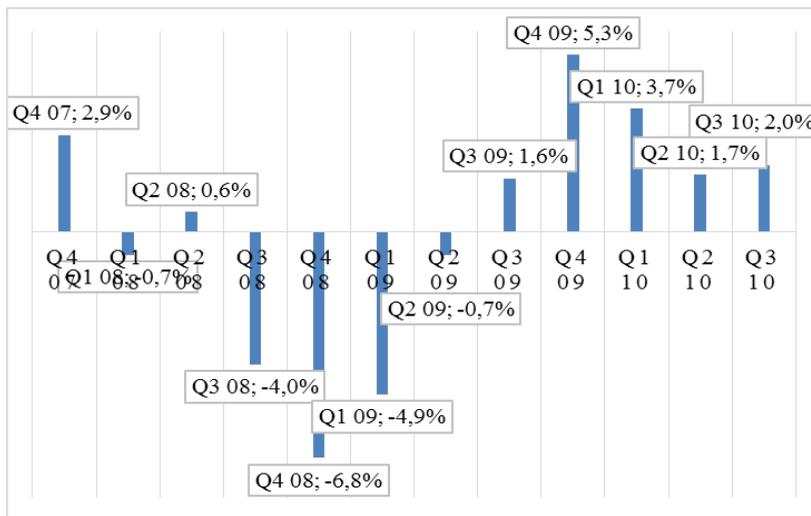


Fig. 3. Quarter to Quarter GDP Growth

In addition to everything mentioned above, from the fig.3 it can be seen that the U.S GDP faced the second highest drop since great depression having in total -10,7% GDP decrease in 2008 (Mukunda, 2018).

To sum everything up, more than a decade passed since 2008/2009 U.S crisis, however, people learned numerous lessons with a lot more to understand in the future. U.S passed through economic recovery, which unfortunately did not benefit those on the lowest income bracket. And while authorities gave access to easy money by means of low interest-rates and other stimulus tools, a vast number of U.S citizens had no disposable means to utilize those advantages. The aftermath of the crisis pushed authorities towards creation of new legislation and establishing new governmental agencies. In addition, we have learned such lesson as: meaning that none of the banks are in a safe spot when the crisis comes, thus, banks and other

financial authorities should always use stress-test in order to see the current financial health of the bank. To prevent the further outcomes and severity of the crisis U.S created Dodd–Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act which overhauled financial regulation in the aftermath of the Great Recession, and it made changes affecting all federal financial regulatory agencies and almost every part of the nation's financial services industry (SEC.gov | Implementing the Dodd Frank Act, 2010).

Unfortunately, COVID-19 pandemic pushes economies into severe turmoil with numerous ups and downs, thus, making the FED to look back at the crisis-handling experience and use it for current situation.

References

1. Amadeo, K., 2020. *2008 Financial Crisis Causes, Costs, And Could It Happen Again?*. [online] The Balance. Available at: <<https://www.thebalance.com/2008-financial-crisis-3305679>> [Accessed 13 November 2020].
2. Coghlan, E., McCorkell, L. and Hinkley, S., 2018. *What Really Caused The Great Recession? – Institute For Research On Labor And Employment*. [online] Institute for Research on Labor and Employment. Available at: <<https://irle.berkeley.edu/what-really-caused-the-great-recession/>> [Accessed 13 November 2020].
3. Fred.stlouisfed.org. n.d. *Case-Shiller U.S National House Price Index from Federal Reserve Bank*. [online] Available at: <<https://fred.stlouisfed.org/>> [Accessed 13 November 2020].
4. Mukunda, G., 2018. *The Social And Political Costs Of The Financial Crisis, 10 Years Later*. [online] Harvard Business Review. Available at: <<https://hbr.org/2018/09/the-social-and-political-costs-of-the-financial-crisis-10-years-later>> [Accessed 13 November 2020].
5. Sec.gov. 2010. SEC.Gov | *Implementing The Dodd Frank Act*. [online] Available at: <<https://www.sec.gov/spotlight/dodd-frank.shtml>> [Accessed 13 November 2020].
6. Foreclosure_Trend.png> [Accessed 13 November 2020].
7. Wiggins, R., Piontek, T. and Metrick, A., 2014. *The Lehman Brothers Bankruptcy A: Overview*. [online] Som.yale.edu. Available at: <<http://som.yale.edu/sites/default/files/files/001-2014-3A-V1-LehmanBrothers-A-REVA.pdf>> [Accessed 13 November 2020].

Scientific Supervision by Olha Kotko, PhD in Economics, Associate Professor.

Language Supervision by Ruslana Stesenko, Lecturer.

THE COVID-2019 IMPACT ON THE OIL MARKET DYNAMICS

No one had expected that the COVID-19 pandemic that began in January 2020 in China would introduce new rules in all areas of human life.

The previously predictable oil and oil product market was no exception. That is, before the global epidemic, oil prices had been influenced by such factors as the existence of an agreement on oil production between the countries of the OPEC + oil cartel (the countries of the Persian Gulf + Russia, Nigeria and Venezuela) and growth forecasts for the world's leading economies (mainly China, the United States, India, Japan, Germany, Great Britain, Brazil, Russia).

It is necessary to consider what new factors began to influence the oil and petroleum product market during the COVID-19 pandemic, and what are the short-term forecasts for this market.

According to the EIA (Energy Information Administration), JPMorgan and Wood Mackenzie evidence, in 2019 the largest consumption of petroleum in the world accounted for motor transport (about 41%), industry (about 21%), household, commercial and agricultural consumption (10%), aviation and sea transportation (5% each) (fig.1) [1].

Starting from the end of January 2020, at first in China, Japan, South Korea, later in Europe and The Middle East, and finally, in America, Africa and Australia, a total global lockdown began. The strictest quarantine restrictions, which were in effect until the end of April 2020, began to gradually weaken in May-June. The results of this “peack” were disappointing, primarily for the transport sector. The number of air flights decreased by 80%, road traffic decreased by about 25% and the volume of maritime traffic decreased by 20% in April.

So according to Eurocontrol, due to the COVID-19 pandemic, almost a million passenger flights have been canceled in Germany since March 1. Thus, the passenger traffic in annual terms decreased by 83% [2]. Despite the fact that the German economy is one of the few that showed little fall, not a big, but most of the world's economies.

At the same time, according to the recently released IMF report, according to the results of months of 2020 due to the quarantine all economics of the world, except China, had a decline instead of the projected economic growth, which certainly reflects a drop in economic activity in the world and, as a consequence, a sharp drop in oil demand [3].

Thus, the factor of demand for oil put pressure on the decline in exchange quotes due to a drop in a business activity and a sharp decline in economic growth of the world's leading economies.

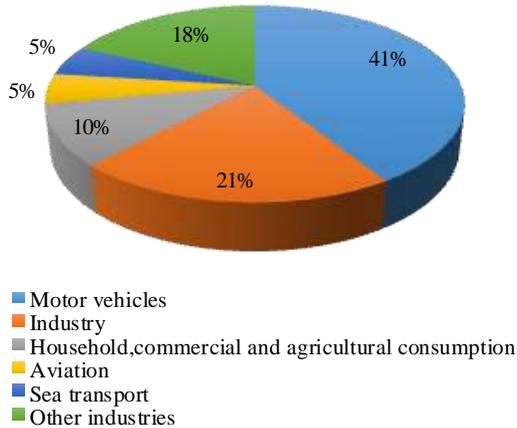


Fig.1. The structure of oil consumption BT industry 2020 [1].

Fig. 2 shows the actual and projected consumption of petroleum products by industry. This graph was compiled on the basis of analytical studies by the EIA (Energy Information Administration), JPMorgan and Wood Mackenzie evidence, and it is already clear that the forecasts of these analysts turned out to be erroneous due to the beginning of the second wave of the pandemic. At the same time, at the initial period of the world lockdown, the volume of oil production remained at the level of 2019. Combined with a sharp decline in oil consumption, this led to colossal shortage of oil storage tanks. So, on April 21, 2020 for the first time in history exchange futures for WTI crude oil acquired a negative value due to lack of buyers, available sea tankers and oil storage in the world were almost completely filled.

A barrel of oil is now cheaper than a pack of water or toilet paper. Oil quotes reached minus \$40 [4]. That is, the seller paid the buyer \$ 40 per barrel of oil for the buyer to acquire from him a certain volume.

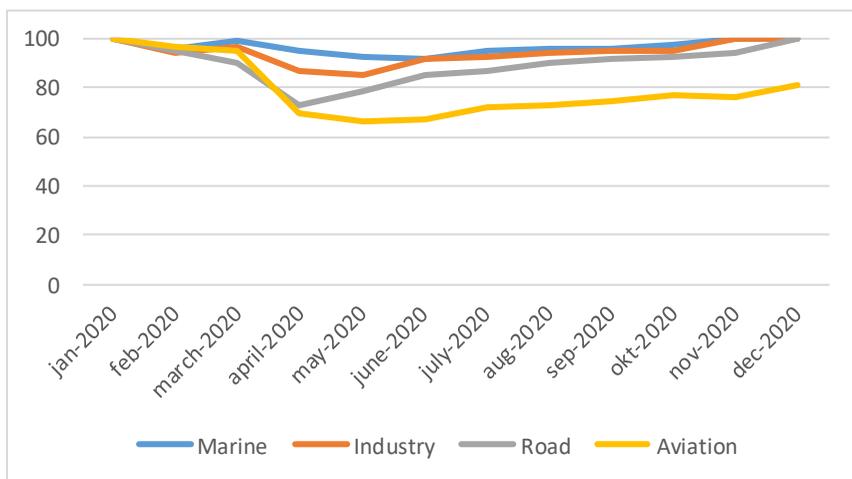


Fig. 2. Assessments of the level of activity for key consumption sectors (%)

Undoubtedly, the leading oil-producing countries could not but react to the current situation. So, the Minister of Energy of the Russian Federation on April 12, 2020, on the official website of the Ministry of Energy of Russia, among other things, said: “There has never been such a situation – three years ago, supply exceeded demand by 3 million barrels per day, and now – by 20 million barrels due to falling demand. For this reason, it is important to unite the efforts of not only the countries that previously participated in the transaction, but also, first of all, other large producers, including those from the G20 countries.

“As a result of the agreements reached, from May 1, 2020, the participants in the OPEC + deal, the largest of which are Russia and Saudi Arabia, have declared a reduction in oil production by 9.7 million barrels. per day. The deal should last for two years, and the total reduction in production in the world could amount to about 19 million barrels per day” [5].

The agreement reached by the cartel members helped to keep prices at the same level until September 2020. But starting from September 1, 2020, the price of non-Brent crude oil went down sharply and as of September 8, dropped below \$ 40 per barrel, eventually losing more than 10% [6].

According to the FORBES.RU source, the fall in prices began immediately after the Saudis announced new selling prices for October. Saudi Arabia is essentially trying to remove Russia from its traditional export markets, analysts say. First of all, the Saudis give discounts in the Asian market. Saudi Arabia is actually trying to “wait out” the crisis in a

relatively quickly recovering Asia, and the main market players have practically no doubts that when Europe begins to recover, the Saudis will give serious discounts there too [7].

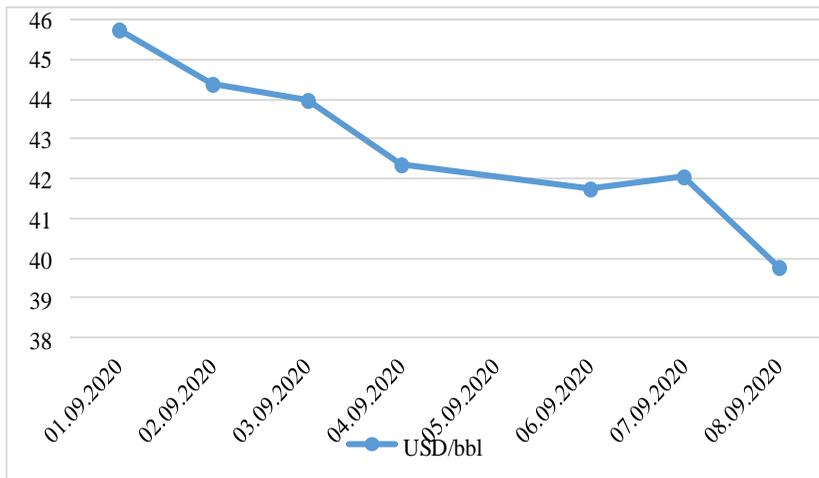


Fig.3. Crude Oil prices in the beginning of Sep.20

And this brings the market back to its main problem: demand has not recovered, manufacturers are pushing each other with their elbows and waiting for irreversible problems for competing partners. Therefore, the falling oil prices are far from the biggest strategic problem of the main players. The main question is with what market share each of these players will end up after the end of the coronavirus crisis.

Thus, the OPEC + agreement on price cuts did not particularly contribute to price changes, since, due to the fear of losing their traditional markets, the main players in this market, on the one hand, in fact began to provide significant discounts to new potential buyers, which put pressure on world prices for oil. Having analyzed the above, we can conclude that in the conditions of the beginning second wave of the pandemic, in the short term (up to 12 months) business activity in the world will fall, oil consumption will decline. And given that the main producing countries fail to find common ground on volume reduction oil, world oil prices will fall. Although it is possible that a new wave of pandemic will bring its own adjustments and new factors oil market.

References

1. Влияние пандемии COVID-19 на мировой нефтяной рынок: <<https://burneft.ru/archive/issues/2020-07/10>>(Accessed 11.11.20)
2. Из-за пандемии COVID-19 в Германии были отменены почти миллион пассажирских авиарейсов: <https://censor.net/ru/news/3230334/izza_pandemii_covid19_v_germanii_byli_otmeneny_pochti_million_passajirskih_aviareyisov.> (Accessed 11.11.20)
3. Перспективы развития мировой экономики, октябрь 2020 года: <<https://www.imf.org/ru/Publications/WEO/Issues/2020/09/30/world-economic-outlook-october-2020.>>(Accessed 11.11.20)
4. Нефть WTI упала ниже нуля. Как так вышло и что будет дальше: <<https://quote.rbc.ru/news/article/5e9eb4a19a794758b43d7d1b.>>(Accessed 12.04.2020)
5. Страны ОПЕК+ заключили соглашение о рекордном сокращении добычи нефти: <<https://www.rbc.ru/business/12/04/2020/5e9357129a79473d1267e1d6.>> (Accessed 12.04.2020)
6. Weekly bunker report: <[https://breakbulk.news/tag/oil-price/.](https://breakbulk.news/tag/oil-price/)>(Accessed 11.11.20)
7. Скидки от саудитов: что спровоцировало обвал на рынке нефти: <<https://www.forbes.ru/biznes/408529-skidki-ot-sauditov-cto-sprovocirovalo-obval-na-rynke-na-nefti.>> (Accessed 08.09.2020)

Scientific Supervision by Olha Kotko, PhD in Economics, Associate Professor.

А. Ткаченко

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

«УТЕЧКА МОЗГОВ»: АНАЛИЗ СТАТИСТИКИ И ПРОБЛЕМ

Проблема «утечки мозгов» в наше время актуальна, как никогда. Каждый год всё больше людей уезжают из Украины в другие страны для того, чтобы учиться или работать. Этому способствует безвизовый режим, благодаря которому намного проще уехать. Миграция в любом случае влияет на экономику любой страны.

Причины переезда бывают разные, кто-то уезжает, чтобы посмотреть мир и набраться нового опыта, кто-то хочет кардинально

изменить жизнь, кто-то считает, что образование в другой стране намного лучше, чем на родине, на кого-то повлияло мнение знакомых, которые уже переехали и живут в другой стране, а кто-то считает, что его труд будет оплачиваться лучше, чем там, где он находится сейчас.

У миграции есть свои плюсы и минусы. Из плюсов, например, люди, работающие за границей, переводят деньги либо передают посылки родным, и тем самым их деньги все равно попадают в страну. Кадры, занимающие высокие управленческие должности, могут инвестировать в свою родную страну либо открывать свои филиалы, тем самым они создают рабочие места и пополняют казну оплатой налогов.

Из минусов, государство может потерять свои квалифицированные кадры, которые могли бы помочь своей родине развиваться, и из-за этого страна будет дольше находиться на стадии развития ведь количество талантливых специалистов в разы уменьшилось.

Чаще всего уезжают: инженеры, архитекторы, программисты, дизайнеры, биологи, строители, сельскохозяйственные работники, медики. Также уезжают музыканты, актеры, танцоры, ученые и др., ведь в нашей стране они не могут найти применения, за границей больше возможностей для представителей таких профессий.

Украинские рабочие чаще всего востребованы в Польше, где средняя заработная плата составляет 25,5 тыс. грн, Чехии – 32,9 тыс. грн, Германии – 49 тыс. грн, Словакии – 28 тыс. грн и Израиле – 64,7 тыс. грн [2].

Общее количество украинцев, переехавших в другие страны, по состоянию на 2019 год составляет чуть больше чем 5 миллионов человек (табл.1).

Таблица 1
Статистика людей, выехавших из Украины [3]

Целевое направление эмиграции	Количество выехавших украинцев
Европа	4 450 625
Азия	868 519
Северная Америка	205 058
Океания	12 675
Латинская Америка и Карибские острова	6 315
Африка	2 570

Для того, чтобы остановить «утечку мозгов», для начала нужно заинтересовать молодежь учиться именно в нашей стране. Чаще всего они уезжают из-за качества образования и состояния наших университетов. Во-вторых, нужно привлечь людей работать именно на своей родине. Для того, чтобы заинтересовать их, должна повышаться заработная плата, ведь оплата труда в Украине гораздо ниже, чем в других европейских странах. Должна исчезнуть дискриминация по возрасту, ведь редко принимают на работу несовершеннолетних и после 35 лет уже трудно устроиться на работу.

Если правительство в скором времени не начнет предпринимать какие-то действия, то скоро в нашей стране не останется квалифицированных кадров, которые будут поднимать и развивать нашу страну. Все больше и больше людей будут покидать нашу родину в поисках лучшей жизни, места для комфортной жизни и работы.

Список использованных источников

1. Delo.ua [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/top-5-stran-kuda-ukraincevcchasche-vsego-zvali-n-364084> – свободный. Русский язык.

2. Nv.ua [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://nv.ua/biz/experts/trudovaya-migraciya-pochemu-ukraincy-uezzhayut-iz-strany-50016212.html> – свободный. Русский язык.

3. International.expert [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://international.expert/181-v-es-poschitali-kakie-strany-dajut-bolshe-vseh-rezidenstv-inostrancam-ukraincy-pereezhajut-chasche-drugih.html> – свободный. Русский язык.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

О. Трет'як

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

НЕОКЛАСИЧНИЙ І КЕЙНСІАНСЬКИЙ НАПРЯМИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

В усіх економічних системах держава регулює економіку. Державне регулювання економіки – процес впливу держави на господарське життя суспільства і пов'язані з нею соціальні процеси, в ході якого реалізується економічна і соціальна політика держави [1].

Розквіт розвитку економічних теорій припадає на початок 20 століття, бо саме в цей період соціально-економічні проблеми, що відбувалися у світі, побудили економістів до висування теорій, що пояснювали б економічну дійсність. У цей же час в економічній теорії виділилися декілька течій, зокрема неокласична та кейнсіанська. Головною розбіжністю між кейнсіанством і неокласичною економічною теорією є роль держави. Чи повинна держава втручатися в економіку і якщо так, то якою мірою?

Кейнсіанська економічна теорія з'явилася у відповідь на Велику депресію. Названо її було на честь англійського економіста Джона Мейнарда Кейнса, який вважається одним з початківців макроекономіки як самостійної дисципліни. Кейнсу якості пояснення Великої Депресії те ставив те, що у зверненні перебував недостатній обсяг грошової маси. Це призвело до пониження робітничої активності та купівельної можливості. Також Кейнс зробив зауваження, що ціни та зарплати не встигали вчасно підлаштуватися під нову рівновагу та фірми не встигали їх понижувати. Треба розуміти, що кейнсіанство в економічній науці поділяють на нормативне та позитивне. Позитивне кейнсіанство – це економічна теорія, що намагається пояснити у першу чергу те, що називається економічним циклом і знайти причини того, що економіка періодично переживає періоди спаду. По кейнсіанству вважається, що це є відхиленнями від нормативності, обумовленими недосконаlostями ринкової економіки. Нормативне кейнсіанство відповідає на питання, що робити при економічному спаді. Дуже часто під кейнсіанством вважають ідеологію будь-якого державного втручання в економіку, але далеко не всі економісти-кейнсіанці мають спільну точку зору стосовно цього питання. Наприклад економісти Пол Кругман та Джозеф Стігліц є прихильниками втручання держави в економіку, а Грегорі Менкью навпаки – що державі треба якнайменше втручатися в економіку, тільки надавати кредити економіці в періоди спаду [4].

Неокласична економічна теорія – переважаюча у 20 сторіччі течія економічної науки, прихильники якої виступають за обмеження державного регулювання економіки. Формування неокласичного напрямку відбувалося в ході маржиналістської наукової революції. Її засновником вважають А. Маршалла, що розробив механізм ціноутворення, досліджував закономірності співвідношення попиту і пропозиції. Одна з найголовніших ідей Маршалла була в тому, що, на його думку, не потрібно було шукати єдиний фактор ціноутворення і як аналогію приводив ножиці: немає сенсу сперечатися, яке з лез ріже аркуш паперу. Нова класична теорія відштовхується від ідеї, що

економіка близька до рівноваги і економічні коливання є рівноважними явищами. Спільне благо складається з індивідуальних бажань кожної людини, спрямованих до максимізації власної вигоди, і на цьому формується концепція «невидимої руки ринка». За цією концепцією кожна людина в гонитві примножити свій власний добробут більш ефективно служить у ринковому господарстві інтересам суспільства, ніж якщо він бизумисно служив суспільному благу. Із цього і випливає те, що зумисне регулювання організації виробництва є зайвим. Тому неокласики в політекономії відводили державі роль «нічного сторожа», що гарантував дотримання ринкових правил, але не був учасником. Неокласичні традиції ліберального державного впливу на економічне життя суспільства підтримані представниками монетаризму, неолібералізму, теорії соціально орієнтованого ринкового господарства, економіки пропозиції [2].

Перейдемо до самого порівняльного аналізу. Кейнсіанці та неокласики розходяться у розумінні мотивів поведінки економічних суб'єктів, тобто гроші, за кейнсіанством, люди бажають мати тільки для укладання угод, а, за неокласицизмом, люди також бажають мати гроші як майно. Гроші у розумінні неокласиків – це не багатство, а їх корисність визначається корисністю тих благ, що на них можна придбати. Тобто вони відіграють лише роль посередника. У розумінні кейнсіанців корисність грошей як особливого блага виражається введеним Кейнсом поняттям «перевага ліквідності». Обсяг попиту визначає обсяг пропозиції.

Неокласики вважають, що у разі виникнення дефіциту або надлишку на будь-якому ринку ціни коригуються так, що попит і пропозиція в грошовому вираженні вирівнюються. У кейнсіанців – навпаки – ціни на блага та фактори виробництва не змінюються при наявності дефіциту або надлишку. У цьому випадку відбувається кількісне, а не цінове пристосування до нової рівноваги.

Висновок полягає у тому, що жодна теорія не може претендувати на абсолютну і вічну істинність. Школа неокласичного синтезу рекомендує залежно від умов, що склалися в економіці, віддавати перевагу або кейнсіанським, або ліберальним підходам. Тобто неокласична і кейнсіанська теорії у сучасності існують поряд друг з другом – це не ізольовані теорії. І іноді залежно від того, яке питання ми досліджуємо, потрібно використовувати один інструмент, а іноді й інший. Розвиток суспільства повинен зумовлюватися загальнонаціональними інтересами, що складаються у пошуку суспільних компромісів [3].

Список використаних джерел

1. Державне регулювання економіки [Електронний ресурс].– Режим доступу: (http://4ua.co.ua/economy/vb3ac68b5d43b88521316d27_0.html)
2. Неокласична економічна теорія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (https://studme.com.ua/134401216983/finansy/neoklassicheskaya_ekonomi_cheskaya_teoriya.htm)
3. Переваги й недоліки економічних теорій: кейнсіанство, лібертаризм і неолібералізм.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<https://matrix-info.com/perevagy-j-nedoliky-ekonomichnyh-teorij-kejnsianstvo-libertaryzm-ta-neoliberalizm/>)
4. Розвиток кейнсіанства та відродження лібералізму в ХХ ст. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/ipd_2013_16_10.pdf)
Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

К. Trubilina
Alfred Nobel University, Dnipro

BEHAVIORAL ECONOMICS AS A BASIS OF MARKETING

In the modern world, for the development of sales, it's needed to consider not only basic needs, statistics, and consumption trends. It is also very important to know about demand anomalies, panic purchases, the influence of advertising, trends, ways of persuading a person to behave in a certain way, as well as banal features of the behavior and reactions of different persons. This is why the study of behavioral economics is the foundation of all marketing and will always be relevant. After all, precisely because of the peculiarities of the human mind and the difficulties of determining what is needed, economists are faced with the problem "What, how, where, and for whom to produce?"

Primarily behavioral economics is a director of economic research that studies the influence of social, emotional, and cognitive factors on behavior in the field of economics, economic decision-making by individuals and institutions, and the consequences of this influence on market variables.

There are some demand effects, knowledge, and use of which can partly explain the psychology of shopping. The first is the herd effect, which prompts the consumer to buy what everyone is buying, what is

trending now. The second, opposite to the previous one, is the snob effect, in which the buyer strives to differ from the majority and buys the opposite to the standards. In addition, the third Veblen effect, which was introduced by an American economist and sociologist, this effect, implies the importance of the concept of prestige. The prestige is the basis of this effect. The final goal for such category of goods is to impress surrounded people. Taking into account the above marketers can build a winning market entry strategy. Examples of the following effects can be seen in Table 1.

Table 1

Demand effects

The herd effect	The snob effect	The Veblen effect
<ul style="list-style-type: none"> - Alcoholism <p>Some become alcoholics under the influence of herd feelings.</p> <ul style="list-style-type: none"> - To be in fashion, buying Apple’s products, Gucci, Mac cosmetics etc. - Copying famous brands, changing some small details. 	<ul style="list-style-type: none"> - Original artworks - Exclusive clothes - The emergence of associations that oppose the imposed standards. 	<ul style="list-style-type: none"> - Buying expensive jewelry just for the existence of one photo in social networks. - The influence of the company’s image on consumer preferences. - Buying things that are inconvenient to use, for example, a dress with the longest train possible, just to attract attention.

An example of a herd effect can be Apple’s products. Of course, such an increase in demand can be justified by the quality and capabilities of these gadgets; but advertising, the concept of prestige also does the trick. As we can see from the chart, sales in 2019 are up 1983% over 2008 (fig.1) (iPhone sales by year | Statista, 2020).

You can also compare the demand for 10 iPhones and the expected number of iPhone 12 units that will be sold by the end of next year. The number of iPhones X sold totals nearly 66 million, while the forecasted number of iPhone 12 units is 240 million (fig.2) (Shevchenko, 2020).

The next no less important component of marketing is the concept of panic purchases. Panic buying is a term that describes the specific behavior of consumers, expressed in a sharp increase in demand for a product in anticipation of a disaster or crisis. The reason for above-mentioned example is the appearance of such disease as coronavirus. People thoughtlessly

bought up masks, food, bottled water, toilet paper, hand sanitizers, and rubbing alcohol. Knowing about the existence of such a concept, marketers can understand the demand for which products may increase due to environmental, political, and so on.

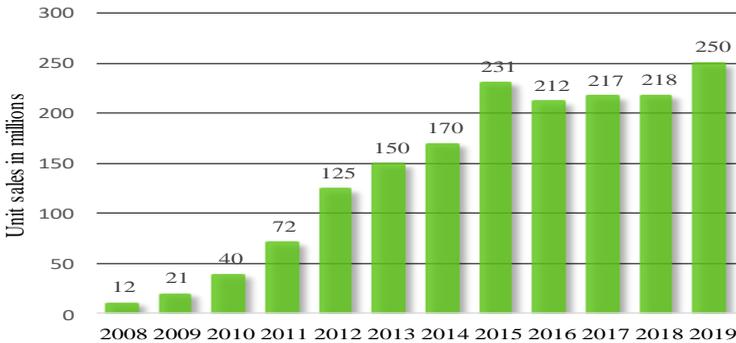


Fig.1. iPhone sales growth

For instance, if six months ago the average buyer bought one or two masks, now – 50-100 pieces each, i.e. demand has grown 50 times (fig.3) (Davidenko, 2020). This provoked a double increase in product prices, and the average mask costs 4 UAH per piece.

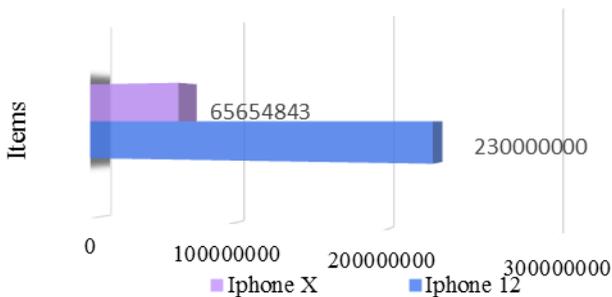


Fig.2. Demand for iPhone X and iPhone 12

How to manage the choice, knowing the peculiarities of psychology? To do this, you need to know the features of human perception.

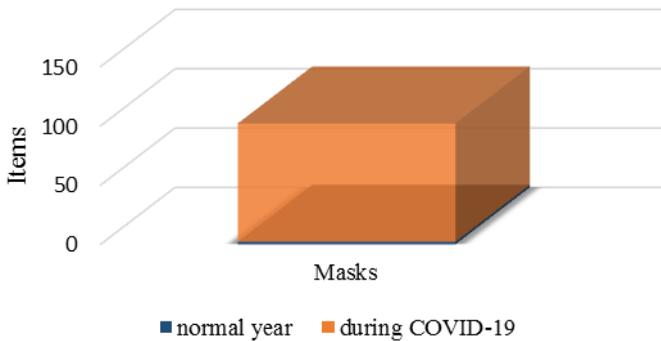


Fig. 3. Number of masks per customer

Trigger for immediate purchase: If you had the opportunity to choose, what would you choose: a discount coupon for 300 hryvnias in this moment or 1500 hryvnia, but within a year? Firstly, the majority of people would choose to take the money now, even if they are less than what comes later. Secondly, one is the First Impression or Anchoring Effect: Psychologists call this “anchoring,” and neuromarketers argue that this association can easily make people think about a service or product and make them make a purchase decision if they have a choice. And we should know that buyers avoid losses, do not seek benefits: this is a basic method that is based on a person’s desire to focus on avoiding losses, rather than looking for benefits and opportunities. Many people think in terms of constraints rather than opportunities, which is why all properly designed Unique Selling Proposals (USPs) have a limited expiration date, what reminds buyers the buyer of the possibility of losing their hryvnia.

Also, one of the important and influential theories is the theory of perspective, based precisely on human psychology and which describes human behavior under conditions of uncertainty. This theory explains how people choose between alternatives. Each possible outcome has a certain probability of occurrence and value, which the person determines subjectively. Values can be either negative or positive (Kahneman and Tversky, 1979).

Prospect theory focuses on subjectivity and states that people tend to overestimate the low probabilities of alternatives and underestimate the high probabilities. The theory also states that we make decisions on the benefits of losses and gains using heuristics. At the same time, the theory is

descriptive: it simulates various decisions that were made in real life, and not optimal decisions from the known probabilities of gains, as well as losses.

Estimates of the subjective value of losses and gains exist relative to a certain point of reference. The subjective value function that passes exactly through this point has an s-shaped appearance. Alternatives are placed on this function. In the loss zone, the function drops steeply. This asymmetry is due to the fact that people perceive losses more difficult than they rejoice from the same gains. Some of the behaviors considered in economics, such as the dispositional effect or reversal of risk aversion / risk appetite in the event of gains or losses, can also be explained based on this perspective theory.

As a result of examining information about behavioral economics, the following conclusions can be drawn. Knowing the basics of behavioral economics, its effects, theories and ways of managing human decision can be very helpful for economists in calculating the possible demand for various types of products. The ability to assess a person's willingness to purchase a particular thing will significantly increase the success of marketers, which means that behavioral economics is indeed the basis of marketing.

References

1. Statista. 2020. iPhone Sales By Year | Statista. [online] Available at: <<https://www.statista.com/statistics/276306/global-apple-iphone-sales-since-fiscal-year-2007/>> [Accessed 12 November 2020].
2. Шевченко, М., 2020. *Apple Увеличила Заказы На Производство Iphone 12 Из-За Высокого Спроса*. [online] 3DNews – Daily Digital Digest. Available at: <<https://3dnews.ru/1024024/apple-uvelichila-zakazina-proizvodstvo-iphone-12-izza-visokogo-sprosa>> [Accessed 13 November 2020].
3. LIGA. 2020. *Коронавирус. Спрос На Маски В Украине Вырос В 50 Раз – НВ*. [online] Available at: <<https://biz.liga.net/ekonomika/all/novosti/koronavirus-spros-na-maski-v-ukraine-vyros-v-50-raz---nv>> [Accessed 13 November 2020].
4. Kahneman, D. and Tversky, A., 1979. Prospect Theory. [S.l.]: [s.n.].

Scientific Supervision by Olha Kotko, PhD in Economics, Associate Professor.

Language Supervision by Ruslana Stesenko, Lecturer.

РЕЦЕСІЯ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ ЧЕРЕЗ ПАНДЕМІЮ КОРОНАВІРУСУ

Пандемія коронавірусу стала іспитом для всіх країн, тому репресії відчують на собі навіть ті держави, яких вірус майже не зачепив.

На цьому етапі присутні різні теорії щодо швидкості зростання світової економіки. Рейтингове агентство MOODY'S найпершими змінило прогноз щодо зростання валового внутрішнього продукту країн, які перебувають у складі "Великої двадцятки" (G20) (табл.1). Американський Інститут міжнародних фінансів (ІІФ) оцінив зростання глобальної економіки 2020 р., зробивши висновок, що воно відбудеться не більше ніж на 1%, що після кризи 2008 р. стане найгіршим показником. У країні, що стала джерелом вірусу, Китаї, зростання ВВП, замість очікуваних 5,9%, сповільниться до 4% [1].

Таблиця 1
10 країн з найбільшим показниками ВВП

Країна	Показник ВВП
США	21 427 700 млн \$
Китай	14 342 903 млн \$
Японія	5 081 770 млн \$
Німеччина	3 845 630 млн \$
Індія	2 875 142 млн \$
Анлія	2 827 113 млн \$
Франція	2 715 518 млн \$
Італія	2 001 244 млн \$
Бразилія	1 839 758 млн \$

Складено автором за даними [2].

На той час консалтинговою компанією MCKINSEY & COMPANY були представлені 3 варіанти розвитку кризи. Варіант зменшення кількості захворюваних до другого кварталу 2020 р. був найм'якшим. Тоді зростання глобального ВВП зменшилося лише б до 2% з 2,5%.

Торгове протистояння між Штатами та Китаєм, вихід Англії зі складу Євросоюзу та нафтовий конфлікт Аравійського півострова – далеко не всі фактори, що зробили економіку деяких країн слабшою, але саме COVID-19 змусив світ зробити великий крок до глобальної кризи.

Досить швидко відреагувало рейтингове агентство S&P GLOBAL RATING на те, що відбувається та достатньо знизило прогнози збільшення ВВП у 2020 р. BANK OF AMERICA вважає, що зростання економіки нашої країни буде перебільшувати 1,2%. Натомість, раніше у прогнозах була присутня цифра 3,5% [2].

Але ми маємо всі шанси перебороти кризу, отримавши некритичні наслідки. Прийнявши рішення, Верховна Рада підтримала законопроекти №3219 та №3220, що характеризують пандемію, як надзвичайну ситуацію, забороняючи перевіряти та штрафувати підприємства за порушення ПЗ та несвоєчасну подачу звітності. Також у березні та квітні прибрали сплату єдиного соціального внеску та сплату податку на землю та нерухомість.

Дивлячись на дії Європи, робимо висновки, що цього дуже мало. Єврокомісія виділила понад 20 млрд євро на боротьбу з наслідками пандемії та підтримку підприємств, а Франція – майже 46 млрд євро.

Багато держав досить сильно зменшили ставки податків та ввели пільги для підприємців. Такі заходи були проведені у США, Італії, Данії, Великобританії, Німеччині та Нідерландах. Данія надала відстрочку бізнесу до сплати податку на додану вартість у той час, коли Англія звільнила підприємства, які працюють у сфері нерухомості та туризму, від податку на нерухомість ритейлерів. Була теж вивчена можливість зменшення податку на додану вартість. Міністерством економіки Латвії було запропоновано введення податкових канікул для бізнесу. Грошова політика багатьох країн теж була переглянута, а кредитна підтримка досить розширена. У Франції, на суму 300 млрд євро надали державні гарантії за кредитами підприємств. Починаючи з березня, в Англії зменшилась базова процентна ставка до 0,25% річних, що майже в 3 рази менше, та були запущені пільгові кредити малому та середньому бізнесу [3].

Кредитні інструменти та податкові послаблення дозволяють запобігти економічному краху та служать гарним стимулом майбутнім інвестиціям.

Якщо подивитися під іншим кутом, то карантин сигналізує підприємствам, що внутрішні процеси слід передивитися, щоб під час надзвичайних ситуацій забезпечити гнучкість, розвиваючи онлайн-складову та діджиталізацію. Це стосується взаємин “B2C” та “B2B”. Зараз найголовнішим завданням будь-якої компанії є готовність прийняти управлінське рішення або делегувати повноваження дистанційно. Маючи досить гарну дистанційну складову, бізнесу дуже легко обходити тих, хто не звикли працювати онлайн та бояться змін.

Вважаю, що зараз найкращий час для розвороту, що допоможе пережити кризу і надалі переважати перед конкурентами.

Список використаної літератури

1. Офіційний сайт економічних новин [Електронний ресурс]. Режим доступу – <https://mind.ua/ru/openmind/20209018-virus-recessii-chto-budet-s-mirovoj-ekonomikoj-posle-pandemii>

2. Гуманітарний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gtmarket.ru/>

3. Офіційний сайт громадського телебачення [Електронний ресурс]. – Режим доступу -<https://hromadske.ua/>

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук, доцент.

Я. Федутенко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ІДЕНТИФІКАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ ТА ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ НИМИ

У межах економічної системи між національними ринками та їх суб'єктами складаються різноманітні відносини. Важливою складовою цих відносин є міжнародна інвестиційна діяльність. Але у всіх діяльностях присутні ризики, так само це торкнулось і міжнародних інвестицій.

Ризики. Саме вони оточують нас всюди і дають привід засумніватися вчинити так чи якимось інакше. Існує велика безліч ризиків, але якщо тлумачити поняття «ризик» в економічному сенсі, то можна сказати, що це ймовірність настання несприятливих обставин у процесі здійснення фінансово-господарської діяльності організації викликана впливом факторів зовнішнього і внутрішнього середовища [1, с. 204].

Інвестиції. Ми чуємо це слово по телевізору і читаємо різні статті в своїх смартфонах на тему інвестування, тому що ця тема дуже популярна в наш час. Інвестування – це вкладення коштів у розвиток будь-якої діяльності і отримання з цього прибутку. Тобто, інвестуючи, ми отримуємо ще більше грошей, звичайно ж якщо ми інвестуємо розумно і правильно. А що ж таке міжнародні інвестиції? Міжнародні інвестиції передбачають переміщення капіталу між країнами. Так само ми повинні розуміти, що в таких умовах є свої власні особливості пересування грошових коштів між державами. Якись країни історично

мають більш низький рівень розвитку, інші ж вже тривалий час є лідерами на міжнародному ринку і здатні диктувати свої умови світовій економіці. Існують союзи, дружні країни і противники. Можна сказати, що головна відмінність міжнародних інвестицій від звичайних – це розрахунок на те, що ці вкладення будуть змінюватися через участь в економічних процесах кількох держав.

Ризики міжнародного інвестування – це ймовірність отримання збитків інвесторами внаслідок непередбачених змін середовища в приймаючих країнах, на фондових ринках, коливань валютних курсів тощо [2].

Ризики є невід’ємною частиною процесу міжнародного інвестування. Мінімізація ризиків та негативних наслідків – це система управління інвестиційними ризиками, початковим і важливим етапом якої є ідентифікація ризиків. Ідентифікація ризиків – це процес встановлення переліку основних видів ризиків, властивих діяльності конкретної організації, які можуть вплинути на конкретну ділянку роботи, напрям діяльності або організацію в цілому [3].

Існує значна кількість класифікацій ризиків міжнародного інвестування. У міжнародній інвестиційній діяльності ризики поділяють на систематичні та несистематичні ризики [4, с. 240–242].

Систематичні (ринкові) ризики – ризики, які виникають для всіх суб’єктів в інвестиційній діяльності і всіх форм інвестування.

Несистематичні (специфічні) ризики – ризики, які характерні для конкретного об’єкта інвестування або для діяльності конкретного інвестора.

Весь процес інвестування пов’язаний з ризиками. Але потрібно розробляти заходи для їх мінімізації. Преш за все під час розробки заходів треба звернути увагу, в яку з трьох зон ризиковості потрапляє виявлений ризик:

1) безризикова зона: ризик незначний, фінансових втрат практично немає, гарантоване отримання фінансового результату в обсязі очікуваної суми прибутку від здійснення інвестиційної діяльності;

2) зона допустимого ризику: середній рівень ризику, можливі фінансові втрати в обсязі розрахункової суми прибутку від здійснення інвестиційної діяльності;

3) зона критичного ризику: ризик високий, можливі фінансові втрати в обсягах, що перевищують очікувану розрахункову суму прибутку від здійснення інвестиційної діяльності [5].

Виявивши, до якої зони належить ризик, інвестор розробляє заходи для мінімізації міжнародних інвестиційних ризиків.

Також необхідно приділити увагу двом видам інвестування (прямого і портфельному) та їх специфіці.

Пряме міжнародне інвестування – це довгострокові закордонні вкладення капіталу, в результаті яких експортером капіталу організується або ведеться виробництво на території країни, що приймає капітал.

Портфельне міжнародне інвестування – це форма вивезення капіталу шляхом його вкладення в цінні папери зарубіжних підприємств, що не дає інвесторам можливості безпосереднього контролю над їх діяльністю.

До складу інструментів мінімізації ризиків портфельних інвестицій входять:

- диверсифікація інвестиційного портфеля;
- збір і обробка представницької інформації про предмет угоди з цінними паперами;
 - самострахування (створення фінансових резервів для відшкодування можливих збитків);
 - страхування операцій з цінними паперами;
 - хеджування – страхування від несприятливої зміни цін шляхом укладення контрактів, що передбачають поставку цінних паперів у майбутньому за фіксованими цінами (опціони і ф'ючерсні контракти);
 - операції “swop” – фінансові операції з обміну між двома суб'єктами ринку фінансовими активами чи зобов'язаннями з метою поліпшення структури фондового портфеля, зниження ризику і витрат по його формуванню;
 - уникнути ризику – відмова від особливо ризикових фінансових угод;
 - лімітування концентрації ризику та ін.

До складу інструментів мінімізації ризиків прямих інвестицій входять:

- збільшення виробничих потужностей і ресурсів;
- збільшення податкових надходжень;
- розширення доступу на експортні ринки;
- активізація конкуренції, послаблення позицій національних монополій [6].

Отже, однією з основних проблем міжнародного інвестування є ризики. Але якщо їх мінімізувати та застосовувати ефективне управління інвестиційними ризиками, то цю проблему можна

контролювати та зовсім вирішити. Головне потрібен правильний підхід та розуміння цих ризиків.

Список використаних джерел

1. Рыхтикова Н.А. Анализ и управление рисками организации: учеб. пособие. М.: ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. 240 с.
2. Рогач О.І. Міжнародні інвестиції: теорія і практика бізнесу транснаціональних корпорацій / О.І. Рогач. К.: Либідь, 2005. 720 с.
3. Діагностика ризиків: ідентифікація і оцінка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://stud.com.ua/66775/ekonomika/diagnostika_rizikiv_identifikatsiya_ot_sinka#:~:text=вільний. Мова укр.
4. Кривов В.Д. Особенности инвестиционных рисков. Вестник банковского дела. 2000. № 7. С. 10–15.
5. Характеристика інвестиційних ризиків та особливості процесу управління ними [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4052> – вільний. Мова укр.
6. Ризики портфельних інвестицій та способи їх мінімізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://stud.com.ua/23114/finansi/riziki_portfelnih_investitsiy_sposobi_minimizatsiyi – вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: О.А. Задоля, кандидат економічних наук,
доцент.*

Я. Федутенко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ БЕЗРОБІТНИХ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ СВІТУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

З приходом карантину в наше життя рівень безробіття зріс. Сукупний попит впав, багатьом компаніям і підприємствам довелося скоротили штат співробітників. Це відбувається не тільки в Україні, але і в багатьох інших країнах світу. Існує різний підходи до забезпечення соціального захисту безробітних громадян. Для аналізу в цій роботі обрано три країни: Німеччина, Китай і Україна. Для початку слід розуміти, хто ж такі безробітні громадяни. Безробітними визнаються працездатні громадяни, які не мають роботи і заробітку, зареєстровані в органах служби зайнятості з метою пошуку підходящої роботи, шукають роботу і готові приступити до неї [1].

Всі останні роки рівень безробіття в Німеччині в умовах економічного підйому і наростаючого дефіциту кадрів неухильно знижувався: в кінці 2019 р. він впав до рекордно низьких 4,8%, а число тих, хто не має роботи, скоротилося приблизно до 2,2 мільйона чоловік. Для порівняння: в середині 2000-х років безробіття трималося в Німеччині на рівні 11-13%. Страхівка від безробіття в Німеччині становить 2,4% від брутто-зарплати. Однак в цьому році пандемія коронавірусу завдала шкоди багатьом країнам світу та їх ринкам праці, в тому числі і Німеччині. Виходячи з аналізу макропоказників, можна стверджувати, що економіка ФРН увійшла в фазу рецесії, що викликало значне, хоча поки що не обвальне зростання безробіття.

У червні його рівень в Німеччині досяг 6,2%, а число людей без роботи перевищило 2,85 мільйона чоловік. Такі актуальні дані Федерального агентства з праці (Bundesagentur für Arbeit, BA), штаб-квартира якого знаходиться в Нюрнберзі. Саме воно реєструє безробітних, платить їм забезпечення (Arbeitslosengeld) і допомагає у працевлаштуванні [2].

Забезпечення по безробіттю виплачується в Німеччині не з держбюджету, воно фінансується з фонду, який формується з відрахувань всіх працюючих. Відповідно, перша ключова умова для його отримання: претендувати на гроші може тільки той, хто хоча б мінімально взяв участь в наповненні «загального котла». Виплати проводяться тим, хто в останні 30 місяців до подачі заявки платив внески як мінімум 12 місяців, причому неважливо, працював він весь час на одному місці або змінював роботодавців.

Розмір допомоги становить близько 60-67% від брутто-зарплати. Бездітному претенденту виплачують 60% від брутто-зарплати, а якщо є хоча б одна дитина – 67%.

Якщо ж говорити про Китай, то рівень безробіття в міських районах в червні склав 5,7%. У цілому 6,71 млн нових робочих місць було створено за перші сім місяців 2020 р. в Китаї, що на 1,96 млн нижче, ніж за аналогічний період роком раніше [3]. Через ситуацію з Covid-19 уряд Китаю створив фонд, в якому зарезервовані кошти для забезпечення страхових виплат по безробіттю з державних джерел, але їх не зовсім достатньо. Основна частина застрахованих – працівники в містах та на державних підприємствах. Мігранти ж не мають офіційного працевлаштування, реєстрації за місцем перебування і доступу до фінансової допомоги. За інформацією Міністерства трудових ресурсів і соціального забезпечення КНР, за перший квартал допомогу з безробіття отримали тільки 2,3 млн чоловік. Це тільки 0,5% від загального числа зайнятих в містах. Допомоги по безробіттю вкрай

малі. У середньому вони становлять 2 тис. юанів (\$ 284), на які сім'я може хіба що оплатити оренду квартири [4].

Остання країна нашого аналізу – Україна. У другому кварталі 2020 р. рівень безробіття підвищився з 8,6 до 9,9%. Допомога по безробіттю призначається громадянам України, які отримали офіційний статус безробітного, а також найманим працівникам підприємств, організацій та ФОП, які втратили частину доходу (зарплати) через форс-мажорні обставини. Матеріальна допомога при звільненні працівника і допомога по частковому безробіттю виплачується при дотриманні умов, які регламентовані законом про загальнообов'язкове державне соцстрахування. Відповідно до частини 1 статті 43 Закону України «Про зайнятість населення» статус безробітного надається:

- непрацюючим особам працездатного віку до призначення пенсії (зокрема на пільгових умовах або за вислугу років), які через відсутність роботи не мають заробітку, але готові і здатні приступити до трудової діяльності;
- особам, молодше 16 років, які працювали і були звільнені у зв'язку з припиненням або перепрофілюванням підприємств, скороченням чисельності штату;
- інвалідам, які не досягли пенсійного віку і отримують пенсію по інвалідності або соціальну допомогу.

Відповідно до українського законодавства загальна тривалість виплати допомоги по безробіттю не може перевищувати 360 календарних днів протягом двох років.

Розмір виплат базується на стажі роботи:

- менш 2-х років – 50% від заробітної плати;
- 2-6 років – 55% від заробітної плати;
- 6-10 років – 60% від заробітної плати;
- Більше 10 років 70% від заробітної плати.

Для отримання виплат по безробіттю або частковому безробіттю потрібно стати на облік в Центр зайнятості [5].

Виходячи з вищевказаного, можна зробити висновки, що, незважаючи на динамічне збільшення рівня безробіття в Німеччині та Китаї, цей показник в Україні залишається найвищим (табл. 1).

Як можемо бачити, найменший показник рівня безробіття спостерігається в Китаї. Але через пандемію Китай не зовсім готовий забезпечити належний соціальний захист безробітним, бо виплати достатньо малі. Наступна за рівнем безробіття йде Німеччина, рівень складає 6,6%, але розмір виплат становить 60 або 67% від бруutto-зарплат.

Таблиця 1

Рівень безробіття в Німеччині, Китаї та Україні*

Країна	Німеччина	Китай	Україна
Рівень безробіття (другий квартал 2020 рр.)	6,2%	5,7%	9,9%

**Складено за [2,3,6].*

Що стосується України, то виплати здійснюються, тільки якщо людина визнана безробітною та стала на облік у Центр зайнятості. Розмір виплат залежить від стажу роботи. На нашу думку, найкращий стан соціального захисту – у Німеччині через відносно високий рівень виплат, але при цьому вони не всім доступні – громадянин повинен здійснювати внески до «загального котла». Для України є достатня кількість прикладів різних країн з успішним соціальним захистом, країна черпає інформацію та досвід, але не завжди грамотно і вдало застосовує його на практиці. Адже у соціальному захисті безробітних в Україні присутні великі фінансові діри та проблеми, які потрібно вирішувати.

Список використаних джерел

1. Безработные граждане [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://official.academic.ru/> – вільний. Мова рос.
2. Пособие по безработице в Германии: кто, сколько и как долго получает [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dw.com/ru/> – вільний. Мова рос.
3. Уровень исследованной безработицы в Китае составил 5,7% [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://regnum.ru/news/3036557.html> – вільний. Мова рос.
4. Каждому по труду: как Китай решит проблему занятости после победы над Covid-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ekd.me/2020/05/kazhdomu-po-trudu-kak-kitaj-reshit-problemu-zanyatosti-posle-pobedy-nad-covid-19/> – вільний. Мова рос.
5. Пособие по безработице 2020: условия получения и размер выплат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lawportal.com.ua/posobie-po-bezrabotice-usloviya-polucheniya-razmer-vyplat.html> – вільний. Мова рос.

6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> – вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

С. Фененко

Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ПРОБЛЕМА БЕЗРАБОТИЦЫ СРЕДИ МОЛОДЕЖИ

Безработица среди молодёжи стала одной из самых больших проблем в наше время, ведь количество безработных растёт и становится большой экономической и социальной проблемой по всему миру. На примере Великобритании можем заметить, что возрастание безработных замедляет восстановление экономики после кризиса 2008 г.

Статистика безработных среди молодежи в возрасте от 15 до 24 лет достигла 13,1 %, в то время как количество безработных в возрасте от 35 до 49 составляет 4,7%. В юном возрасте очень важно найти первую работу, которая в будущем откроет тебе двери к новым возможностям. Из опыта предыдущих поколений можем заметить, что чем дольше человек пребывает без работы в юном возрасте, тем больше времени он остаётся без работы в позднем возрасте и тем ниже потенциальная заработная плата [1].

На трудоустройство сильное влияние имеет учебная программа. В конце 20 века очень сильно поменялись рабочие группы. Появилось очень много новых профессий, старые профессии уже изжили себя, но в учебных заведениях мы продолжаем их изучать, в то время как большие компании используют самые передовые технологии, и пока эти технологии появятся в наших учебниках, пройдут десятилетия. Современная традиционная школа формировалась на волне индустриализации, а массовое производство сейчас переживает революцию и становится более персонализированным. Так что существует большой разрыв между образованием и тем, что востребовано на рынке труда. Также большим вопросом является, сколько выпускников вузов пойдут работать по специальности и если все таки пойдут, то какие должности займут? И что делать людям, которые освоили уже профессию, но за время, которое они обучались, потеряли актуальность их знания? Естественно, можно переучиваться, изучать новые тенденции, но переучиваться всегда сложнее. Так что

если вы не хотите остаться безработным, нужно жить по принципу «век живи – век учись».

Мы живем во время мирового кризиса и сокращения рабочих мест. Но статистика показывает, что во время пандемии люди более юного возраста чаще находят работу, это особенно заметно по количеству женщин в возрасте от 16 до 24, которые были приняты во время карантина. Количество молодежи в поисках работы заметно превышает количество людей возрастом 50+ в данный период времени.

Профессор Белл из Лондонской школы экономики добавляет, что: «Текущий кризис может снизить шансы трудоустройства молодых людей с низкой квалификацией и это будет заметно даже спустя годы, когда прямые последствия кризиса будут уменьшаться» [2].

В наше время молодёжь является достаточно сильным ресурсом, поэтому при активной поддержке государства и привлечении к жизни общества молодёжь может стать хорошей и стратегической инвестицией в государственное развитие. Считаю, что государству стоит реформировать средства рынка труда молодежи и стимулировать работодателей к трудоустройству молодёжи. Нам стоит преодолеть мифы, что молодые специалисты имеют низкую квалификацию и активизировать участие молодых людей на трудовом рынке.

Список использованных источников

1. Сайт канала BBC [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.bbc.com/news/business-16156849>

2. Сайт Уэльской газеты [Электронный ресурс]. – Режим доступа -<https://senedresearch.blog/2020/10/13/coronavirus-youth-unemployment/>
Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

М. Фильченкова

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

УСЛОВИЯ И ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

На сегодняшний день предпринимательство стремительно набирает популярность, ведь открыть свое дело и вести успешный бизнес – возможность иметь полный контроль над выполняемой

работой, гарантированное трудоустройство, значительные возможности и перспективы в международном предпринимательстве.

Развитие бизнеса имеет непосредственное влияние на политическую стабильность и социально-экономическое благополучие общества. Именно предпринимательство позволяет расширить производительность определенной продукции, противостоять монополизации предприятий, решить проблему трудоустройства населения и т. д. К сожалению, на сегодняшний день Украина является так званым «аутсайдером» в данной сфере. На это есть достаточно весомые причины, например:

1) для развития любого бизнеса, одним из важных факторов является стабильная экономическая среда, с чем на данный момент в Украине возникают некоторые сложности;

2) невысокий уровень ВВП на душу населения (в Украине за 2019 год он составлял 94589,8 грн, или 3659,8 долл. США) [1];

3) политические проблемы: так или иначе, любой бизнес пересекается с государственным регулированием, которое в нашей стране является достаточно тягостным;

4) нерациональное использование времени и сил для получения актуальных данных в сфере международного бизнеса;

5) финансовые проблемы: развитие бизнеса в Украине часто тормозят большие банковские проценты по кредитам, неразвитость института овердрафта;

6) страхование бизнеса от рисков (предприниматели в нашей стране здесь предоставлены сами себе).

Несмотря на это, молодые и перспективные предприниматели настроены достаточно оптимистически. Процентное соотношение основных причин, по которым люди оставляют стабильные и высокооплачиваемые места заработка и начинают свое дело, показано на рис. 1.

Как видно выше, проблемы предпринимательства в Украине действительно существуют и требуют незамедлительных решений. К таким относятся расширение государственного и частного партнерства, более активное участие украинских предпринимателей в разных проектах европейского уровня, внедрение программ по поддержке малого и среднего бизнеса, развитие бизнес-инкубаторов, венчурных фондов, индустриальных и технологических парков и т.д.

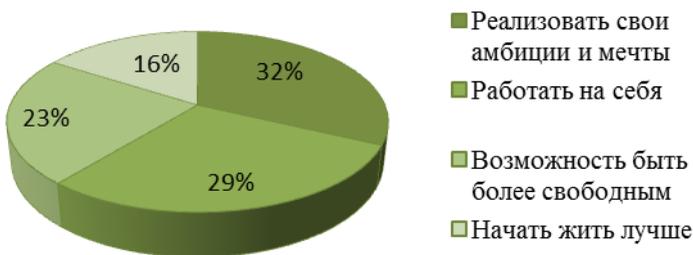


Рис. 1. Процентное соотношение причин начать свое дело

Составлено автором по данным [2].

Решение существующих проблем даст возможность не только улучшить состояние экономики нашей страны в общем, но и поспособствует развитию инфраструктуры и повышению уровня общего благосостояния населения.

Список использованных источников

1. ВВП Украины [2020] [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/> – свободный. Язык рус.

2. Составлено самостоятельно с помощью: Предпринимательство в Украине. Возможности, проблемы и вызовы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://news.finance.ua/ru/news/-/413044/predprinimatelstvo-v-ukraine-vozmozhnosti-problemy-i-vyzovy> – свободный. Язык рус.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

В. Фоменко

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СВІТОВОГО РИНКУ РОБОЧОЇ СИЛИ ПІД ВПЛИВОМ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасні представники ринку робочої сили не замислюються про найближче майбутнє і працюють так, як того потребує керівництво. Але можете уявити, що через найближчі 40 років штучний інтелект зможе виконувати вашу роботу краще, ніж ви, та найголовніше – дешевше? Наша тема – тенденції розвитку сучасного світового ринку

робочої сили під впливом розвитку технологій і як це вплине на наше майбутнє життя.

Команда професорів з Оксфорда та Єля замислилась над цим питанням у 2013 році та вирішила провести опитування серед 352 експертів у сфері штучного інтелекту. Прогнози, які вони отримали, не можна назвати поганими або гарними – це ті прогнози, які на нас очікують, й треба готуватися до цього, щоб не повторити історію минулого [1]. Прогнозування, що роботи будуть робити краще нас, таке:

- 2022 – скласти одяг після прання;
- 2024 – перекласти статтю з іноземної мови з похибкою менше ніж 1%;
- 2026 – написати есе для учня середньої школи;
- 2027 – керувати вантажівкою на далекі дистанції;
- 2049 – написати бестселер;
- 2053 – працювати хірургом;
- 2059 – виконувати складні математичні дослідження;
- 2060 – вирішити будь-яке завдання краще за людину.

Актуалізація цієї теми набирає обороти кожен день, а люди не розуміють усієї трагедії, що на них насувається. Політики замовчують про це, поки це не стало катастрофою світового масштабу. Ми хочемо проаналізувати факти, що зібрані під час дослідження та поділитися прогнозами та рішеннями, які можуть послабити вплив автоматизації на економічне середовище світу.

Після проведення дослідження ми з'ясували, що штучний інтелект розвивається за законом Мура. Це пояснює швидкі темпи розвитку в останнє десятиліття і прогнозує, що час «золотого віку» ще ближче, ніж ми могли подумати. Закон Мура говорить про те, що потужність та продуктивність процесів подвоюються кожні два роки й має експоненціальний характер (рис.1).

Експоненціальна крива в петафлопах показує нам, що у 2045 році штучний інтелект досягне половини потужності нашого мозку, а це 25 петафлопс від максимального значення у людини – 50 [2].

Насамперед, автоматизація торкнеться усіх сфер ринку праці та позбавить мільярди людей заробітку та робочого місця. Завдяки дослідженням ми зможемо розписати, у якій приблизній послідовності будуть автоматизуватися професії:

- рутинна фізична праця: різноробочий, водій вантажівки, поїзду, автобусу;
- рутинна розумова праця: помічник бухгалтера, маркетолог;

- нерутинна фізична праця: фітнес-тренер, молодша медсестра, асистент;
- нерутинна розумова праця: вчитель, спеціалізований лікар, начальник відділу, директор.

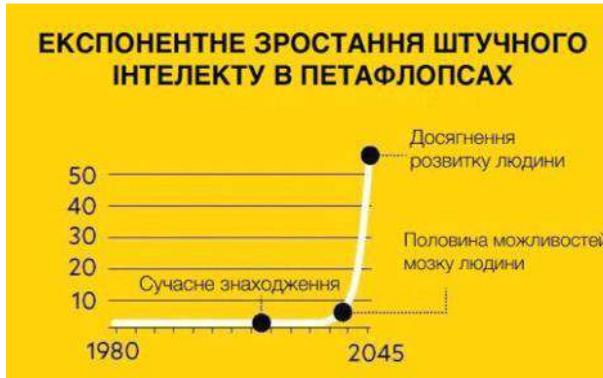


Рис. 1. Експонентне зростання потужності штучного інтелекту в петафлопсах [2]

Спочатку буде повністю автоматизована рутинна фізична праця. Робочі місця у цій сфері можуть бути зайняті роботами вже у 2030 році. Далі йде рутинна розумова праця, яка може бути автоматизована майже одночасно з рутинною фізичною працею. Наступними постраждають від автоматизації працівники сфери нерутинної фізичної праці, які отримували підтвердження своїх професійних навичок, у 2040 році. Після цього почнуть відчувати вплив розвитку технологій люди, які здобували освіту та виконують більш складні завдання у своїй роботі, у 2060 році. Після цієї позначки все, що вміє людина, робот буде вміти краще та дешевше.

Але який вплив це буде мати на економіку в цілому? Це більш широке питання, ніж в якому році людина позбудеться свого робочого місця. З початку 2015 року експерти у сфері ІТ Біл Гейтс, Ілон Маск, Кай Фу Лі почали виносити ці питання на обговорення та намагалися переконати політиків, що це може стати найбільшою трагедією людства, якщо не підготуватися до цього прогресу [3]. Зрозуміло, що політикам легше заплющити очі на цю проблему і займатися проблемами, що виникають сьогодні. Але які саме проблеми можуть виникнути, якщо роботи займуть наші робочі місця і ми будемо сидіти без роботи? Насправді дуже великі.

По-перше, якщо штучний інтелект досягне людських мозкових можливостей, то це повністю відбере у людині можливість отримати роботу. Роботи дешевше в обслуговуванні, можуть працювати 168 годин на тиждень й не будуть скаржитися на затримку зарплати і витратити половину робочого часу на спілкування. Так, можна сказати, що роботи не мають почуттів і не можуть бути лояльні, але який від цього сенс, якщо вони ефективніше, дешевше і більш практичні, ніж ми з вами.

По-друге, після першого та другого етапу автоматизації, роботу втратить приблизно більша частка населення світу, а міжнародний поділ праці буде втрачати своє первинне значення. У всіх країнах світу почнуть набирати оберти безробіття та соціальна напруга. Усе це підніме людей на бунти та революції. Ви можете згадати ситуацію під час промислової революції, але там були зміни, які торкалися збільшення продуктивності праці і підвищення обсягів виробництва. Це було короткострокове невдоволення та втрата робочих місць серед народу. Через деякий час люди знайшли новий шлях адаптації до змін і почали обслуговувати ці машини, які замінили їх на виробництві. Наша проблема виглядає кардинально інакше, бо ми не просто підвищуємо продуктивність виробництва, ми замінюємо людину, як робочу силу взагалі. Роботи зможуть самі собі допомагати без втручання людини. Алгоритми – це не емоції та не навички, вони розвиваються та стають тільки краще. І в нас виникає ситуація, коли багатий – багатіс, а бідний стає ще бідніше, і заможні люди у цій моделі ті, хто володіє роботами.

Які виходи з цієї ситуації можна запропонувати? Ми вважаємо, що перше, про що треба подумати – як правильно розподілити дохід від автоматизованої діяльності. Населення потребує захисту та впевненості у завтрашньому дні, й це захистить державу від соціального потрясіння і революцій. Люди повинні будуть повністю змінити своє уявлення про роботу і доходи. Ми виокремили можливі економічні зміни при тій умові, що держави визнають повну автоматизацію усіх робочих місць [4]:

1. Безумовний базовий дохід (державна надає кожній людині розмір доходу, що забезпечить їй задовільний рівень життя);

2. Великомасштабне прогресивне оподаткування та націоналізація роботів (націоналізація дозволить надавати в оренду приватному сектору роботів, а прогресивне оподаткування збереже стимул для підприємницької діяльності).

Безумовно, усі ці рішення не мають права існувати, якщо залишиться корупція, недобросовісна конкуренція та бажання

надурити одне одного. Але при правильному плануванні та вмінні знайти нову рівновагу на економічних ринках, це дозволить людям відчувати плюси від розвитку технологій.

Узагальнюючи усе, що було сказано вище, зазначимо, що ці зміни на ринку праці призведуть до повних змін в економічній структурі, соціальній та й на світовій арені взагалі. Світ буде потребувати суттєвих змін, і наше завдання – зробити усе можливе, щоб велике досягнення не стало найбільшою проблемою людства.

Список використаних джерел

1. Стаття “Careers advice for an unpredictable AI future” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fecareersiag.wordpress.com/2017/11/15/careers-advice-for-an-unpredictable-ai-future/> – вільний. Мова англ.

2. Стаття “You Will Lose Your Job to a Robot—and Sooner Than You Think” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.motherjones.com/politics/2017/10/you-will-lose-your-job-to-a-robot-and-sooner-than-you-think/> – вільний. Мова англ.

3. Стаття “Обозримое будущее: «Не миллионы людей потеряют работу — десятки миллионов»” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://protocol.ua/ru/ne_millioni_lyudey_poteryayut_rabotu_desyatki_millionov/ – вільний. Мова рос.

4. Стаття “You Will Lose Your Job to a Robot—and Sooner Than You Think” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.motherjones.com/politics/2017/10/you-will-lose-your-job-to-a-robot-and-sooner-than-you-think/> – вільний. Мова англ.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

V. Fomenko

Alfred Nobel University, Dnipro

UKRAINE’S FOREIGN TRADE STRUCTURE AND WAYS TO OPTIMIZE IT

Ukraine is the second largest country and sixth most populous in Europe, which makes us one of the biggest consumer markets in the region. Ukraine has a favourable geographic position that allows us to be a transportation link between Europe and Central Asia. Furthermore, we are rich in natural resources such as iron ore and one of the most fertile types of

soils, i.e. black soil [1]. Nevertheless, Ukraine's net exports have a negative sustainable development and the situation in our economy has the characteristics of the paradox of plenty.

The problems of the development of the foreign trade structure of Ukraine are covered in the studies of such famous domestic researchers as T. Melnyk, L. Dashutina, S. Turchina and others [2, 3]. Nevertheless, the rapid technological development and growing dependence of countries on the world market require continuing research on this topic.

The indicators of the external trade policy of Ukraine give us a picture of the development in the opposite direction. We have analyzed and compared the exports and imports performance, and made charts of these indicators by leading categories for the period of 2015-2019 (Fig.1). First of all, after the comparison of export and import indicators, we have found out that the value of the net exports has had a negative dynamics in Ukraine since 2015.



Fig. 1. Dynamics of the foreign trade structure of Ukraine, 2015-2019

*Note: * since 2015 excluding the occupied territories (Crimea, Sevastopol, parts of Donbas).*

Source: formed by the author on the basis of data from an open source [4].

We have examined the external trade and found out that imports exceeded exports by 21 percent. It demonstrates the weak state of export-oriented goods and services and also that our country was highly dependent on the international market from 2018 to 2019.

To get a detailed understanding of the economic recession of Ukraine we should analyze exports and imports by leading categories (Fig. 2).

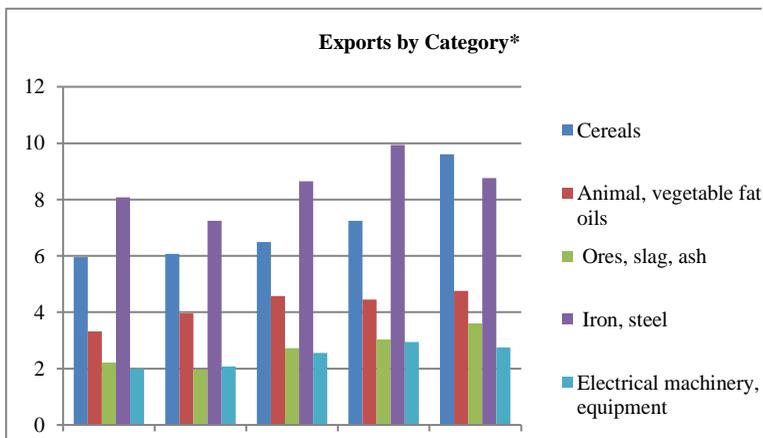


Fig. 2. Ukraine exports by category, 2015-2019

Note: * since 2015 excluding the occupied territories (Crimea, Sevastopol, parts of Donbas).

Source: formed by the author on the basis of data from an open source [4].

The statistics cited point towards the conclusion that Ukraine is gradually being turning from an industrial country into an agricultural one. The main reason for this transformation is that industrial major factories have technical obsolescence of more than 80 percent. Furthermore, the investments have not contributed to the resumption of fixed assets. It works on corruption and import of consumer goods. As a result, the industrial sector of the economy is rapidly decreasing its performance

As to imports by category, the data here is as follows (Fig.3).

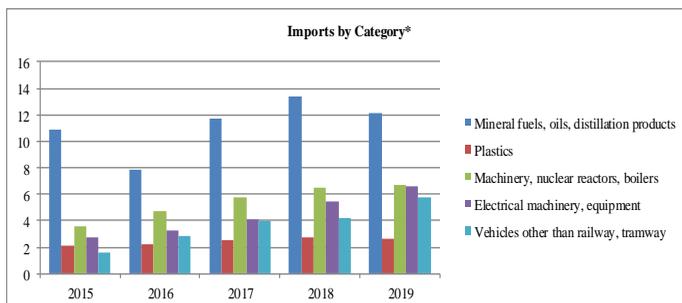


Figure 3. Ukraine imports by category, 2015-2019

Note: * since 2015 excluding the occupied territories (Crimea, Sevastopol, parts of Donbass).

Source: formed by the author on the basis of data from an open source [4].

Unfortunately, the only option is to trade resources on the world market, which can help us to renew such a huge industrial heritage and make domestic products. Ukraine's first imports category is mineral fuels, oils, and distillation products, and the first exports category is cereals.

Consequently, we have enough data to assume that Ukraine has a paradox of plenty [5]. It is a paradox from an economic theory when countries with an abundance of natural resources tend to have less economic growth and worse development than countries with fewer natural resources. The root causes of the paradox are:

1. a decrease in the competitiveness of non-agricultural raw material sectors due to the increase in the real exchange rate, as a result of active import-export trade;

2. high-income volatility from the sales of raw materials on the world market;

3. the improper use of economic instruments;

4. economic stagnation due to the irrational use of income from the sales of raw materials.

5. raw materials and agriculture are the industrial sectors with diminishing returns and a low equity multiplier.

Thus, if the revenue from the industrial sector of raw materials is invested in process manufacturing, i.e. industries with high returns and equity multiplier, it leads to economic growth. However, if the income from foreign trade is invested in luxury goods and consumer goods, we will observe a decline in non-raw materials industries and, consequently, a structural unemployment increase and the government need for use of the profit from raw-materials export for subsidization. If the amount of subsidies is insufficient, it will lead to a decrease in domestic demand and social discontent. All these factors translate into a reduction of economic development.

From all the above mentioned, it is possible to identify that imports of our country do not reflect spending money on luxury goods or consumer goods. Nevertheless, Ukraine has a tendency to reduce performance of the high-technological and manufacturing industries, so we are slowly becoming an agricultural country with a huge abundance of natural resources. We should develop our nation branding and encourage investment to renew our industrial sectors. Ukraine has a good resource base and excellent human capital so we should only learn how to use it efficiently.

References

1. Bilan O. Economic Situation and Reform// Olena Bilan, Oleksandr Zholud. – [online] RazomforUkraine. Available at: <<https://razomforukraine.org/projects/policyreport/ukraines-economy/>> [Accessed 07 November 2020].
2. Melnyk T. Problems of Ukraine's export to the EU// Melnyk Tetyana, Pugachevska Kateryna – [online] Available at: <<https://knute.edu.ua/file/MTc=/27bb24b456cccfa589ffce7e86337bd1.pdf>> [Accessed 07 November 2020].
3. Tuchina S. Development of foreign economic communities of Ukraine in the context of globalization and euro-integration processes// Tuchina Svetlana, Liudmyla Dashutina, Nechyporenko Valentyna [online] Revista Espacios Volume. Available at: <<http://www.revistaespacios.com/a19v40n30/a19v40n30p19.pdf>> [Accessed 07 November 2020] Volume 40, No. 30, pp. 19 E-ISSN: 0798-1015© 2019 Revista ESPACIOS.
4. State Statistics Service of Ukraine. Commodity Pattern of Foreign Trade of Ukraine [online] UkrStat.org. Available at: <<http://www.ukrstat.gov.ua/>> [Accessed 07 November 2020]
5. Natural Resource Governance Institute The Resource Curse The Political and Economic Challenges of Natural Resource Wealth. [online] Resourcegovernance.org. Available at: <https://resourcegovernance.org/sites/default/files/nrgi_Resource-Curse.pdf> [Accessed 07 November 2020]

Scientific supervisor: Oleksandr Zadoia, Ph.D in Economics, Associate Professor.

Language supervisor: Svitlana Medynska, Senior Lecturer.

А. Ханюкова

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ВТЕЧІ КАПІТАЛУ З УКРАЇНИ

Проблема втечі капіталу для нашої країни є дуже актуальною. Найбільш характерними є періоди початку та середини 2000-х рр. У ці періоди активне економічне піднесення сприяло нагромадженню капіталу в країні. Разом з тим за відсутності розвиненого інституціонального середовища нагромаджений капітал регулярно виводився за кордон для легалізації в іноземних юрисдикціях.

Якщо розглядати експорт капіталу більш узагальнено, не спираючись на досвід України, то головна відмінність між експортом і

втечею капіталу полягає в тому, що експорт капіталу це переміщення капіталу, з метою отримання прибутку або уникнення втрат капіталу в країні базування. А втеча капіталів це не регульований державою вплив грошових коштів підприємств і населення за кордон для надійнішого і вигіднішого розміщення, а також для того, щоб уникнути їх високого оподаткування.

Така форма втечі капіталу є найбільш небезпечною для національної економіки, адже є джерелом загроз фінансової стійкості економіки України.

Нині основним різновидом вивозу (експорту) капіталу є прямі інвестиції. Вони можуть складатися з акціонерного капіталу, реінвестицій доходів, іншого довгострокового та короткострокового капіталу, зазначеного у платіжному балансі. Тому можна вважати, що прямі інвестиції – це вивіз капіталу.

Олігархічний лад, збільшення державного боргу та гальмування будь-яких позитивних зрушень в економіці є головними причинами. Українська економічна політика непродуктивна. Вона реалізує корупційні інтереси олігархічних кланів і блокує перспективи відродження країни.

Якщо провести аналіз звіту по ПП з України Державної служби статистики за 2019 р. (табл. 1), то можна побачити, що більшу частину капіталу Україна інвестує в офшори, а відповідно, більшу частину становить втеча капіталу.

За даними дослідження "Незаконне вивезення капіталу з країн, що розвиваються" американської неурядової організації Global Financial Integrity, Україна потрапила у двадцятку рейтингу з 149 країн з найвищими обсягами нелегального відтоку капіталів. Рейтинг охоплює період з 2004 по 2013 роки. У матеріалах рейтингу відзначається, що Україна займає чотирнадцяте місце з близько \$11 млрд 676 млн щорічної суми нелегального відтоку капіталу. Рекорд Україна зафіксувала у 2012 році: відтік капіталу перевищив \$21 млрд [2].

Чистий відтік прямих іноземних інвестицій з України в I кварталі 2020 року склав \$ 1,6 млрд [3]. Це перші дані, які публікує НБУ після того, як йому були передані відповідні повноваження від Державної служби статистики України.

Такі обсяги нелегально вивезеного капіталу рано чи пізно призведуть до кризи, адже замість того, щоб інвестувати всередині країни та сприяти її розвитку, капітал вивозять з України для того, щоб сплатити менше податків. Україна могла б тимчасово припинити будь-які операції з виводу капіталу для стабілізації його руху.

Таблиця 1

Прямі інвестиції (акціонерний капітал) з України в економіки країн світу, 2019 р. [1]

Усього (млн дол. США)	6 272,7
Білорусь	3,6
Латвія	73,0
Литва	14,7
Республіка Молдова	6,8
Нідерланди	11,3
Німеччина	3,3
Польща	8,1
Російська Федерація	118,0
Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	0,1
Угорщина	16,1
Франція	0,1
Швейцарія	13,4
В'єтнам	1,2
Грузія	1,9
Казахстан	0,9
Китай	0,6
Кіпр	5 935,6
Узбекистан	0,9
Британські Віргінські Острови	33,7
США	1,5

На основі проведеного аналізу можна виділити основні напрями реалізації антикризової політики в Україні, а саме:

1. Досягнення фінансової стабільності, зміцнення курсу гривні, зниження реального рівня ставок за банківськими комерційними кредитами

2. Деолігархізація економіки, скасування урядових рішень з монополістичного підвищення цін і тарифів на паливно-енергетичні товари та послуги.

3. Зменшення витрат держбюджету на обслуговування зовнішнього боргу.

4. Стимулювання внутрішніх і зовнішніх інвестицій в інноваційні галузі економіки.

5. Створення сприятливих умов для бізнесу, передусім малого і середнього.

Для досягнення цих цілей необхідно провести ряд реформ стосовно судової гілки влади та податкового законодавства, які дозволять поліпшити інвестиційний клімат в країні та запобігти подальшій втечі капіталу.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> – вільний. Мова укр.
2. Національне інформаційне агенство «Укрінформ» [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua> – вільний. Мова укр.
3. Інформаційно-новинний інтернет-ресурс «Кореспондент.net» [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.korrespondent.net> – вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

А. Хома

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ВІЛЬНИЙ РИНОК ЗЕМЛІ – ЦЕ ДОБРЕ ЧИ ПОГАНО?

1. Переваги вільного ринку землі. Що це дасть українцям?

Кожен зможе розпоряджатися власною землею на власний розсуд. Земля набуде вартості та цінності. Як для фермера, так і для звичайного громадянина. За прогнозами фінансових аналітиків, це позитивно вплине на стабільне економічне зростання. Україна отримає фермера, який нарешті усвідомить, що він несе відповідальність за земельну ділянку, якою користується, чи яка перебуває у його власності. Усвідомить, що від нього залежить якість землі, відновлення її родючості, правильне використання.

2. Якщо ринок землі буде відкритим, українське фермерство занепадатиме? На скільки це з економічної точки зору можливо, і чи навпаки, ринок землі відкриє для фермерів ще більше можливостей виробляти свою продукцію і бути кінцевим власником?

На мою думку, це питання є неминучим. Доки зволікати інших безпек, ми мусимо їх відкривати, але як? Якщо ми відкриваємо у вигляді, в якому є зараз, то, дійсно, є великі ризики для сільських громад. Тому що, якщо приходять власник, який може викупити величезні масиви, які є безальтернативними, зрозуміло, що ціна буде знижена.

Попит зараз є невеликим, а пропозиція висока, тому що багато людей хочуть продати, і це є проблема.

3. Як запровадження ринку землі вплине на економіку України?

З економічної точки зору – позитивно. Це додатковий ресурс в економіку, а додатковий ресурс – це завжди добре.

Якщо подивитися на масштаб проблеми мораторію на землю, то він дуже серйозний. Під мораторієм знаходиться приблизно 39 млн га. Це майже 65% усієї території України. Мораторій – це проблема колосального масштабу для економіки України.

Важливо розуміти, що наразі фермери не мають змоги використовувати землю у як заставу для отримання кредитування при тому, що земля – це найкраща застава у світовій банківській галузі. І через це сільському господарству важко знайти гроші для розвитку. Оцінюючи продуктивність нашого сільського господарства, можна сказати, що вона в рази нижча, ніж у США чи в Європі. Хоча ґрунти у деяких зонах у нас набагато кращі.

З точки зору людського фактора, в Україні відбувається страшенна несправедливість. Містяни мають право будь-яким чином розпоряджатися своєю власністю: продавати квартири, автівки, будинки. А ось селяни, які володіють землею, не можуть нею розпорядитися повною мірою. Європейський суд з прав людини навіть постановив, що це порушує права людини.

4. Кому не вигідний вільний ринок землі?

– Тим, хто проти збільшення конкуренції. Вільний ринок землі «розв'яже руки» людям, які хотіли стати фермерами.

– Тим, хто хоче зберегти дешеvu оренду. Аграрні підприємства зібрали в громади землю і користуються нею «за копійки». Після скасування мораторію їм доведеться платити за землю реальну ціну.

– Підприємства, які тільки почали працювати. Вони взяли великі кредити, вклалися у господарство та техніку. Вільний ринок землі для них стане додатковим фінансовим навантаженням.

– Хто працював «у чорну», тобто не має кредитної історії та фінансової звітності. Кредит для купівлі землі буде складно отримати. У законопроекті про земельну реформу є вимога про те, що треба декларувати походження грошей, а це можливо тільки по перерахунку.

5. Висновки.

– На першому етапі відкриття ринку землі це оптимальні умови задля балансу інтересів усіх учасників. За цей період власники землі, які хотіли продати чи купити землю, зможуть реалізувати свої плани, а решта населення переконається в тому, що значних тектонічних зрушень і масової скупки землі не відбудеться.

- Для агровиробництва значних змін не передбачається, хоча посилення конкурентної боротьби за ресурси продовжуватиметься, а тому розмір орендної плати збільшуватиметься. Зросте кількість одноосібників, які зможуть викупити, сформувати масив та господарювати самостійно. Конкурентна боротьба також посилиться між місцевими агровиробниками (фермерами) та великими агрогрупами (корпораціями), однак це гравці різних вагових категорій та вагомого впливу на ситуацію на ринку не матимуть.

- Збільшення ВВП не слід очікувати, оскільки міжнародні компанії та корпорації не зможуть бути повноцінними учасниками ринку через відсутність гарантії стабільної і довгострокової діяльності – ні права застави, ні права власності на ділянки с/г призначення для них не передбачено.

- На період з 1 липня 2021 по 1 січня 2024 рр. юридичні особи-агровиробники, що орендують паї, задля власної безпеки та недопущення посилення конкурентів мають викупити ту пропозицію ділянок, що перебуває в них в оренді. Однак безпосередньо вони таким правом не наділені. Компенсаційний механізм, який дозволить орендарям опосередковано викуповувати орендовані ними ділянки, закладено в законі через впровадження права передачі третім особам переважного права. За допомогою цього положення теперішній орендар – юридична особа зможе передати своє переважне право на купівлю ділянки третій особі – громадянину (скоріше за все, це буде пов'язана особа), усвідомивши про це власника землі.

- Новий виток масової приватизації землі. Запуск ринку землі відбувається на фоні формування нових територіальних громад. Усі землі с/г призначення державної власності мають бути передані територіальним громадам після створення ОТГ, що має завершитися цього року. При збільшенні земельного фонду місцеві ради зазвичай одразу починають «розпайовувати» такі землі. Це непоганий шанс для усіх, хто це не скористався правом безоплатної приватизації, отримати земельний наділ. Одночасно це велике випробування для громад, щоб вдало розпорядитись землями з огляду на перспективний розвиток.

Більше року залишилось для держави та інших учасників ринку, щоб підготуватись до нових умов. Саме час власникам перевірити свої документи, орендарям – структуруватись та налагодити діалог з власниками паїв, громадам – визначитись щодо перспективного розвитку, а державі – створити надійні механізми захисту прав власності.

*Науковий керівник: С.В. Кузьмінов, доктор економічних наук,
професор.*

КОРОНАКРИЗИС И РЕИНКАРНАЦИЯ ЭКОНОМИК ЕВРОПЫ

Начиная с марта 2020 г., мировая экономика погружается в кризис. Внезапный и резкий сбой в мировой экономике спровоцировал глобальную репрессию, которая может откинуть страны на многие годы назад. Самый мягкий возможный сценарий – это повтор масштабов кризиса 2009 года, допускает гендиректор инвесткомпании DragonCapital Томаш Фиала. Европейский Центробанк предполагает, что падение ВВП по итогам года может достигнуть 12% в странах обращения евро, а по данным Eurostat [1], ВВП стран еврозоны сократится на 12,1%, что станет самым большим падением за последние 25 лет. Но почему же падает экономика?

Краткий ответ – из-за введенных карантинных ограничений. Общий прирост ВВП – это сумма потребления, инвестиций и чистого экспорта в отдельно взятой стране. В большинстве стран существенная роль в приросте ВВП отходит именно первому компоненту. А, в свою очередь, поэтому и ударил карантин. Люди вынуждены сидеть по домам, магазины и рестораны частично закрыты, запрещены туризм и массовые культурные и спортивные мероприятия. Все это негативно влияет на потребление. Наглядно падение продемонстрировано на рис.1. Во Франции, по данным МВФ, рост ВВП составляет -9,8%, в Италии – -10,6%, а в Испании – -12,8, а в Германии – -6%.

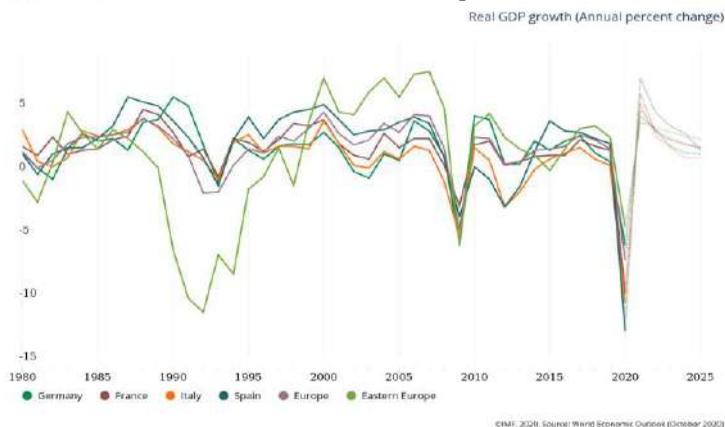


Рис.1. Динамика ВВП Стран Европы (1980–2020 гг.) [2]

В свою очередь немецкая экономика лучше остальных справляется с пандемией коронавируса. Одной из главных причин такого успеха эксперты называют доверие граждан ФРГ к кризисным мерам властей. По сравнению с Италией или Францией, немецкое правительство опередило всплеск вируса и дало эпидемии масштабный и оперативный ответ. Решающим преимуществом Германии аналитики считают и стратегию бюджета, известную как "черный ноль", представляющую финансирование государственных расходов исключительно за счет поступлений в бюджет.

Благодаря быстрой и оперативной реакции властей стран ЕС удалось несколько смягчить крах экономической структуры мира. Исходя из подобной ситуации, аналитики МВФ уже прогнозируют реинкарнацию экономики Европы уже в начале 2021 года. Как только страны смогут преодолеть кризис в сфере медицины, тогда рост ВВП не заставит ждать.

Список использованных источников

1. Сайт Европейской статистики Database-Eurostat [Электронный ресурс].– Режим доступа:<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

2. Сайт Статистики МВФ[Электронный ресурс].– Режим доступа:https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

В. Цепя

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ» І «ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК»

Перш ніж розглядати безпосередньо співвідношення економічного зростання і економічного розвитку, хотілося б ознайомитися з термінами «зростання» і «розвиток» в цілому.

Розвиток – це процес зміни, пов'язаний з переходом від однієї якості, стану до іншого, від старого до нового, вирашем якого є виникнення саме якісного, відносно високого результату.

Зростання – це збільшення обсягу виробленої продукції в порівнянні з минулим роком, збільшення її реальної вартості [1].

Таким чином, незалежно від економічних тем, самі поняття «зростання» і «розвиток» тісно пов'язані між собою та мають спільне цільове значення – підвищена зміна попереднього стану.

Економічний же розвиток це такий самий перехід від одного етапу до іншого, але в економічному значенні – в новому періоді не тільки збільшується виробництво тих самих товарів і послуг, що вже вироблялися раніше, а й має місце виробництво нових товарів і послуг з використанням нових технологій порівняно з попереднім періодом.

На основі цього вже можна виявити перший взаємний зв'язок економічного розвитку і економічного зростання – зміна стану до вищого за попередній.

Отже, з економічної сторони ці поняття знаходяться між собою, як правило, у тому самому співвідношенні, що і поняття розвиток і зростання загалом: зростання валового продукту супроводжується змінами в технології виробництва і пов'язане з появою нових видів продукції і цілих галузей. Іншими словами, зростання викликає якісні зміни в економіці, сприяє її загальному розвитку.

Позитивні якісні зміни у відносинах власності, розподілу і перерозподілу доходів, фінансової стабілізації активно впливають на економічне зростання.

Бувають однак і нестандартні ситуації. При великих структурних трансформаціях, коли відбувається скорочення неефективних виробництв, обсяг ВВП може знизитися на якийсь час [2].

Подібна ситуація відбулася в США в 70-ті роки під час енергетичної кризи, коли відбувалося масове заміщення енергоємних виробництв. Проте економічний розвиток не припинявся, а натомість створювалися умови для підвищення загальної ефективності використання обмежених виробничих ресурсів.

Аналогічні ситуації характерні і для першого періоду ринкового реформування країн з перехідною економікою. Лібералізація цін, приватизація державної власності, демілітаризація економіки, заміщення бюджетного фінансування банківським кредитуванням – усе це, безсумнівно, є позитивною якісною зміною, що знаменує собою факт економічного розвитку. Однак воно супроводжується спадом виробництва, іноді дуже значним. Це відбувається тому, що існує об'єктивний часовий лаг, що потрібен для пристосування товаровиробників до нових умов господарювання.

Наступний приклад співвідношення економічного зростання і розвитку полягає в тому, що економічне зростання, безумовно, є органічною складовою економічного розвитку, оскільки без цього зростання практично неможливий повноцінний економічний розвиток.

Однак якщо економічне зростання це виключно кількісний господарський розвиток, то економічний розвиток передбачає саме економічне зростання з глибокими структурними змінами у відносинах власності, політиці доходів тощо. З цього випливає, що економічне зростання є суто зворотним процесом до економічного розвитку, тому що після нього все одно настає спад.

Наявність можливого негативного наслідку в економічному зростанні свідчить про те, що економічний розвиток і економічне зростання можуть змінюватися в різних напрямках.

Тобто, якщо в економічному розвитку результатом і дійсно розвитком вважається лише ефективний наслідок та підвищення економічних елементів, то розв'язкою економічного зростання можна допускати і негативні результативні економічні процеси, і позитивно завершенні.

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що головними взаємозв'язками економічного розвитку і економічного зростання є підвищення попередніх станів та наявність економічного зростання в економічному розвитку як її органічна складова.

Попри все це, вони не завжди змінюються в одному напрямі, оскільки економічне зростання може мати негативний результативний наслідок, на відміну від економічного розвитку, де існує лише позитивне піднесене становище.

Список використаних джерел

1. Фактори економічного зростання [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://ru.osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/22028/ – вільний. Мова укр.
2. Небава М.І. Теорія макроекономіки. К.: Слово, 2005. 536 с.
Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук, доцент.

P. Chvora
Alfred Nobel University, Dnipro

PROBLEMS AND REASONS OF SHADOW ECONOMY IN UKRAINE

Black economy (Ghost economy, Shadow economy, Non-observed economy) – economic activity that develops outside the state accounting and control, and therefore is not reflected in official statistics. In the 1930s, the concept of the shadow economy made itself felt loud when the Italian

mafia invaded the American economy. Since then, the problem of the shadow economy has become felt for all countries of the world. In particular, the issue of the growth of the "gray" economy is one of the main in the economic life of Ukraine. A significant number of entrepreneurs do not want to put their business on the state register and pay taxes. Due to this, the budget of Ukraine does not receive a large amount of money that could come as taxes. That is why it is important to estimate the percentage of the shadow economy in the country's total GDP, to understand the factors influencing this process and to draw conclusions about possible solutions.

Today, this designation is relevant for European countries, because the share of the "shadow" economy in the formal GDP of countries with developed economies is 15-20%, while in the economies of developing countries this figure reaches 30-35%. Also, the problem of the "gray" economy is very relevant to Ukraine. The level of the non-taxable economy in our country in October 2019 was 47%, and in the first quarter of 2020 it reached 31%, which is an alarming signal for the country's government.

On February 17, 2020, a study of the percentage of the shadow economy in Ukraine's total GDP was published by Ernst & Young with the support of Mastercard. It was found that shadow transactions account for a quarter of Ukraine's official GDP, or UAH 846 billion. The study divides the "cash shadow economy" into "consequential" and "passive". According to a study of the Ukrainian economy, 846 billion hryvnias or 23.8% of official GDP in 2018 is in the shadows, of which:

- 19.7% of GDP (UAH 702 billion) is the cash shadow economy,
- 4.1% of GDP (UAH 144 billion) – domestic production of goods for own end use, ie – non-monetary shadow economy. (Study of the shadow economy in Ukraine: almost a quarter of GDP – or 846 billion hryvnia – is in the shadows -> News -> Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine, 2020)

According to Ernst & Young, today only 38% of small and medium-sized businesses in Ukraine provide customers with the opportunity to pay for goods and services non-cash, 62% of companies work exclusively with cash. (Study of the shadow economy in Ukraine: almost a quarter of GDP – or 846 billion hryvnia – is in the shadows -> News -> Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine, 2020) It also includes the fact that most carriers do not allow passengers to pay for travel using the non-cash method (physical bank card, Apple Pay or Google Pay) and do not issue a ticket, which is also an example of a shadow business. Exceptions are the operation of electric vehicles (metro, trolleybuses and trams).

Also, a study was conducted, after which the Ministry of Economy reported on the reduction of the shadow economy in Ukraine in January-

March 2020 to 31% of official GDP (Fig.1). In our opinion, this decrease in business and investment activity (both inside and outside the country) was due to the unexpected onset of the global COVID-19 pandemic and the introduction of several quarantine measures across the country in economics.



Fig.1. Integrated indicator of the level of the shadow economy in Ukraine (in% of the volume of official GDP) and growth rates / decrease of the level of real GDP (in% to the corresponding period of the previous year).

(Study of the shadow economy in Ukraine: almost a quarter of GDP – or 846 billion hryvnia – is in the shadows -> News -> Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine, 2020)

To understand what makes entrepreneurs "stay in the shadows" it is necessary to understand the reasons for this behaviour of small businesses. That is why it is necessary to identify groups of factors that have a direct impact on the growth of the shadow economy.

The legal factors include the following:

1. Vagueness and contradictions in the legislation contribute to the growth of impunity in illegal activities, excessive regulation of business activity.
2. A corrupt and inefficient judicial and law enforcement system creates corruption, and corruption in turn contributes to the development of the shadow economy. .
3. Tax authorities do not have the right to receive data on the availability and receipt of funds by individuals. Lack of proper control over the income of individuals contributes to the growth of participants in the

shadow sector of the economy – unregistered small businesses, self-employed citizens and more.

4. The lack of protection of legal business from the arbitrariness of officials and law enforcement agencies promotes raiding and forces entrepreneurs to remain in the "shadow" for security reasons.

Socio-political factors.

1. Entrepreneurs do not have the necessary confidence to work in the stability of state economic policy.

2. The population is socially vulnerable in an economic crisis.

3. Insufficient attention to the prevention of corruption in the education system.

4. Very low level of financial literacy of the population.

5. The problems caused by the shadow sector of the economy are systemic, gaining the scale of the problem of national security. Their solution requires the implementation of a set of measures that apply to all spheres of life, require the joint work of the population and the state.

Administrative factors:

5. A large number of optional bureaucratic procedures and formal administrative barriers hinder business development and the emergence of new businesses.

6. The efficiency of vertical public administration mechanisms remains low. In the spheres of economic activity of Ukraine, the vertically oriented model is aimed more at budget development and intervention in the country's economy, rather than at the effective development of entrepreneurship.

7. The system of nepotism and bribery is rooted in Ukrainian practice.

Incompetence of employees of public administration bodies, irresponsibility of work of government bodies. Unfortunately, we have to conclude that the salaries of government officials, in fact, do not depend on the effectiveness of their work.

Having studied and described the causes and drivers of the shadow economy, we can conclude that we believe that a comprehensive package of reforms is needed to successfully combat the shadow economy, the most important in this particular case. Measures can range from regulatory and institutional reforms to tax policy and administration. The most pressing actions for developing economies are: reducing regulatory and administrative burdens, increasing government efficiency and promoting transparency, as well as improving tax compliance, automating procedures, and promoting electronic payment.

In addition, a well-designed set of reforms and actions should take into account incentives and positive developments for informal workers before moving to the formal sector, especially in a remittance-dependent country where the shadow economy provides social security. Besides, policies to encourage, promote human capital development and job creation in the private sector will help bring firms and workers out of the shadows and promote more inclusive growth (Kelmanson et al., 2019). Also, the problem of growth of the shadow economy has accompanied Ukraine throughout independence, due to the small number of official jobs, people are forced to work in the shadow sector. Another problem is that Ukraine's shadow sector is currently the main employer for the country's population. Measures aimed at reducing the percentage of the "gray" economy are ineffective, so the growth of the shadow economy is constant (changes occur in a small amplitude of values). But in our opinion, this topic will not lose its relevance and will be the subject of research for many generations of scientists.

References

1. Me.gov.ua. 2020. Survey of the Shadow Economy in Ukraine: Almost a Quarter of GDP – Or 846 Billion Hryvnia – Is in the Shadows -> News -> Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine. (<https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=b2fe7b9f-4e8a-487f-b3f7-ecd29c1c79c6&title=DoslidzhenniaTinovoiEkonomikiVUkraini-MaizheAsVri46> November 2020)

2. Kelmanson, B., Kirabaeva, K., Medina, L., Mircheva, B. and Weiss, J., 2019. *Explaining The Shadow Economy In Europe: Size, Causes And Policy Options*. [online] IMF. Available at: <<https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2019/12/13/Explaining-the-Shadow-Economy-in-Europe-Size-Causes-and-Policy-Options-48821>> [Accessed 16 November 2020].

Scientific supervision by Ruslan Kliuchnyk, PhD in Economics, Associate Professor.

Language Supervision by Ruslana Stesenko, Lecturer.

S. Cherevko

Alfred Nobel University, Dnipro

EFFECTIVENESS OF SANCTIONS AGAINST RUSSIA

In the modern world, the introduction of international economic sanctions is a means to achieve political goals. However, it is questionable how effective is economic sanctions mode. This paper analyzes the effectiveness of economic sanctions imposed by the international community against Russia as a result of its hostile actions in Ukraine in

2014. It should be noted that international economic sanctions are often used in the world but the sanctions which have been imposed against Russia since 2014 are extremely strict designated to affect the economy of Russia.

Taking into consideration that the goal of international economic sanctions is too rocky the economy of Russia it is expected that the main economic indicators of Russia to be changed in 2014 (since the wide economic sanctions were imposed) and beyond. The following economic indicators were chosen: (a) imports of goods and services; (b) exports of goods and services; (c) gross domestic product (GDP). The values of imports and exports of goods and services are chosen because the international economic sanctions directly affect international trade with Russia. The value of GDP is one of the main indicators of economic condition for the country, and it is believed if the level of import and export trade with Russia declines so the value of GDP of Russia to be decline too.

For the creation of the full picture, the research is provided for the period of 2010 – 2019. Also, for comparison the results it is analyzed the same economic indicators of the European Union (EU) which have close economic relationships with Russia and imposed economic suction against Russia in 2014. The data used in the analysis are taken from the World Bank database website (World Bank Open Data | Data, 2020).

The results of the research are listed in Table 1 below.

Based on the results shown in Table 1 and Fig. 1 it is possible to make the following conclusions:

1. Since 2014 the volumes of import to and export from Russia in 2014 – 2016 were down and during two years they lowered by 45% but since 2017 these parameters headed up and stabilized in 2018 – 2019 on the levels of about 80% of their levels in 2013.

2. The line of Russian GDP fluctuates in the same way as the lines of import and export of Russia and for two years it lowered by 45% but since 2017 this parameter headed up and stabilized in 2018 – 2019 on the level 74% of the level of 2013.

Table 1

**Comparison of some economic indicators
of the Russian Federation and European Union**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Imports of goods and services (current US\$, billion)										
RUS	322,4	408,8	447,0	468,6	426,1	281,6	263,8	327,2	344,2	352,9
EUU	5 637,6	6 542,9	6 141,2	6 344,3	6 569,3	5 796,8	5 877,3	6 503,0	7 191,4	7 090,6
Exports of goods and services (current US\$, billion)										
RUS	445,5	574,0	594,2	592,5	558,3	391,4	330,1	410,7	509,5	481,3
EUU	5 868,6	6 807,8	6 563,6	6 883,5	7 160,9	6 394,0	6 488,9	7 141,7	7 843,5	7 687,1
GDP (current US\$, billion)										
RUS	1 524,9	2 045,9	2 208,3	2 292,5	2 059,2	1 363,5	1 276,8	1 574,2	1 669,6	1 699,9
EUU	14	15	14	15	15	13	13	14	15	15
	540,4	741,8	636,2	293,6	633,1	546,9	882,6	735,7	932,0	592,8

Source: World Bank database

3. The presented results show that economic sanctions extremely affected the Russian economy during 2014 – 2016 and then Russia could find ways how to increase its international trade. It should be also noted that even Russia increased its international trade in 2017 – 2019 nevertheless the levels of GDP, export, and import are still on the levels of 2010.

4. The results of the EU show that the European economy was affected in the period of 2015 – 2016 but in 2017 the levels of GDP, export, and import were returned to the levels of 2013.

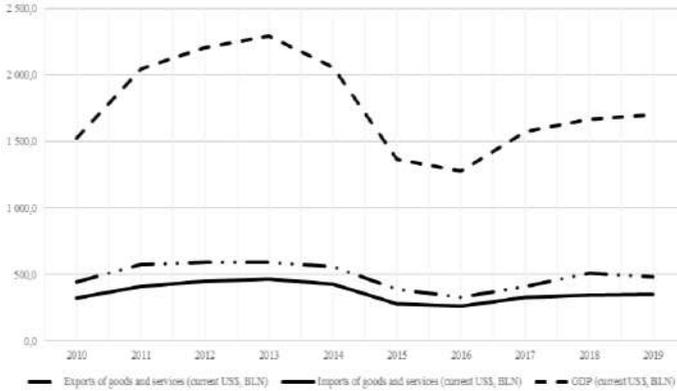


Fig. 1 The economic indicators of Russia for the period of 2010 – 2019

Source: World Bank database

5. The economy of Russia depends on international trade and the international economic sanctions affect the general Russian economy.

6. Until 2014 the economy of the European Union was dependent on trade with Russia and to solve the problem with trade the EU economy spent two years.

7. The international economy sanction mod is an effective method to affect the economy of the country against which such sanctions are imposed.

For a more deep analysis of the effectiveness of economic sanctions against Russia, it is helpful to research the main Russian trade relationships with the world regions (World Integrated Trade Solution (WITS) | Data on Export, Import, Tariff, NTM, 2020). For doing such research it is helpful to use The World Integrated Trade Solution (WITS) software which provides access to international merchandise trade, tariff, and non-tariff measures data. Such recourse allows to obtain the country's exports, imports, and tariff statistics along with relevant development data. Based on the WITS

database it is possible to collect information about import and export of Russia with different regions of the world (see Table 2 and Table 3 respectively).

Table 2

Import of Russia by World Regions (current US\$, billion)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
East Asia & Pacific	40,1	63,1	83,6	88,0	87,3	80,7	54,8	70,2	88,0	79,7
Europe & Central Asia	107,3	134,7	181,1	189,4	186,3	163,5	93,9	107,2	135,7	125,5
Latin America & Caribbean	7,0	8,0	9,4	9,4	10,6	10,1	7,7	7,1	8,4	8,3
Middle East & North Africa	1,6	2,0	3,0	3,4	3,9	3,4	2,5	2,7	3,0	3,1
North America	10,4	11,0	14,6	18,0	18,5	20,1	12,3	12,9	15,4	13,4
South Asia	2,1	2,9	3,9	4,2	4,5	4,6	3,5	3,8	4,6	4,7
Sub-Saharan Africa	1,1	1,3	1,6	1,5	1,6	1,5	1,4	1,3	1,5	1,7

Source: WITS database

To simplify the analysis all data listed in Table 2 and Table 3 are grouped in the diagrams for specified regions of the world.

The comparisons of export and import of Russia with East Asia and Pacific region, Europe and Central Asia, Latin America and Caribbean region, Middle East and North Africa, North America, South Asia, and Sub-Saharan Africa are shown in diagrams 2 through 8 respectively. Based on Fig. 2 – 8 we can make the following observations:

Table 3

Export of Russia by World Regions (current US\$, billion)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
East Asia & Pacific	34,8	51,1	72,4	76,1	83,8	90,5	63,8	59,5	77,1	98,3
Europe & Central Asia	230,5	256,4	320,8	333,3	323,8	294,3	188,3	193,9	241,9	285,6
Latin America & Caribbean	3,3	4,0	7,6	6,8	8,0	6,0	4,8	6,0	7,0	7,6
Middle East & North Africa	11,4	13,6	17,4	18,1	17,5	17,8	14,4	18,8	24,0	27,2
North America	9,8	12,8	16,2	13,4	11,6	10,2	8,8	10,5	12,4	13,2
South Asia	6,6	6,3	6,0	9,1	8,4	5,3	5,4	7,1	8,6	9,1
Sub-Saharan Africa	1,0	0,7	1,7	1,4	1,5	1,6	1,7	2,3	2,2	3,2

Source: WITS database

1. The economic sanctions against Russia imposed by the international community in 2014 have stressed all international activities of Russia around the world.

2. Russia lost its international trade in Europe and Central Asia region as well as in North America in comparison to the levels of 2013. However, despite that, the trend of international trade in those two regions shows that Russia may reach the levels of 2013 in the next couple of years.

3. In 2018 Russia reached the levels of international trade in 2013 for the East Asia & Pacific region and South Asia region.

4. Since 2015 – 2016 Russia activated its international trade in the Middle East & North Africa region as well as in the Sub-Saharan Africa region. In those two regions, Russia scientifically increased its trade activity.

For a more detailed analysis how effective is the economic sanctions against Russia it is necessary to review the structure of Russian export and import in the research period of time. WITS database allows us to analyze the structure of export and import trade for different countries in the specified period of time, and to make the analysis per different types of products. WITS database can provide the data for 30 different types of products but, for purposes of this research, it is used only the products which are more expensive from a sailing point of view.

The data for the main products which Russia exports to the world are listed in Table 4 and reflected in Fig. 9. The data for the main products which Russia imports from the world are listed in Table 5 and reflected in Fig. 10. The information listed in tables 4 and 5, and shown in Fig. 9 and 10 allows making the following observations.

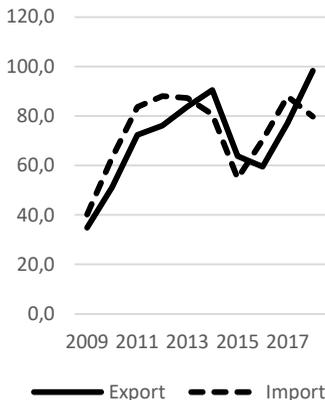


Diagram 2: Export vs Import of Russia with East Asia & Pacific, \$US billion

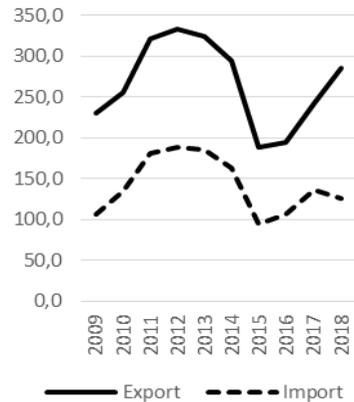


Diagram 3: Export vs Import of Russia with Europe & Central Asia, \$US billion

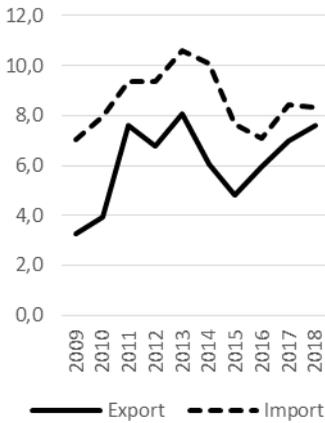


Diagram 4: Export vs Import of Russia with Latin America & Caribbean, \$US billion

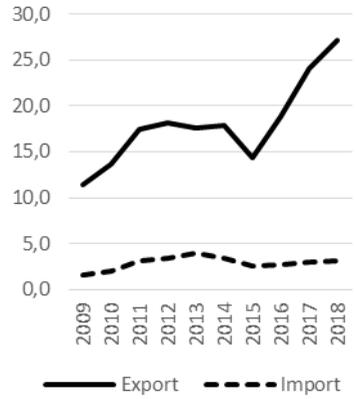


Diagram 5: Export vs Import of Russia with Middle East & North Africa, \$US billion

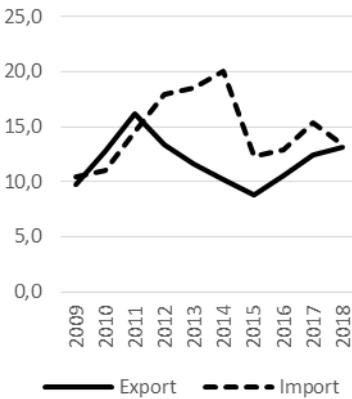


Diagram 6: Export vs Import of Russia with North America, \$US billion

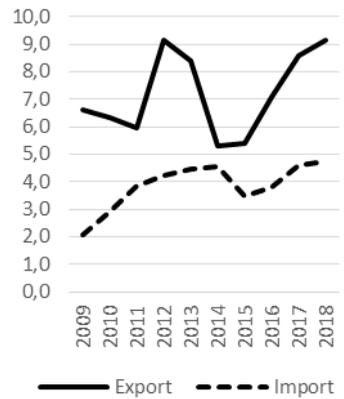


Diagram 7: Export vs Import of Russia with South Asia, \$US billion

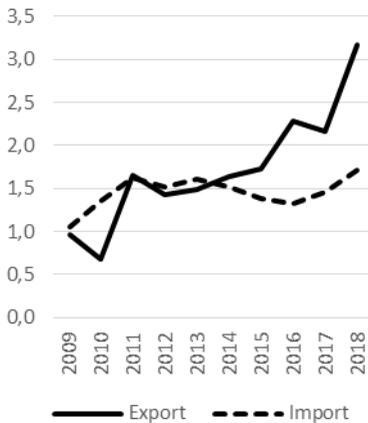


Diagram 8: Export vs Import of Russia with Sub-Saharan Africa, \$US billion

Source: WITS database

1. Since the moment when the economic sanctions against Russia were applied, Russia has been trying to change the structure of its export and has increased the sales of other products.
2. Fuel is still the main product of export for Russia.
3. The structure of imports was not changed significantly.

Table 4

Main Products of Export of Russia (US\$ billion)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Fuels	190,2	260,7	346,5	368,9	372,0	346,1	216,1	145,7	186,3	237,9
Metals	32,1	38,5	42,9	44,4	40,8	40,4	33,0	29,0	37,2	43,6
Food	9,2	7,5	11,2	16,6	16,0	18,8	16,0	17,1	20,9	24,6
Machinery and Transport Equipment	11,0	11,1	11,9	18,8	21,6	20,5	18,7	18,9	22,8	21,2
Consumer goods	96,6	129,3	170,6	188,8	203,1	197,6	131,1	78,2	95,0	104,7
Other products	59,3	79,3	104,4	76,1	76,7	72,0	60,1	91,1	112,0	124,2

Source: WITS database

To summarize the listed above we can make the following conclusions:

1. Economic sanctions are an effective instrument to affect the economy of the country against which such sanctions are imposed. Influence on the trade directly affects the whole economy of the country against which imposed the sanctions.

Table 5

**Main Products of Import
of Russia (US\$ billion)**

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Food	27,3	32,4	37,7	39,0	41,7	38,6	25,3	24,6	28,7	28,5
Machinery and Transport Equipment	63,6	89,4	128,4	147,7	142,0	127,3	76,4	100,6	132,8	108,3
Consumer goods	58,3	79,8	102,0	113,9	114,1	102,7	62,9	64,8	78,3	79,4
Other products	21,7	27,3	38,0	15,5	17,2	18,1	18,1	17,4	20,1	24,0

Source: WITS database

2. The effectiveness of economic sanctions dependent on the number of markets that become to be limited for the country against which such sanctions are imposed. If not all markets are closed for the country which is under the economic sanction mode it a matter of time when the country will open those markets for itself.

3. Russia experienced significant pressure on the economic sanctions for 3 years from the moment when the sanctions were applied and only in the fourth year it became to improve its economical trade. However, even now Russia cannot reach the level of international trade which was before 2014.

4. The way of finding the new markets for existing products could be easier than the way of placing the new product to the existing markets. Russian could find new markets but not significantly changed its export products.

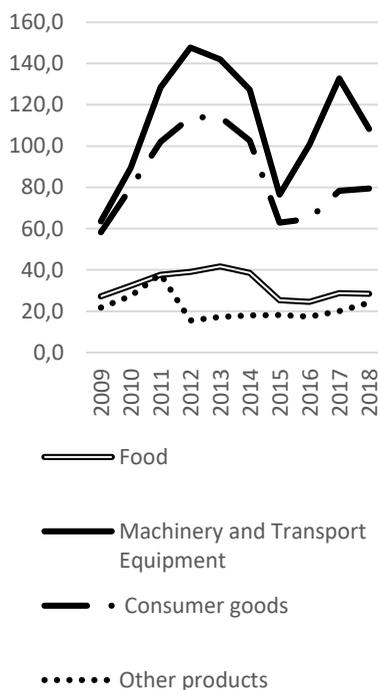
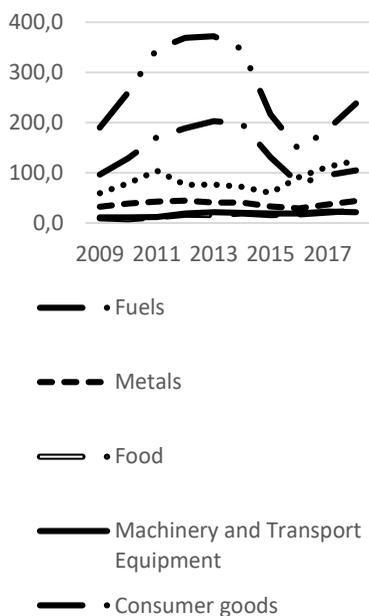


Diagram 9: Main Products of Export of Russia (US\$ billion)

Diagram 10: Main Products of Import of Russia (US\$ billion)

Source: WITS database

References

1. Data.worldbank.org. 2020. World Bank Open Data | Data. [online] Available at: <https://data.worldbank.org/> [Accessed 13 November 2020].
2. Wits.worldbank.org. 2020. World Integrated Trade Solution (WITS) | Data On Export, Import, Tariff, NTM. [online] Available at: <https://wits.worldbank.org/Default.aspx?lang=en> [Accessed 13 November 2020].
3. Lin, T., 2020. *Financial Weapons Of War*. [online] Papers.ssrn.com. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2765010 [Accessed 13 November 2020].
4. Fas.org. 2020. [online] Available at: <https://fas.org/sgp/crs/row/R45415.pdf> [Accessed 13 November 2020].

5. Iep.utm.edu. 2020. *Ethics Of Economic Sanctions* | *Internet Encyclopedia Of Philosophy*. [online] Available at: <<https://iep.utm.edu/eth-ec-s/>> [Accessed 13 November 2020].

Scientific supervision by Olha Kotko, PhD in Economics, Associate Professor.

П. Чинёнова

Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепро

СТРАТЕГИИ И ОСОБЕННОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ФИНАНСОВЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ УКРАИНЫ

Как известно, в любой системе управления организацией одно из самых важных мест занимает экономическая стратегия, главным компонентом которой являются финансы. Важность и существенность финансов объясняется их координирующей ролью в управлении, а также их ведущим и значительным местом, которое они занимают среди других ресурсов компании, потому как финансовые ресурсы имеют свойство конвертироваться в любой другой вид ресурсов с наименьшим временным отставанием. Важно понимать, что любая финансовая стратегия организации рассматривается как длительная программа действий в сфере финансов (5 и более лет). Будучи наиболее важной стратегией, она направлена на достижение целей организации в долгосрочной перспективе в соответствии с её миссией, а также на обеспечение конкурентоспособности, которая всегда сводится к стабильности и устойчивости:

1. инвестиционной действенности;
2. инновационной действенности;
3. росту объемов производства;
4. прибыли и благосостояния работников и собственников организации.

Сравнительно недавно, в январе 2020 года, регуляторы финансового рынка утвердили стратегию развития финансового сектора Украины до 2025 года. Их главной целью было обеспечение последующей реформы и формирования этого сектора по отношению к основным международным практикам и реализации международных мер, предусмотренных Соглашением об ассоциации Украины и ЕС.

Стратегия предусматривает развитие сектора в соответствии с пятью основными распределениями:

- продвижение финансовых рынков;
- построение финансового включения;

- инновации в финансовом секторе;
- укрепление финансовой стабильности;
- содействие макроэкономическому развитию.

Точно так же стратегия предполагает проведение реформ во всех сферах финансового сектора, на рынках капитала, на банковском рынке. В целях укрепления финансовой стабильности, регулирующие органы будут направлять свои усилия на действия по защите прав инвесторов и кредиторов предприятия, BEPS-план действий (размывание налоговой/налоговой базы/налоговые льготы), совершенствование системы страхования вкладов и вывода неплатежеспособных финучреждений с рынка, введение надзора за деятельностью не банковских учреждений и ужесточение надзорных функций.

Макроэкономическому развитию способствует усиление кредитования среднего и малого бизнеса, в частности сельхозпредприятий под залог земли, ликвидация всех преград для экспортного финансирования и ипотечных кредитов. Кроме того, большое внимание уделяется фискальной политике, развитию рынка небанковских кредитов, внедрению многоуровневой пенсионной системы и развитию рынка государственных ценных бумаг.

Одним из самых важных вопросов для переговоров является развитие финансового рынка и то, что потребуется регулирующим органам для этого. Конечно, первое, что нужно закончить, это либерализация валюты, а затем создание ликвидных рынков для финансовых инструментов. Не менее важно дерегулирование рынков, не соответствующих практике ЕС, регулирование страховой деятельности в соответствии со стандартами Solvency (то есть стандартами платежеспособности), модернизация биржевой и депозитной инфраструктуры, а также создание мониторинга фондового рынка с международными стандартами.

Для того, чтобы финансовая инклюзия становилась всё более расширенной, было решено активизировать целевые программы по повышению финансовой компетентности украинского населения. Кроме того, укрепляется защита прав потребителей, расширяется и совершенствуется система страхования вкладов.

Подводя итог всех целей этой стратегии, мы можем рассчитывать на инновационную революцию в экономике Украины, потому что эти меры охватят очень широкий спектр новых возможностей. Например: разработка системы удаленной идентификации BankID, создание платформы для краудфандинга (это способ привлечения денег на проект с помощью специальных интернет-платформ), внедрение

новых технологий платежей и денежных переводов, развитие Big data (эти данные представляют собой огромные объемы и большое разнообразие горизонтально обрабатываемых программными инструментами).

Реализация этой стратегии даст возможность в ближайшие 5 лет создать конкурентоспособный, стабильный, высокотехнологичный финансовый сектор. Если все условия будут выполнены, такой сектор станет важнейшим «парусом» устойчивого и интегративного развития экономики Украины. Это будет способствовать благополучию жителей за счет эффективного распределения финансовых средств.

Научный руководитель: О.А.Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

К. Черноіваненко
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСОРСЬКО- ВИКЛАДАЦЬКИМ ПЕРСОНАЛОМ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

В умовах розвитку ринкової економіки вищі навчальні заклади (ВНЗ) зіткнулися з безліччю проблем, які відображаються практично у всіх процесах управління вищою школою, включаючи систему якості освіти і стратегії розвитку кадрового потенціалу закладів освіти. ВНЗ стали перед необхідністю самостійно вирішувати свої проблеми, розробляти нові шляхи розвитку і принципи менеджменту у вищій школі. І перш за все від того, наскільки співробітники ВНЗ будуть зацікавлені якісно виконувати свою роботу, залежить успіх сучасних перетворень у вищій школі [1].

ВНЗ – це установа з найвищим сумарним інтелектом працівників. Жодне з інших підприємств чи установ (окрім науково-дослідних інститутів) не може навіть зрівнятися з ВНЗ за кількістю вчених і висококваліфікованих фахівців. Викладач – ключова фігура ВНЗ.

Кваліфікація викладача, його педагогічна компетентність, умови праці і життя, людські і моральні якості, загальна культура вирішальним чином позначаються на підготовці студентів, іміджі і конкурентоспроможності ВНЗ. Участь викладачів у розробці політики і змісту програм ВНЗ, у прийнятті рішень необхідна не тільки для її нормального функціонування, але і для її перетворення. Тому найважливішими аспектами політики ВНЗ, як і вищої школи в цілому,

повинні бути початкова підготовка і підвищення кваліфікації викладача, його службове зростання, умови праці і життя.

На думку Ю.С. Васильєва, В.В. Глухова, М.П. Фьодорова, в управлінні викладацьким персоналом ВНЗ існують 4 ключові проблеми. Це вікова, кваліфікаційна, посадова структура персоналу ВНЗ та оплата праці персоналу. Кожна з цих проблем потребує контролю з боку адміністрації та розробки принципів вирішення, перспективного і поточного управління [2].

Першочерговими стратегічними напрямками і пріоритетами в процесі вдосконалення управління професорсько-викладацького персоналу (ПВП) у ВНЗ повинні стати:

- формування системи оцінки діяльності ПВП з акцентуванням уваги на підвищенні якості навчання і професіоналізму викладацьких кадрів;
- забезпечення професійного зростання, навчання і підвищення кваліфікації керівних кадрів ВНЗ від низового до вищого рівня;
- формування системи оцінки інтелектуальної діяльності ПВП з акцентуванням уваги на підвищенні наукового рівня;
- розробка якісно нової системи оплати та мотивації праці персоналу залежно від індивідуальних показників наукової, педагогічної, організаційної діяльності ПВП;
- реалізація програми технічного переснащення наукової бази ВНЗ, збільшення обсягів коштів, спрямованих на проведення науково-дослідних робіт.

Система мотивації праці, соціальних гарантій і соціального захисту має пріоритетне значення в концепції кадрової політики. Реформи не будуть ефективні без зміни оплати інтелектуальної праці. Жодна кадрова політика не зможе змінити становища з кадрами, якщо вона буде складатися з незабезпечених декларацій.

Оплата праці кожного викладача має ставитися в пряму залежність від обсягу його роботи в годинах за індивідуальним планом і якості її виконання, від внеску в розвиток науково-методичного забезпечення навчального процесу, від досягнень в науковій роботі, від місця у рейтингу за оцінками студентів і колег тощо.

Виробничо-економічні відносини повинні мати фінансовий, нормативний і організаційний аспекти.

Фінансовий аспект розкриває склад і зміст основних об'єктів виробничо-економічних відносин: потоків держбюджетних і позабюджетних коштів; їхнє формування, цільове призначення і використання, їх регулюючу і стимулюючу роль.

Нормативний аспект передбачає розробку положень, що регулюють виробничо-економічні відносини. Положення, прийняте вченою радою ВНЗ, стає внутрішнім нормативним актом, що враховує інтереси всіх суб'єктів відносин. Воно ж регламентує управління об'єктами виробничо-економічних відносин.

Організаційний аспект характеризує склад, підпорядкованість учасників виробничо-економічних відносин, їхні права, обов'язки, відповідальність.

Створення у закладі освіти ефективної системи оплати праці, що дозволила б, по-перше, більш раціонально використовувати і без того недостатні й обмежені кошти з бюджету, по-друге, оптимально розподіляти кошти між підрозділами ВНЗ, по-третє, залучати на оплату праці співробітників додаткові джерела фінансування.

При позабюджетному фінансуванні порядок формування і витрати фонду оплати праці змінюються. Джерелами створення позабюджетного фонду можуть бути:

- кошти, що надходять за підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації фахівців на комерційній основі;
- кошти від здачі в оренду основних фондів і земельних ділянок;
- виторг від реалізації власного устаткування і майна, навчально-методичної і наукової продукції;
- кошти від надання додаткових освітніх і посередницьких послуг;
- кошти від надання платних послуг населенню;
- спонсорська допомога;
- добровільні внески юридичних і фізичних осіб.

Позабюджетні кошти на підставі кошторисів можуть витратитися на:

- розвиток наукових досліджень;
- оплату праці співробітників;
- на встановлення надбавок стимулюючого характеру, доплат і премій;
- капітальний і поточний ремонт будинків, споруд і устаткування;
- оплату комунальних і поточних витрат;
- матеріально-технічне забезпечення кафедр;
- соціальні виплати;
- витрати на відрядження;
- представницькі витрати;
- оплату витрат за підвищення кваліфікації працівників;

- видавничу діяльність;
- на виплату посадових окладів для співробітників підрозділів, що цілком знаходяться на позабюджетному фінансуванні, які створюються в ВНЗ за рішенням вченої ради;
- на оплату додаткової роботи, що не входить у коло прямих обов'язків співробітника даного підрозділу;
- на оплату праці позаштатних співробітників (у тому числі студентів).

Проблема пошуку об'єктивних і достовірних критеріїв, що визначають ефективність праці викладача, за всіх часів існування вітчизняної вищої школи постійно знаходилася в центрі уваги організаторів навчального процесу і вузівської громадськості. Проте загальноприйнятих і надійних критеріїв, що оцінюють діяльність вузівського викладача, і в даний час немає [3].

Метою проведення оцінки не має бути просте виявлення недоліків у роботі і покарання за це. Головне завдання цієї процедури – поліпшення якості роботи конкретної людини і через це досягнення більш широких цілей – поліпшення якості навчальних програм, в які залучені оцінювані люди, і досягнення нової якості роботи всієї організації в цілому. При такому підході мова буде йти про напрями подальшої роботи з поліпшення якості діяльності. У цьому випадку людина з об'єкта процесу оцінки стає якоюсь мірою суб'єктом процесу й одержує можливість брати активну участь в оцінці самого себе.

Мотивацією його участі обов'язково повинно бути прагнення до поліпшення якості своєї роботи. Тільки така мотивація гарантує, що самооцінка не перетвориться в підготовку формального звіту про свої досягнення, деякого одноразового знімка, мета якого – заслужити позитивну оцінку керівництва. Самооцінка повинна стати постійним, безупинним процесом, у якому, крім подання кількісних критеріїв (публікації, участь у конференціях і т.д.), повинні бути враховані думки й оцінки колег, студентів, керівників, експертів ззовні та ін., повинен здійснюватись самоаналіз власних успіхів і невдач і т.д.

Аналіз наукових публікацій, дисертаційних робіт і нормативних документів з проблем оцінки ефективності професійної діяльності науково-педагогічного персоналу ВНЗ дозволив сформулювати критерії ефективної діяльності, а саме: показники виконання ліцензійних, акредитаційних показників освітньої діяльності та методичної роботи, ефективність педагогічної діяльності, наукова та публікаційна результативність, а також здійснення організаційних заходів, спрямованих на розвиток позанавчальної діяльності. Далі

пропонується встановити коефіцієнти вагомості методом експертної оцінки для подальшого матеріального стимулювання.

Запропонована система оцінок є спробою узагальнити існуючі методичні вказівки і рекомендації з метою визначити доступні для широкого кола викладачів ВНЗ критерії виміру рівня їхньої професійно-педагогічної майстерності. Ці критерії оцінки покликані виявити та заохотити професійну компетентність, науковий потенціал, ініціативність в роботі ПВП тощо з метою постійного поліпшення якості діяльності.

У роботі пропонується запровадити матеріальні негрошові стимули, а саме:

1) Надання робочого місця або персонального приміщення для роботи:

- робоче місце, обладнане оргтехнікою;
- персональне приміщення для роботи над науковими проектами, інноваційними розробками та ін.

2) Можливість отримання доходу від додаткової роботи (суміщення і сумісництво)

- дозвіл керівництва ВНЗ до внутрішнього суміщення;
- лояльність керівництва до сумісництва.

3) Інтенсивні курси іноземної мови для підготовки до складання екзамену B2 силами викладачів кафедри перекладу та іноземних мов.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України №13 від 14.01.2016 р. [4], що визначає механізм присвоєння науковим і науково-педагогічним працівникам вчених звань (професора, доцента та старшого дослідника), одним з критеріїв оцінки їхньої науково-педагогічної або наукової діяльності є наявність сертифікату відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) з мов країн Європейського Союзу. Тому запровадження мовних курсів для ПВП є актуальною ініціативою.

4) Можливість отримання матеріальної вигоди (% від суми гранту, договору) за залучення до ВНЗ грантів і госпдоговорів:

- додатковий заробіток;
- задоволення професійного інтересу;
- поділ стратегічних інтересів ВНЗ.

5) Можливість використання сучасного обладнання для наукових розробок і ведення навчального процесу:

6) Можливість користування об'єктами соціального призначення ВНЗ (службове житло, спорткомплекс, база відпочинку).

7) Соціальна турбота керівництва про працівників:

- безкоштовне навчання (або з частковою оплатою) дітей співробітників у ВНЗ;

- позики на різні потреби співробітникам.

Також пропонується застосовувати нематеріальні стимули:

1) Турбота керівництва про якість навчання та іміджу вишу, слідування сучасним методам управління:

- наявність системи менеджменту якості (СМЯ);

- допомога в узгодженні роботи викладача з вимогами СМЯ;

- можливість участі викладача в реалізації програм розвитку ВНЗ, факультету, спеціальності.

2) Залучення до системи управління навчальним закладом:

- реальна можливість участі в управлінні ВНЗ;

- почуття причетності до діяльності ВНЗ;

- доступність вищого керівництва для вирішення робочих питань;

- дотримання корпоративних інтересів і культури.

3) Можливість роботи в престижному вузі:

- високий рейтинг навчального закладу;

- фінансова стабільність ВНЗ;

- наявність СМЯ.

4) Можливість професійного зростання:

- сприяння в захисті дисертації;

- участь в наукових форумах (в т.ч. і зарубіжних);

- можливість стажування за кордоном, закордонних відряджень;

- періодичних курси підвищення кваліфікації;

- навчання з підвищення педагогічної майстерності;

- навчання щодо вдосконалення іноземної мови.

5) Можливість кар'єрного зростання:

- займання посади в адміністрації ВНЗ;

- кадрова ротація в структурному підрозділі.

6) Об'єктивна оцінка праці та індивідуального вкладу в результати роботи всього колективу.

7) Суспільне визнання праці викладача:

- подяка, грамота від адміністрації;

- нагородження цінним подарунком.

8) Формування інтересу і відповідальності за виконувану роботу.

9) Наявність наукової школи:

- можливість ведення наукової роботи та захисту дисертацій;

- популярність викладача як професіонала, вченого;

- участь всеукраїнських і зарубіжних наукових конференціях;

- отримання грантів.

10) Можливість укладення з викладачем індивідуального контракту на роботу.

11) Можливість роботи за індивідуальним графіком з дозволу адміністрації.

12) Можливість використання нових методик і технологій у викладанні:

- використання сучасних методик в навчальному процесі;
- моральне задоволення від використання сучасних методів.

13) Зацікавленість в наборі студентів:

- джерело додаткових коштів на загальний розвиток ВНЗ;
- забезпечення учбового навантаження на новий навчальний рік.

14) Задоволення від злагодженої роботи всіх підрозділів ВНЗ.

15) Можливість мати стабільну і соціально значиму роботу:

- соціальна захищеність співробітника;
- престижність праці викладача.

16) Задоволеність моральним кліматом, сформованим в трудовому колективі.

17) Задоволеність морально-психологічною та професійною підготовкою майбутнього фахівця.

Запропонована система мотивації ПВП, спрямована на стимулювання ефективною роботи викладачів, з чого слідує підвищення якості підготовки фахівців, на сьогодні є дуже актуальною і економічно далекоглядною. Оскільки у 2020 році принцип розподілу державних коштів на фінансування вищих навчальних закладів України дещо змінився, відтепер, згідно з постановою Кабінету Міністрів України №1146 від 24.12.2019 р. [5], воно на пряму залежить від результатів роботи і буде здійснюватися за такими критеріями:

- масштаб університету;
- контингент;
- регіональний коефіцієнт;
- позиції у міжнародних рейтингах;
- обсяг коштів на дослідження, які університет залучає від бізнесу чи з міжнародних грантів;
- працевлаштування випускників (цей пункт буде враховуватися з 2021 року).

Тобто університети з кращими результатами діяльності отримують більше фінансування порівняно з бюджетом минулого року.

Нова система фінансування вищої освіти стимулює університети розвиватись та відповідати на запити ринку праці. Отримавши збільшене фінансування, можна вкласти ці кошти у підвищення якості.

Наприклад, збільшити місячний фонд оплати праці для виплати надбавок за ефективність роботи ПВП, що підвищить їхню мотивацію та покращить якість освіти у виші.

Список використаних джерел

1. Камінський Б.А. Управління персоналом вищих навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 / Камінський Богдан Адамович; Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2006. – 27 с.

2. Васильев, Ю.С. Экономика и организация управления вузом: Учебник / Ю.С. Васильев, В.В. Глухов., М.П. Федоров – СПб.: Лань, 2001. – 544 с.

3. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 рр.) / М.Ф.Степко та ін.; за ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль: ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004. – 147 с.

4. Наказ Міністерства освіти і науки України №13 від 14.01.2016 р. «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам». – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0183-16#Text>

5. Постанова Кабінету Міністрів України №1146 від 24.12.2019 р. «Про розподіл видатків державного бюджету між закладами вищої освіти на основі показників їх освітньої, наукової та міжнародної діяльності». – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1146-2019-%D0%BF#n18>.

*Науковий керівник: О.К. Котко, кандидат економічних наук,
доцент.*

А. Шалунова
Університет імени Альфреда Нобеля, г. Дніпро

ВЛИЯНИЕ COVID-19 НА МИРОВОЮ ЭКОНОМИКУ

Масштабные болезни всегда влияли и будут влиять на мировую экономику. На сегодняшний день мы столкнулись с подобной проблемой, а именно с влиянием COVID-19 на мировую экономику. Есть много проблем и непонятного в связи с сегодняшней пандемией, которые мы сегодня обсудим и рассмотрим.

В первую очередь снижается производственная сила, в связи с тем, что люди самоизолируются, сидят дома, никакой рабочей силы нет. Но пандемия не влияет на спрос на физические товары. Эта

эпидемия закончится так же, как заканчивались и другие (в плане экономики). Не имеет значения, сколько человек погибнет, это абсолютно не влияет на долгосрочную ситуацию.

Например, как COVID-19 повлиял на ВВП страны, в частности Китая (рис.1). С января по март 2020 года ВВП Китая снизилось на 6,8%, по сравнению с первым кварталом 2019 г. ВВП страны вырос на 4,9% в исчислении за три месяца, закончившихся 30 сентября, по сравнению с ростом на 3,2% во втором квартале. Все с нетерпением ожидают, что ВВП Китая к концу года вырастет хотя бы на 1,2 %.[2]

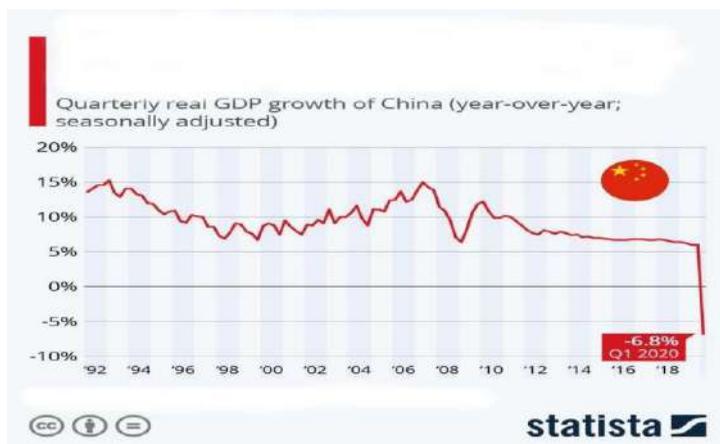


Рис. 1. Влияние COVID-19 на ВВП Китая [1]

Бороться с проблемами мировой экономики на сегодняшний день очень тяжело. Но группа Всемирного банка усердно работает, чтобы хоть немного облегчить сложившуюся ситуацию. К примеру, он проводит медицинские мероприятия, оказывает помощь частному сектору.

Список использованных источников

1.“FRANKRG”. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://frankrg.com/15278> – свободный. Язык русс. [2]

2.“Statista”.[Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.statista.com/chart/17747/china-quarterly-gdp-growth/> – свободный. Язык русс [1].

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

G. Shvachych
National Metallurgical Academy of Ukraine, Dnipro
O. Kholod
Alfred Nobel University, Dnipro
M. Usatyi
National Metallurgical Academy of Ukraine, Dnipro

BASIC PRINCIPLES OF THE BLOCKCHAIN TECHNOLOGY ORGANIZATION

General characteristics of blockchain technology

Blockchain is a distributed, decentralized, encrypted database, where every committed transaction is recorded and becomes known to all network participants. Data on completed transactions are stored in a specific order and form an unchanging sequence of related blocks. After that, the block's information is replicated and copied to each node in the network. This algorithm ensures the resistance of this technology to data changes.

Blockchain is usually controlled by an ad hoc (peer-to-peer) network. After recording, the data in any block can not be changed without a complete change in all subsequent blocks that require the consent of the network members majority.

M. Swan, in the book "Blockchain: Scheme of a New Economy" [1] identifies three types of blockchain:

- a) Blockchain 1.0 is a cryptocurrency. Examples include Bitcoin, Ethereum, Litecoin, etc.
- b) Blockchain 2.0 is smart contracts. That is a comprehensive class of financial applications that work with stocks, bonds, futures, mortgages, and many other financial assets. It is this type of blockchain that will be considered in our paper.
- c) Blockchain 3.0 – all other applications based on this technology and going beyond the financial sphere.

Basic principles of blockchain technology

Even though blockchain is a distributed ledger, and each participant can conduct a transaction, not all are equal. System participants are divided into operators (miner/validator) conducting the transaction, network regulators responsible for registration, and ordinary users.

There are several main stages in the formation of the block.

- a) The first step is defining the transaction. The sender creates a transaction that contains data on the recipient's address, the transaction subject (amount of funds, goods, etc.), and a cryptographic digital signature

confirming the authenticity of the transaction and its legality [2, 3, 4]. The network nodes are notified of the transaction and verify its validity by decrypting the digital signature. If the transaction passes verification, it goes into standby mode for inclusion in the block.

b) Block formation. Blocks containing information about transactions are linked cryptographically and chronologically in a "chain" using complex mathematical algorithms. New blocks are always added strictly to the end of the chain. Once in a specific time interval, one of the network nodes collects pending transactions, forms a block from them, and sends them for confirmation to other network participants for verification and joining the chain.

c) Block validation. The nodes responsible for block validation get requests to validate the generated block. They start an iterative process that requires approval from other operator nodes to validate a block. The encryption process, known as hashing, is performed by many different computers on the same network. If, as a result of their computations, they all get the same result, then a unique digital signature is assigned to the block.

d) Connecting a block to a chain. When all transactions in a block are approved, the new block becomes attached to the chain. As soon as the ledger is updated and a new block is formed, it can no longer be changed. Thus, it cannot be faked. One can only add new entries to it. It is essential to consider that the registry is updated on all computers in the network simultaneously.

Main mechanisms for the blockchain technology implementation

The main task for which solution the blockchain technology is applicable is the coordination of system participants' actions united by one goal but lacking trust in each other.

Among cryptologists, it has long become a classic "task of the Byzantine generals," which has the following formulation: "The Byzantine army besieges the city. Generals need to develop a single action strategy that leads to victory, even if traitors deliberately distort information about their troops' number and the offensive time." Blockchain solves this problem with consensus mechanisms.

This technology has massive potential for those systems in which participants have no mutual trust, as it provides secure storage of personal data, making it unavailable for fraudulent changes. Moreover, the blockchain allows making various transactions without intermediaries, which saves time and money. All this is just relevant to banking systems [5, 6].

The most valuable link in blockchain technology is the algorithms for reaching consensus, as they provide it with reliability.

There are three main mechanisms for achieving consensus.

a) Proof of work – system security protocol. Anyone wishing to write a block to a database must perform a particular hard-to-compute task based on the principle of a one-way function. The computation process takes a long time, while the receiving party quickly checks the result. Before the message is sent, some mark is added to the header, which validity can only be confirmed by brute force. Computations' verification on the receiving side is fast – due to a single SHA-1 computation with a pre-prepared label.

At the moment, it is a proof of work algorithm that has earned the most considerable authority among other mechanisms for creating reliable systems. The thing is that it can withstand "the Sibyl attacks," which essence is that the attacker creates many fake participants and thus tilts the consensus in his direction. Carrying out such an attack complicates the proof-of-work algorithm since the fraudster would have to spend colossal computing power to complete it. Also, most blockchains charge a fee for participating in the consensus; therefore, the "Sibyl attack" becomes a pretty expensive operation. Often, the proof-of-work algorithm is criticized due to its excessive energy consumption, but it is the only means of resisting such interventions in the system.

b) Proof-of-stake – security protocol alternative to proof-of-work, which requires confirming the storage of a certain amount on the account as the proof. Most likely, when forming the next block, the system chooses a miner with many funds, while the probability of this choice does not depend on the processors' performance. To undermine the system reliability, one of the participants must collect in their own hands over 50% of all system funds, which is very costly.

Proof-of-stake has more advantages over proof-of-work. The main thing is lower time costs (there is no need for lengthy computations), but this does not eliminate possible problems. There is also no evidence of effectiveness in protecting against risks arising in cryptocurrencies.

Two significant advantages of this protocol are that an attack on a system is costly, and if some participant nevertheless carries it out, he/she shall suffer significantly, as it will violate the system stability. Arguments against – the method gives the motivation to accumulate funds in separate accounts, which calls the decentralization into question; in case of a small number of participants forming that concentrated most of the funds in their hands, the group can impose their conditions the system functioning [7].

c) Delegated-proof-of-stake is an improved version of the proof-of-stake security protocol, which specificity is that blocks are generated by a predefined set

of system users (101 delegates) who are rewarded for their duty and punished for misconduct (such as participating in double spending). The list of users eligible for block signing periodically changes under specific rules; e.g., in Slasher, delegates are elected based on their stake and blockchain history. Delegates can receive votes from all users; the vote's strength depends on the share of the voter's currency. Delegated-proof-of-stake has the same advantages and disadvantages as proof-of-stake.

Conclusion

Blockchain technology opens a vast range of possibilities, from money transfers and payments to smart contracts and records reconciliation. Its strengths, such as lower costs, increased security, and transparency of transactions, attracted the banking sector's attention. However, not all operations carried out by intermediaries and third parties before the advent of distributed database technology can be simplified using blockchain. The technology has several subtleties associated with insufficient knowledge and an understanding of the technical implementation, and flexibility. Therefore, it is too early to see a complete change in banks' current image under its influence. Nevertheless, the indisputable fact is that the blockchain can transform their internal structure. However, in order for distributed database technology to become widespread in various fields, it is necessary to resolve issues related to legal legitimacy, regulation, technical viability, and standardization and its widespread implementation.

References

1. Мелани Свон. Блокчейн. Схема новой экономики, Олимп-Бизнес, 2017. – 240 с.
2. Равал С. Децентрализованные приложения. Технология Blockchain в действии, Питер, 2017. – 192 с.
3. Блокчейн в банковской сфере – https://bitjournal.media/18-08-2017/finansisty_stremyatsya_vnedrit_blokchejn_v_svoi_proekty/ (12.12.2018)
4. Blockchain and distributed ledger technologies — Reference architecture: TC307 №150, ISO, October 2017.
5. Report of the TC307 Study Group 1 on Reference Architecture, Taxonomy, and Ontology: TC307 №148, ISO, October 2017.
6. Report of the TC307 Study Group 5 on Smart contracts: TC307 №157, ISO, October-November 2017.
7. Distributed Ledger Technology: beyond blockchain, report by the UK Government Chief Scientific Adviser. Government Office for Science, 2016. URL: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/492972/gs-16-1-distributed-ledger-technology.pdf.

ПРИЧИНЫ И СПОСОБЫ ВЫХОДА ПРЕДПРИЯТИЯ НА МЕЖДУНАРОДНЫЙ РЫНОК

У многих предприятий, которые хотят развиваться и расширяться дальше, появляется возможность выйти на международный рынок. Существуют некоторые факторы, которые влияют на это решение: сокращение издержек, увеличение прибыли, преодоление зависимости от внутреннего рынка, продление жизненного цикла товара, ограниченность расширения и уровень развития внутреннего рынка, компенсация колебаний валютного курса. Естественно одним из ключевых факторов является желание повысить престиж своей компании на национальном рынке. Несмотря на все преимущества, которые можно получить при освоении нового рынка, существуют множество рисков, из-за которых большинство компаний познают поражение. Например, уровень прибыли от ВЭД может оказаться меньше, чем планировалось изначально, тем самым предприятие будет работать в минус, и дело может дойти до банкротства. Также одним из самых популярных рисков является введение нетарифных барьеров страной-импортером, которая способна поставить под угрозу бизнес на этом рынке. Это могут квоты, соглашение о «добровольном» ограничении экспорта, различные стандарты, лицензии, требование локализации и т.д. Но и для импортеров процесс оценки стоимости товара на таможне представляет проблемы, которые могут быть столь же серьезными, как и фактическая ставка пошлины [1].

Для выхода на большой рынок следует провести много исследований, например, SWOT-анализ, который поможет определить мероприятия, что можно сделать в будущем, включая сильные и слабые стороны компании, учитывая все риски и возможности. Также стоит учесть, какая часть выпускаемой продукции будет экспортироваться, и какой рынок из предварительно отобранных наиболее перспективен? Это поможет урегулировать количество и затраты на товар, чтобы не уйти в большой минус.

Способы выхода предприятия на международный рынок делятся на две части: экспортные операции и альтернативы экспорту (табл. 1).

Таблица 1

Способы выхода предприятия на международные рынки

Экспортные операции	Альтернативы экспорту
<p>1. Косвенный экспорт Это товар (изделия), использованный при производстве другого товара в качестве комплектующей детали или вспомогательного материала, поставляемого на экспорт [2]</p>	<p>1. Лицензированное производство Лицензирование происходит, когда предприятие, находящееся на внешнем рынке, заключает соглашение с лицензиаром, который предлагает право использовать производственный процесс, права на товарный знак, патентные права или коммерческую тайну ценности за плату или роялти</p>
<p>2. Торговая фирма Это организация, обеспечивающая продажу и доставку материальных ценностей на основе юридически оформленного соглашения с указанием коммерческой ответственности за отклонение в сроках поставки и количестве единиц заказа [3]</p>	<p>2. Франчайзинг Франчайзинг – смешанная форма крупного и мелкого предпринимательства, при которой крупные корпорации (франчайзеры) заключают договор с мелкими фирмами на право действовать от имени франчайзера [4]</p>
<p>3. Прямой экспорт Прямой экспорт может осуществляться тремя способами: непосредственно конечному потребителю, с помощью представителя или через собственное предприятие-экспортер</p>	<p>3. ПИИ это прямое владение объектами на внешнем рынке. Существует два способа выхода предприятия на внешний рынок через инвестиции. Первый вариант – это прямое приобретение или слияние на принимающем рынке. Второй вариант-развивать собственные объекты с нуля</p>

Подводя итог вышесказанному, можно с уверенностью утверждать, что для фирмы реально выйти на международный рынок, если учесть все риски.

Список использованных источников

1. Non-tariff barriers: red tape, etc [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm9_e.htm – свободный. Язык англ.
2. Большая энциклопедия нефти и газа [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.ngpedia.ru/id611062p1.html> – свободный. Язык рус.
3. Словари и энциклопедии на Академике [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://economist.academic.ru/898/ТОРГОВАЯ_ФИРМА – свободный. Язык рус.

4. Словарь терминов по курсу «Финансы, деньги и кредит» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://pandia.ru/text/77/206/80658.php> – свободный. Язык рус.

Научный руководитель: А.А.Задоя, кандидат экономических наук, доцент.

Є. Шналь

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ГАЛУЗЕВОЇ СТРУКТУРИ ВВП УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ: АНАЛІЗ ВІДМІННОСТЕЙ

Структуру внутрішнього валового продукту можна розглядати з різних точок зору. Мета цієї роботи – дослідження галузевих структур ВВП України і Польщі, виявлення основних відмінностей, аналіз причин цих розбіжностей та пояснення економічних наслідків. Безумовно, для оцінки країни на світовій арені потрібно розуміти, яка галузь виробництва є основною. Щоб надалі визначитися, чи є обрана країна вигідною для інвестиційних вкладень або інших дій, необхідно ввести дефініцію і сказати про те, що було обрано три найосновніших галузі: сільське господарство (скотарство, тваринництво, лугівництво, рослинництво тощо), промисловість (електроенергетика, легка промисловість, харчова промисловість, машинобудування тощо) та послуги (туризм, рітейл, банківська сфера, страхування, технології). Узагальнимо дані, наведені на рис. 1, 2.



Рис. 1. Галузева структура ВВП України, 2018 р.

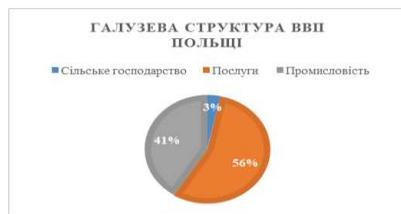


Рис. 2. Галузева структура ВВП Польщі, 2018 рік

**Складено і розраховано автором за даними The World Bank [1].*

Коли Україна ще була УРСР, валове виробництва зерна було більш ефективним, ніж дрібне фермерство Польщі. Проте вже тоді, відстаючи у валових показниках, Польща обійшла радянські республіки у виробництві споживчих товарів, з якими в СРСР завжди було напружено. Хоча поляки не збирали літаки-гіганти і міжконтинентальні ракети, вони у великих обсягах виробляли косметику, модний одяг і взуття, гарні меблі [2].

Розглянемо сьогодні: Україна має великі поля, багато незайманої державної землі. Проте в нас дуже висока частка зайнятих робочих в сільському господарстві, у менш розвинених країнах переважає ручна праця.

Висока продуктивність праці в більш розвинених країнах визначається використанням високотехнологічного обладнання. В Польщі не так багато вільних земель, але навпаки висока продуктивність праці, великий відсоток процесів більш автоматизовані. Але Україна зайняла третє місце в світі з експорту кукурудзи, п'яте – за експортом пшениці.

Щодо промисловості, в Україні основні галузі – видобуток кам'яного і бурого вугілля. А провідні поклади вугілля розташовані в Дніпровсько-Донецькому вугільному басейні та у Львівсько-Волинському вугільному басейні. З 2014 р. Україна вимушено позбулася донецьких шахт. Також до основних галузей належить чорна та кольорова металургія, коксохімія, трубопрокатне виробництво. Продукція чорної металургії становить майже половину експорту важкої промисловості. У Польщі також видобувається багато різних корисних копалин, але основною проблемою є великий імпорт вугілля з Росії.

Основним бар'єром для розвитку України стали події 2013–2014 рр. У першій половині 2014 р. промислові потужності були кинуті на виготовлення необхідних речей для АТО. Все ж вирішальну роль в промисловості відіграють великі підприємства, приватизовані олігархами і орієнтовані на експорт сировини. А ці промислові потужності простоюють без роботи, працівники виходять на роботу три рази на тиждень, і це має величезний негативний вплив як на ВВП, так і на економіку в цілому.

Подивимося знову на рис. 1, 2 і побачимо, що найбільший сектор займають послуги, зокрема туризм, що виступає як важливий елемент будь-якої економіки. Якщо до країни прямує великий потік туристів, вона має гарну репутацію на світовій арені. Україна і Польща не відстають одна від одної.

Також до послуг належить зовнішня торгівля. Однією з головних відмінностей Польщі та України є те, що перша заробляє на технологічному експорті. Вона продає такі товари, як: вагони, автобуси, сільськогосподарську техніку; це все може виготовляти і продавати Україна. Але нашим виробникам набагато простіше просто експортувати сировину, а не створювати виробництва, самостійно виготовляти и продавати продукцію. Через це наша країна заробляє менше на експорті та ще й все залежить від цін на сировину.

Як висновки слід зазначити, що Україна ще має всі шанси вирости в стабільну країну із сильною економікою і хорошим показником ВВП. Насамперед, необхідно виявити ті напрями, які потребують вдосконалення. У цьому і полягають причини відмінностей галузевої структури ВВП України і Польщі, а саме:

1. Маючи хороших інженерів в штаті, влада України не виділяє бюджет на розробку і виробництво нової техніки, для спрощення і прискорення роботи в полях і на інших підприємствах, які відносять до сільського господарства;

2. Як було зазначено вище, з 2014 р. і до цього часу не вирішено конфлікт на сході України. Хоча і пройшло 6 років, ця подія найсильнішим чином похитнула економіку країни в цілому. Це сповільнило видобуток вугілля та інших природних копалин в одному з найбільш важливих стратегічних регіонів;

3. Зрозуміло, що Україна нехай не на багато, але випередила Польщу за показником послуг, хоч ці послуги і не мають характеру високотехнологічних та складаються в першу чергу з великих обсягів торгівлі. Так само, як і у першому протиріччі, варто сказати про те, що основним фактором вирішення цього питання є фінансування будівництва нових заводів з виробництва готової продукції на території України. Тим самим наша країна зможе підвищити прибуток від експорту.

Список використаних джерел

1. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://databank.worldbank.org/home.aspx> – вільний. Мова англ.

2. Comparison of the economies of Poland and Ukraine 05.08.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uteka.ua/publication/news-14-delovye-novosti-36-porivnyannya-ekonomik-polshhi-ta-ukraini> – вільний. Мова англ.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

АНАЛІЗ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

2020 р. виявився дуже складним не тільки для України, але й для більшості країн світу. Обмеження, які держави вводили через пандемію, нанесли сильний удар по малому бізнесу. Багато малих підприємств закрилося, через те що не могли нормально функціонувати та приносити прибуток, замість цього вони несли лише витрати, адже орендну плату ніхто не відміняв.

Звісно, зменшення кількості підприємств, які входили до категорії малого бізнесу, понесло за собою зменшення кількості робочих місць, що, у свою чергу, призвело до збільшення кількості безробітних. Тож як вплинула пандемія на ринок праці України?

За офіційною статистикою на другий квартал 2020 р. при кількості економічно активного населення у 16,9 мільйонів українців, безробітними є 9,6% з них, це при умові того, що багато підприємств закрилося або було вимушено провести скорочення через обмеження під час пандемії, кількість робочих місць значно зменшилась. Для порівняння: на 2018 р., коли про Covid-19 ще навіть не знали, рівень безробіття сягав 9,1% при кількості економічно активного населення у 17,3 мільйони [1]. Це, звісно, здається дивним, що у такій ситуації, як зараз, рівень безробіття не набагато більший, ніж у «звичайний» рік. Таке явище пояснюється визначенням безробітної особи. Офіційно безробітною вважається людина, яка зареєстрована у центрі зайнятості, як особа, що не має роботи, здатна та готова працювати і шукає її. Стати офіційно безробітним не так легко, як здається на перший погляд, а також не так потрібно людям, адже багато з них мають змогу самі знайти собі роботу і без допомоги центру зайнятості, а виплати по безробіттю мізерні. Отже, кількість офіційно безробітних не відображає дійсність, тож спирання на ці данні для оцінки ситуації у країні не завжди має сенс.

Ринок праці, звісно ж, не можна охарактеризувати лише кількістю безробітного та економічно активного населення. Ринок праці – це система суспільних відносин, що пов'язані із купівлею та продажем трудових послуг працівників. Тож скільки зараз коштують трудові послуги?

Мінімальна заробітна плата у період з початку 2020 р. по жовтень збільшилась до 5000 гривень, а з 1 січня 2021 р. її хочуть збільшити до 6000 гривень [1]. Звісно, збільшення заробітної плати видається явищем позитивним, якщо не брати до уваги зростання рівня цін. Спираючись на слова глави департаменту макроекономічних досліджень групи ІСУ Сергія Ніколайчука, можна сказати, що збільшення мінімальної заробітної плати до 5000 гривень призведе до збільшення видатків бюджету поточного року на 4 мільярди гривень, що не є критичною сумою, адже запланований дефіцит бюджету у квітні був переглянутий до 300 мільярдів гривень. В умовах ситуації, у якій ми зараз перебуваємо, основний ефект від підвищення мінімальної заробітної плати буде виявлятися у невеликому прискоренні інфляції, враховуючи масштаб підвищення [2]. Таке підвищення мінімальної заробітної плати є досить різким, тому може мати гірший вплив на економіку, аніж описується вище, це може статися через прискорення інфляції, посилення тиску на малий і середній бізнес, а також погіршення стійкості державних фінансів. Також навряд чи пандемія різко завершиться з настанням нового року, отже, додаткові витрати на засоби стримування захворюваності також не зникнуть.

Щодо середньої заробітної плати – по країні вона становить майже 12 000 гривень (11998 гривень). Найбільшою вона є, як не дивно, у Києві, та становить 17 253 гривні, а найменшою у Волинській області та становить 9 766 гривень; дані приведені на вересень 2020 року [1].

Окрім заробітної плати, механізмами ринку праці також є попит та пропозиція на працю. Попит на робочу силу прямо залежить від стану національної економіки. Зараз наша країна переживає не кращі часи: багато підприємств вимушені закритися, у першу чергу страждають підприємства, що мають складну структуру, наприклад підприємства металургійної, машинобудівної та вугільної промисловості; а також підприємства, які відносять до малого бізнесу. Багато працівників потрапляють під скорочення через нестаток коштів, а від тих працівників, які залишились, вимагають докладання подвійних зусиль за ту ж заробітну плату. Тому можна зробити висновок, що зараз будуть затребувані працівники, які мають декілька освіт або навичок або хоча б легко навчаються та гнучко підлаштовуються під нові завдання. Враховуючи цю ситуацію, можна зробити висновок, що попит на ринку праці впав, але, щоб додати трохи оптимізму, не зник.

Для того, щоб зрозуміти ситуацію з пропозицією на ринку праці, розглянемо деякі демографічні показники. Зараз населення України складає 37 мільйонів 289 тисяч наявного населення без урахування громадян, які знаходяться на окупованих територіях [3]. Для зручності у підрахунках можна скористатися правилами округлення та отримати 37 мільйонів 300 тисяч. При цьому кількість економічно активного населення на другий квартал 2020 року складає 16 мільйонів 992 тисячі, після округлення отримаємо 17 мільйонів, з якого безробітними є 1 мільйон 630 тисяч, за офіційними даними [1]. Отже, економічно неактивного населення в Україні на 20 мільйонів 300 більше, ніж активного. Це пов'язано із таким явищем як старіння нації, адже пенсіонерів стає більше, а молоде покоління не поспішає заводити дітей, частіше за все, через нестабільну економічну ситуацію у країні. Також таку різницю можна пояснити і явищем під назвою «витік мізків», адже все більше людей мігрують до інших країн у пошуках кращого та стабільнішого життя.

Ринок праці України переживає не кращі часи під час кризи, через яку відбувається зменшення кількості робочих місць, тому що багато підприємств або проводять скорочення, або взагалі закриваються. На пропозицію на ринку праці дуже впливає нестабільна економічна ситуація в країні, а також такі явища, як старіння нації та «витік мізків».

Список використаних джерел

1. Мінфін. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2020/10/21/54366034/> – вільний. Мова укр.
2. Передвиборча пляшка, яку з'їсть інфляція. Чи може Україна дозволити собі підвищення мінімальної заробітної плати. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/biz/economics/minimalna-zarobitna-plata-2020-roku-chi-varto-jiji-pidvishchuvati-eksperti-novini-ukrajini-50106894.html> – вільний. Мова укр.
3. Результати оцінки чисельності наявного населення України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/oprilyudneno-rezultati-ocinki-chiselnosti-payavnogo-naseleण्या-ukrayini#:~:text=3a%20оприлюдненими%20даними%2C%20чисельніст%20наявного,осіб> – вільний. Мова укр.

*Науковий керівник: О.А. Задоя, кандидат економічних наук,
доцент.*

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВВЕДЕННЯ ЄДИНОЇ ВАЛЮТИ КІЛЬКОМА КРАЇНАМИ НА ПРИКЛАДІ ЄВРО

Кожна країна має свою валюту, але буває, що декілька країн мають одну валюту на всіх, як, наприклад у країнах Європейського союзу, за винятком Болгарії, Угорщини, Чехії, Данії, Польщі, Румунії, Хорватії та Швеції. Деякі з перелічених країн планують ввести євро як національну валюту у період з 2023 по 2025 рр., а деякі, спираючись на мінуси введення євро як єдиної валюти, не планують зовсім. Звісно, єдина валюта має багато переваг та недоліків, розглянемо їх на прикладі євро.

До плюсів євро як єдиної валюти можна віднести те, що:

— людям, які мігрують або просто подорожують не потрібно шукати обмінники, для того, щоб купити валюту країни, до якої вони прибули за вигідним курсом;

— зникає банківська комісія за переведення грошей з однієї країни в іншу;

— туристам, мігрантам та емігрантам зручніше орієнтуватися у цінах;

— різниця цін між країнами також повинна зменшуватись, що призведе до збільшення конкуренції між компаніями;

— при міжнародних угодах не потрібно звірятися з курсом, а також процес інвестування між країнами є значно простішим, отже, міжнародні зв'язки значно зміцнилися;

— при укладанні довготермінових контрактів можна не перейматися тим, що валюта однієї сторони «просяде» перед валютою іншої;

— набагато легше проводити загальну політику у сфері кредитування, розрахунків, ціноутворення, податків тощо, а також набагато легше стримувати темпи інфляції [1].

Це, звісно, не всі переваги єдиної валюти, але вони є основними. На жаль, на кожен ситуацію потрібно дивитися з різних боків, отже, доведеться проаналізувати ще й мінуси єдиної валюти на прикладі євро.

— введення євро як єдиної валюти несе за собою деякі ризики, наприклад: за валютою стоїть не одна держава, а декілька, які мають дещо різні інтереси та різні економічні ситуації [1].

— якщо виникне ситуація, при якій євро послабшає, економіка країн, у яких ця валюта є національною, постраждає сильніше, порівняно з тими країнами ЄС, які залишилися при своїй валюті;

— при введенні єдиної валюти різниця цін між країнами знижується, а заробітна плата залишається на місці. Як приклад, ситуація у Словаччині – ціни на товар зросли, а заробітна плата залишилась незмінною, отже, купівельна спроможність впаде.

Хоч мінусів перераховано менше, не слід вважати, що їх зовсім мало, адже на кожен перевагу знайдеться свій недолік. Мінуси, які перераховані вище є одними з найважливіших та найпомітніших.

Зважаючи на плюси та мінуси введення єдиної валюти, можна зробити висновок, що країнам, у яких рівень цін, заробітної плати тощо набагато відрізняється від рівня цін країн ЄС, слід залишити свою валюту, про що свідчить ситуація у Словаччині, а країнам, у яких ситуація протилежна, вигідніше буде перейти на єдину валюту, адже вона несе за собою багато плюсів.

Євро є регіональною міжнародною грошовою одиницею, а також резервною валютою. Як відомо, для того, аби валюта набула статусу резервної, вона має бути стабільною, мати розвинені фінансові ринки та неабияку частку у світовій торгівлі [2]. Усі ці фактори притаманні євро. Зі статусом резервної валюти приходять і обов'язки, до яких відносять: підтримку стабільності валюти, зняття валютних і торгівельних обмежень і вжиття заходів щодо ліквідації дефіциту платіжного балансу.

Європейська валюта знаходиться на «високому рівні» порівняно із, наприклад, українською, тож, спираючись на такий фактор, як єдина валюта та велика залежність від неї, Європейський Союз дуже ретельно ставиться до вступу інших країн у нього, висуваючи їм деякі умови, серед яких обмеження рівня інфляції, середнього рівня відсоткових ставок за довгостроковими кредитами, розмір бюджетного дефіциту, державного боргу, а також членство країни у європейському механізмі регулювання валютних курсів (ERM II) [3] Тобто країні з періодичною галопуючою інфляцією буде важко стати членом ЄС. Тому в майбутньому Україні потрібно дуже ретельно аналізувати всі умови вступу до євросони, при цьому не забувати про ризики втрати економічної незалежності.

Список використаних джерел

1. Единая мировая валюта – утопия или антиутопия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vlfm.ru/nashi-stati/eto->

interesno/edinaya-mirovaya-valyuta-utopiya-i-antiutopiya/ – вільний. Мова рос.

2. Резервная валюта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fortrader.org/birzhevoj-slovar/ekonomicheskie-ponyatiya/rezervnaya-valyuta.html> – вільний. Мова рос.

3. Юбилей евро – итоги, проблемы, перспективы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.capital.ua/ru/publication/123286-yubiley-evro-itogi-problemy-perspektivy> – вільний. Мова рос.

*Науковий керівник: О.А. Задоля, кандидат економічних наук,
доцент.*

O. Yaloza
University of Wales Trinity Saint David, the UK

THE US AFTER DONALD TRUMP

Donald Trump is a very controversial political figure that has left a significant mark on the world economy and political scene.

The President of the United States of America knew how to captivate the attention of the public, even sometimes or perhaps often using questionable methods that provoked a lot of people to criticize him. Today, the Americans are celebrating mostly not the win of Mr. Trump's opponent, Joe Biden, but Mr. Trump's loss. Is the 45th president of the United States really like how popular media portray him now? In this paper I try to do my best to dive into the economic policy of Donald Trump, research how the US economy handled itself with the businessman in the White House and how his actions have affected the world that we live in today.

Economic policy of Donald Trump's administration.

President Trump's key part of the economic strategy when he first came to power (in 2017) was to boost economic growth. He wanted to "Make America Great Again" claiming that the country was a "disaster" from the presidency of Barack Obama (AP FACT CHECK: Trump falsely claims historic turnaround, 2018), a very strong, yet not exactly accurate statement. When Mr. Obama became a president in 2009, the economy was in a deep financial crisis, and former Federal Reserve Chairman Ben Bernanke said that it had been worse than The Great Depression. Barack Obama and Congressional Democrats immediately took measures to prevent the potentially prolonged recession with the clever implementation of TARP (the Troubled Asset Relief Program), financial reforms, lowered interest rates and the auto industry bailout. They managed to make unemployment fall from 10 percent to 4.7 percent. Also, by the end of

Obama's presidency period, the economy had 76 consecutive months of the job growth. So, in fact, Donald Trump received the country in the already growing state, quite free from the problems that his predecessor had faced. Nevertheless, Mr. Trump's actions have managed to bring some impressive results: an increase in the economic growth to annual 2.5 percent, creation of about half million manufacturing jobs, a rise of financial markets, in particular the Dow Jones Industrial Average, and the achievement of the lowest unemployment rate in half a century (Sabga, 2020), hanging at around 3.5 percent (US 2020 election: The economy under Trump in six charts, 2020). All of this was certainly before the coronavirus pandemic hit the US economy and it plunged by 31.4 percent (U.S. Bureau of Economic Analysis (BEA), 2020), but that is a topic of another discussion. So, what did it take to make such improvements? When Donald John Trump came to power, his first move was the tax reform. President Trump signed Tax Cuts and Jobs Act. It cut corporate and individual tax rates, standard deduction doubled and personal exemptions were eliminated. The reform was controversial, some say that it brought more inequality to American society, doing relatively little for low- and moderate income households while, on the other hand, the cut of corporate tax applied not only to businesses, but also to all corporations functioning in the U.S. This was a big relief for every business, especially the young ones (Opinion | Trump's Economy Was Never So Great, 2020). There was also an additional increase in government spending.

Trade wars.

President Trump managed to make a lot of drama with his trade policy during the 4 years of presidency. First, he withdrew from the Trans-Pacific Partnership, a free trade agreement between 11 countries bordering the Pacific Ocean. The combined production of involved countries is calculated to be approximately 40 percent of the world's total GDP. Those 11 countries also supplied 26 percent of global trade accounting for \$107.5 trillion (How the TPP Lives On Without the United States, 2020). And he also threatened to withdraw from NAFTA saying that he preferred bilateral agreements. In 2018, Donald Trump launched a global trade war, mostly targeting China. Big tariffs on \$34 billion of Chinese products value were launched on July 6, later in August announcing another 25% tariff on \$16 billion of Chinese goods. There were also 25% and 10% tariffs on steel and aluminum. These protectionism actions were supposed, according to Trump's "America First" strategy, to reduce trade deficit and bring back off-shore manufacturing jobs (Trump trade policy: 4 years of high drama. Limited results., 2020).

In June 2019, Donald Trump signed USMCA (United States–Mexico–Canada Agreement), a free trade agreement between Canada, Mexico and the US, which was a successor to NAFTA, in contrast to which the incentivized domestic production of cars and trucks provided the United States with more access to Canada’s dairy market, had many other differences like an increase in regulations and prevented the countries from restriction of the cross-border flow of information.

The new “Phase One” deal was also arranged between the United States and China later in January 2020. China was obliged to increase purchases of goods and services by \$200B over the next two years. This would double U.S. exports to China in comparison with the 2017 level. The U.S. would also halve its tariffs for \$120B of Chinese products and services. Though, the 25% rate would remain for about \$250B of Chinese goods. In addition, China pledged to strengthen intellectual property protection. The “Phase two” deal was scheduled to happen after the 2020 presidential election.

In the end Trump managed to reduce the trade deficit, which fell by \$9B and negotiate new, potentially beneficial, yet controversial deals. In spite of that, the whole trade war has only reduced the U.S. economic activity and brought uncertainty. Despite all of the noise, the US trade has been little changed since President Trump entered the White House (Denmark, 2020), while Canada managed to solidify its position as the main market for US export right behind Mexico being the most important destinations.

Actions during coronavirus pandemic.

Prior to the coronavirus outbreak, the U.S. economy was steadily growing, the stock market was booming, real wages were growing and there was a significant drop in poverty levels. Then, everything started to go down. While Trump was claiming that everything was alright, slow reaction of administration had resulted in unemployment rocketing to 14.7 percent, and economists estimated that the trade war would cost the United States around \$316B by the end of the year and that tax cut was not delivering the promised revenues and growth (5 Ways the Trump Administration’s Policy Failures Compounded the Coronavirus-Induced Economic Crisis – Center for American Progress, 2020). Since the start of the outbreak 11.4 million jobs have been created (Post, 2020), and only the half of what was lost. For today, America managed to recover from its record fall. Its economic activity still hasn’t been brought back to its pre-pandemic level (The rise and fall of the Trump economy in charts, 2020). With more than 3.5 million active cases, coronavirus is still a major threat to the American economy.

These 4 years were like a roller-coaster for American people. It's hard to form an opinion of Donald Trump as a president, he came to the White House with confident talks, yet to the end of his presidency his actions made less and less sense. While he managed to set some economic records during his time, I am not entirely sure if it was him who was responsible for them. Perhaps, but for the coronavirus crisis, the American economy would continue its growth and his actions would have been more sensible. But today, it is not the case. The whole pandemic situation could have been handled better, more businesses would be afloat and most importantly fewer people would have died.

References

1. AP NEWS. 2020. AP FACT CHECK: Trump Falsely Claims Historic Turnaround. [online] Available at: <<https://apnews.com/article/a7e135215ebc4993a99a85f7eb6963f3>>.
2. Jec.senate.gov. 2019. [online] Available at: <https://www.jec.senate.gov/public/_cache/files/2c298bda-8aee-4923-84a3-95a54f7f6e6f/did-trump-create-or-inherit-the-strong-economy.pdf>.
3. BBC News. 2020. US 2020 Election: The Economy Under Trump In Six Charts. [online] Available at: <<https://www.bbc.com/news/world-45827430>>.
4. Bea.gov. 2020. Gross Domestic Product By State, 2nd Quarter 2020 | U.S. Bureau Of Economic Analysis (BEA). [online] Available at: <<https://www.bea.gov/news/2020/gross-domestic-product-state-2nd-quarter-2020>>.
5. The Balance. 2020. How The TPP Lives On Without The United States. [online] Available at: <<https://www.thebalance.com/what-is-the-trans-pacific-partnership-3305581>>.
6. Nytimes.com. 2020. Opinion | Trump's Economy Was Never So Great. [online] Available at: <<https://www.nytimes.com/2020/10/23/opinion/trump-economy.html>>.
- Nytimes.com. 2020. Opinion | Trump's Economy Was Never So Great. [online] Available at: <<https://www.nytimes.com/2020/10/23/opinion/trump-economy.html>>.
7. AP NEWS. 2020. Trump Trade Policy: 4 Years Of High Drama. Limited Results. [online] Available at: <<https://apnews.com/article/donald-trump-virus-outbreak-global-trade-trade-policy-mexico-39aadae9a6d18de2b91889f1e552b605>>.

8. Ft.com. 2020. The Rise And Fall Of The Trump Economy In Charts. [online] Available at: <<https://www.ft.com/content/8126446c-4959-4e87-8c78-3546bbf2ebc2>>.

9. Denmark, R., 2020. More Pain Than Gain: How The US-China Trade War Hurt America. [online] Brookings. Available at: <<https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2020/08/07/more-pain-than-gain-how-the-us-china-trade-war-hurt-america/#:~:text=Economic%20costs%20of%20the%20trade,China%20and%20the%20United%20States.&text=A%20September%202019%20study%20by,estimated%200.3%25%20of%20real%20GDP.>>>.

10. Post, T., 2020. The US Economy Under Trump: By The Numbers. [online] The Jakarta Post. Available at: <<https://www.thejakartapost.com/news/2020/11/03/the-us-economy-under-trump-by-the-numbers.html>>.

11. Sabga, P., 2020. Data V Spin: The Truth About Trump And The US Economy. [online] Aljazeera.com. Available at: <<https://www.aljazeera.com/economy/2020/9/29/data-v-spin-the-truth-about-trumps-economy>>.

*Scientific supervision by A.S. Mahdich, PhD in Economics,
Associate Professor.*

Language supervision by S.I. Medynska, Senior Lecturer.

В. Яцишина

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА І ЕКОНОМІЧНИЙ ЗАНЕПАД УКРАЇНИ ПІСЛЯ РОЗПАДУ СРСР

Незнання економічних законів не звільняє від відповідальності.

Савелій Цупін

Чи бувало таке, що, відпочиваючи, наприклад, в США, ви звертали увагу, що ціна на ціннику може відрізнятися від ціни на касі?

Наприклад, ви купуєте шоколадку за певну суму. Коли ви прямуєте до каси, то плануєте заплатити побачену суму за товар. Проте, до вашого великого здивування, загальна сума купівлі цього товару склала трохи вище, ніж ви чекали. Що тільки що сталося? Чому товар з фіксованою ціною виявився дорожче? Звичайно, більшість з нас знає, що відповіді на ці питання пов'язані з податками і правилами країни, в якій ми знаходимося. Саме економічна політика допомагає регулювати такі питання.

Зараз можна звернутися до класичного трактату Річарда Масгрейва «The Theory of Public Finance» (1959), в якому дивним чином поєднується економічний аналіз за 200 років. Автор витратив майже 20 років для написання цієї наукової праці.

а) За працею Річарда Масгрейва, уряд повинен дотримуватись таксономії трьох гілок (Рис. 1.):

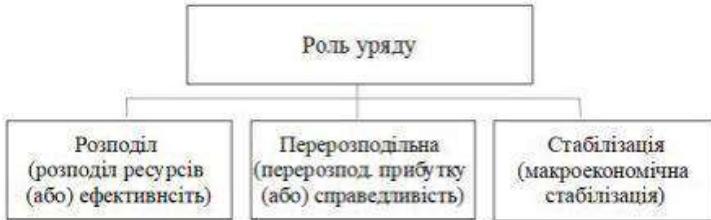


Рис. 1. Таксономія трьох гілок функцій уряду, за Р. Масгрейвом [1]

б) Розподільна функція: ця функція існує навколо державного бюджету. Це означає, що уряду необхідно вирішити, як витратити гроші так, щоб це принесло користь економіці. Деякі варіанти включають фінансування охорони здоров'я і створення робочих місць.

с) Функція стабілізації: це функція, яка допомагає контролювати процентні ставки і інфляцію. Ця функція також допомагає підвищити рівень зайнятості за рахунок переходу до повної зайнятості. Прикладом може служити уряд, який прагне підвищити рівень зайнятості і допомогти заробітній платі за рахунок зниження процентних ставок. Це відбувається тому, що у міру зростання процентних ставок економіка починає нестримно падати. Коли економіка різко падає, підприємства, як правило, наймають менше співробітників та знижують заробітну плату.

д) Перерозподільна функція: ця функції держави полягає в зміні тих пропорцій розподілу доходів і багатства в суспільстві, які складаються в рамках ринкової системи, з метою досягнення соціальної справедливості. Надмірне майнове розшарування населення може породжувати соціальні конфлікти і, як наслідок, несе загрозу для стабільного розвитку країни [1].

У 1991 р. 51,9 мільйона українців сподівались на початок нового життя, СРСР розпався, тепер Україна – незалежна держава зі своєю економікою, територією, валютою та шансом, шансом почати все спочатку, створити сильну, стабільну та могутню державу.

На жаль, старі комуністи все ще були на чолі країни, і якщо

раніше люди працювали на радянському заводі, відтепер цей завод став власністю олігархів.

Директор економічних програм Українського інституту майбутнього Анатолій Амелін зауважив, що в часи тоталітарного СРСР, незважаючи на всі проблеми того часу, Україна була більш стабільною та сильною, ніж зараз.

З моменту розпаду СРСР українська економіка не тільки не еволюціонувала, а й загалом частково деградувала.

З метою більшої об'єктивності пропонуємо оперувати цифрами та фактам.

Треба зауважити, що Україна, після набуття незалежності пережила декілька криз. Зокрема у першій половині 1990-х, кризи 2008 – 2009 та 2013 – 2015 рр. [2]. На початку свого шляху Україна мала ВВП у поточних цінах більше, ніж Ізраїль (\$59,1 млрд) та Сінгапур (\$45,5 млрд) (дані Світового банку). На 2016 р. ВВП Ізраїля зріс у 5 разів, Сінгапуру майже у 6,5 раза, а України лише в 1,2 раза. Це дуже низькі темпи зростання [3].

Повернемося на 29 років назад. У період 1991–1994 рр. державний борг України – \$4,8 млрд. Сукупний державний борг України станом на 2016 р. – \$68,61 млрд, станом на 2020 р. – \$85,05 млрд [4].

Початок незалежності для країни був достатньо сильним – 60-те місце економіки в світовому рейтингу, ми перевершували Польщу та Білорусь. Зараз вони йдуть попереду нас.

Стосовно «функції стабілізації». У травні 1993 р. було зафіксовано пікове значення інфляції – понад 4700% (гіперінфляція), 1994 р. – спад промислового виробництва на 35% в першому кварталі, наступний різкий сплеск відбувається в 1995 р. – 450%.

Потім йдуть стрибки 2008 р. через глобальну фінансову кризу, 2014 р. Станом на 2019 р. інфляція сповільнилась до 4,1%, якщо порівнювати з 2018 р. (9,8%) [5].

Середня заробітна плата 1991 р. становить 857\$, через кризу станом на 1992 р. – 17\$. Період з 1993 до 1999 рр. нестабільний, з 2000-х років заробітна плата прямує вгору, 2005 р. – 157\$, 2013 р. – 410\$, потім знову обвал до 192\$ за 2016 р., та 318\$ за 2018 р. 2020 р. став роком підвищення заробітної плати, порівняно з 2019 р. підвищення відбулось майже на 8% [6].

На жаль, доларові доходи населення нічого не говорять про їхню внутрішню вартість, яка залежить від інфляції. Заробітна плата за вирахуванням темпів зростання цін називається реальною. Якщо порохувати зарплати за останні 15 років в цінах жовтня 2005, буде

видно, що реальні грошові доходи українців перевищили докризові рівні вже в 2017–2018 рр. після того, як в 2015 р. зарплати знизилися до рівня 2007 р.

Колишня глава НБУ В. Гонтарева заявила, що станом на 2016 р., останні роки українська економіка (включаючи банківський сектор) зазнала найглибшої за часи незалежності кризи, але приріст економіки все ж таки відбувся в кінці року на 2%, а у 2017 р. також на 2%.

Здійснений аналіз дає змогу дійти висновку, що нестабільність валюти, кризи та інфляція супроводжують економічний розвиток України ще з початку її незалежності.

Тільки чіткий план, цифровізація, жорсткі реформи, які будуть стосуватись не лише економічного сектора, а й всіх сфер життя, відмова від сировинної моделі економіки, взяття за пріоритет розвиток високотехнологічних галузей допоможе вивести країну із занепаду. А найголовніше – не впадати у відчай. Будь-які зусилля влади можна підірвати панічними діями. Наприклад, різкий викуп валюти може обвалити курс гривні, а вилучення коштів з банківської системи – підірвати стабільність фінансової системи.

«Функція справедливості» і, взагалі, соціальна справедливість – одна з найвідоміших та найсуперечливіших політичних концепцій.

Нобелівський лауреат Фрідріх Гаєк сказав: «Нікому так і не вдалося вигадати єдине універсальне правило, за яким ми можемо визначити, що вважати соціально справедливим».

Чи присутня реальна соціальна рівність та справедливість? Ні. В Україні критична недовіра до судової системи (75%), прокуратури (71%), Верховної Ради України (82%) тощо (статистика Центру Разумкова).

Українці вірять, що статусні та заможні люди частіше за все уникають покарання або їхні злочини стають системними.

Для порівняння пропоную звернути увагу на відомий Індекс Джині – це один із багатьох показників економічного рівня країни. Завдяки індексу можна визначити «відстань» між багатими та бідними, тобто він показує, наскільки є значною нерівність між класами. Повна рівність – 1%, якщо весь прибуток належить одній людині – 100%. За офіційними даними, Україна має 26,6%, тобто знаходиться серед європейських лідерів [7].

У рейтингу щастя країн ми знаходимось на 123-му місці. Попереду Вірменія (116), Туркменія (97), Білорусь (75), найщасливішою виявилась Фінляндія, зайнявши 1-ше місце третій раз за останні роки. Що є причиною такого показника [8]?

Відповідь на це питання – тіньова економіка. Інститут демографії

та соціальних досліджень НАНУ зауважив, що насправді розрив у доходах 10% найбагатших та 10% найбідніших українців різниться приблизно в 40 разів. За висновками ООН, такий показник нерівності загрожує країні суспільно-політичним неспокоєм.

Отримані результати свідчать про те, що економічні ресурси знаходяться в руках еліт, які користуються ними у власних інтересах. Щоб виправити економічний стан країни, як мінімум потрібно подолати олігархію та авторитарний режим.

Зупинімося докладніше на економічній політиці, яка була проблемною ще з початку незалежності.

Українська влада не розуміла, що економічна політика – це не лише державний бюджет, який можна розподілити по своїх гаманцях. Питання національної валюти було активним 5 років, саме стільки часу ми не могли побудувати власну грошову систему, гривню ми побачили лише в 1996 році. Поки ми займалися грошовою темою, світ зробив декілька кроків вперед, а ми залишилися позаду.

Не можливо ототожнювати економічну політику та порятунок деяких галузей, але так і виходить – рятують одну, але знищують іншу. За приклад можна навести 2013 р. Підвищення імпортних мит на автомобілі виправдовувалось рятуванням автомобільної промисловості. Чи вдалось? Ні, до 2015–2016 рр. випуск автомобільної техніки різко впав до декількох тисяч в рік не лише через підвищення мит, а й взагалі через економічну ситуацію. За станом на 2019 р. в Україні знаходиться та працює 7 автомобільних заводів.

Допомогти країні з покращанням економіки можуть інвестиції, і на цьому неодноразово наголошував уряд, але інвестори не бажають працювати там, де немає стабільності.

Наприкінці відзначимо, що сучасні проблеми в Україні значною мірою пов'язані з кризою державного управління, а саме виконавчої влади, яка нездатна створити достатньо сприятливі умови для розвитку потенціалу країни. Потрібно навчитися не давати можливості економічним «вибрикам» і вміти прогнозувати на випередження.

Список використаних джерел

1. Ричард А. Масгрейв, Пегги Б. Масгрейв. Теория общественных финансов. М.: Бюджет, 2009.
2. Кризис в Украине: зоны поражения / Общественный проект. Киев: Бизнесполиграф, 2010.
3. Рейтинг стран по уровню ВВП. Гуманитарный портал. URL: <https://gtmarket.ru/ratings/rating-countries-gdp/rating-countries-gdp-info> (дата звернення: 24.10.2020).

4. Государственный долг Украины. Минфин. URL: <https://index.minfin.com.ua/finance/debtgov/> (дата звернення: 24.10.2020).

5. Індекси інфляції. Зведена таблиця індексів за період 1991-2020рр. URL: <https://www.victorija.ua/indeksy-inflyatsiyi-zvedena-tablytsya-indeksiv-za-period-1991-2015rr> (дата звернення: 24.10.2020).

6. Среднемесячная заработная плата по экономике Украины iFactor. URL: <https://i.factor.ua/info/pension/avg-ua/> (дата звернення: 24.10.2020).

7. Список стран по показателям неравенства доходов. Википедия. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Список_стран_по_показателям_неравенства_доходов (дата звернення: 24.10.2020).

8. Рейтинг стран по уровню счастья. NoNews URL: <https://nonews.co/directory/lists/countries/happiness-rating> (дата звернення: 24.10.2020).

*Науковий керівник: Р.М. Ключник, кандидат політичних наук,
доцент.*

Наукове видання
XXIX Міжнародна науково-практична конференція
молодих вчених і студентів

**ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ
ТА ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ**

Тези доповідей

Том 2

30 листопада – 1 грудня 2020 р.

Електронне видання

(українською, російською, польською та англійською мовами)

ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля».
49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.
Тел. (056) 720-71-54, e-mail: rio@duan.edu.ua
Свідоцтво ДК № 5309 від 20.03.2017 р.